

**ERASMUS+ PROGRAMOS KA1 VEIKSMO (ASMENŲ
MOBILUMO MOKYMOSI TIKSLAIS) POVEIKIS IR
REZULTATŲ TVARUMAS LIETUVOS BENDROJO
UGDYMO MOKYKLOSE**

Tyrimo ataskaita

TYRĖJAI

dr. Milda Damkuvienė
dr. Jūratė Valuckienė
Sigitas Balčiūnas

Vilnius
2015-12-28

ĮVADAS

Šioje ataskaitoje pateikiamos **ERASMUS+ programos KA1 veiksmo (asmenų mobilumo mokymosi tikslais) poveikis ir rezultatų tvarumas Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose** tyrimą grindžiančios teorinės nuostatos, trumpas tyrimo strategijų, duomenų rinkimo ir analizės metodų pristatymas, empirinio tyrimo rezultatai. Ataskaitą sudaro šios dalys: (1) Įvadas; (2) 2014 m. finansuotų projektų paraiškų analizės rezultatų pateiktis; (3) KA1 veiksmo projektus įgyvendinusių mokyklų mokytojų, mokinių, tėvų apklausos raštu rezultatų pristatymas; (4) Projektus įgyvendinusių mokyklų vadovų ir mobilumo vizituose dalyvavusių mokytojų sutelktų diskusijų turinio analizės rezultatai; (5) Atvejų analizės tyrimo rezultatų aptartis; (6) Išvados ir rekomendacijos.

TYRIMO LAUKO KONTEKSTAS

TYRIMO AKTUALUMAS. Nuo 2014 m., padidėjus mobilumo mokymosi tikslais projektų finansavimui, ženkliai sumažėjo finansuojamų paraiškų skaičius. Įvertinus pirmojo ERASMUS+ KA1 veiksmo kvietimo rezultatus, nustatyta, kad KA1 veiksmo asmenų mobilumo projektų finansavimo sąlygoms reikalaujant naujo strateginio požiūrio į projekto įgyvendinimo rezultatus ir pasekmes, gautų paraiškų kokybė yra gana žema. Viena iš tikėtinų tokios situacijos priežasčių – paraiškovų nepakankamai atkoduojamas europinės švietimo dimensijos stiprinimas, pabrėžiamas Europos plėtros plane.

Siekiant nustatyti, kaip praktiškai veikia nauja ERASMUS+ KA1 veiksmo finansavimo strategija, kokią pridėtinę vertę ji kuria Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose, stiprinant europinę dimensiją, atliktas empirinis tyrimas, kurio bendriausias tikslas – **rasti ir pasimokyti iš ERASMUS+ KA1 veiksmo projektų gerosios praktikos, keliant mobilumo mokymosi tikslais programos įgyvendinimo kokybę.**

TYRIMO KONTEKSTAS. ERASMUS+ yra 2014–2020 m. Europos Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa. Šia programa siekiama padėti įgyvendinti strategijos *Europa 2020* prioritetus – ekonomikos augimą, darbo vietų kūrimą, socialinę lygybę ir įtrauktį. Bendrasis ERASMUS+ programos tikslas – paremiant veiklas švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto srityse, padėti prisitaikyti prie socialinių, ekonominių pokyčių, sukurti sąlygas efektyviau spręsti problemas, su kuriomis iki šio dešimtmečio pabaigos susidurs visa Europa.

Tinkamai veikiančios švietimo, mokymo sistemos, jaunimo politikos priemonės gali padėti asmenims išsiugdyti darbo rinkai ir ekonomikai reikalingus gebėjimus, suteikti galimybę aktyviai veikti visuomenėje ir siekti asmeninio tobulėjimo. Programa ERASMUS+ siekiama remti Programos šalių pastangas veiksmingai naudoti Europos žmogiškojo talento ir socialinio kapitalo potencialą ir kartu įtvirtinti mokymosi visą gyvenimą principą visose švietimo, mokymo ir jaunimo srityse, susiejant paramą formaliajam švietimui, neformaliajam ugdymui ir savaiminiam mokymuisi. Programa, taikydama atvirąjį koordinavimo metodą, padeda siekti Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityse strateginės programos bei Europos jaunimo strategijos tikslų.

PROGRAMOS ERASMUS+ TIKSLAI ŠVIETIMO IR MOKYMO SRITYJE:

- kelti bazinių kompetencijų ir gebėjimų lygį, atsižvelgiant į jų poreikio aktualumą darbo rinkoje ir jų poveikį, laiduojant visuomenės sanglaudą, visų pirma sukuriant daugiau mobilumo mokymosi tikslais galimybių ir užtikrinant efektyvesnę švietimo ir mokymo sektorių bei veiklos pasaulio bendradarbiavimą;
- skatinti kokybę, inovacijas, meistriškumą ir tarptautiškumą švietimo sistemų ir mokymo įstaigų lygiu, visų pirma plėtojant sustiprintą tarptautinį švietimo ir mokymo paslaugų teikėjų ir kitų suinteresuotų šalių bendradarbiavimą;
- remti Europos mokymosi visą gyvenimą erdvės, skirtos papildyti nacionalinio lygmens politikos reformas ir remti švietimo ir mokymo sistemų modernizavimą, kūrimą bei didinti informuotumą apie ją, visų pirma stiprinant politinį bendradarbiavimą, geriau naudojant ES skaidrumo ir pripažinimo užtikrinimo priemones ir skleidžiant gerą patirtį;
- plėsti švietimo ir mokymo tarptautinę dimensiją, visų pirma užtikrinant Programos šalių ir šalių partnerių įstaigų bendradarbiavimą profesinio mokymo ir aukštojo mokslo srityse, didinant Europos mokslo ir studijų institucijų patrauklumą bei remiant Programos šalių ir šalių partnerių mokslo ir studijų institucijų mobilumo ir bendradarbiavimo skatinimą, taip tikslingai didinant šalių partnerių pajėgumą remti ES išorės veiksmus, tarp jų ir vystymosi tikslus;
- gerinti kalbų mokymą(si) ir skatinti didelę ES kalbų įvairovę ir įvairių kultūrų supratimą.

Tikėtini organizacijų mobilumo rezultatai: (1) didesnis pajėgumas veikti ES ir (arba) tarptautiniu lygmeniu: geresni valdymo įgūdžiai ir tarptautiškumo strategija, tvirtesnis bendradarbiavimas su partneriais iš kitų šalių, didesnis finansinių išteklių paskirstymas ES ir (arba) tarptautiniams projektams organizuoti, aukštesnė ES ir (arba) tarptautinių projektų parengimo, įgyvendinimo, stebėjimo ir tolesnės susijusios veiklos kokybė; (2) novatoriška ir kokybiškesnė į tikslines grupes orientuota veikla (teikiant studentams patrauklesnes programas, atitinkančias jų poreikius ir lūkesčius, užtikrinant geresnę mokymo ir profesinio rengimo darbuotojų kvalifikaciją, taikant patobulintus mokymosi užsienyje laikotarpiais įgytos kompetencijos pripažinimo ir patvirtinimo procesus, vykdant veiksmingesnę veiklą); (3) šiuolaikiškesnė, dinamiškesnė, atsakingesnė ir profesionalesnė organizacijos vidinė aplinka: pasirengimas integruoti gerą patirtį ir naujus metodus į kasdienę veiklą, atvirumas sąveikaujant su organizacijomis, veikiančiomis skirtingose socialinėse, švietimo ir užimtumo srityse, strateginis darbuotojų profesinio tobulėjimo planavimas, atsižvelgiant į jų asmeninius poreikius ir organizacijos tikslus; gebėjimas, jei yra svarbu, pritraukti geriausius studentus ir akademinus darbuotojus iš viso pasaulio.

Tikėtini asmenų mobilumo rezultatai:

- aukštesnė kompetencija, susijusi su profesiniu veiklos profiliu;
- geresnis skirtingų šalių švietimo, mokymo praktikos, politikos ir sistemų supratimas;
- geresnis gebėjimas skatinti pokyčius, siekiant modernizuoti ir atverti švietimo organizacijas tarptautinei besimokančiųjų bendruomenei;
- geresnė moksleiviams skirtos darbo ir veiklos kokybė;

- geresnis socialinės, kalbų ir kultūrų įvairovės supratimas ir gebėjimas tinkamai į ją atsižvelgti;
- geresnis gebėjimas atsižvelgti į palankių sąlygų neturinčių besimokančių asmenų poreikius;
- didesnė parama besimokančių asmenų mobilumo veiklai ir jos skatinimas;
- didesnės profesinio tobulėjimo ir karjeros raidos galimybės;
- geresnės užsienio kalbos(-ų) žinios;
- didesnė motyvacija ir pasitenkinimas kasdieniame darbe.

PAGRINDINĖS TYRIMO DIZAINO CHARAKTERISTIKOS

TYRIMO TIKSLAI: (1) atskleisti darbuotojų profesinio tobulinimosi dalyvaujant ERASMUS+ KA1 mobilumo veiklose situaciją, ERASMUS+ KA1 projektų dalyvių mobilumą traktuojant kaip profesinio tobulinimosi veiklą; (2) įvertinti ERASMUS+ KA1 mobilumo pripažinimą ir poveikį mokyklos bendruomenei, atskleidžiant pedagogų profesinio tobulinimosi vizitų rezultatų poveikumą mokinių mokymosi pasiekimams bei atitiktį mokyklos strateginiams siekiams; (3) atskleisti mobilumo veiklose dalyvavusių pedagogų lyderystę mokymuisi. Šis tikslas keliamas darant prielaidą, kad ERASMUS+ KA1 mobilumo rezultatai yra reikšmingi mokyklos kultūros kaitai, kurios įtvirtinimui reikalinga pedagogų, dalyvavusių vizituose, lyderystė, (4) identifikuoti mokyklos vadovų nuostatas, palaikant ERASMUS+ KA1 projekto inicijuotą kaitą; (5) įvertinti ERASMUS+ KA1 mobilumo veiklų atitiktį strateginiams mokyklos siekiams, identifikuojant gerąsias perkeltas mokyklų patirtis, didinančias mokyklų patrauklumą, mokinių mokymosi motyvaciją ir pasiekimus, stiprinančias europinę mokyklų vystymosi dimensiją.

TEORINĖS TYRIMO NUOSTATOS. Tyrimo dizainas remiasi ERASMUS+ programos strateginėmis nuostatomis ir grindžiamas šiais teoriniais konceptais: *mokytojų profesinio tobulinimosi, tarptautiškumo dimensijos švietime, lyderystės mokymuisi, profesinio tobulinimosi vertinimo ir pripažinimo, strateginio personalo valdymo.*

Mokytojo profesinis tobulinimasis. Mokytojo profesinį tobulinimąsi sudaro mokytojo mokymasis, metamokymosi kompetencija ir mokymosi pasiekimų taikymas profesinėje praktikoje, siekiant aukštesnių mokinių mokymosi rezultatų (Avalos, 2011). Profesinis tobulėjimas vyksta mokytojams dalyvaujant įvairiuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose, sistemingai atliekant savo profesinės praktikos refleksiją, kolegialiai stebint ir aptariant kitų mokytojų veiklą (Postholm, 2012). Profesinis tobulinimasis yra suprantamas kaip integralus patirtinis mokymosi procesas, pabrėžiantis ne asmeninius pedagogo dalykinės profesinės ūgties aspektus, bet kontekstualios socialinės ir politinės mokyklos aplinkos, kurioje mokiniai mokomi ir mokosi, pažinimą ir integravimą į ugdymo veiklą (Oliveira-Formosinho, 2009).

Profesinis tobulinimąsi sudaro skirtingos savaiminės mokymosi patirtys, sąmoningos ir suplanuotos kvalifikacijos kėlimo veiklos, kuriomis tiesiogiai ar netiesiogiai siekiama padėti individui, grupei, institucijai gerinti mokinių mokymo(si) kokybę ir pasiekimus pamokoje. Profesinis tobulinimasis – tai procesas, kurio metu mokytojas tiek individualiai, tiek kartu su kolegomis peržiūri, atnauja, praplečia savo, kaip už mokinių ugdymą atsakingo asmens, vertybes ir įsipareigojimus, gilina žinias, plėtoja gebėjimus, stiprina emocinį intelektą, kaip sąlygą ir prielaidą profesionalo mąstymui,

veiklos planavimui ir realizavimui, dirbant su vaikais, jaunimu, kolegomis (Day, 1999). Siekiant tobulinti mokytojo profesinę kompetenciją, reikšmingą mokyklos ugdymo kokybei, reikia veikti, reaguojant tiek į individo, tiek į institucijos poreikius (Day, 2001; 2004).

Vadovaujantis vienu iš pagrindinių ERASMUS+ KA1 tikslų – kelti pagrindinių kompetencijų ir įgūdžių lygį, tyrimas modeliuojamas adaptuojant Guskey (2002) profesinio tobulinimosi vertinimo modelį, apimančį penkis pagrindinius profesinio tobulinimosi vertinimo lygmenis: (1) dalyvių reakciją; (2) dalyvių išmokimą; (3) organizacijos paramą ir kaitą; (4) dalyvių naujų žinių ir įgūdžių panaudojimą; (5) mokinių mokymosi rezultatus.

Pirmuoju profesinio tobulinimosi lygmeniu vertinama dalyvio reakcija į patirtį, dalyvaujant profesinio tobulinimosi renginyje. Antruoju lygmeniu – dalyvio įgytos žinios, gebėjimai, požiūris, atsižvelgiant į profesinio tobulinimosi veiklos tikslus. Trečiuoju lygmeniu persikeliama į organizacijos lygmenį – vertinama organizacijos parama jos narių profesiniam tobulinimuisi ir kaita. Ketvirtojo ir penktojo lygmens klausimai yra susiję su dalyvių įgytų žinių ir gebėjimų taikymu darbinėje veikloje, jų įtaka profesinei veiklai (Guskey, 2002).

Mokytojo lyderystė. Lyderystė tyrime traktuojama kaip procesas, keičiantis organizaciją, t. y. jis kryptingai mobilizuoja asmenų mąstymą, tikėjimą ir elgseną ne tiek asmeninių ar esamo *status quo*, kiek organizacijos tikslų įgyvendinimo (Donaldson, 2006).

Mokytojo lyderystės konceptas praplečiamas pasidalytosios lyderystės švietime teorine samprata, pagal kurią lyderystė – ne tik mokyklos vadovo, bet ir skirtingų lygmenų mokykloje dirbančių asmenų prisiimtas vaidmuo (Spillane et al., 2004; Grant et al., 2010). Pagrindinė pasidalytosios lyderystės idėja – lyderystė yra ne individuali ar nulemta pareigų, o grupinis procesas, kuriame gali dalyvauti skirtingus vaidmenis ir skirtingas funkcijas atliekantys asmenys.

Šiame tyrime remiamasi prielaida, kad mokytojo lyderystė yra reikalinga siekiant užtikrinti ERASMUS+ KA1 projektų mobilumo poveikį ir tvarumą. Tam, kad mokykla keistųsi, lyderio vaidmenis turi prisūmėti ne tik mokyklos direktorius, bet ir kito lygmens pedagogai. Būtent mokytojas lyderis inicijuoja ir palaiko mokyklos ugdymo sistemą gerinančią strateginę intervenciją, pasidalydamas savo iniciatyvomis ir į sisteminių bendradarbiavimą įtraukdamas kolegas, mokinius, kitus mokyklos kaita suinteresuotus asmenis.

Mokytojo lyderystė gali pasireikšti įvairiais, vienas kitą papildančiais, kartais susiliejančiais būdais (Gonzales ir Lambert, 2014; Kunnari ir Ilomaki, 2014):

- mokytojas lyderis skleidžia, dalijasi mokyklos vizijos idėjomis, savo profesinius tikslus sieja su mokyklos ir regiono pažanga, palaiko ir skleidžia asmeninės atsakomybės už mokyklos sėkmę idėjas;
- mokytojas lyderis organizuoja bendradarbiavimu grįstus grupinius procesus tam, kad galėtų padėti kolegoms spręsti problemas, organizuoja diskusijas, skatina reikšmingus pokyčius mokykloje ir už jos ribų;
- mokytojas lyderis dalijasi su kolegomis turimais mokymo ištekliais, tam pasitelkdamas naujausias technologijas. Mokytojas lyderis ragina kolegas padėti mokiniams tinkamai

valdyti interneto erdvėje esamas žinias, naudojant socialines medijas skatinti bendradarbiavimu grįstą mokymąsi;

- mokytojas lyderis, vesdamas pavyzdinę pamoką, stebėdamas, konsultuodamas, padeda kitiems kolegoms diegti naujoves;
- mokytojas lyderis kitiems organizacijos nariams padeda diegti meistriško mokymo idėjas;
- mokytojas lyderis, kurdamas mokymo strategijas skirtingų mokymosi poreikių turintiems mokiniams, bendradarbiauja su šeimomis, bendruomene ir kolegomis.

Mokytojo lyderystė gali būti galingas instrumentas, gerinantis ir palaikantis mokyklos veiklos kokybės tobulinimą. Mokytojo lyderystė gali pasireikšti įvairiais profesinės veiklos lygmenimis: (1) klasėje / pamokoje; (2) už klasės / pamokos ribų, dirbant su kitais kolegomis ir mokiniais ugdymo programos ar užklausinėse veiklose; (3) už klasės / pamokos ribų tobulinant mokyklos, kaip visos organizacijos, veiklą; (4) už mokyklos ribų dirbant bendruomenėje (Grant, 2008).

Mokyklos kultūra. Sėkmingam mokytojų, kaip pokyčių agentų, veikimui yra būtinas palaikymas ir parama. Vienas iš mokytojo lyderio palaikymo sąlygų – tinkama mokyklos organizacinė struktūra, kultūra ir organizaciniai veiklos modeliai (Beauchamp ir Dentith, 2004).

Nuolatiniam mokytojų profesiniam tobulinimuisi svarbios ne tik individualios ir grupinės mokymosi veiklos, atitinkančios mokytojo individualius ir profesinius poreikius, bet ir tam tikros organizacinės paramos ir palaikymo sistemos. Dėl to analizuojant ir vertinant mokytojo profesinį tobulinimąsi yra būtinas mokyklos konteksto supratimas (Katzenmeyer ir Moller, 2001; Spillane ir kt., 2004). Mokytojo profesiniam tobulinimuisi reikalinga palaikanti, bendradarbiaujanti, saugi, kolegiška, mokymuisi visą gyvenimą atvira aplinka (Katzenmeyer ir Moller, 2001).

Mokytojo lyderystei labai svarbus direktoriaus vaidmuo, susiejant atskiras organizacijos dalis į visumą ir palaikant produktyvius pedagogų tarpusavio santykius. Direktoriaus kaip „lyderių lyderio“ atsakomybė – kurti pasitikėjimu, tarpusavio mokymosi idėjomis grįstą mokyklos kultūrą, skatinančią dalijimąsi žiniomis (Grant, 2008; Pillay, 2008).

Šiame tyrime remiamasi idėja, kad vertinant mokytojo profesinį tobulinimąsi ir jo poveikį organizacijai yra būtinas organizacijos konteksto (mokyklos struktūros, kultūros, organizacinių modelių, direktoriaus vaidmens) supratimas.

Tarptautiškumo dimensija švietime. Tarptautiškumas tampa svarbiu elementu švietimo sistemoje. Kosmopolitinis kapitalas yra reikšmingas elementas konkurencingo XXI a. piliečio kompetencijų rinkinyje. Tarptautiškumas, kaip procesas, įgalinantis mokinius įgyti kosmopolitinio kapitalo ir kitų ateičiai reikalingų kompetencijų, tampa įprastu mokyklos reiškiniu. Mokytojams, norintiems padėti mokiniams būti išmintingais, reaguojančiais ir rūpestingais piliečiais daugiakultūroje pasaulio visuomenėje, reikia plėtoti savo kultūrinės, nacionalinės ir globalios identifikacijos kompetencijas (Banks, 2001).

Crossley ir Watson (2006) išskiria šias švietimo tarptautiškumo skatinimo priežastis: (1) geresnį savo švietimo sistemos supratimą; (2) intelektualinio ir teorinio smalsumo apie kitas kultūras ir jų

švietimo sistemas patenkinimą; (3) skirtingų švietimo sistemų panašumų ir skirtubių identifikavimą kaip būdą, įgalinantį atpažinti ir suprasti esamas problemas ir prisidėti prie švietimo sistemos ir politikos tobulinimo; (4) atvirumo kitoms kultūroms ir požiūriams didinimą, plėtojant tarptautinės erdvės pažinimą ir tarptautinį bendradarbiavimą.

Tarptautiškas mokytojas yra tas, kuris skatina mokinius ieškoti kultūriškai skirtingų elementų sąsajų, ugdo mokinių poreikį domėtis ir pažinti kitų kultūrų žmones, suvokiant ir vertinant savo kultūrinį identitetą (Savu, 2014).

Užsienio kalbos ir bendravimo ja gebėjimas plėtojant tarptautiškumo dimensiją švietime yra itin svarbus. Užsienio kalbos mokėjimas šiandien tampa pagrindine asmens tarpkultūrinės integracijos sąlyga. Mokytojai yra skatinami ne tik skleisti informaciją apie kitas šalis, kultūras ir papročius, bet ir ugdyti mokinių bendravimo kita kalba kompetencijas, padėti pažinti jiems kitokius požiūrius, vertybes. Būtent mokytojai yra tie asmenys, kurie vieni iš pirmųjų prisideda prie to, kokią socialinę ir moralinę tarptautiškumo modelį susikuria mokiniai. Tam, kad mokinių tarptautiškumo ugdymas būtų sėkmingas, patys mokytojai turi mokytis ir įgyti suvokimą, kaip tapti „tarptautiškam“.

Tarptautiškumo dimensija (mokytojo požiūris, užsienio kalbos mokėjimo lygis, bendradarbiavimas su užsienio partneriais, tarptautiškumo dimensijos integravimas į ugdymo veiklą) šiame tyrime yra traktuojama kaip svarbus kriterijus, vertinant mokytojo profesinio tobulinimosi indėlį ir tvarumą.

TEORINIS TYRIMO MODELIS grindžiamas originaliu Guskey ir Sparks (2000) modeliu, analizuojančiu pedagogų profesinio tobulinimosi ir mokinių mokymosi pasiekimų ryšį, teigiant, kad profesinio tobulinimosi kokybei įtakos turi įvairūs veiksniai, skirstytini į tris kategorijas: (1) *turinio charakteristikos*; (2) *proceso kintamuosius*; (3) *konteksto charakteristikos*.

Turinio charakteristikos pateikia atsakymą į klausimą *kas?*, t. y. atskleidžia, kokios naujos žinios, gebėjimai ir vertybės sudaro profesinio tobulinimosi veiklos pagrindą. Profesinio tobulinimosi turinys yra vertinamas kaip orientuotas į gilesnę tam tikro akademinio dalyko, ugdymo procesų, naujų mokytojo vaidmenų, atsakomybių supratimą ir išmokimą. Turinio charakteristikos apima įgyto naujo žinojimo reikšmingumo, praktiškumo, patikimumo aspektus, kurie yra būtini įprasminant naujas žinias ir gebėjimus tolesnėje pedagogo profesinėje veikloje.

Proceso kintamieji atsako į klausimus, *kaip* ir *kokiu būdu* buvo organizuojamas profesinis tobulinimasis. Atsakymai yra susiję ne tik su profesinio tobulinimosi veiklų formomis ir rūšimis, bet ir su šių veiklų planavimo, organizavimo, atlikimo, tolesnės stebėsenos aspektais.

Konteksto charakteristikos ieško atsakymų į klausimus *kas, kada, kur* ir *kodėl*. Šiomis charakteristikomis stengiamasi apibūdinti organizacijos, kurios atstovai dalyvauja profesinio tobulinimosi kursuose ir kurioje bus diegiamos naujos žinios ir supratimas, struktūrą, valdymo sistemą ir kultūrą.

Profesinio tobulinimosi kokybė – pagrindinis modelio komponentas. Profesinio tobulinimosi kokybė, tiesiogiai veikianti pedagogų įgyjamas žinias ir jų būsimos naujos profesinės veiklos pobūdį, yra reikšminga sąlyga ir prielaida mokinių mokymosi rezultatų pokyčiams atsirasti.

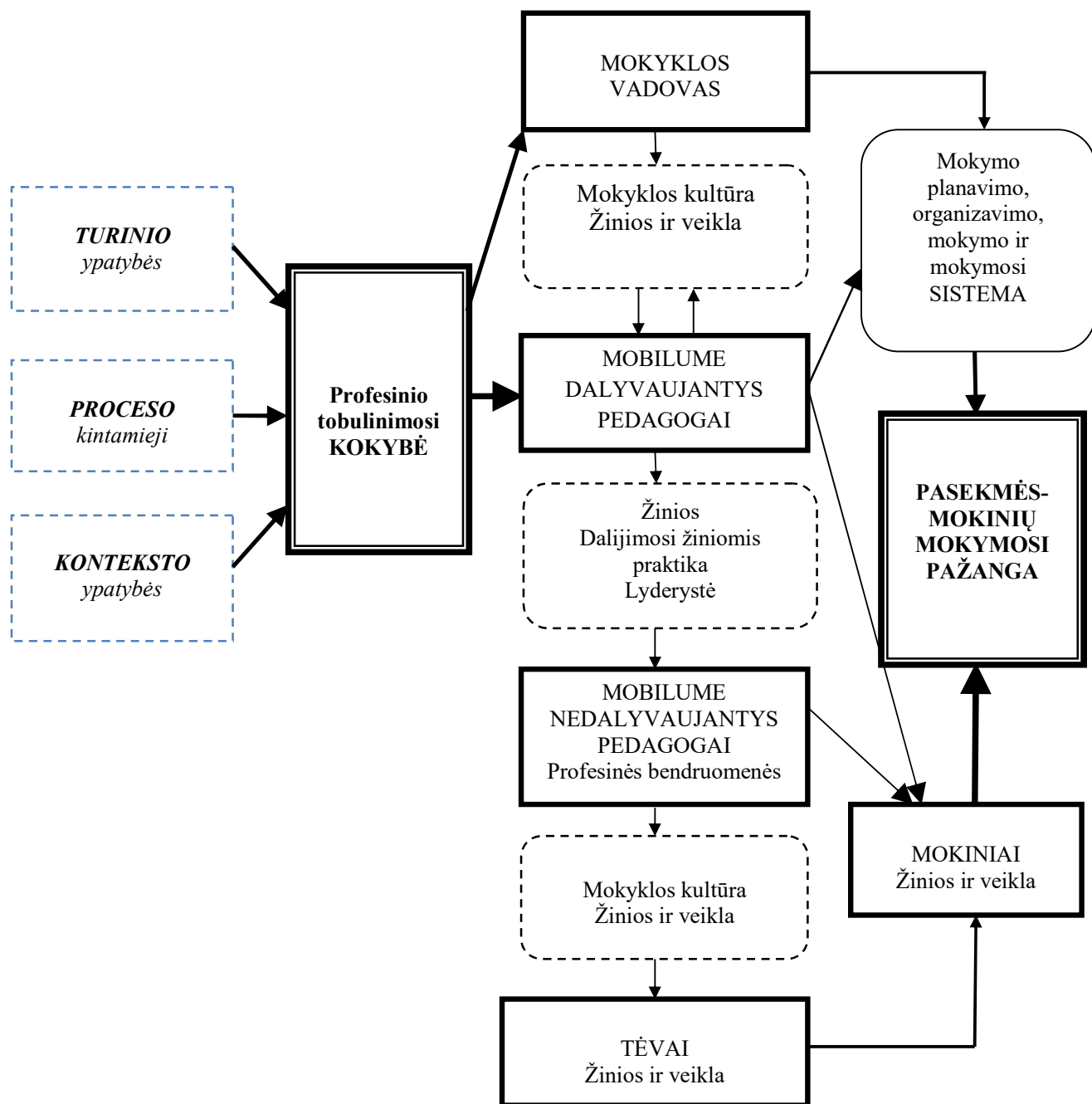
Mokytojų žinios ir veikla yra greičiausia tiesioginė bet kurios profesinio tobulinimosi veiklos pasekmė. Tai yra pagrindinis profesinį tobulinimąsi ir mokinių mokymosi pokyčius siejantis veiksnys. Jei profesinis tobulinimasis nekoreguoja mokytojo profesinių žinių ir jo veiklos klasėje, mokinių mokymosi pasiekimų gerėjimas mažai tikėtinas.

Mokyklos vadovo žinios ir veikla taip pat yra veikiama profesinio tobulinimosi kokybės, nors, vertinant profesinį tobulinimąsi, šis veiksnys dažnai lieka nuošalyje. Paprastai mokyklos vadovai tiesioginės įtakos mokinių mokymuisi neturi, tačiau jų žinios ir veikla su mokinių mokymusi susijusi dviem aspektais. Pirmasis – tai santykiai su mokytojais, vadovams vykdant ugdymo proceso priežiūrą, konsultuojant mokytojus, atliekant jų veiklos vertinimą. Antrasis aspektas, kuriuo mokyklų vadovai netiesiogiai veikia mokinių mokymąsi, – vadovo, kaip lyderio, vaidmuo, formuojant mokyklos vidaus tvarką ir taisykles, reglamentuojančias ugdymo procesą, pamokų lankomumą, mokinių pasiekimų vertinimą, elgesio mokykloje normas ir pan.

Tėvai, jų žinios ir veikla įtraukiami į modelį, teigiant, kad tėvai yra viena iš svarbiausių įtakos grupių, turinti tiesioginį poveikį mokinių mokymuisi ir pasiekimams. Tėvai tiesiogiai ir labai stipriai veikia mokinio mokymąsi ne tik ankstyvuojau vaiko vystymosi laikotarpiu, bet ir vėliau, aktyviai įsitraukdami į siūlomas mokyklos veiklas, mokinių namų darbų ruošą ir pan.

Mokinių mokymosi – dar vienas reikšmingas modelio komponentas, atspindintis mokinio mokymosi tikslų pasiekimo lygį. Svarbu pažymėti, kad dažniausia analizuojami mokinių mokymosi pasiekimai kaip gaunami pažymiai, standartizuotų testų rezultatai, mokinių pasiekimų aplankai, tačiau mokymosi rezultatai gali būti vertinami analizuojant mokinių požiūrio kaitą, mokymosi įpročius, mokyklos lankomumo, namų darbų atlikimo rodiklius, mokinio elgseną klasėje.

Sudaromame tyrimo modelyje originalūs Guskey ir Sparks (2000) modelio elementai iš individualaus mokytojo lygmens perkeliama į mokyklos, kaip organizacijos, lygmenį. Siekiant įvertinti mokytojų profesinio tobulėjimo indėlį ir tvarumą, dalyvaujant mobilumo vizituose, į modelį taip pat integruojami ERASMUS+ KA1 tikslai ir laukiami rezultatai – tarptautiškumo dimensijos pokyčiai mokyklos ugdymo procese ir kultūroje. Taip pat modeliuojama tikėtina aukštesnio lygmens projektų įgyvendinimo pasekmė – pagerėję mokinių mokymosi pasiekimai (žr. 1 pav.).

1.1 pav. Teorinis tyrimo modelis

TYRIMO STRATEGIJA

TYRIMO METODAI. Tyrimas grindžiamas mišrių metodų strategija, siejančia kokybinius ir kiekybinius tyrimų metodus ir technikas.

Kokybiniai tyrimų metodai (sutelktosios diskusijos grupės, giluminiai interviu, dokumentų analizė) taikomi, atsižvelgiant į šias metodologines nuostatas: (1) socialinė realybė suvokiama ir interpretuojama individualiai; (2) kiekvienas individas aktyviai kuria realybę, remdamasis asmenine patirtimi; (3) skirtingiems asmenims socialinė realybė yra skirtinga, tačiau ja pasidalijama per sąveiką su kitais asmenimis (pagal Berger, Luckmann, 1999; Cropley, 2002; Walliman, 2006). Kokybiniai metodai bus naudojami siekiant atkleisti tyrimo dalyvių nuostatas ir požiūrius, vertinant ERASMUS+ KA1 projektų poveikį asmeninių nuostatų kaitai, mokyklos kultūrai, siekiant strateginio tarptautiškumo dimensijos įtvirtinimo ugdymo procese ir mokyklos kultūroje.

Kiekybinis tyrimo metodas (anketinė apklausa) sudaro galimybę greitai atlikti didelės imties matavimus, išsaugant tyrimo dalyvių konfidencialumą, objektyviai analizuoti duomenis ir aiškiai pristatyti tyrimo rezultatus. Kiekybiniai tyrimo metodai bus naudojami vertinant ERASMUS+ KA1 projektų įgyvendinimo ypatumus, rezultatų sklaidą, jų poveikį ir tvarumą, tobulinant ugdymo procesą. Apklausa atliekama tikslinėse respondentų grupėse. Standartizuotais klausimynais gauti duomenys leis palyginti skirtingų mokyklų tyrimų rezultatus.

TYRIMO ETAPAI. Tyrimas suskaidytas į atskirus etapus. Kiekvienas etapas turi savo tikslą, imties formavimo principus, tyrimo metodus ir duomenų analizės procedūras:

1.1 lentelė

Tyrimo etapai

Tyrimo tipas	Tyrimo metodai ir imtys	Rezultatas
1 ETAPAS		
ERASMUS+ KA1 projekto paraiškų analizė	<i>Dokumentų analizė.</i> Kvotinė imtis: visų finansavimą gavusių institucijų paraiškos	Atskleista mokyklos europinės plėtros samprata ir dimensijos (kaip mokykla supranta europinę plėtrą savo veiklos realybėje). Įvertinta europinės plėtros strategijos ir projekto paraiškos tikslų dermė.
2 ETAPAS		
Anketinė apklausa	<i>Apklausa elektroniniu būdu.</i> Tikslinės grupės: mobilumo veiklose dalyvavę pedagogai, mobilumo veiklose nedalyvavę pedagogai, 8–12 klasių mokiniai ir jų tėvai	Remiantis mokyklos bendruomenės nuomone įvertintas profesinio tobulinimosi vizitų sėkmės pripažinimas; rezultatų ir pokyčių tvarumas (asmens profesinis tobulėjimas, naudos institucijai dermė su institucijos tikslais, institucijos parama diegiant ir išlaikant pokyčius).
KA1 projektą vykdančių mokyklų vadovų apklausa sutelktosios diskusijos grupės metodu	<i>Sutelktosios diskusijos grupės metodas.</i> Tikslinė grupė –KA1 projektą vykdančių mokyklų direktoriai	Įvertintas ERASMUS+ KA1 mobilumo tvarumas ir pripažinimas, sąsajos su mokyklos strateginiais siekais, institucinės pripažinimo formos, atskleistos mokyklos paramos, užtikrinant ERASMUS+ KA1 mobilumo indėlį ir tvarumą, patirtys.
Grupės diskusija su mobilumo vizituose	<i>Sutelktosios diskusijos grupės metodas.</i> Tikslinė grupė - pedagogai,	Pedagogų gautos naudos, susijusios su jų profesiniu tobulėjimu, dermė su institucijos strateginiais siekais. Vizituose įgytų žinių sklaida mokykloje ir už jos ribų.

dalyvavusiais pedagogais	dalyvavę mobilumo vizituose
3 ETAPAS	
Sėkmės atvejų analizė	<p><i>Atvejo analizė</i>, taikant mišrių metodų strategiją.</p> <p>Mokyklos atvejo analizė (interviu su direktoriumi, konsorciumo vadovu, projekte dalyvavusiais ir nedalyvavusiais mokytojais, steigėjo atstovais)</p>

TYRIMO INSTRUMENTAI

Tyrimo naudojami pagal teorinį modelį parengti 4 kiekybiniai ir 2 kokybiniai tyrimo instrumentai.

Kiekybiniai tyrimo instrumentai: (1) klausimynas mobilumo vizituose dalyvavusiems mokytojams; (2) klausimynas mobilumo vizituose nedalyvavusiems mokytojams; (3) klausimynas mokiniams (8–12 klasės); (4) klausimynas tėvams (žr. 1–4 priedus).

Kokybiniai tyrimo instrumentai: (1) projektų paraiškų analizės matrica; (2) klausimų sąrašai sutelktųjų diskusijos grupių dalyviams (žr. 5–6 priedus).

Klausimyną ERASMUS+KA1 vizituose dalyvavusiems pedagogams sudaro 5 diagnostiniai blokai: (1) respondento profesiniai požymiai ir projekte dalyvaujančios mokyklos charakteristikos; (2) bendras ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto įgyvendinimo vertinimas; (3) ERASMUS+ KA1 projekto inicijuotų pokyčių mokykloje vertinimas; (4) vizituose įgytų žinių sklaida ir projekto dalyvių lyderystė; (5) mokyklos aplinkos palankumas projekto idėjų įgyvendinimui (žr. 1.2 lentelę).

1.2 lentelė

Klausimyno projekte dalyvavusiems pedagogams specifikacija

Diagnostinis blokas	Turinys
Respondento profesiniai požymiai ir projekte dalyvaujančios mokyklos charakteristikos	Respondento pareigos; darbo mokykloje stažas; ugdymo pakopa, kurioje dirbama; mokyklos dydis; vietovės, kurioje yra mokykla, tipas; pareigos ERASMUS+ KA1 projekte; profesinio tobulinimosi užsienyje patirtis.
Bendras ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto įgyvendinimo vertinimas	Projekto administravimo nacionaliniu mastu vertinimas (informacijos sklaida, fondo parama mokyklai, paraiškų rengimas, projektų finansavimo skaidrumas); profesinio tobulinimosi formų užsienyje pasirinkimas; pasirengimas vizitui; bendras pasitenkinimas profesinio tobulinimosi užsienyje vizitu.
ERASMUS+ KA1 projekto inicijuotų pokyčių mokykloje vertinimas	Bendrųjų ir profesinių kompetencijų pokyčiai; mokyklos kultūros, ugdymo turinio ir mokymo(si) pokyčiai
Vizituose įgytų žinių sklaida ir projekto dalyvių lyderystė	Vizituose įgytų žinių sklaida mokyklos viduje ir išorėje; dalyvių lyderystė siekiant projekto rezultatų.
Mokyklos aplinkos palankumas projekto idėjų įgyvendinimui	Mokyklos vadovo palaikymas, kolegų palaikymas.

Siekiant atskleisti ERASMUS+ KA1 projekto vizituose dalyvavusių pedagogų kompetencijų pokyčių pripažinimą ir įvertinti mokyklos aplinkos palankumą projekto pokyčiams, suponuojamiems kolegų mokymosi užsienio šalyse, sudarytas **Klausimynas projekto vizituose nedalyvaujantiems pedagogams**. Klausimyną sudaro 4 diagnostiniai blokai: (1) respondento profesiniai požymiai ir projekte dalyvaujančios mokyklos charakteristikos; (2) ERASMUS+ KA1 projekto įgyvendinimo rezultatų pripažinimas; (3) vizituose įgytų žinių sklaida ir jų dalyvių lyderystė; (4) mokyklos aplinkos palankumas projekto idėjų įgyvendinimui (žr. 1.3 lentelę).

1.3 lentelė

Klausimyno projekto vizituose nedalyvavusiems pedagogams specifikacija

Diagnostinis blokas	Turinys
Respondento profesiniai požymiai ir projekte dalyvaujančios mokyklos charakteristikos	Respondento pareigos; darbo mokykloje stažas; ugdymo pakopa, kurioje dirba; mokyklos dydis; vietovės, kurioje yra mokykla, tipas.
ERASMUS+ KA1 projektų įgyvendinimo rezultatų pripažinimas	Mokyklos kultūros, ugdymo turinio ir mokymo(si) pokyčiai.
Vizituose įgytų žinių sklaida ir jų dalyvių lyderystė	Žinių sklaida mokyklos viduje ir išorėje; lyderystė siekiant projekto rezultatų.
Mokyklos aplinkos palankumas projekto idėjų įgyvendinimui	Mokyklos vadovo palaikymas, kolegų palaikymas.

Siekiant atskleisti mokinių lūkesčius dėl galimai mobilumo vizituose įgytų pedagogo kompetencijų ir nustatyti mokinių stebimus pedagogo veikos pokyčius po profesinio vizito užsienyje, sudarytas **Klausimynas mokiniams** (žr. 1.4 lentelę).

Klausimynu tėvams siekiama įvertinti tėvų įtraukimą į tarptautiškumo projektus ir tėvų nuostatas dėl tarptautiškumo projektų naudos mokyklai (žr. 1.4 lentelę).

1.4 lentelė

Klausimynų mokiniams ir jų tėvams ir specifikacija

Diagnostinis blokas	Turinys
Projekte dalyvaujančios mokyklos charakteristikos	Mokyklos dydis; vietovės, kurioje yra mokykla, tipas
Klausimynas mokiniams	<p>Mokinių lūkesčiai dėl pedagogo profesinių kompetencijų</p> <p>Pedagogo veiklos pokyčiai, grįžus iš profesinio tobulinimo vizitų užsienyje</p>
Klausimynas tėvams	<p>Tėvų įtraukimas į mokyklos tarptautinius projektus</p> <p>Nuostatos dėl tarptautinių projektų naudos mokyklai</p>
	<p>Užsienio kalbos mokėjimas; gebėjimas taikyti IKT; užduočių užsienio kalba integravimas kitų dalykų pamokose; mokytojų atvirumas ir tolerancija kitoms kultūroms; tarptautinis bendradarbiavimas.</p> <p>Dalijimasis išpūdziais; užsienio kalbos integravimas į dalyko pamokas; mokymosi motyvavimas; išmaniųjų technologijų naudojimas ugdymo procese; mokinių tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas.</p> <p>Informacijos apie projektus sklaida; tėvų įtraukimas; mokyklos tarptautiškumo siekių vertinimas.</p> <p>Nuostatos dėl mokyklos tarptautiškumo; nuostatos dėl mokytojų profesinės kvalifikacijos kėlimo vizitų užsienyje naudingumo.</p>

DUOMENŲ ANALIZĖS METODAI

Kiekybinių duomenų analizės metodai. Statistinė informacija analizuojama taikant aprašomosios ir tikimybinės (tiek vienmačius, tiek daugiamačius) statistikos metodus. Diskrečiųjų požymių skirstinių charakteristikos tyrimo ataskaitoje pristatomos nurodant pasiskirstymą procentais. Jei naudojama rangų skalė, tai, kaip papildoma charakteristika, skaičiuojamas vidurkis ir standartinis nuokrypis. Tolydžiųjų požymių charakteristikos pateikiamos nurodant vidurkį ir standartinį nuokrypį.

Apibendrintiems ERASMUS+KA1 projektų įgyvendinimo sąlygų ir rezultatų požymiams matuoti sudarytos skalės. Skalių vienmatškumas (angl. *unidimensionality*) tikrintas taikant faktorinės analizės procedūrą pagrindinių komponenčių metodą. Vienmatškumo kriterijumi pasirinktas pirmosios ir antrosios tikrinės reikšmės santykis. Skalė laikoma tinkama, jei pirmoji tikrinė reikšmė yra didesnė už vienetą, o pirmosios ir antrosios tikrinių reikšmių santykis didesnis už 3. Skalės patikimumas įvertintas skaičiuojant mažiausią skalę išreiškiančių požymių koreliacijos koeficiento reikšmę (kriterijus >0,2), skalę išreiškiančių požymių bendros sklaidos dalį (kriterijus > 0,2) *Cronbach alfa* koeficientą (kriterijus >0,6). Skalės reikšmės skaičiuotos kaip jos sujungtų požymių įverčių vidurkis. Iš viso sudaryta 15 skalių, kurių vienmatškumo ir patikimumo rodikliai pateikiami 1.5 lentelėje.

1.5 lentelė

Skalių vienmatškumo ir patikimumo rodikliai

Skalė	Teiginių skaičius	Skalės ribos	Vienma- tiškumas 1 ir 2 tikrinių reikšmių santykis	Bendra sklaida (proc.)	<i>Cronbach alfa</i>	Koreliaci- ja max/min
ERASMUS+ KA1 administravimo vertinimas (ŠMPF)	6	1-5	4,0/0,7	66,5	0,89	0,84/0,47
Pasirengimas vizitui	5	0-1	1,59/0,97	31,8	0,45	0,10/0,34
Vizito atitiktis lūkesčiams	4	1-3	2,4/0,64	59,8	0,78	0,41/0,54
Profesinės ir specialiosios kompetencijos	6	1-5	2,6/0,9	43,7	0,74	0,16/0,50
Bendrosios kompetencijos	5	1-5	2,4/0,9	48,3	0,73	0,18/0,48
Sklaida mokyklos išorėje	4	0-1	n	n	n	n
Sklaida mokyklos viduje	3	0-1	n	n	n	n
Mokomosios medžiagos, dokumentų rengimas	2	0-1	n	n	n	n
Vizito dalyvių lyderystė	6	0-1	2,3/0,9	0,38	0,68	0,16/0,45
Vadovo palaikymas	4	1-5	2,9/0,6	71,7	0,86	0,49/0,81
Kolegų palaikymas	2	1-5	1,4/0,6	72,5	0,62	0,45
Mokyklos aplinkos palankumas	8	1-5	3,6/1,2	45,4	0,82	0,13/0,81
Mokyklos kultūros pokyčiai	4	1-5	2,4/0,7	60,4	0,78	0,36/0,59
Ugdymo (<i>curriculum</i>) pokyčiai	3	1-5	2,1/0,48	70,5	0,78	0,51/0,60
Mokymosi pokyčiai	3	1-5	2,2/0,5	73,1	0,82	0,52/0,66

n- neskaičiuojama: Informacijos sklaidą išreiškiančioms skalėms vidinio suderinamumo kriterijai netaikyti, nes sklaidos formos gali būti nesusijusios.

Statistiniai ryšiai tarp požymių skaičiuoti taikant ranginės koreliacijos koeficientą. Skirtumų tarp respondentų grupių statistinis reikšmingumas, priklausomai nuo skalių tipo, vertintas taikant *Chi kvadrato* kriterijų, *Kruskal-Wallis H* kriterijų ar *ANOVA* metodą. Pasirinktas statistinio reikšmingumo slenkstis – 0,05, kas reiškia, kad skirtumai tarp grupių ir požymių ryšiai yra komentuojami tik tuomet, kai statistinio reikšmingumo lygmuo $p < 0,05$.

Pasirengimo vizitui, mokyklos aplinkos, vizito dalyvių lyderystės ir kitų nepriklausomų požymių įtakai projekto rezultatams nustatyti taikytas regresinės analizės metodas. Ataskaitos tekste pateikiami standartizuoti regresinės lygties koeficientai, išreiškiantys regresorių (kitaip – nepriklausomų požymių) įtakos stiprumą. Į regresinės analizės modelį įtraukti tik požymiai, kurių įtaka statistiškai reikšminga ($p < 0,05$).

Daugiamatė dispersinė analizė (*MANOVA*) leido atskleisti faktorių įtaką visai projekto rezultatų grupei. Analizės metu nustatyti statistiškai reikšmingi faktoriai, o jų įtaka vertinta skaičiuojant dalinį *eta kvadratu* koeficientą. Dalinis *eta kvadratu* koeficientas interpretuotas kaip faktoriaus sąlygota priklausomo požymio (projekto rezultatų) sklaidos dalis (Čekanavičius, Murauskas, 2002). Šie skaičiavimai atlikti naudojant statistinės analizės programų sistemą *IBM SPSS*.

Požymių tarpusavio sąveikai atskleisti sudaryti statistiniai modeliai ir tikrintas jų ir empirinių duomenų atitikimas, atlikta kelių analizė. Modelio tinkamumas įvertintas skaičiuojant keletą kriterijų: CFI, NFI, RFI, RMSEA.

Modelis laikytas tinkamu, t. y. jo sąsajos interpretuotinos, kai: CFI > 0,95; NFI > 0,95; RFI > 0,95. RMSEA reikšmės, mažesnės už 0,05, parodo, kad modelis visiškai tinkamas, nuo 0,05 iki 0,08 – tinkamas, nuo 0,8 iki 1 – vidutiniškai tinkamas, daugiau nei 0,1 – netinkamas (Čekanavičius, Murauskas, 2009, Meyers, Gamst, Guarino, 2013). Ataskaitoje pateikiamuose grafiniuose modeliuose vaizduojami ir interpretuojami statistinių tiesioginių ryšių/įtakos stiprumą rodantys koeficientai, lentelėje pateikiami ir interpretuojami visuminį efektą atskleidžiantys koeficientai.

Kokybinių duomenų analizės metodai. Kokybinių duomenų analizė atlikta taikant kokybinės turinio (angl. *content*) analizės metodą (Cropley, 2002; Denscombe, 2010). Garso informacija išklausyta ir perrašyta tekstu, taikant atrankinį transkribavimą. Tyrime taikyta indukcinės ir dedukcinės analizės logikos derinimo strategija (Tracy, 2013; Drisco, Maschi, 2015), kai pagrindines analizės temas nusako teorinis tyrimo modelis, o kategorijų ir subkategorijų sistema formuojama detaliai skaitant tekstą, išskiriant jo analizės vienetus, juos reflektuojant ir grupuojant, vėliau suteikiant turinį atskleidžiančias etiketes, jas tikslinant ir vystant iki kategorijų sudarančių subkategorijų struktūros. Kategorijų ir subkategorijų turinys aprašomas, jų sąsajos nusakomos ir interpretuojamos ataskaitoje pateikiant tyrėjų įžvalgas ir komentarus.

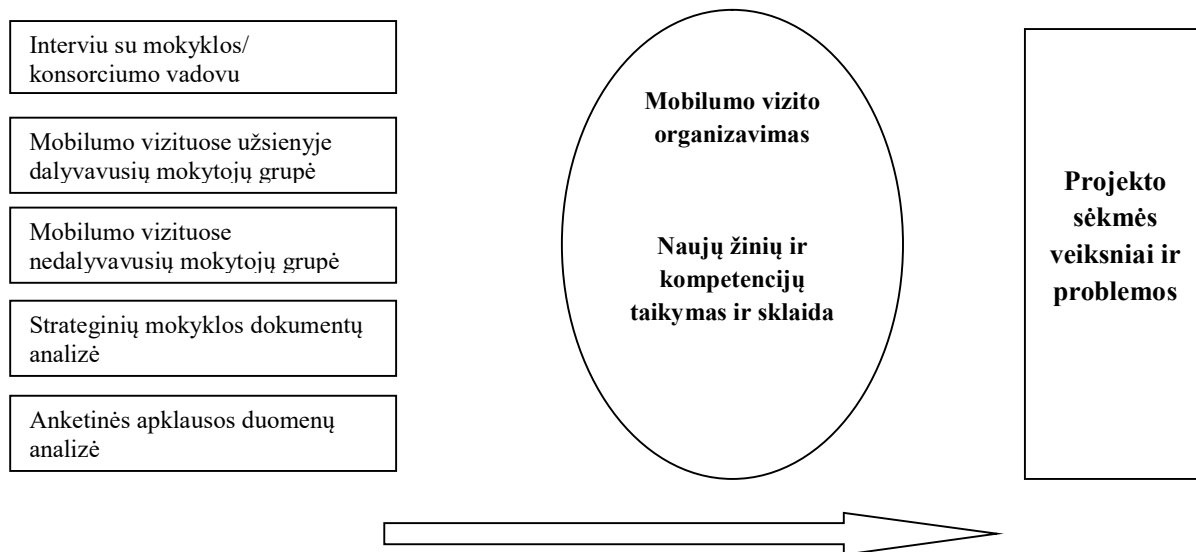
TYRIMO ETIKA. Tyrime laikomasi bendrųjų socialinių tyrimų etikos reikalavimų: tyrimo teisėtumo, tyrimo tikslų aiškumo ir atskleidimo dalyviams, dalyvavimo tyrime savanoriškumo, tyrimo dalyvių privatumo ir konfidencialumo išsaugojimo, apgaulės ir manipuliavimo vengimo, mokslinio sąžiningumo.

ATVEJŲ ANALIZĖS TYRIMO DIZAINAS

ERASMUS+ KA1 projektų atvejų analizė atliekama kaip bendro tyrimo 3 etapas. **Atvejų analizės tikslas** – atskleisti ir aprašyti mokyklų dalyvavimo ERASMUS+ KA1 projekte mobilumo patirtis, identifikuojant sėkmės veiksnius ir iškilusias problemas. Ataskaitoje pateikiami dviejų bendrojo lavinimo mokyklų ir dviejų konsorciūmų įgyvendinamų ERASMUS+ KA1 projektų atvejų analizės rezultatai.

Atvejo analizės teminės kryptys: (1) mobilumo vizitų organizavimas; (2) ERASMUS+ KA1 projekte įgytų naujų žinių ir kompetencijų taikymas ir sklaida; (3) vadovų parama ir mokytojų lyderystė, įgyvendinant projektą; (4) projekto rezultatai ir galimos pasekmės mokinių mokymosi pasiekimams, mokyklos kultūros kaitai.

Vienos mokyklos administruojamo ERASMUS+ KA1 projekto atvejo tyrime taikomi duomenų rinkimo metodai: interviu su mokyklos vadovu; vizituose užsienyje dalyvavusių mokytojų sutelktosios diskusijos grupė; vizituose užsienyje nedalyvavusių mokytojų sutelktosios diskusijos grupė; strateginių mokyklos dokumentų analizė, anketinės apklausos mokyklose duomenų analizė. **Konsorciūmo atveju taikomi duomenų rinkimo metodai:** interviu su konsorciūmo vadovu; konsorciūme dalyvavusių mokyklų atstovų sutelktosios diskusijos grupė; konsorciūmo paraiškos ir vietos švietimo strateginių dokumentų analizė (žr. 1. 2 pav.)

1. 2 pav. Atvejo analizės loginė schema

2. ERASMUS+ KA1 PROJEKTO PARAIŠKŲ ANALIZĖS REZULTATAI

Tyrimo imtis. Atliekant tyrimą analizuota 31 ERASMUS+ KA1 veiksmo 2014–2015 m. finansavimą gavusių organizacijų paraiška, iš jų – 16 didelių mokyklų (virš 500 mokinių), 6 – vidutinių (301–500 mokinių), 3 – mažų mokyklų (iki 300 mokinių) paraiškos, 4 lopšelių-darželių, 2 konsorcių paraiškos. Rokiškio rajono konsorciūmo paraiška jungia 8 rajono mokyklas (6 mažos, 1 vidutinė, 1 didelė). Šiaulių rajono savivaldybės konsorciūmo paraiškoje sujungti 7 Šiaulių rajono lopšeliai-darželiai.

Paraiškų analizės uždaviniai – (1) atskleisti, kaip mokykla, pretenduojanti į KA1 veiksmo projekto finansavimą, supranta europinę plėtrą savo veiklos realybėje; (2) įvertinti mokyklos strategijos ir pedagogų mobilumo tikslų (plėtotinų kompetencijų mokantis užsienyje) dermę; (3) nustatyti, kokiomis priemonėmis mokykla planuoja užtikrinti įgyvendinto projekto (mokytojų profesinio tobulinimo užsienyje) rezultatų tvarumą.

Sprendžiant šiuos uždavinius atlikta vienos iš ERASMUS+ KA1 veiksmo paraiškos formos dalių – *europinio plėtros plano* turinio analizė, kurios pagrindas – europinio plėtros plano, kaip ERASMUS+ KA1 veiksmo paraiškos formos dalies, paskirtys: (1) numatyti, kaip planuojamos pedagogų mobilumo veiklos rezultatai bus integruojami į ilgalaikę organizacijos plėtros ir modernizavimo strategiją; (2) patvirtinti, kad planuojamos mobilumo veiklos yra reikalingos tiek individualiems projekto dalyviams, tiek visos organizacijos poreikiams tenkinti. Paraiškoje pateikiamas mokyklos europinis plėtros planas turi atskleisti organizacijos strateginę požiūrį į dalyvavimo europinėse veiklose naudą strateginiam jos vystymuisi ateityje.

Pagal ERASMUS+ programos vadovą (2015), europiniame plėtros plane paraišką teikianti organizacija turi:

- įvardyti organizacijos pagrindinius poreikius (tobulintinas sritis) kokybės užtikrinimo ir tarptautiškumo plėtros srityse;
- įvardyti organizacijos europinio mobilumo planus bei bendradarbiavimo veiklas ir paaiškinti, kaip šios veiklos prisidės prie įvardytų poreikių įgyvendinimo užtikrinimo;
- paaiškinti, kaip organizacija integruos personalo, dalyvavusio projekte, įgytas kompetencijas ir patirtį į savo strateginę vystymąsi ateityje.

Visų paraiškų analizės rezultatai su kiekvienos organizacijos apibendrintu vertinimu šiais trimis aspektais (organizacijos poreikiai kokybės užtikrinimo ir tarptautiškumo plėtros srityse, jų sąsaja su strateginiu organizacijos planu ir numatomos įgytos patirties tvarumo užtikrinimo priemonės) pateikti ataskaitos prieduose (žr. 7 priedą).

TARPTAUTIŠKUMO IR EUROPINĖS PLĖTROS SAMPRATA

Apibendrintą situaciją, kaip organizacijos traktuoja tarptautiškumą ir europinę plėtrą, atspindi žemiau pateiktos kategorijos.

Dažniausiai europinė organizacijos plėtra suprantama individo lygmeniu–kaip mokytojo/ vadovo tarpkultūrinių ir profesinių kompetencijų plėtotė. Mokytojas, gerai besiorientuojantis nuolat kintančioje visuomenėje, suprantantis politinius, ekonominius ir socialinius pokyčius,

suvokiantis valstybės švietimo politiką, matantis europinį ir pasaulinį jos kontekstą, turintis aiškių savo kultūrinės, nacionalinės ir globalios identifikacijos kompetencijų laikomas svarbia prielaida organizacijos ugdymo kokybės tobulinimui, organizacijos tarptautiškumo didinimui: *Mokykloje turi dirbti atviras kaitai ir naujovėms mokytojas, pasirengęs tarptautiniam bendradarbiavimui ir gebąs europinę patirtį įgyvendinti mokinių ugdyme.*

Tarptautiškumo dimensiją suprantant kaip mokytojo asmeninės kvalifikacijos kėlimą, organizacijai itin svarbu nustatyti ir įsivardyti kvalifikacijos kėlimo prioritetus. Analizuotose paraiškose daugelis organizacijų pateikia tobulintinų kompetencijų pagrindimą (remiasi strateginiais planais, mokyklos įsivertinimo ataskaitomis, išorės ekspertų rekomendacijomis, organizacijos SSGG), tačiau ne visos organizacijos turi aiškią ir mokinių poreikius orientuotą ugdymo strategiją ir filosofiją.

Pagal paraiškų analizes išsiskiria 3 mokyklų grupės:

- *mokyklos, kurios turi aiškią ugdymo filosofiją ir strateginę kryptį.* ERASMUS+ mobilumą jos laiko priemone, padedančia ją įgyvendinti (8 iš analizuoto 31 atvejo);
- *mokyklos, kurios ieško savo strateginės krypties, stiprina pasirinktas kompetencijas* (dauguma – 19 iš analizuoto 31 atvejo). Dalis mokyklų šioje grupėje ERASMUS+ mobilumo veikloms kelia labai aiškius tikslus ir įsivardija konkrečius prioritetus, tikėdamosi, kad numatytų kompetencijų plėtojimas padės organizacijai sustiprinti pasirinktą kryptį ir tai ilgainiui taps mokyklos strateginiu išskirtinumu. Kita dalis šios grupės mokyklų savo identiteto ieško mobilumo veiklose nusimatydamos plėtoti gana platų kompetencijų spektrą, paraiškose išvardydamos daug plėtotinų kompetencijų. Abiem atvejais šios grupės mokykloms ERASMUS+ mobilumas – tai bandymas „išėiti“ į naują kokybę, rasti savo išskirtinumą;
- *mokyklos, kurios žengia pirmuosius žingsnius atsiveriant ir pažįstant savo ir kitų galimybes* (4 iš analizuoto 31 atvejo).

Europinės patirties perkėlimas į organizaciją. Kitas europinės plėtros lygmuo – organizacinis. Europinė plėtra mokyklų suprantama kaip kitų šalių gerosios patirties pritaikymas organizacijoje. Ši europinės plėtros dimensija apima skirtingų šalių švietimo sistemų panašumų ir skirtubių identifikavimą, kaip būdą atpažinti ir suprasti esamas problemas, mokyklos ugdymo sistemos tobulinimą, intelektualinio ir teorinio smalsumo apie kitas kultūras ir jų švietimo sistemas patenkinimą.

Užsienio partnerystės veiklų plėtojimas. Europinė plėtra matoma per naujų ryšių su užsienio partneriais užmezgimą, esamų partnerystės stiprinimą, ištraukimą į naujus projektus, kitų bendrų veiklų vykdymą. Svarbus akcentas, stebimas šioje kategorijoje – naujų organizacijos narių (nedalyvavusių tarptautinėse veiklose) įgalinimas ir įkvėpimas imtis tokių veiklų. Mokyklų siekiama: *Burtis į europinius tinklus, stiprinti kontaktus tarp šalių ir mokyklų; Veiklų su turimais partneriais tęstinumo užtikrinimas; Naujų projektų, mainų programų vykdymas; Pedagogų įgalinimas inicijuoti naujas tarpkultūrinės veiklas.*

Pakitusi, atviresnė organizacija. Tarptautiškumo plėtra organizacijų traktuojamas kaip mokyklos kokybinis augimas, siekiant aukštesnių Europos švietimo erdvės kokybinius reikalavimų.

Tarptautiškumas apibūdinamas kaip atvirumas aukštesnės kokybės reikalavimams per kitų kultūrų požiūrių, tarptautinės, tarpkultūrinės ar globalios dimensijos integravimą į institucijos misiją, bendruosius organizacijos tikslus, ugdymo procesus: *Mokykla privalo būti atvira pokyčiams, susipažinusi su geriausiais tarptautinės praktikos pavyzdžiais, bendradarbiaujanti su kitomis Europos mokyklomis tam, kad aktyviai dalyvautų bendroje europinėse veiklose, gebėtų ugdyti savo darbuotojų ir besimokančiųjų Europos piliečio identitetą; Modernizuoti mokyklą, kad ji taptų europietiškesne, besimokančia organizacija.*

Esamos strateginės krypties plėtojimas. Šiuo atveju tarptautiškumo plėtojimas matomas kaip organizacijos galimybė stiprinti jau turimą mokinių poreikių tenkinimo ir ugdymo filosofijos kryptį (pvz., itin gabių ar negalę turinčių mokinių). Mokyklose, kur ši tarptautiškumo dimensija aiškiai išreikšta, mobilumo veiklos orientuotos į konkrečių kompetencijų, reikalingų esamai ugdymo strategijai, plėtojimą (pvz., tarptautinio bakalaureato programos plėtojimas: *Integruoti tarptautinio bakalaureato pagrindinio ugdymo (MYP) elementus į pagrindinio ugdymo dalykų programas*).

TVARUMO UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS

Organizacijų planuojamos įgyti per mobilumo vizitus užsienyje kompetencijų tvarumo užtikrinimo veiklos ir priemonės, nurodytos mokyklų paraiškose, tyrėjų suskirstytos į grupes, suteikiant jų paskirtį atspindinčius pavadinimus. Pagal paraiškų turinį galima spręsti, kad įgyvendintų ERASMUS+ KA1 veiksmo projektų rezultatų tvarumą turi užtikrinti:

- **dalyvavimas formuojant švietimo politiką:** *Parengtos rekomendacijos ir/arba metodikos galės būti taikomos dalyvaujant diskusijose dėl švietimo sistemos modernizavimo ir netradicinio ugdymo skatinimo; Rasime naujus ryšius pasiūlydami prioritetines švietimo sistemos veiklas ne tik rajono įstaigoms, bet ir mieste, bei respublikoje;*
- **ugdymo politikos mokykloje įgyvendinimą reglamentuojančių dokumentų (metodikų, rekomendacijų, ugdymo planų, organizacijos strategijos) rengimas:** *Mokymuose dalyvavęs personalas po kvalifikacijos kėlimo mokymų parengs metodikas ir/arba rekomendacijas ugdymo procesui tobulinti. Pasiteisinusios, adaptuotos ugdymo strategijos, naujai „atrustos“ ugdymo erdvės bus įtrauktos į ugdymo planus ir naudojamos praktikoje; Tarptautinė edukacinė veikla taps įstaigos strateginio vystymo programos dalimi bei viena iš ugdymo strategijų; Visa mobilumų metu įgyta patirtis <...> bus įtraukta į kitų metų strateginį planą tolesniam vystymui; Po vizito dalyviai savo pasiūlymus pristatys metodinei tarybai ir, jai pritarus, pasiūlymai bus įtraukti į įstaigos strateginius planus, numatant įgyvendinimo laikotarpį, atsakingus asmenis ir t. t.;*
- **poveikio mokiniams/ mokytojams vertinimas:** *Po kursų pedagogės vykdys pedagoginius stebėjimus, kokią įtaką naujieji ugdymo būdai daro vaikams; Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupė nustatys ir išmatuos kokybinius ir kiekybinius ugdymo pokyčius; Atliks kompetencijų tobulinimo tyrimą, skirtą kursų poveikio vertinimui bei tolesnių mokyklos veiklos krypčių numatymui;*
- **veiklų tęstinumas dalyvaujant kituose tarptautiniuose projektuose:** *Pagerėjęs kalbos mokėjimo lygis leis mokiniams ir mokytojams aktyviau dalyvauti tarptautiniuose projektuose, konkursuose ir diskusijose, ieškoti naujų veiklos sričių; Projekto dalyviai taps naujų tarptautinių veiklų iniciatoriais; Šis projektas atvers mūsų organizacijai naujus kelius, suteiks galimybę bendrauti ir bendradarbiauti ne tik su vietinėmis, bet ir su tarptautinėmis ugdymo organizacijomis; Tai paskatins kitus mokytojus inicijuoti naujus*

projektus; Su šia mokykla planuojamas strateginės partnerystės projektas, todėl stebėjimo ir mokymo vizitas būtų jau užsimezgasios partnerystės taša ir plėtra;

- **sklaida profesinių interesų grupėse:** Įgytomis naujomis kompetencijomis projekto dalyviai dalinsis metodinėse ir darbo grupėse; Mokytojai, lankęsi kursuose, praves atviras pamokas, pasidalins įgytomis žiniomis metodinėse grupėse, praves seminarus;
- **naujų darbo grupių steigimas:** Projekte dalyvavę darbuotojai bus pakviesti į skirtingas darbo grupes, kurios jau veikia kuriant mokyklos strateginį planą ir organizuojant jo įgyvendinimą; Kursuose dalyvavusios pedagogės sudarys tarptautinio bendradarbiavimo komandą, kuri ieškos būdų plėsti įstaigos europinę dimensiją, inicijuoti naujas veiklas ERASMUS+ plotmėje, įtraukti įstaigos bendruomenę į šias veiklas;
- **patirties sklaida, kolegų konsultavimas:** Tikimasi, kad labai svarbus perdavimas ir integravimas į mokyklos strateginį vystymąsi vyks per natūralų kasdienį pasikeitimą gerąja patirtimi su kolegomis komunikuojant rezultatus ir įtraukiant į procesą visą mokyklos bendruomenę (taip pat tėvus ir mokinius); Projekto dalyviai, grįžę iš mobilumų, pristatys savo patirtį įstaigos darbuotojų susirinkimų metu; Projekto dalyviai konsultuos kolegas, kaip panaudoti projekto medžiagą profesinėje veikloje, ir apmokys naudoti ir taikyti metodus bent 10 kolegų;
- **savirefleksija/organizacinė refleksija:** Dalyviai kiekvieną išvykos dieną turės reflektuoti pagal paruoštą klausimyną, turės nurodyti, kokias dienos veiklose matytas priemones ar metodus pritaikys savo tiesioginiame darbe, kada, kaip ir su kuo įgyvendins. Vizito pabaigoje šie išipareigojimai bus aptarti kartu su visa dalyvių komanda bei partneriais;
- **pamokos kokybės/ ugdymo aplinkos gerinimas:** Praktiškai taikys ugdymo proceso organizavime ir įgyvendinime klasėse arba darbo grupėse; Pagrindinės pedagogų įgytos kompetencijos ir patirtis bus taikomos tiesiogiai kiekvieno dalyvavusio kasdieniame darbe su mokiniais; Bus organizuojamos ugdomosios veikos netradicinėse erdvėse; Regos vertinimo kabineto įrengimas pagal partnerių centro pavyzdį ir metodines rekomendacijas.

Įvertinus paraiškose nurodytų projekto rezultatų užtikrinimo veiklų ir priemonių skaičių, jų pasikartojamumą, nustatyta, kad **MOKYKLŲ PARAIŠKOSE AKIVAIZDŽIAI DOMINUOJA:**

- ✓ įgytos patirties sklaida organizuotose grupėse;
- ✓ patirties integravimas gerinant pamokos kokybę ar keičiant ugdymo aplinką;
- ✓ patirties integravimas per mokyklos ugdymo politikos įgyvendinimo dokumentų (metodikų, rekomendacijų) rengimą, ugdymo planų korekcijas, organizacijos strategijos korekcijas.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad **tik 3-ose mokyklose iš analizuoto 31 atvejo planuojamas poveikio mokiniams, jų mokymosi pasiekimų kaitos vertinimas, kaip projekto rezultatų tvarumo sąlyga.**

ORGANIZACIJŲ POREIKIAI ERASMUS+ MOBILUMO VEIKLOSE

Organizacijų poreikių analizė atlikta deduktyviu turinio analizės metodu – analizės matrica parengta remiantis Pedagogo profesijos kompetencijų aprašu (2015), pagal kurį pedagogų profesijos kompetencijos susideda iš **bendrujų, didaktinių ir dalykinių kompetencijų.**

Pedagogo bendrąsias kompetencijas sudaro:

- *asmeninio tobulėjimo ir mokėjimo mokytis kompetencija* – mokėjimas ir sugebėjimas valdyti asmeninę karjerą ir mokytis visą gyvenimą, grindžiant profesinės veiklos refleksija, nuolatiniu žinių ir gebėjimų atnaujinimu;

- *kultūrinė kompetencija* – mokėjimas ir sugebėjimas saugoti ir plėtoti Lietuvos kultūrą, kurti tvarią ir atsakingą visuomenę, dalyvauti visuomenės ir švietimo kaitos procesuose, veikiant kūrybiškai ir atvirai;
- *naujų technologijų ir informacijos valdymo kompetencija* – mokėjimas ir sugebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis ir įranga, informacijos paieškos šaltiniais, rengiant tekstinę ir vaizdinę informaciją, ugdyti mokinių informacinę ir virtualaus bendravimo kultūrą, sistemingai plėtojant jų skaitmeninį raštingumą;
- *profesinės komunikacijos kompetencija* – mokėjimas ir sugebėjimas užmegzti ir puoselėti ryšius su mokyklos bendruomene, visuomene, susijusių institucijų ir organizacijų atstovais, veiksmingai komunikuojant valstybine ir užsienio kalba.

Pedagogo didaktines kompetencijas sudaro:

- *mokinių / ugdytinių skirtybių ir galimybių pažinimo (specialiųjų gebėjimų ir poreikių atpažinimo), pagalbos teikimo mokantis ir mokinių / ugdytinių motyvavimo kompetencija* – mokėjimas ir sugebėjimas pasitelkiant žinias ir supratimą apie fizinę, emocinę, socialinę ir intelektualinę mokinių / ugdytinių raidą, nustatyti mokinių / ugdytinių polinkius, atsižvelgti į skirtingus jų poreikius ir gebėjimus bei paskatinti ir įtraukti į aktyvų mokymąsi, padedant siekti pažangos ir skatinant pažinti dalykus, procesus ar reiškinius, išsikelti ugdymosi ir asmeninius tikslus, valdyti ir apmąstyti savo mokymosi veiklą ir jos rezultatus;
- *ugdymo(si) aplinkų, ugdymosi turinio ir situacijų įvairovės kūrimo kompetencija* – mokėjimas ir sugebėjimas sukurti atvirą, saugią, ugdymo aplinką stimuliuojančias ir kūrybiškas ugdymosi sąlygas, bendradarbiaujant su mokiniais / ugdytiniais ir jų tėvais, pasitelkiant įvairias priemones ir technologijas;
- *ugdymo(si) turinio įgyvendinimo ir tobulinimo kompetencija* – mokėjimas ir sugebėjimas kartu su mokiniais / ugdytiniais apsibrėžiant ugdymo(si) tikslus ir uždavinius, numatant ir valdant reikalingus išteklius atrinkti ir taikyti metodus, tinkamus ugdymo tikslams pasiekti, parengti ir perteikti į mokinį orientuotą susijusią ugdomosios veiklos medžiagą, vertinant ugdymo metodų ir strategijų, mokymosi užduočių, išsikeltų ugdymo tikslų efektyvumą;
- *mokinių / ugdytinių pasiekimų ir pažangos vertinimo kompetencija* – mokėjimas ir sugebėjimas parenkant ugdymo tikslus atitinkančias vertinimo strategijas, atsižvelgiant į mokinių / ugdytinių poreikius teikti efektyvų vertinimą ir grįžtamąjį ryšį, akcentuojantį asmeninę pažangą;
- *profesinės veiklos tyrimo kompetencija* – mokėjimas ir sugebėjimas metodiškai vertinti ir analizuoti profesinės veiklos rezultatus, siekiant atpažinti ir spręsti kilusias problemas, gerinant ugdymo proceso kokybę.

Atlikus paraiškų analizę pedagogų kompetencijų tobulinimo aspektu nustatyta, jog **mokyklų paraiškose dominuoja mokytojų bendrųjų kompetencijų ugdymo / tobulinimo poreikis** (55 proc. visų paraiškų atvejų), o vertinant konkrečių kompetencijų poreikį – aktualiausias *ugdymo turinio (ugdymo metodų ir strategijų) įgyvendinimo* (90 proc. paraiškų atvejų) ir *užsienio (anglų) kalbos* (86 proc. paraiškų atvejų) kompetencijų tobulinimas. **Mažiausiai išreikštas mokinių / ugdytinių pasiekimų ir pažangos vertinimo kompetencijos poreikis** (10 proc. paraiškų atvejų).

Lyginant mažesnių ir didelių mokyklų poreikius nustatyti skirtumai šiose srityse:

- mažos ir vidutinės mokyklos (iki 500 mokinių) labiau akcentuoja poreikį plėtoti tokias bendrąsias kompetencijas kaip *asmeninis tobulėjimas* (67 proc.), *kultūrinė* (56 proc.) ir *vadybinė kompetencija* (78 proc.);
- didelės mokyklos (per 500 mokinių) ERASMUS+ veiklose dažniau siekia tobulinti *naudojimosi skaitmeninėmis technologijomis* (56 proc.) ir *dalykinės* (43 proc.) kompetencijas.

Svarbu pažymėti, kad įvardijant organizacijų poreikius ir atskleidžiant sąsajas su mokyklos strateginiais siekiais didelis dėmesys paraiškose skiriamas mokytojo kvalifikacijos kėlimui *per se*. **Mokinio poreikiai, mokymosi kokybė ir pažanga, kaip centrinis išeities taškas įsivardijant tobulintinas organizacijos sritis, stebimi tik keliuose mokyklose.** ERASMUS+ KA1 projektų mobilumo veiklose dalyvavusių mokyklų tobulintinų kompetencijų poreikio suvestinė pateikta 2.1 lentelėje.

2.1 lentelė

Tobulintinų kompetencijų poreikis ERASMUS+ KA1 mobilumo vizituose

Mokyklos dydis	Kompetencijų sritys		
	Bendrosios kompetencijos	Didaktinės kompetencijos	Dalykinės kompetencijos
Didelė* (>500, N=16)	49%	45%	44%
Maža ir vidutinė* (<500, N=9)	62%	56%	11%
Iš viso (visų paraiškų atveju, N=31):	55%	48%	35%

Pastaba: analizės vienetas – ERASMUS+ KA1 paraiška.

* – lopšelių-darželių ir konsorciumo atvejai neįtraukti, jie atspindi „Iš viso“ kategorijoje.

3. MOYKLŲ, ĮGYVENDINANČIŲ ERASMUS+ KA1 PEDAGOGŲ MOBILUMO PROJEKTUS, APKLAUSOS REZULTATAI

3.1. Tyrimo imties charakteristikos

3.1.1. ERASMUS+ KA1 darbuotojų mobilumo programoje dalyvavusių pedagogų imties charakteristikos

2014 m. ERASMUS+ KA1 veiksmo projektams vykdyti finansavimą gavo 25 bendrojo ugdymo programos įgyvendinančios mokyklos¹. Remiantis mobilumo projektų paraiškų duomenimis, iš viso šiose mokyklose buvo suplanuota 280 mobilumo vizitų, arba vidutiniškai 11 vizitų vienai mokyklai. Formuojant tyrimo imtį, buvo numatyta apklausti visus mobilumo vizituose dalyvavusius mokyklos darbuotojus. Tačiau, prasidėjus tyrimui, 13-oje mokyklų projektai dar nebuvo pasibaigę, ne visi planuoti vizitai buvo įvykę, kai kuriose mokyklose dalis pedagogų į vizitus vyko ne vieną kartą. Tyrėjų sprendimu, papildomai apklausta 11 pedagogų iš 7 mokyklų, projekte dalyvaujančių konsorciumo pagrindu (ERASMUS+ KA1 programos 2015 m. šaukimas). Taigi, iš viso apklausoje dalyvavo 32 mokyklos ir 218 mobilumo vizituose dalyvavusių pedagogų. Detali tyrimo imties charakteristika pateikiama 3.1.1 lentelėje.

3.1.1 lentelė

ERASMUS+ KA1 mobilumo programos vizituose dalyvavusių pedagogų profesinės charakteristikos (N=218, 32 mokyklos)

Požymis	Kategorija	Dažnis	Procentai
Pareigos	Direktorius	14	6,4
	Pavadootojas, skyriaus vedėjas	20	9,2
	Mokytojas	166	76,1
	Psichologas, bibliotekininkas, socialinis pedagogas	18	8,3
Pedagoginio darbo stažas	Mažesnis nei 5 metai	13	6,0
	Nuo 5 iki 15 metų	59	27,1
	Nuo 16 iki 25 metų	61	28,0
	Daugiau kaip 25 metai	84	38,5
Programa, kurioje dirba	Pradinio ugdymo programa	41	18,8
	Pagrindinio ugdymo programa	126	57,8
	Vidurinio ugdymo programa	129	59,2
Mokinių skaičius mokykloje	Mažiau nei 100	5	2,3
	Nuo 100 iki 300	40	18,3
	Nuo 301 iki 500	39	17,9
	Daugiau nei 500	134	61,5
Vietovės, kurioje yra mokykla, tipas	Kaimo vietovė (mažiau nei 3 000 gyventojų)	47	21,6
	Miestelis (nuo 3 000 iki maždaug 15 000 gyventojų)	37	17,0
	Mažas miestas (nuo 15 000 iki maždaug 100 000 gyventojų)	24	11,0

¹ Dotacijas gavusių ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogai apklausoje nedalyvavo

Didelis miestas (nuo 100 000 iki maždaug 1 000 000 gyventojų)	110	50,5
---	-----	------

Remiantis apklausos rezultatais galima teigti, kad **profesinę kvalifikaciją užsienyje tobulino skirtingas pareigas mokyklose užimantys darbuotojai**. 53 proc. visų tirtų mokyklų atveju projekte dalyvavo bent vienas mokyklos vadovas: direktorius, pavaduotojas, skyrių vedėjas, kas sudaro 16 proc. projektuose dalyvavusių asmenų. 34 proc. visų mokyklų atveju į mobilumo vizitus vyko pagalbą mokiniams teikiantys specialistai: psichologas, socialinis pedagogas, bibliotekos darbuotojas. Didžiausią dalį profesinę kvalifikaciją užsienyje tobulinusių asmenų sudaro mokytojai.

Mobilumo vizituose daugiausia dalyvauja didesnę pedagoginio darbo stažą turintys pedagogai: daugiau nei 25 metų stažą turintys asmenys sudaro 39 proc., o mažesnę nei 5 metų stažą – 6 proc. vizitų dalyvių. Tačiau, lyginant imties charakteristikas ir šalies pedagogų pasiskirstymą pagal darbo stažą, nustatyta, kad **vizituose santykinai daugiau dalyvauja mažesnę pedagoginį darbo stažą turintys mokytojai**: asmenys, turintys darbo stažą iki 15 metų, tarp išvykstančių sudaro 33,1 proc., bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokyklų pedagogų populiacijoje, 2014 m. duomenimis, tokį pedagoginį stažą turi apie 25 proc. dirbančiųjų.

Daugumai ERASMUS+KA1 veiksmo pedagogų mobilumo vizituose dalyvaujančių mokytojų mokymosi užsienyje vizitas nėra pirmas: 59 proc. nurodė, kad turi mokymosi vizitų užsienyje patirties, 41 proc. išvyksta pirmą kartą. Mokymosi vizituose užsienio šalyse iki ERASMUS+KA1 programos dažniau yra dalyvavę mokyklų vadovai (dalyvavo 79 proc.) nei mokytojai ar pagalbą teikiantys specialistai (dalyvavo 55 proc.).

Tyrimo dalyvavusios mokyklos atstovauja skirtingiems mokyklų tipams pagal vykdomas ugdymo programas, steigėją, vietovės, kurioje yra mokykla, tipą, mokyklos dydį. Skaičiuojant pagal mokyklos tipą, tyrime dalyvavo 17 gimnazijų, 10 progimnazijų arba pagrindinių mokyklų, 1 daugiafunkcio centro, 2 vidurinių mokyklų, 2 profesinių mokyklų mokytojai. 15 mokyklų yra didžiųjų miestų savivaldybėse, 6 – rajonų savivaldybių centruose, 11 – miesteliuose ar kaimo vietovėje. ERASMUS+ KA1 veiksmo projektuose didžiausią dalį dalyvių dalį sudaro didelės mokyklos: vertinant pagal mokinių skaičių, 50 proc. visų finansavimą gavusių mokyklų sudaro mokyklos, turinčios daugiau nei 500 mokinių.

3.1.2. ERASMUS+ KA1 darbuotojų mobilumo vizituose nedalyvavusių pedagogų imties charakteristika

Siekiant detaliau atskleisti mokyklos aplinkos palankumą ERASMUS+ KA1 mokyklų darbuotojų mobilumo projekto įgyvendinimui, projekte dalyvavusių pedagogų lyderystę ir įvertinti projekto rezultatus, buvo apklausti ir projekte nedalyvavę pedagogai. Formuojant tyrimo imtį buvo numatyta apklausti 10 asmenų iš kiekvienos projekte dalyvavusios mokyklos. Apklausoje dalyvavo 282 pedagogai iš 32 mokyklų, vidutiniškai 9 iš vienos mokyklos. Vizituose nedalyvaujantys mokytojai vertino mobilumo vizitų situaciją mokykloje, todėl analizės vienetas yra mokykla. Detali tyrimo imties charakteristika pateikiama 3.1.2 lentelėje.

3.1.2 lentelė

ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo programoje nedalyvavusių pedagogų imties charakteristika (N=282, 32mokyklos)

Požymis	Kategorija	Dažnis	Procentai
Pareigos	Direktorius	7	2,5
	Pavadootojas, skyriaus vedėjas	20	7,1
	Mokytojas	233	82,6
	Psichologas, bibliotekininkas, socialinis pedagogas	22	7,8
Pedagoginio darbo stažas	Mažesnis nei 5 metai	11	3,9
	Nuo 5 iki 15 metų	69	24,5
	Nuo 16 iki 25 metų	96	34,0
	Daugiau kaip 25 metai	106	37,6
Programa, kurioje dirba	Pradinio ugdymo programoje	37	13,1
	Pagrindinio ugdymo programoje	165	58,5
	Vidurinio ugdymo programoje	174	61,7
Mokinių skaičius mokykloje	Mažiau nei 100	20	7,1
	Nuo 100 iki 300	84	29,8
	Nuo 301 iki 500	39	13,8
	Daugiau nei 500	139	49,3
Vietovės, kurioje yra mokykla, tipas	Kaimo vietovė (mažiau nei 3 000 gyventojų)	109	38,7
	Miestelis (nuo 3 000 iki maždaug 15 000 gyventojų)	37	13,1
	Mažas miestas (nuo 15 000 iki maždaug 100 000 gyventojų)	35	12,4
	Didelis miestas (nuo 100 000 iki maždaug 1 000 000 gyventojų)	101	35,8

Galima teigti, kad tyrimo imtis iš esmės atspindi ERASMUS+ KA1 darbuotojų mobilumo programoje dalyvavusių mokyklų darbuotojų (nedalyvavusių vizituose) populiaciją, todėl apklausos rezultatai gali būti apibendrinti mokyklos lygmeniu.

3.1.3. Mokinių ir jų tėvų imties charakteristika

Siekiant atskleisti mokinių lūkesčius, susijusius su profesinio tobulinimosi užsienio šalyse metu galimai įgytomis pedagogų kompetencijomis, bei realius pokyčius, mokinių stebimus vizituose dalyvavusių mokytojų darbe, buvo numatyta apklausti po 20galimai patiriančių projekto poveikį mokinių iš kiekvienos projektą vykdančios mokyklos. Detali mokinių imties charakteristika pateikiama 3.1.3 lentelėje.

3.1.3 lentelė

Mokinių imties charakteristika (N=549, 32 mokyklos)

Požymis	Kategorijos	Dažnis	Procentai
Vietovės, kurioje yra mokykla, tipas	Kaimo vietovė (mažiau nei 3 000 gyventojų)	124	22,6
	Miestelis (nuo 3 000 iki maždaug 15 000 gyventojų)	131	23,9
	Mažas miestas (nuo 15 000 iki maždaug 100 000 gyventojų)	134	24,4
	Didelis miestas (nuo 100 000 iki maždaug 1 000 000 gyventojų)	159	29,0
Mokinių skaičius	Mažiau nei 100	30	5,5
	Nuo 100 iki 300	114	20,8

mokykloje	Nuo 301 iki 500	134	24,4
	Daugiau nei 500	255	46,4
	Nežinau	16	2,9

Tyrimė dalyvavo 549 aukštesniųjų klasių mokiniai (15 metų ir vyresni) iš 32 mokyklų, vidutiniškai 17 mokinių iš kiekvienos mokyklos. Mokiniai atstovauja visų tipų mokykloms, kuriose vyko ERASMUS+ KA1 darbuotojų mobilumo projektai.

Siekiant atskleisti mokinių tėvų požiūrį į pedagogų profesinės kvalifikacijos kėlimą užsienyje, informacijos apie ERASMUS+ KA1 programą sklaidą ir tėvų įtraukimą į mokykloje vykdomus tarptautinius projektus, buvo numatyta apklausti po 10 tėvų iš kiekvienos personalo mobilumo projektus vykdančios mokyklos.

3.1.4 lentelė

Tėvų imties charakteristika (N=231, 32 mokyklos)

Požymis	Kategorijos	Dažnis	Procentai
Mokinių skaičius	Mažiau nei 100	16	6,9
	Nuo 100 iki 300	60	26,0
	Nuo 301 iki 500	47	20,3
	Daugiau nei 500	96	41,6
	Nežinau	9	3,9
Vietovės, kurioje yra mokykla, tipas	Kaimo vietovė (mažiau nei 3 000 gyventojų)	65	28,1
	Miestelis (nuo 3 000 iki maždaug 15 000 gyventojų)	40	17,3
	Mažas miestas (nuo 15 000 iki maždaug 100 000 gyventojų)	39	16,9
	Didelis miestas (nuo 100 000 iki maždaug 1 000 000 gyventojų)	83	35,9

Mokinių tėvų apklausoje dalyvavo 231 asmuo iš 32 ERASMUS+ KA1 projekte dalyvavusių mokyklų, iš vienos mokyklos apklausti vidutiniškai 7 mokinių, tikėtina, patiriančių pedagogų profesinio tobulinimosi užsienio šalyse poveikį, tėvai.

Galima teigti, kad ši tyrimo imtis iš esmės atspindi ERASMUS+ KA1 darbuotojų mobilumo programoje dalyvavusių mokyklų mokinių, galimai patiriančių mokyklose įgyvendinamų projektų poveikį, ir jų tėvų populiaciją, todėl apklausos rezultatai gali būti apibendrinti mokyklos lygmeniu.

3.2 . ERASMUS+ KA1projektų mobilumo vizitų įgyvendinimo vertinimas

Šioje ataskaitos dalyje pateikiami tyrimo rezultatai apie ERASMUS+ KA1 projekto mobilumo organizavimo atitiktį vizituose dalyvavusių pedagogų ir vadovų lūkesčiams, pasirengimo vizitui veiklas ir Švietimo mainų paramos fondo mokyklų projektų administravimo veiklų vertinimą.

Bendras pasitenkinimas profesinio tobulinimosi veiklomis. Tyrimo rezultatai rodo, kad iš esmės pedagogai yra patenkinti mobilumo vizitų organizavimu, įgyta tarptautinio

bendradarbiavimo patirtimi, priimančios institucijos reagavimu į kvalifikacijos kėlimo renginių dalyvių poreikius (žr. 3.2.1 lentelę). Kiek žemiau yra vertinama tik mobilumo vizitų dalykinės programos atitiktis išankstiniams pedagogų lūkesčiams.

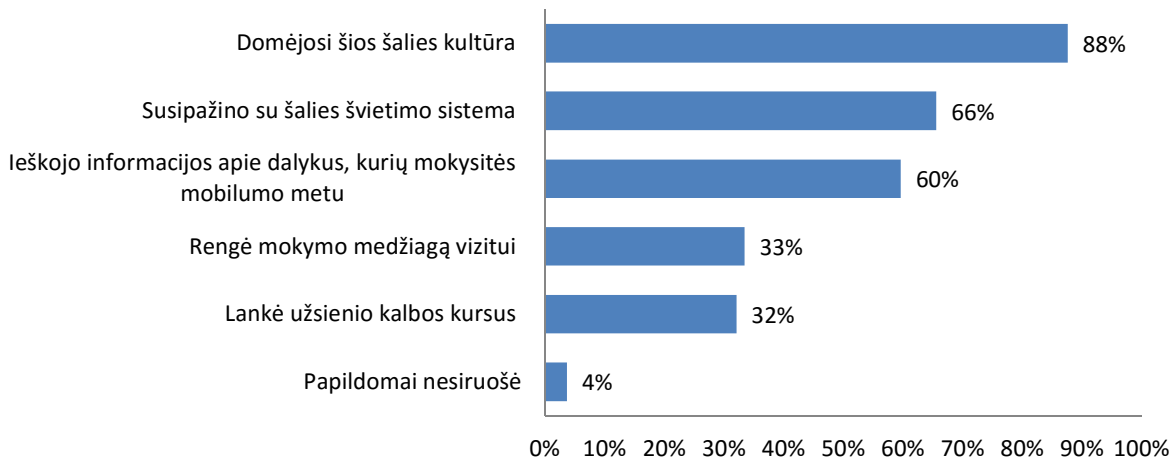
3.2.1 lentelė

ERASMUS+ KA1 projekto mokytojų mobilumo vizitų vertinimas (N=218, proc.)

	Viršijo mano lūkesčius	Atitiko mano lūkesčius	Nepateisino mano lūkesčių
Vizitų dalykinė programa	21,2	76,3	2,4
Vizitų organizavimas (užsiėmimų tvarkaraštis, vieta)	33,8	64,1	2,0
Tarpkultūrinio bendravimo patirtys	34,3	64,3	1,3
Priimančios institucijos reagavimas į Jūsų poreikius	33,1	64,6	2,2

Apibendrinus mobilumo vizitų atitikties dalyvių lūkesčiams požymius, sudaryta *Bendrojo pasitenkinimo vizitu* skalė (mažiausia jos galima reikšmė – 1, didžiausia – 3; kuo vertinimo reikšmė arčiau 3, tuo pasitenkinimas vizitu didesnis). Naudojant šią skalę, atskleista, kad mokyklų mokytojų grupių, dalyvavusių vizituose, *Bendrojo pasitenkinimo vizitu* vertinimo vidurkis kinta nuo 1,95 iki 2,72. Statistiškai reikšmingas skirtumas nustatytas tarp didžiųjų miestų ir miesteliuose bei kaimo vietovėse esančių mokyklų: mobilumo vizitais daugiau patenkinti didžiųjų miestų savivaldybėse esančių mokyklų pedagogai (M=2,35) nei miesteliuose ir kaimo vietovėse dirbantys mokytojai (M =2,17).

Pasirengimas profesinės kvalifikacijos tobulinimuisi užsienyje. Pasirengimas kvalifikacijos tobulinimuisi užsienyje yra neatsiejama ERASMUS+ KA1 projektų įgyvendinimo dalis. Tyrimo rezultatai patvirtina, kad dauguma pedagogų, dalyvavusių apklausoje, prieš vizitą daugiau ar mažiau domėjosi šalies, į kurią vykstama, kultūra (88 proc.), susipažino su vizito šalies švietimo sistema (66 proc.), domėjosi dalykais, kurių numatoma mokytis vizito metu (60 proc.), užsienio kalbos papildomai mokėsi 32 proc. vizituose dalyvavusių mokytojų (žr. 3.2.1 pav.).

3.2.1 pav. Pasirengimo mobilumo vizitams veiklos (N=218)

Apibendrinus pasirengimo vizitams požymius, sudaryta *Pasirengimo mobilumo vizitui* skalė, galinti įgyti reikšmes nuo 0 iki 1 (kuo skalės reikšmė arčiau 1, tuo pasirengimas profesinio tobulinimosi veikloms užsienyje yra didesnis). Analizės rezultatai leidžia teigti, kad mokyklų komandos nevienodai pasirengia mobilumo vizitams: *pasirengimo mobilumo vizitui* vertinimo vidurkis kinta nuo 0,16 iki 0,80. Nustatyta, kad mokytojų pasirengimas profesinės kvalifikacijos tobulinimuisi užsienyje priklauso nuo pedagoginio darbo stažo: atsakingiau vizitui rengiasi pedagogai, turintys didesnį nei 16 m. darbo stažą ($M=0,56$), o aplaidžiau į pasirengimą žiūri pedagogai, kurių darbo stažas yra iki 5 metų ($M=0,34$). Pasirengimo profesinės kvalifikacijos tobulinimuisi užsienyje priklausomybės nuo mokyklos tipo ir kitų charakteristikų tyrimas neatskleidė.

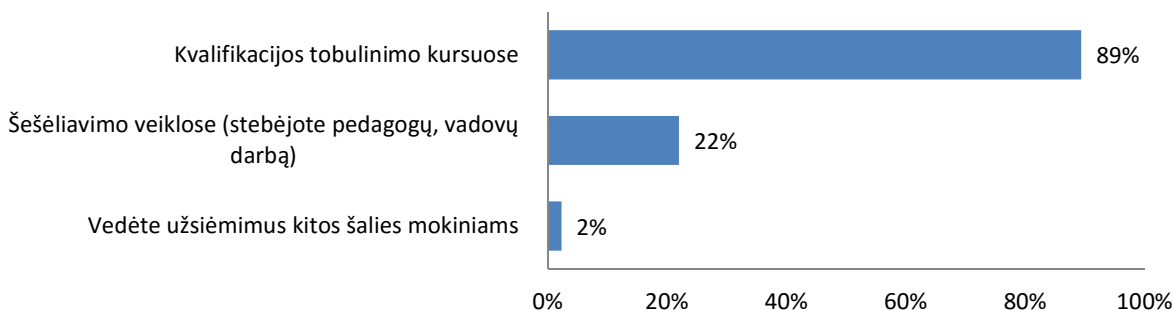
Tyrimo rezultatai leidžia teigti, kad *pasirengimas mobilumo vizitui yra reikšmingas projekto sėkmės veiksnys*. Pedagogai, kurie atsakingiau rengėsi vizitui, yra šiek tiek daugiau juo patenkinti ($r=0,27$, $p<0,001$), geriau vertina vizito metu įgytas tiek bendrąsias ($r=0,41$, $p<0,001$), tiek profesines ($r=0,41$, $p<0,001$) kompetencijas, dažniau veikia kaip lyderiai, skleisdami ir įtvirtindami kvalifikacijos tobulinimo užsienyje rezultatus ($r=0,50$, $p<0,001$).

Atsakymų į klausimyne pateiktą atvirą klausimą *Ką norėtumėte patarti savo kolegoms, kurie ateityje dalyvaus ERASMUS+ KA1 mobilumo projektuose?* turinio analizės rezultatai (žr. 9 priedą) leidžia teigti, kad profesinio tobulinimosi vizito pasirengimui projekte dalyvavę pedagogai, remdamiesi savo patirtimi, rekomenduoja skirti didelį dėmesį. Jie mano, kad mobilumo kokybę ir mokymosi sėkmę užtikrina:

- **komandos telkimas**, apimantis visų projekto dalyvių įtraukimą į pasirengimo vizitams veiklas, pasiskirstant darbus ir atsakomybes, „uždegant iniciatyvumu“ savo kolegas;
- **kruopštus vizito planavimas ir mokymų pasirinkimas**, labai gerai apgalvojant mobilumų kryptis ir trukmę, iš anksto susirandant partnerius ir kursų teikėjus;
- **profesinio tobulinimosi tikslų formulavimas**, gerai apgalvojant, kokių žinių ar gebėjimų norisi įgyti, ir skiriant pakankamai laiko bei pastangų tinkamų kvalifikacijos tobulinimo kursų paieškai;
- **mokymų kokybės užsitikrinimas**, atidžiau renkantis kursus, kruopščiai analizuojant teikiamas programas, renkant informaciją, rekomendacijas ir atsiliepimus apie organizatorių turimas kompetencijas ir darbo kokybę, tiesiogiai bendradarbiaujant su kursų organizatoriais;
- **vizito šalies pažinimas**, iš anksto susipažįstant su šalies kultūra, žmonių bendravimo ypatumais, švietimo sistema;
- **užsienio kalbos tobulinimas**, siekiant daugiau tobulinti praktinio bendravimo užsienio kalba gebėjimus;
- **pasitikėjimas savimi ir pasirengimas iššūkiams**, nugalint savo drovumą, baimes ir kompleksus.

Kvalifikacijos tobulinimo formų pasirinkimas. ERASMUS+ KA1 projektuose dalyvaujantys mokytojai gali rinktis šias kvalifikacijos tobulinimo formas: *kvalifikacijos tobulinimo kursus, šešėliavimo veiklas ir mokymą*. Remiantis analizės rezultatais galima teigti, kad *kvalifikacijos*

tobulinimo kursai yra dažniausia ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo vizitų užsienio šalyse forma. Dauguma respondentų (77 proc.) dalyvavo tik kursuose, 13 proc. – kursuose ir pedagogų bei vadovų darbo stebėjimo / šešėliavimo veiklose, 9 proc. – vien šešėliavimo veiklose. Mokymą nurodė pasirinkę tik 2 proc. respondentų (žr. 3.2.3 pav.)

3.2.3 pav. Dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimosi renginiuose: formų pasirinkimas (N=218)

Svarbu pažymėti, kad ERASMUS+ KA1 mobilumo vizito sąlygoti **pedagogų kompetencijų pokyčiai priklauso nuo to, kokia mokymosi forma buvo pasirinkta**. Tyrimas atskleidė, kad aukščiausi kvalifikacijos tobulinimo rezultatai, respondentų nuomone, yra pasiekiami derinant kursus ir šešėliavimą (žr. 3.2.2 lentelę). Pažymėtina, kad, respondentų požiūriu, kitos šalies mokytojų ir vadovų darbo stebėjimas leidžia geriau nei kursai praplėsti žinias apie kitos šalies švietimo sistemą, paskatina imtis pokyčių ir inovacijų. Kursai, dalyvių vertinimu, yra tinkamesni mokantis naujų mokymo metodų, tobulinant klasės valdymo gebėjimus, IKT taikymo ugdymo procese įgūdžius. Apibendrinant galima teigti, kad vizituose dalyvavę mokytojai mano, jog bendrąsias kompetencijas geriau tobulinti šešėliavimo veiklose (M=4,42) nei kursuose (M=4,33), profesines – kursuose (M=3,93) nei šešėliavimo veiklose (M=3,56)

3.2.2 lentelė

ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo vizitų rezultatų priklausomybė nuo mokymosi formos
(N=218, vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

	Kvalifikacijos tobulinimo forma		
	Šešėliavimas N=20	Kursai N=187	Kursai ir šešėliavimas N=28
Geriau pažįstu ir suprantu kitas kultūras*	4,47	4,48	4,79
Praplėčiau savo žinias ir supratimą apie kitos šalies švietimo sistemą**	4,74	4,46	4,89
Patobulinau IKT taikymo ugdymo procese gebėjimus**	2,89	3,73	4,14
Patobulinau klasės valdymo įgūdžius.*	3,00	3,50	3,57
Užmezgiau ryšius su kolegomis iš kitų šalių	4,05	4,25	4,36
Išmokau naujų mokymo metodų*	3,78	4,38	4,39
Patobulinau užsienio kalbos mokėjimą	4,00	4,29	4,50
Pagilinau žinias, kaip dirbti su išskirtinių mokymosi poreikių turinčiais mokiniais	3,74	3,56	3,71
Įgijau patirties dirbti su kitų kultūrų žmonėmis	4,11	4,13	4,04

Tapau atviresnis pokyčiams ir inovacijoms**	4,74	4,34	4,75
Gavau stimulą keisti savo mokymo stilių	3,83	4,14	4,36

*p<0,05, **p<0,01

Kvalifikacijos tobulinimo formos pasirinkimas, respondentų požiūriu, iš dalies lemia ir dalį mokykloje vykstančių pokyčių (žr. 3.2.3 lent.). Mokyklos personalo mobilumo vizitų rezultatų poveikis, keičiant mokinių mokymąsi pamokose, mokinių mokymosi motyvaciją, dažniau nustatytas mokyklose, kuriose mokytojai derino mokymąsi kursuose ir šešėliavimą, tačiau ugdymo turinio pokyčiams, respondentų požiūriu, daugiau įtakos gali turėti mokymasis kursuose.

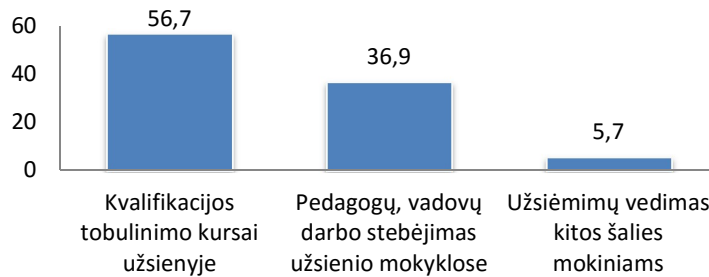
3.2.3 lentelė

ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo projektų poveikio mokyklai vertinimas atsižvelgiant į mokymosi vizito metu formą (N=218, vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

	Mokymosi forma		
	Šešėliavimas N=20	Kursai N=187	Kursai ir šešėliavimas N=28
Keičiasi ugdymo proceso organizavimas (didesnė dalykų integracija, mokymasis už mokyklos ribų ir pan.)	3,89	4,08	4,00
Pradedami taikyti nauji mokinių mokymosi metodai*	4,00	4,23	4,21
Keičiasi ugdymo turinys*	3,22	3,49	3,43
Auga mokinių mokymosi motyvacija*	3,72	3,92	4,07
Pamokose mokiniai kūrybiškiau ir aktyviau dirba*	3,83	4,09	4,25
Gerėja mokinių mokymosi rezultatai	3,44	3,67	3,63
Daugėja tolerancijos ir atvirumo	4,21	4,10	4,18
Keičiasi mokyklos vertybės ir kultūra	3,83	3,85	4,04
Projekto idėjos prisideda prie mokyklos strategijos įgyvendinimo	4,32	4,25	4,18
Daugiau diskutuojama apie mokyklos tarptautiškumo idėją	4,16	3,99	3,96
Projekto veiklos neigiamai paveikė mokyklos tvarką	1,71	1,56	1,46

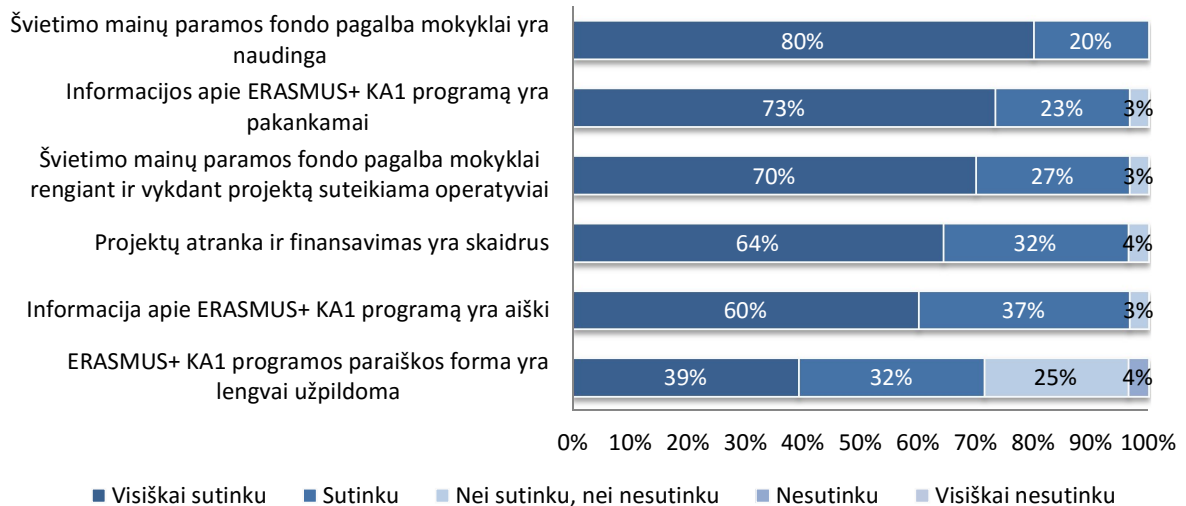
*p<0,05, **p<0,01

Įdomu, kad vizituose nedalyvavę pedagogai, vertindami ERASMUS+ KA1 projekte dalyvaujančių kolegų pasirinkimus, remdamiesi savo kvalifikacijos tobulinimo patirtimi, prioritetą teikia kursams. Taip mano apie pusė apklausoje dalyvavusių pedagogų, nevykusių į mobilumo vizitus. Maždaug trečdalis iš jų nurodo, kad daugiau naudosis tikisi iš kolegų, kurie užsienyje turėjo galimybių stebėti pedagogų ir vadovų veiklas (žr. 3.2.4 pav.).

3.2.4 pav. Kvalifikacijos kėlimo formos naudingumo vertinimas: vizituose nedalyvavusių pedagogų nuomonė (N=282)

Švietimo mainų paramos fondo veiklos, administruojant ERASMUS+ KA1 projektus, vertinimas. Švietimo mainų paramos fondo vykdomą ERASMUS+ KA1 projektų administravimą dauguma šios programos projektų koordinatorių mokyklose *vertina gerai* arba *labai gerai* (žr. 3.2.5 pav.). Daugiausia šios grupės respondentai yra patenkinti Švietimo mainų paramos fondo darbuotojų parama rengiant ir įgyvendinant projektą. Apklausos dalyvių nuomone, santykinai daugiausia sunkumų sukelia projekto paraiškos formos pildymas. Vertinant šį požymį išsiskiria kaimo ir mažų miestelių mokyklos, tarp kurių ERASMUS+ KA1 projekto paraiškos formą lengva užpildyti tik 3 iš 7 koordinatorių, o didelių miestų mokyklose tai nesudėtinga atlikti 12 iš 13, rajono centrų mokyklose – 5 iš 6 projektų koordinatorių. Informacijos apie ERASMUS+ KA1 projektus pakankamumą ir aiškumą kaimo ir miestelių mokyklų projektų administratoriai taip pat vertina kritiškiau.

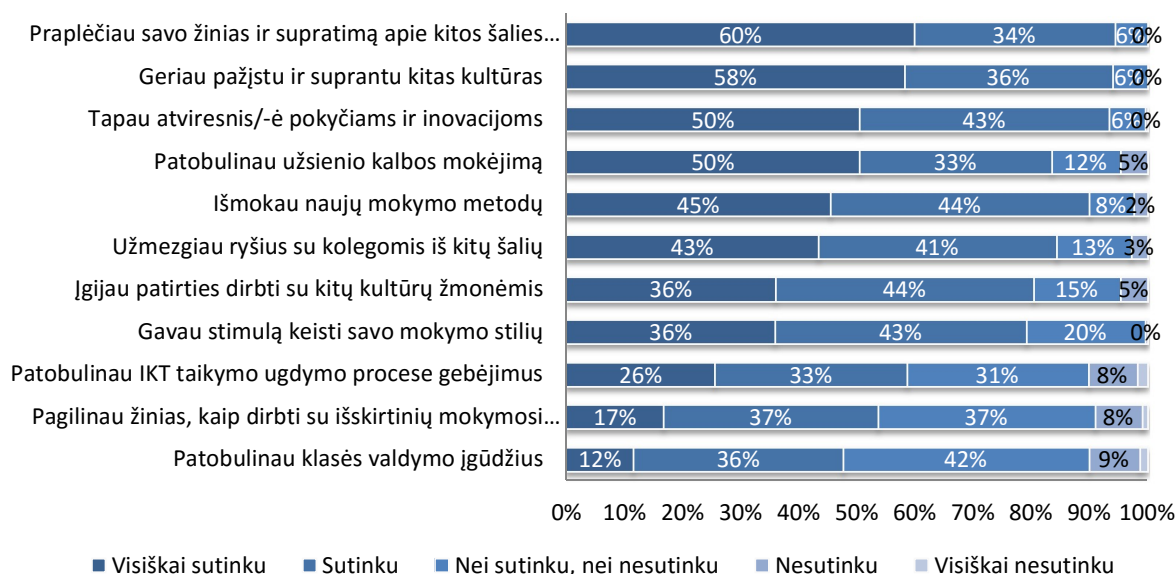
3.2.5 pav. Švietimo mainų paramos fondo veiklos, administruojant ERASMUS+ KA1 projektus, vertinimas. Programos koordinatorių požiūris (N=30)

3.3 . PROGRAMOS ERASMUS+ KA1 PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMO VERTINIMAS

Programos ERASMUS+ KA1 projektų įgyvendinimo mokyklose rezultatai tyrime analizuojami dviem aspektais: (1) atliekamas tiesioginių mobilumo vizito veiklų poveikio vertinimas, apimantis individualius vizite dalyvavusių pedagogų bendrųjų, profesinių ir dalykinių kompetencijų pokyčius; (2) analizuojami ir vertinami galimi sisteminiai pokyčiai mokyklos ugdymo politikos ir mokinių mokymosi pažangos srityje. Šiuos du ERASMUS+ KA1 projektų įgyvendinimo aspektus, remdamosi savo patirtimi, vertino visos apklausoje dalyvavusios respondentų grupės: tiek vizituose dalyvavę ir nedalyvavę mokytojai, tiek mokiniai ir mokinių tėvai.

3.3.1 Mobilumo vizituose dalyvavusių pedagogų bendrųjų, profesinių ir dalykinių kompetencijų pokyčiai

Nauja profesinė patirtis ir mokytojų kompetencijų kaita yra tiesioginis profesinio tobulinimosi rezultatas, priklausantis nuo projekto keliamų profesinio tobulinimosi tikslų ir jų įgyvendinimo galimybių. Tyrimo rezultatai atskleidžia, kaip mokytojai, dalyvavę ERASMUS+KA1projekto mobilumo vizituose, vertina savo bendrųjų ir profesinių kompetencijų pokyčius, sąlygotus kvalifikacijos tobulinimo užsienyje (žr. 3.3.1 pav.).

3.3.1 pav. ERASMUS+ KA1 mobilumo vizitų sąlygoti mokytojo kompetencijų pokyčiai (N=218)

Didžiausi pokyčiai yra pastebimi mobilumo vizituose dalyvavusių bendrųjų kompetencijų srityje: per 90 proc. respondentų teigia, kad mobilumo vizitai padėjo geriau pažinti ir suprasti kitas kultūras, išplėtė žinias apie kitų šalių švietimo sistemas. Kvalifikacijos tobulinimas užsienyje taip pat didina mokymų dalyvių atvirumą pokyčiams (pritaria 93 proc. respondentų), yra stimulus keisti darbo su mokiniais stilių (pritaria 79 proc.). Būtent požiūrių ir nuostatų kaitą, kaip mobilumo vizitų rezultatą, mokytojai dažnai mini savo atsakymuose į atvirą anketos klausimą, pvz., *projektas skatina ieškoti naujovių, įkvepia teigiamiems pokyčiams, leidžia pasijusti globalaus pasaulio dalimi* (daugiau atsakymų pavyzdžių galima rasti ataskaitos prieduose).

Respondentų nuomone, profesinių kompetencijų plėtotė yra susijusi ir su konkrečiu profesinio tobulinimosi vizito turiniu: kad susipažinimas su naujais mokymo metodais yra dažniausias

profesinio tobulinimosi užsienio šalyse rezultatas, nurodo 89 proc. atsakiusiųjų į šį klausimą. Santykinai rečiau yra nurodoma tokių profesinių gebėjimų kaip IKT taikymas ugdymo procese, darbo su išskirtinių mokymosi poreikių mokiniais, klasės valdymo įgūdžių patobulinimas.

Atsakymuose į atvirą anketos klausimą išryškėja respondentams tyrėjų nenumatytas kvalifikacijos tobulinimo užsienyje rezultatas. Mokytojai mobilumo vizitą vertina ir kaip profesionalumo patikros ir įsitraukimo į tarptautinę pedagogų bendruomenę galimybę. Jie teigia, kad *labai svarbu pasitikėti savimi, nekompleksuoti, nes mūsų šalies mokytojai turi puikių praktikos pavyzdžių, kuriais drąsiai gali dalintis ir jaustis lygiaverčiai. Vadovautis nuostata, kad Lietuvos mokytojai dirba puikiai ir gali ne tik pasimokyti, bet ir privalo pasidalinti asmenine bei savo mokyklos patirtimi.*

Tyrimo rezultatų analizės metu nustatyta, kad ERASMUS+ KA1 **mobilumo vizitų programos rezultatų kompetencijų tobulinimo srityje vertinimas priklauso nuo pedagoginio darbo stažo**. Trumpesnę laiką mokykloje dirbantys pedagogai, dažniau nei vyresni, užmezga ryšius su kitų šalių kolegomis, įžvelgia užsienio kalbos mokėjimų pokytį, yra atviresni naujiems mokymo metodams (žr. 3.3.1 lentelę).

3.3.1 lentelė

ERASMUS+ KA1 mobilumo vizitų rezultatų priklausomybė nuo pedagoginio darbo stažo
(N =218)

	Pedagoginio darbo stažas			
	Mažesnis nei 5 metai N=13	Nuo 5 iki 15 metų N=59	Nuo 16 iki 25 metų N=61	Daugiau kaip 25 metai N=84
Geriau pažįstu ir suprantu kitas kultūras	4,50	4,55	4,47	4,53
Praplėčiau savo žinias ir supratimą apie kitos šalies švietimo sistemą	4,62	4,60	4,53	4,49
Patobulinau IKT taikymo ugdymo procese gebėjimus	3,62	3,90	3,71	3,63
Patobulinau klasės valdymo įgūdžius	3,38	3,57	3,58	3,35
Užmezgiau ryšius su kolegomis iš kitų šalių*	4,54	4,24	4,22	4,22
Išmokau naujų mokymo metodų**	4,54	4,51	4,37	4,14
Patobulinau užsienio kalbos mokėjimą**	4,62	4,56	4,44	3,94
Pagilinau žinias, kaip dirbti su išskirtinių mokymosi poreikių turinčiais mokiniais	3,92	3,47	3,56	3,66
Įgijau patirties dirbti su kitų kultūrų žmonėmis	4,31	4,07	4,10	4,12
Tapau atviresnis pokyčiams ir inovacijoms	4,38	4,52	4,43	4,38
Gavau stimulą keisti savo mokymo stilių	4,15	4,27	4,12	4,08

*p<0,05, **p<0,01

Tyrimas taip pat atskleidžia **pasirengimo mobilumo vizitui ir tobulinamų kompetencijų sąsajas**(žr. 3.3.2 lentelę). Pedagogai, kurie prieš vizitą domėjosi šalies, į kurią vykstama, kultūra, švietimo sistema, dažniau nei kiti mobilumo vizito rezultatu nurodo kitų kultūrų supratimą, žinias apie švietimo sistemą kitose šalyse, užmegztus ryšius su kolegomis užsienyje. Tikslingai prieš vizitą mokėsi užsienio kalbos mokytojai dažniau pastebi savo bendravimo užsienio kalba

kompetencijos pokyčius. Pedagogai, kurie pasirengimo mobilumo vizitui metu tikslingai ieškojo informacijos apie numatomą mokymosi turinį, dažniau nei kiti nurodo konkrečius profesinių gebėjimų pokyčius, pvz.: IKT taikymo ugdymo procese, naujų mokymosi metodų, klasės valdymo įgūdžių, užsienio kalbos mokėjimo. Šie tyrimo rezultatai dar kartą pabrėžia pasirengimo mobilumo vizitui svarbą.

3.3.2 lentelė

Pasirengimo mobilumo vizitui ir profesinio tobulinimo rezultatų ryšiai (N=218)
Kruskal Wallis Test Chi kvadrato reikšmės (nestandartizuotas ryšio matas)

	Domėjo- tės šios šalies kultūra	Susipaži- note su šalies švietimo sistema	Lankėte užsienio kalbos kursus	Ieškojote informacijos apie dalykus, kurių mokysitės	Rengė -te moky- mo me- džiagą vizitui
Geriau pažįstu ir suprantu kitas kultūras	14,4*	13,7*	5,2*	1,0	2,4
Praplėčiau savo žinias ir supratimą apie kitos šalies švietimo sistemą	2,2	18,7*	8,1*	3,4	4,3*
Patobulinau IKT taikymo ugdymo procese gebėjimus	10,8*	1,9	10,0*	11,2*	1,7
Patobulinau klasės valdymo įgūdžius	4,4	13,4*	2,9	7,7*	3,4
Užmezgiau ryšius su kolegomis iš kitų šalių	8,7*	15,3*	0,0	9,6*	6,8*
Išmokau naujų mokymo metodų	1,3	0,0	0,8	8,1*	0,1
Patobulinau užsienio kalbos mokėjimą	2,6	0,1	25,8*	10,4*	0,7
Pagilinau žinias, kaip dirbti su išskirtinių mokymosi poreikių turinčiais mokiniais	8,9*	20,1*	0,2	5,6*	4,1*
Įgijau patirties dirbti su kitų kultūrų žmonėmis	2,5	7,7*	1,5	4,7*	3,2
Tapau atviresnis pokyčiams ir inovacijoms	8,6*	17,1*	3,9*	2,9	5,8*
Gavau stimulą keisti savo mokymo stilių	3,4	3,5*	7,5*	12,0*	0,8

*p<0,05, **p<0,01

3.3.2. ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo vizitų rezultatų poveikis mokyklos kaitai

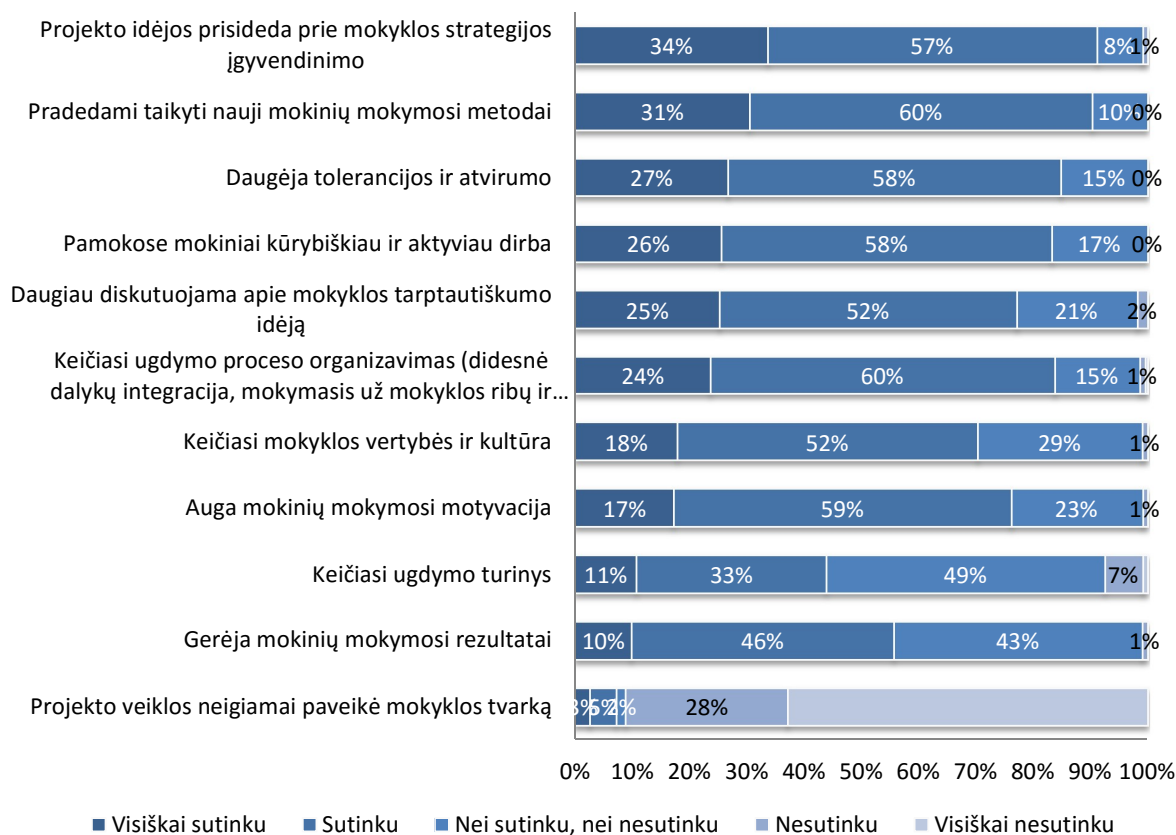
ERASMUS+ KA1 mobilumo vizitų poveikis mokyklai yra esminis projekto rezultatyvumo klausimas. Projektų paraiškose nurodoma mokyklos tarptautinio vystymo ir mokyklos strategijos dermė, užtikrinant mokyklos tobulinimo kryptingumą europinės dimensijos stiprinimo kontekste. Tyrimo rezultatai rodo, kad šis reikalavimas iš esmės tenkinamas: dauguma vizituose dalyvavusių pedagogų ir vadovų (per 90 proc.) projekto įgyvendinimo sąlygotus pokyčius daugiau ar mažiau sieja su mokyklos strategijos įgyvendinimu (žr. 3.3.2 pav.).

Tyrimo analizuojamus mokyklos pokyčius sąlygiškai galima skirti į tris sritis: (1) mokyklos kultūros pokyčius, pasireiškiančius mokyklos vertybių kaita, diskusija apie mokyklos tarptautiškumą, tolerancijos ir atvirumo didėjimu; (2) ugdymo turinio pokyčius, apimančius ugdymo turinio ir proceso kaitą, naujų mokymo metodų pamokose taikymą; (3) mokinių mokymosi bei ugdymo rezultatų pokyčius, išreikštus mokinių motyvacijos augimu, kūrybišku ir aktyviu mokinių darbu pamokose bei daroma pažanga. Kiekvieną iš šių sričių atitinkantys požymiai susieti

suformuojant skales (mažiausia galima reikšmė – 1, didžiausia – 5, kuo didesnė reikšmė, tuo dažniau pastebimi pokyčiai atitinkamoje srityje.)

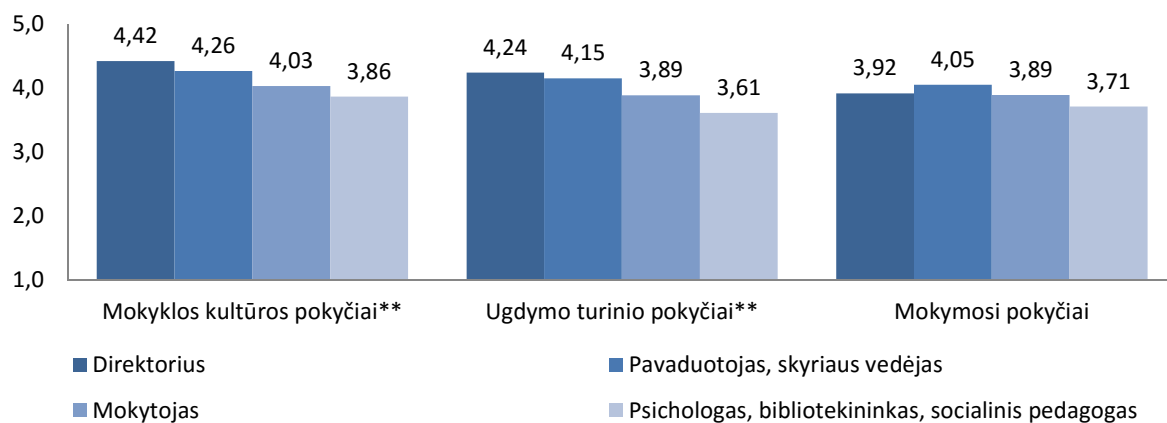
Respondentų dažniausiai pastebimi pokyčiai yra mokyklos kultūros srityje (M=4,06), rečiau – ugdymo turinio (M=3,91) ir mokymosi (M=3,89) pokyčiai. Šie skirtumai nedideli, tačiau statistiškai reikšmingi. Aukščiausią poziciją pokyčių reitinge užima naujų mokymosi metodų taikymas ir su tuo susijęs mokinių aktyvumo, kūrybiškumo pamokoje didinimas. Mažiausiai yra pastebimi ugdymo turinio pokyčiai ir mokinių mokymosi rezultatų pagerėjimas (žr. 3.3.2 pav.).

Vertinant pokyčius atskirose mokyklose, nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai. Skirtinga mobilumo vizito praktika ir patirtimi, skirtinga mokyklos politika įgyvendinant profesinio tobulinimosi metu įgytas žinias ir gebėjimus galima paaiškinti 30 proc. pokyčių atskirose mokyklose vertinimą. Daugiausia mokyklos tarpusavyje skiriasi pagal pokyčių ugdymo turinio srityje, mažiausiai – pagal pokyčių mokymosi srityje vertinimus.

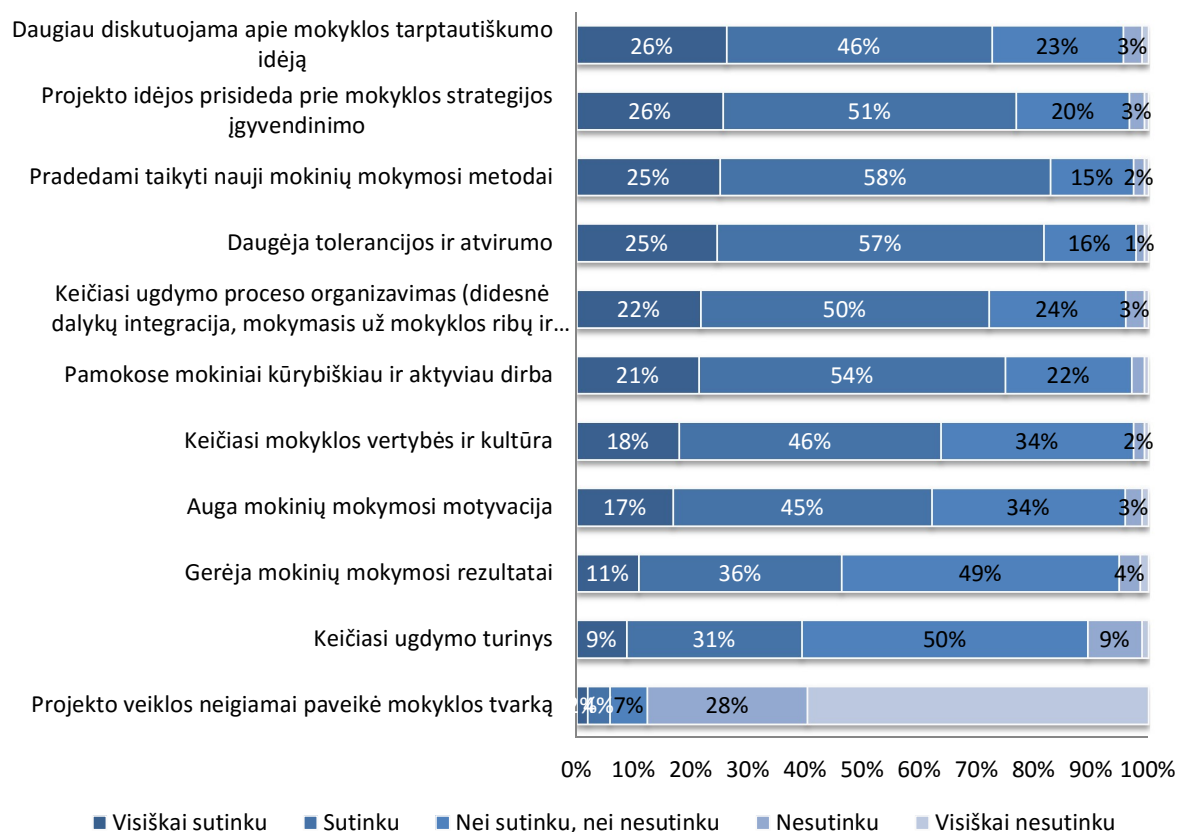
3.3.2 pav. ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo projektų poveikis mokyklai. Vizituose dalyvavusių pedagogų nuomonė (N=218)

Pažymėtina, kad pokyčius mokyklos kultūros, ugdymo turinio srityje geriau vertina mobilumo vizituose dalyvavę mokyklos vadovai. Mokytojai ir mokiniui pagalbą teikiantys specialistai šiuo požiūriu pokyčių išvelgia mažiau. Statistiškai reikšmingų skirtumų tarp respondentų grupių mokinių mokymosi pokyčių vertinimo srityje tyrimas neatskleidė (žr. 3.3.3 pav.).

3.3.3 pav. ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo projektų poveikio mokyklai vertinimas, atsižvelgiant į darbuotojo pareigas. Vizituose dalyvavusių pedagogų nuomonė (N=218)

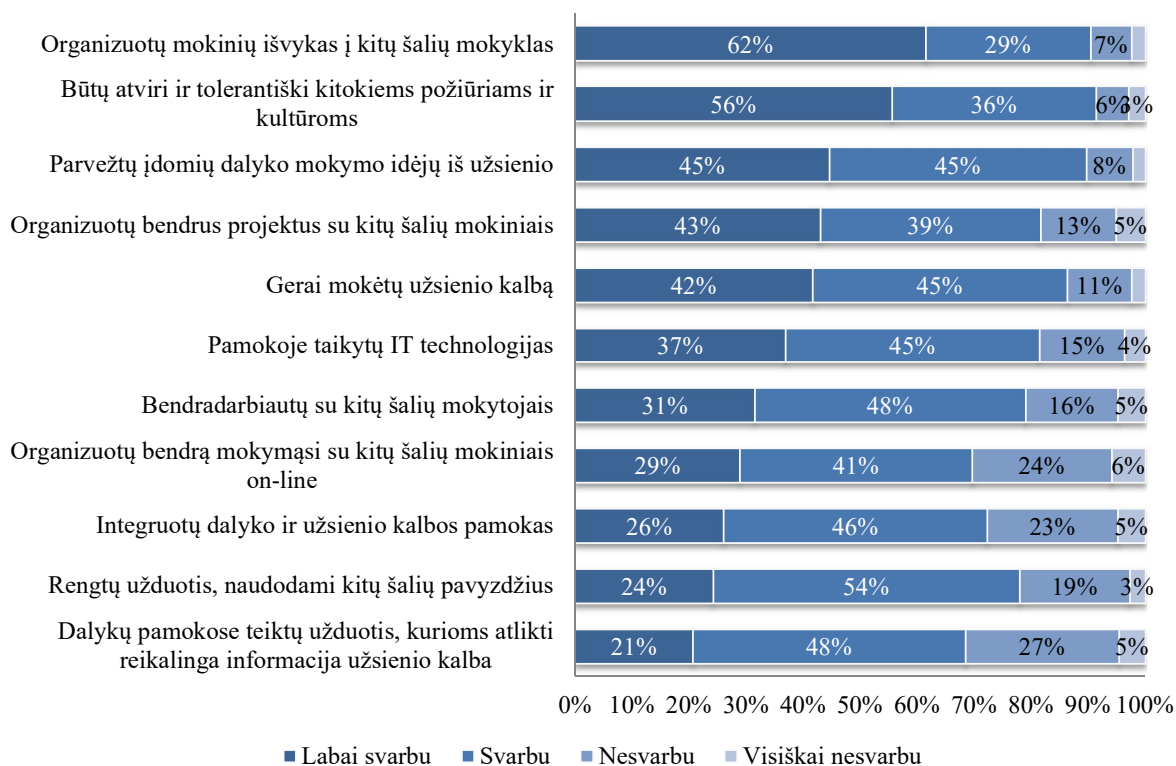
Tyrimo rezultatai rodo, kad ERASMUS+ KA1 projektų mobilumo vizituose nedalyvavę mokytojai pastebi tuos pačius kaitos procesus kaip ir profesinę kvalifikaciją užsienyje kėlę jų kolegos, tačiau pozityvaus vertinimo požymių raiška yra mažesnė (žr.3.3.5 pav.). Pavyzdžiui, kad gerėja mokinių mokymosi rezultatai, *visiškai sutinka* arba *sutinka* 48 proc. nedalyvavusių mobilumo vizituose ir 56 proc. užsienyje kvalifikaciją tobulinusių respondentų. Svarbu pažymėti, kad visais atvejais, vertinant kiekvieną požymį, skirtumas tarp grupių nesiekia 10 procentinių punktų.

3.3.4 pav. ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo vizitų poveikis mokyklai. Vizituose nedalyvavusių pedagogų nuomonė (N=218)

3.4. Mokinių lūkesčiai dėl mokyklos tarptautiškumo ir mobilumo vizituose dalyvavusių pedagogų veiklos pokyčių vertinimas

Siekiant atskleisti mokinių lūkesčius dėl mokyklos tarptautiškumo plėtotės, tyrime dalyvaujantiems respondentams klausimyne pateikti teiginiai, sudarantys galimybes atskleisti, kiek mokiniams yra svarbus: (1) tiesioginis mokyklos kontaktas su užsienio šalių mokyklomis, organizuojant tarptautinius mokinių mainus, mokymąsi su kitų šalių mokiniais *on-line*; (2) mokymosi pokyčiai, sąlygoti mokymosi turinio ir metodų kaitos, mokytojams pritaikant žinias ir patirtį, įgytą kvalifikacijos tobulinimo renginiuose užsienyje (žr. 3.4.1 pav.).

3.4.1 pav. Pedagogų tarptautiškumo kompetencijų poreikis. Mokinių nuomonė (N=549)

Tiesioginis mokyklos kontaktas su užsienio šalių ugdymo praktika. Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad mokiniai ugdymo tarptautiškumo stiprinimo poreikį grindžia mokyklos būtinybe atsakyti į globalaus pasaulio ir globalios darbo rinkos keliamus iššūkius: *Manau, kad mokykla, kaip gan svarbus dalykas jaunuolio gyvenime, turėtų integruotis į globalizuojamą visuomenę ir stengtis integruoti daugiau dalykų užsienio kalba, kuri yra svarbi šiuo laikmečiu* (vieno respondento atsakymas į atvirą anketos klausimą).

Dauguma mokinių, dalyvavusių apklausoje, mano, kad pedagogai, gerai mokėdami užsienio kalbą, turėtų ne tik patys bendradarbiauti su kitų šalių mokytojais (nurodo, kad tai *labai svarbu* arba *svarbu* 79 proc. respondentų), bet ir tiesiogiai įtrauktų mokinius į bendrus mokymosi procesus su užsienio šalių moksleiviais (*labai svarbu* arba *svarbu* 82 proc. dalyvavusių apklausoje moksleivių) arba tam tikslui naudotųsi internetu (*labai svarbu* arba *svarbu* 70 proc. atsakiusių į klausimą).

Ugdymo proceso tobulinimas, pasinaudojant užsienyje įgyta patirtimi, *labai svarbus* arba *svarbus* daugiau nei 70 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių. Jie mano, kad veiksminga užsienio šalių ugdymo praktikos integracija vyksta parenkant užduotis (*labai svarbu* arba *svarbu* 78 proc. respondentų), derinant dalyko ir užsienio kalbos mokymąsi (*labai svarbu* arba *svarbu* 72 proc. atsakiusių į klausimą).

Pažymėtina, kad mokinių tarptautinių vizitų, bendro skirtingų šalių mokinių mokymosi svarbą dažniau nurodo kaimo vietovėse esančių ir mažesnių mokyklų mokiniai nei dideliame mieste esančių didelių mokyklų mokiniai (žr. 3.4.1 ir 3.4.2 lentelę).

Pedagogų tarptautiškumo kompetencijos poreikis skirtingo vietovės tipo mokyklose
Mokinių nuomonė (N=549, vidurkis skalėje nuo 1 iki 4)

	Vietovės, kurioje yra mokykla, tipas			
	Kaimo vietovė	Miestelis	Mažas miestas	Didelis miestas
Gerai mokėtų užsienio kalbą	3,34	3,29	3,21	3,2
Parvežtų įdomių dalyko mokymo idėjų iš užsienio	3,39	3,26	3,42	3,23
Pamokoje taikytų IT technologijas*	3,3	3,12	3,19	3,01
Rengtų užduotis, naudodami kitų šalių pavyzdžius	3,03	2,95	2,98	3,01
Dalykų pamokose teiktų užduotis, kurioms atlikti reikalinga informacija užsienio kalba	2,92	2,76	2,83	2,88
Integruotų dalyko ir užsienio kalbos pamokas	2,98	2,9	2,91	2,95
Būtų atviri ir tolerantiški kitokiems požiūriams ir kultūroms**	3,28	3,34	3,47	3,62
Bendradarbiautų su kitų šalių mokytojais*	3,01	2,88	3,17	3,15
Organizuotų bendrą mokymąsi su kitų šalių mokiniais <i>on-line</i> *	3,09	2,91	2,94	2,8
Organizuotų bendrus projektus su kitų šalių mokiniais*	3,36	3,09	3,27	3,08
Organizuotų mokinių išvykas į kitų šalių mokyklas	3,6	3,43	3,53	3,43

*p<0,05, **p<0,01

Pedagogų tarptautiškumo kompetencijos poreikis skirtingo dydžio mokyklose
Mokinių nuomonė (N=549, vidurkis skalėje nuo 1 iki 4)

	Mokyklos dydis (mokinių skaičius)			
	Mažiau nei 100	Nuo 100 iki 300	Nuo 301 iki 500	Daugiau nei 500
Gerai mokėtų užsienio kalbą**	3,20	3,38	3,02	3,33
Parvežtų įdomių dalyko mokymo idėjų iš užsienio	3,13	3,45	3,28	3,31
Pamokoje taikytų IT technologijas**	3,37	3,33	3,15	3,09
Rengtų užduotis, naudodami kitų šalių pavyzdžius	2,90	3,05	2,94	3,01
Dalykų pamokose teiktų užduotis, kurioms atlikti reikalinga informacija užsienio kalba	2,83	2,96	2,75	2,84
Integruotų dalyko ir užsienio kalbos pamokas	2,60	3,01	2,88	2,96
Būtų atviri ir tolerantiški kitokiems požiūriams ir kultūroms**	2,73	3,48	3,37	3,53
Bendradarbiautų su kitų šalių mokytojais*	2,80	3,03	3,05	3,10
Organizuotų bendrą mokymąsi su kitų šalių mokiniais <i>on-line</i> **	3,17	3,02	2,98	2,82
Organizuotų bendrus projektus su kitų šalių mokiniais	3,33	3,37	3,28	3,06
Organizuotų mokinių išvykas į kitų šalių mokyklas	3,57	3,58	3,53	3,43

*p<0,05, **p<0,01

Mokiniai, kuriems teko dalyvauti mainų vizituose, įžvelgia didesnę bendro skirtingų šalių mokinių mokymosi organizavimo svarbą, užsienio kalbos integravimo į dalykų pamokas reikšmę nei tokiuose vizituose nedalyvavę mokiniai (žr. 3.4.3 lentelę).

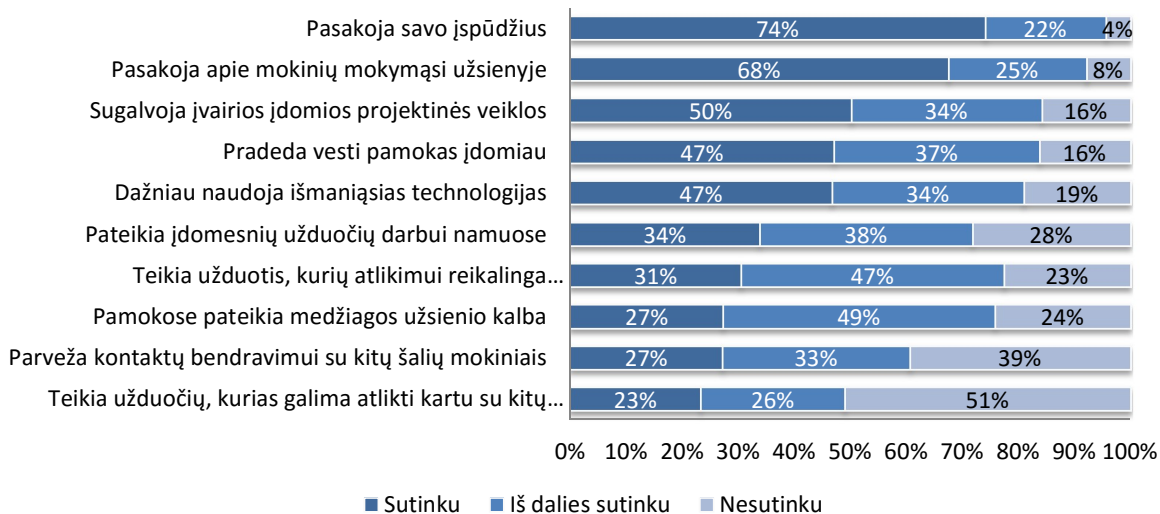
Pedagogų tarptautiškumo kompetencijos poreikis

Mokinių nuomonė, atsižvelgiant į jų dalyvavimo mainų vizituose patirtį (N=549)

	Ar teko dalyvauti mainų vizito programoje užsienyje?	
	Taip	Ne
Gerai mokėtų užsienio kalbą	3,34	3,23
Parvežtų įdomių dalyko mokymo idėjų iš užsienio	3,32	3,32
Pamokoje taikytų IT technologijas	3,08	3,16
Rengtų užduotis, naudodami kitų šalių pavyzdžius	3,10	2,97
Dalykų pamokose teiktų užduotis, kurioms atlikti reikalinga informacija užsienio kalba*	2,98	2,81
Integruotų dalyko ir užsienio kalbos pamokas**	3,20	2,88
Būtų atviri ir tolerantiški kitokiems požiūriams ir kultūroms*	3,59	3,40
Bendradarbiautų su kitų šalių mokytojais**	3,35	2,99
Organizuotų bendrą mokymąsi su kitų šalių mokiniais <i>on-line</i>	2,91	2,92
Organizuotų bendrus projektus su kitų šalių mokiniais**	3,49	3,12
Organizuotų mokinių išvykas į kitų šalių mokyklas	3,58	3,47

*p<0,05, **p<0,01

Mokymosi pokyčiai, mokytojams pritaikant žinias ir patirtį, įgytą kvalifikacijos tobulinimo renginiuose užsienyje. Mokinių buvo klausama, kokius pokyčius jie pastebi mokytojų, kurie tobulino profesinę kvalifikaciją užsienyje, veikloje. Remiantis tyrimo dalyvavusių mokinių atsakymais galima teigti, kad mokyklose, įgyvendinančioje ERASMUS+ KA1 projektus, mokytojai dažniausiai dalijasi bendro pobūdžio informacija apie vizitą, mokinių mokymosi užsienio šalyse organizavimą (*sutinku* nurodo apie 70 proc. respondentų).

3.4.2 pav. Pedagogų veiklos pokyčiai, grįžus iš mobilumo vizitų. Mokinių nuomonė (N=549)

Svarbu pažymėti, kad reikšmingiausias pedagogų, tobulinusių kvalifikaciją užsienyje, profesinės veiklos pokytis stebimas mokinių mokymosi motyvavimo srityje (žr. 3.4.2 pav.). Mokiniai teigia, kad po mokytojų vizitų užsienyje įdomesnės tampa pamokos (47 proc.), projektinė veikla (50 proc.), namų darbų užduotys (34 proc.). Antrasis pagal svarbą pokytis yra susijęs su dažnesniu išmaniųjų technologijų ugdymo procese taikymu (taip mano 47 proc. tyrime dalyvavusių mokinių), trečiasis – su užsienio kalbos integravimu į dalyko pamokas (apie 30 proc. respondentų). Mažiausias pokytis stebimas bendro skirtingų šalių mokinių mokymosi organizavimo srityje. Visus minėtus pokyčius dažniau pastebi mažesnių mokyklų mažesnėse vietovėse mokiniai (žr. 3.4.4 ir 3.4.5 lentelę).

3.4.4 lentelė

Pedagogų veiklos pokyčiai, grįžus iš mobilumo vizitų
Mokinių nuomonė atsižvelgiant į mokyklos tipą (N=549)

	Vietovės, kurioje yra mokykla, tipas			
	Kaimo vietovė	Miestelis	Mažas miestas	Didelis miestas
Pasakoja savo įspūdžius	2,79	2,66	2,68	2,67
Pasakoja apie mokinių mokymąsi užsienyje*	2,77	2,49	2,56	2,57
Pamokose pateikia medžiagos užsienio kalba	2,11	2,06	1,99	1,97
Teikia užduotis, kurių atlikimui reikalinga informacija užsienio kalba	2,19	2,02	2,03	2,08
Pradedą vesti pamokas įdomiau*	2,49	2,16	2,36	2,24
Sugalvoja įvairios įdomios projektinės veiklos	2,46	2,22	2,39	2,31
Pateikia įdomesnių užduočių darbui namuose*	2,15	1,97	2,20	1,92
Dažniau naudoja išmaniąsias technologijas**	2,49	2,15	2,33	2,16
Parveža kontaktų bendravimui su kitų šalių mokiniais	2,01	1,79	1,92	1,81
Teikia užduočių, kurias galima atlikti kartu su kitų šalių mokiniais <i>on-line</i> **	1,86	1,75	1,77	1,54

*p<0,05, **p<0,0

3.4.5 lentelė

Pedagogų ugdomosios veiklos pokyčiai grįžus iš mobilumo vizitų
Mokinių nuomonė atsižvelgiant į mokyklos dydį (N=549)

	Mokyklos dydis (mokinių skaičius)			
	Mažiau nei 100	Nuo 100 iki 300	Nuo 301 iki 500	Daugiau nei 500
Pasakoja savo įspūdžius*	2,80	2,82	2,67	2,65
Pasakoja apie mokinių mokymąsi užsienyje*	2,80	2,70	2,49	2,59
Pamokose pateikia medžiagos užsienio kalba*	2,33	2,14	1,91	2,02
Teikia užduotis, kurių atlikimui reikalinga informacija užsienio kalba*	2,40	2,16	1,98	2,07
Pradedą vesti pamokas įdomiau**	2,67	2,46	2,27	2,22
Sugalvoja įvairios įdomios projektinės veiklos*	2,50	2,43	2,36	2,30
Pateikia įdomesnių užduočių darbui namuose*	2,50	2,12	2,02	2,01

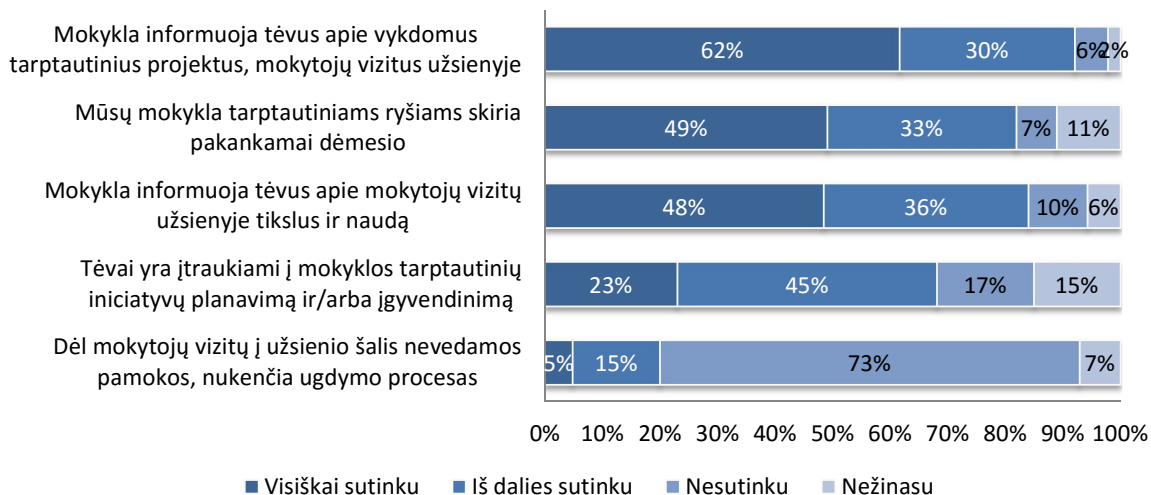
Dažniau naudoja išmaniąsias technologijas**	2,63	2,48	2,24	2,18
Parveža kontaktų bendravimui su kitų šalių mokiniais**	2,41	1,89	1,97	1,78
Teikia užduočių, kurias galima atlikti kartu su kitų šalių mokiniais <i>on-line</i> **	2,52	1,73	1,70	1,65

*p<0,05, **p<0,01

3.4 Tėvų nuostatos dėl mokyklos tarptautiškumo ir mokytojų profesinio tobulinimosi užsienio šalyse

Siekiant atskleisti tėvų lūkesčius dėl mokyklos tarptautiškumo plėtotės, šios grupės tyrime dalyvaujantiems respondentams klausimyne pateikti teiginiai, sudarantys galimybes atskleisti, kiek tėvams, kaip mokyklos bendruomenės nariams, yra (1) žinomos / svarbios mokyklos tarptautiškumą plėtojančios veiklos; (2) kaip vertinami mokytojų kvalifikacijos tobulinimo vizitai užsienyje.

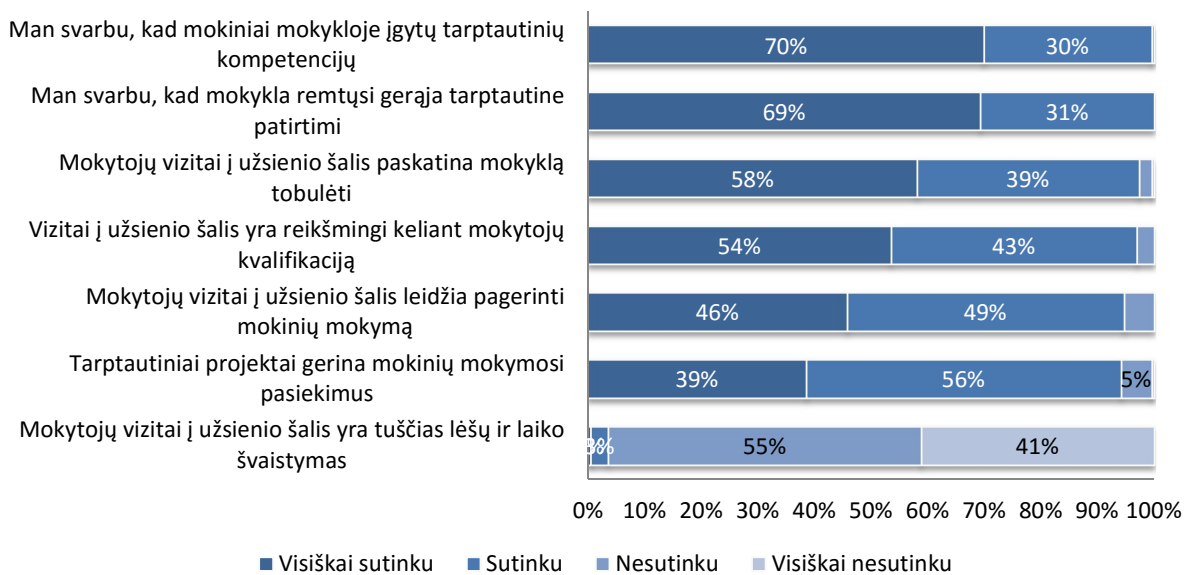
Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad daugiau nei pusė apklausoje dalyvavusių tėvų yra informuoti apie mokykloje vykdomus tarptautinius projektus (visiškai sutinka 62 proc. respondentų), žino mokytojų vizitų užsienyje tikslus ir naudą (pritarimas – 49 proc.). Kad mokykla pasižymi aktyvesne tėvų veikla, susijusia su mokyklos tarptautiškumo iniciatyvomis, nurodo 23 proc. Tačiau dalis tėvų, užpildžiusių klausimynus, mano, kad mokyklos tarptautiškumo veiklos sutrikdo ugdymo proceso organizavimą, kai dėl mokytojų vizitų užsienyje nevyksta pamokos (su tokiu teiginiu sutinka ar iš dalies sutinka 20 proc. respondentų).

3.5.1 pav. Mokyklos tarptautinių veiklų vertinimas. Tėvų nuomonė (N=231)

Dauguma tėvų pritaria mokyklos tarptautiškumo plėtotei, teigdami, kad jiems yra svarbu tiek rėmimasis gerąja užsienio patirtimi tobulinant mokyklos veiklą, tiek mokinių tarptautinių kompetencijų ugdymas. Mokytojų vizitai užsienio šalyse profesinio tobulinimosi tikslu, tėvų nuomone, yra tinkama priemonė šių tikslų įgyvendinimui. Daugiau nei 50 proc. apklaustųjų visiškai sutinka, kad mokytojų mobilumas skatina mokyklą tobulėti, leidžia kelti pedagogų kvalifikaciją. Kiek skeptiškesnį požiūrį tėvai išreiškia dėl tarptautiškumo iniciatyvų ir mokinių pasiekimų ryšių: teiginiui, kad tarptautiniai projektai gerina mokinių mokymosi pasiekimus, visiškai pritaria 39 proc.

respondentų. Mokyklos tarptautiškumo iniciatyvų svarbą šiek tiek dažniau įžvelgia didesniuose miestuose esančių mokyklų tėvai (žr. 3.5.2 pav. ir 3.5.1 lentelę).

3.5.1 pav. Tėvų nuostatos dėl pedagogų tarptautinių mobilumo vizitų (N=231)

3.5.1 lentelė

Tėvų nuostatos dėl pedagogų tarptautinių mobilumo vizitų pagal vietovės, kurioje yra mokykla, tipą (N=231)

	Vietovės, kurioje yra mokykla, tipas			
	Kaimo vietovė	Miestelis	Mažas miestas	Didelis miestas
Man svarbu, kad mokykla remtųsi gerąja tarptautine patirtimi*	3,62	3,65	3,64	3,79
Man svarbu, kad mokiniai mokykloje įgytų tarptautinių kompetencijų*	3,56	3,70	3,74	3,78
Vizitai į užsienio šalis yra reikšmingi keliant mokytojų kvalifikaciją*	3,39	3,44	3,51	3,61
Mokytojų vizitai į užsienio šalis leidžia pagerinti mokinių mokymą*	3,30	3,33	3,46	3,48
Mokytojų vizitai į užsienio šalis paskatina mokyklą tobulėti	3,51	3,50	3,62	3,57
Tarptautiniai projektai gerina mokinių mokymosi pasiekimus	3,23	3,30	3,42	3,36
Mokytojų vizitai į užsienio šalis yra tuščias lėšų ir laiko švaistymas	1,69	1,72	1,62	1,54

*p<0,05, **p<0,01

3.5. Dalijimosi žiniomis praktika ir pedagogų, dalyvavusių mobilumo vizituose, lyderystė

Tyrėjų požiūriu, esminė ERASMUS+ KA1 projekto poveikio ir rezultatų tvarumo sąlyga yra mobilumo vizituose dalyvavusių pedagogų lyderystė, apimanti: (1) informacijos apie vizito patirtis sklaidą mokyklos viduje; (2) informacijos apie vizito patirtis sklaidą mokyklos išorėje; (3) dalyvavimą kuriant bendrą mokyklos viziją, vertybes ir kultūrą; (4) kolegialaus mokymosi organizavimą; (5) mobilumo vizito veiklų suponuotų inovacijų įgyvendinimo organizavimą.

Tyrimo rezultatai leidžia teigti, kad ERASMUS+ KA1 projektus įgyvendinančiose mokyklose mobilumo vizituose įgytų **žinių ir gebėjimų sklaida** dažniausiai vykdoma mokytojams žodžiu pristatant vizito patirtis mokyklos viduje – metodiniame būrelyje ar pedagogų tarybos posėdyje (94 proc.). Informacijos sklaidai panaudojama ir virtuali aplinka: apie 40 proc. apklausoje dalyvavusių mobilumo vizitų dalyvių nurodo, kad medžiagą, įgytą kvalifikacijos tobulinimosi metu, paskleidė internete, apie 30 proc. šios grupės respondentų teigia, kad vizito metu įgytas patirtis skleidė už mokyklos ribų: vedė seminarą kitų mokyklų mokytojams / vadovams, skaitė pranešimą mokytojų konferencijoje (žr. 3.5.1 pav.).

3.5.1 pav. ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo vizitų idėjų sklaida. Projekte dalyvavusių mokytojų apklausos duomenys (N=218)

Nustatyta, kad mobilumo vizituose įgytų žinių ir patirties sklaidos formos priklauso nuo darbo stažo. Naują mokomąją medžiagą dalyko mokymui dažniau rengia mažesnį darbo stažą turintys mokytojai, atvirąją pamoką, dalydamiesi vizito rezultatais, dažniau veda vidutinį darbo stažą turintys pedagogai, seminarus kitų mokyklų pedagogams arba vadovams dažniau rengia didesnį darbo stažą turintys darbuotojai (žr.3.5.1 lentelę).

ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo projektų idėjų sklaida priklausomai nuo pedagoginio darbo stažo
Projekte dalyvavusių mokytojų apklausos duomenys (N=218)

	Pedagoginio darbo stažas			
	Mažesnis nei 5 metai	Nuo 5 iki 15 metų	Nuo 16 iki 25 metų	Daugiau kaip 25 metai
Vizito patirtis pristačiau metodiniame būrelyje ar pedagogų tarybos posėdyje	92%	95%	90%	96%
Dalijausi įgyta patirtimi su kolegomis vesdamas atvirąją pamoką (pamokas) *	23%	42%	46%	39%
Parengiau ir vedžiau seminarą kitų mokyklų mokytojams, vadovams *	0%	31%	25%	36%
Skačiau pranešimą mokytojų konferencijoje *	8%	19%	33%	17%
Parengiau naują mokomąją medžiagą dalyko mokymui *	54%	46%	34%	36%
Parengiau rekomendacijas ugdymo organizavimo tobulinimui	8%	8%	10%	14%
Dalijausi žiniomis su tėvais	38%	44%	34%	42%
Skleidžiau medžiagą internete *	23%	56%	39%	39%
Viešinau projekto naudą žiniasklaidoje	8%	46%	34%	36%
Sklaidos nevykdžiau	8%	0%	3%	1%

*p<0,05, **p<0,01

Tyrimo rezultatai patvirtina, kad dauguma (94 proc.) vizituose dalyvavusių respondentų kvalifikacijos tobulinimosi užsienyje renginiuose sužinotus dalykus pritaiko savo tiesioginiame darbe, 40 proc. vizitų medžiagos pagrindu rengia naują mokomąją medžiagą, 11 proc. teikia rekomendacijas ugdymo proceso organizavimo tobulinimui.

Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad mobilumo vizituose dalyvavusių mokytojų vykdomos kvalifikacijos tobulinimosi užsienyje rezultatų sklaida pasiekia tikslinę auditoriją. Remiantis mokytojų, nedalyvavusių mobilumo vizituose, atsakymų analizės rezultatais galima teigti, kad mobilumo vizitų patirtys mokyklos pedagogų taryboje ir (arba)metodiniuose būreliuose buvo pristatytos visose mokyklose, tačiau skiriasi informacija apie kitas, daugiau praktinėje veikloje pritaikomas, sklaidos formas ir būdus.

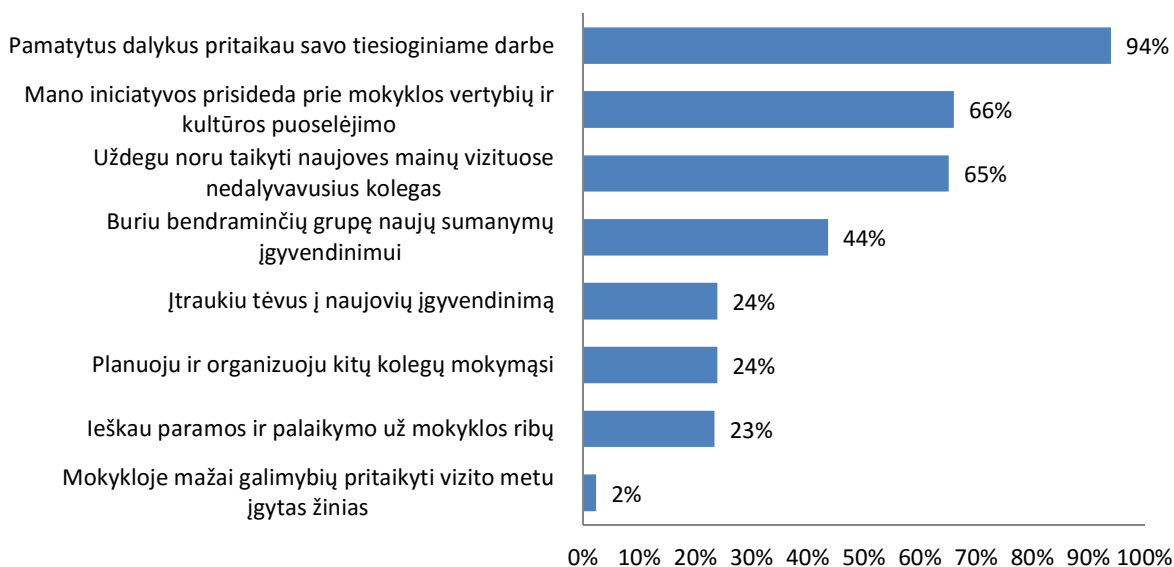
Pavyzdžiui, naują mokomąją medžiagą, kaip vizito patirties sklaidos priemonę, kvalifikaciją užsienyje tobulinę mokytojai nurodė, kad rengė 78 proc. mokyklų, mokyklų, kuriose apie tai žino bent pusė apklaustų vizituose nedalyvavusių mokytojų, yra tik 10 proc. Projekto metu gautų žinių sklaidą tėvams nurodė 85 proc. mokyklų, apie tai bent pusė projekte nedalyvavusių mokytojų žino tik 27 proc. mokyklų. Atvirosios pamokos, projekto dalyvių teigimu, buvo vedamos 73 proc. mokyklų, apie tai bent pusė mokytojų žino 47 proc. mokyklų (žr. 3.5.2 pav.).

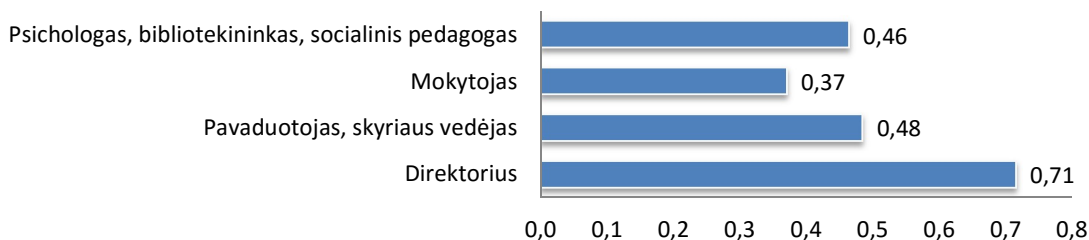
3.5.2 pav. ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo projektų idėjų sklaida mokyklose. Mokyklų, kuriose daugiau nei pusė respondentų, nedalyvavusių projekte, pastebėjo sklaidą, dalis, proc. ($N_{mokyklų}=30$)

Mokytojų, dalyvavusių kvalifikacijos tobulinimo renginiuose užsienyje, lyderystė įgyvendinant mobilumo vizitų idėjas pasireiškia pastangomis keisti organizacijos vertybines nuostatas, tikslingu kolegų įtraukimu į naujovių mokymąsi, mokytojų grupinio darbo organizavimu, suinteresuotų asmenų įtraukimu ir paramos sumanymų įgyvendinimui paieška. Grupiniai interviu su vizitų dalyviais atskleidė, kad vizituose daugelio dalyvaujančių pedagogų lyderystės savybės yra nulemtos atrankos dalyvauti mokymuose procesų, todėl vizituose dalyvavusių pedagogų atsakymai atskleidžia gana stiprią savo lyderystės raišką: 66 proc. mano, kad vizituose nedalyvavusius kolegas uždega noru taikyti naujoves, 44 proc. veikia aktyviai burdami bendraminčių grupę idėjoms įgyvendinti, 24 proc. planuoja ir organizuoja kolegų mokymąsi (žr. 3.5.3 pav.).

Apibendrinant mobilumo vizituose dalyvavusių mokytojų lyderystės požymius sudaryta skalė, matuojanti lyderystės veiklų intensyvumą (reikšmės gali kisti nuo 0 iki 1. Kuo reikšmė arčiau 1, tuo lyderystės apraiškų yra daugiau). Nustatyta, kad mokyklos pagal projekte dalyvaujančių asmenų lyderystės raišką tarpusavyje skiriasi: didžiausia lyderystės raiškos mokykloje reikšmė yra 0,63, mažiausia – 0,11. Tyrimo rezultatai patvirtina, kad lyderystės raiška susijusi su mokyklos darbuotojo pareigomis. Daugiausia lyderystės įgyvendinant iš vizitų parsivežtas idėjas stebima mokyklos vadovų, dalyvavusių mobilumo vizituose, veikloje, mažiau – mokytojų veikloje (žr. 2.5.3 pav.). Pažymėtina, kad projekte dalyvavę vidurinės grandies vadovai ne visuomet prisiima lyderio vaidmenį, burdami bendraminčių mokytojų grupę idėjoms įgyvendinti, dažniau apsiriboja skatinimu į veiklas įtraukti ir projekte nedalyvavusius kolegas (žr. 2.5.2 lentelę).

3.5.3 pav. Lyderystė įgyvendinant ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo projektų idėjas (N=218)

2.5.4 pav. Lyderystė įgyvendinant mobilumo vizitų idėjas atsižvelgiant į respondento profesinį statusą (N = 218, skalė nuo 0 iki 1)

3.5.2 lentelė

ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo projektų idėjų įgyvendinimas priklausomai nuo užimamų pareigų (N=218)

	Pareigos			
	Direktorius	Pavadootojas, skyriaus vedėjas	Mokytojas	Psichologas, bibliotekininkas, socialinis pedagogas
Pamatytus dalykus pritaikau savo tiesioginiame darbe	100%	95%	95%	83%
Uždegu noru taikyti naujoves mainų vizituose nedalyvavusius kolegas *	93%	70%	61%	78%
Planuoju ir organizuoju kitų kolegų mokymąsi *	50%	40%	19%	28%
Buriu bendraminčių grupę naujiems	100%	45%	37%	61%

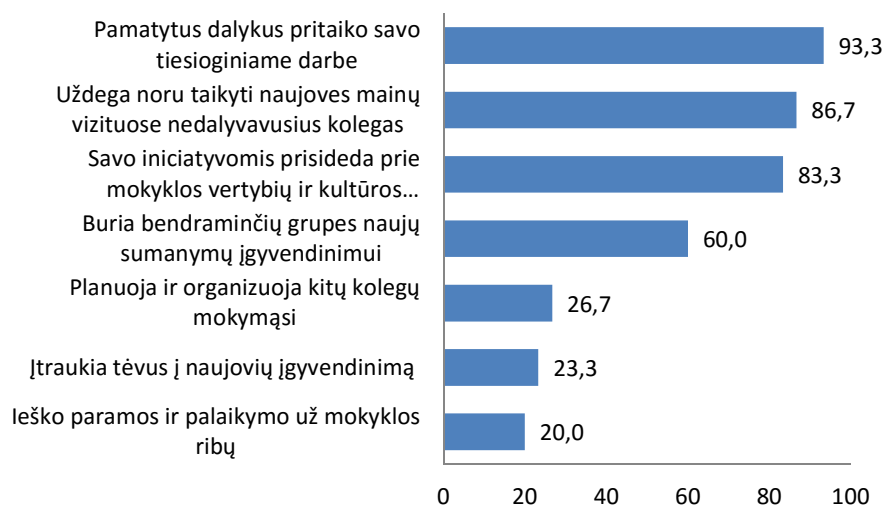
sumanymams įgyvendinti **				
Įtraukiu tėvus į naujovių įgyvendinimą	36%	30%	22%	22%
Ieškau paramos ir palaikymo už mokyklos ribų *	57%	25%	21%	17%
Mano iniciatyvos prisideda prie mokyklos vertybių ir kultūros puoselėjimo **	93%	80%	61%	72%
Mokykloje mažai galimybių pritaikyti vizito metu įgytas žinias	0%	0%	3%	0%

*p<0,05, **p<0,01

Kolegų, dalyvavusių vizituose, lyderystės apraiškas pastebi vizituose nedalyvavę mokytojai (žr.3.5.5 pav.). Lyderystės apraiškos mokykloje pakankamai ženklios, jei bent pusė apklausoje dalyvavusių ir kvalifikacijos užsienyje nekėlusių pedagogų nurodo, kad atitinkama veikla yra stebima.

Tyrimo rezultatai rodo, jog praktiškai visose mokyklose yra pastebima, kad vizituose dalyvavę pedagogai keičia ar tobulina savo veiklą, remdamiesi profesinio tobulinimosi vizitų metu gautomis žiniomis: daugiau nei 80 proc. mokyklų yra nustatytos jų pastangos ir iniciatyva keisti tam tikrus mokyklos kultūros ar vertybių dalykus.

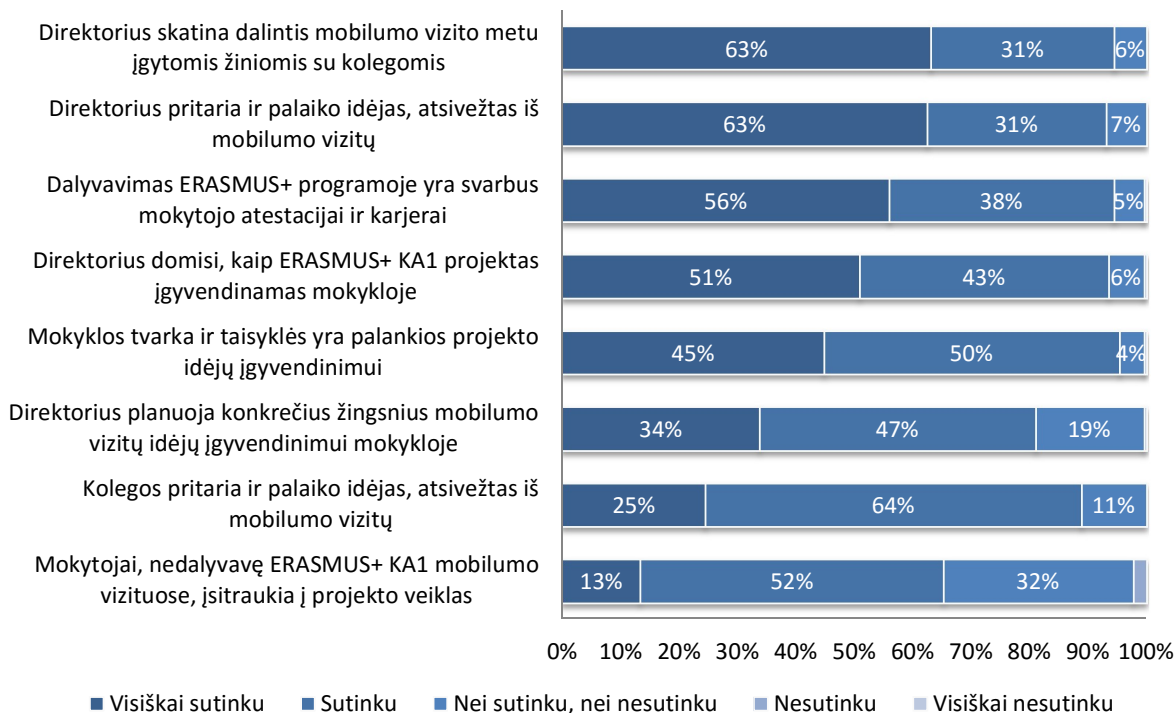
Vadovaujantis požiūriu, kad pokyčio ilgalaikiškumą užtikrina didesnis jį įgyvendinančių asmenų skaičius, galima prognozuoti, kad tapti tvariomis iš mobilumo parsivežtoms naujoms idėjoms yra: 60 proc. tyrime dalyvavusių mokyklų buriamos mokytojų grupės KA1 vizitų idėjoms įgyvendinti. Tėvų įtraukimas įgyvendinant naujoves, kaip mokyklos politikos išraiška, nėra paplitęs, Jis stebimas tik 20 proc. mokyklų (nors, kad taip daro bent vienas projekte dalyvaujantis asmuo, nurodo 82 proc. mokyklų).

3.5.5 pav. ERASMUS+ KA1 pedagogų lyderystės raiška mokyklose. Mokyklų, kuriose daugiau nei pusė respondentų, nedalyvavusių projekte, pastebėjo lyderystę, dalis, proc. (N_{mokyklų}=30)

3.6. Mokyklos kultūra kaip projekto rezultatų tvarumo sąlyga

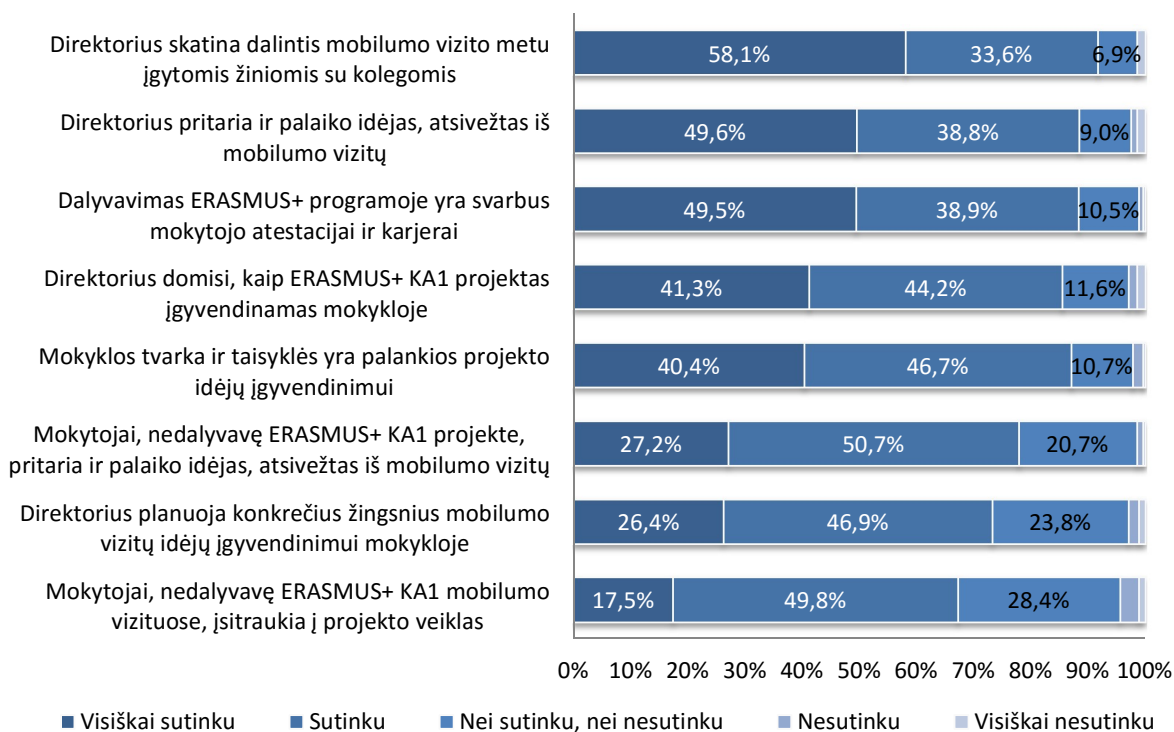
ERASMUS+ KA1 projekto idėjų įgyvendinimas ir rezultatų tvarumas nėra galimas be inovatyvumą, bendradarbiavimą ir kolegialumą remiančios mokyklos kultūros konteksto. Tyrime nustatytos dvi projekto mobilumo vizitų rezultatų tvarumui svarbios mokyklos kultūros dimensijos: (1) mokyklos direktoriaus ir (2) kolegų palaikymas (žr. 3.6.1 pav.).

3.6.1 pav. Mokyklos aplinkos palankumas ERASMUS+ KA1 mobilumo vizitų idėjoms įgyvendinti. Mobilumo vizituose dalyvavusių mokytojų požiūris (N=218)

Reikšminga vizito rezultatų tvarumą lemianti sąlyga yra mokyklos aplinkos palankumas ERASMUS+ KA1 mobilumo projekto idėjoms įgyvendinti, išreikštas mokyklos vadovų ir vizituose nedalyvavusių mokytojų palaikymu. Dauguma respondentų (per 90 proc.) direktoriaus dėmesį projektui, rūpestį projekto idėjų sklaida mokykloje, domėjimąsi jo įgyvendinimu vertina labai palankiai arba palankiai. Kiek labiau rezervuotai vizituose dalyvavę mokytojai vertina kolegų pritarimą ir įsitraukimą į projekto veiklas.

Vizituose nedalyvavę pedagogai taip pat pastebi ir panašiai vertina direktoriaus lyderystę mokykloje skleidžiant mobilumo vizitų žinias, skatinant projekto įgyvendinimą mokykloje, tačiau šios lyderystės raiška, jų vertinimu, yra mažesnė (žr. 3.6.2 pav.). Pavyzdžiui, kad direktorius domisi, kaip ERASMUS+ KA1 projektas yra įgyvendinamas mokykloje, visiškai pritaria 51 proc. dalyvavusių ir 41 proc. nedalyvavusių vizituose pedagogų, o kolegų palaikymo vertinimas nepriklauso nuo to, ar pedagogai dalyvavo, ar nedalyvavo mobilumo vizituose.

3.6.2 pav. Mokyklos aplinkos palankumas ERASMUS+ KA1 mobilumo projektų idėjoms įgyvendinti. Mobilumo vizituose nedalyvavusių mokytojų požiūris

Projekto rezultatų tvarumo veiksniai. Statistinio tyrimo modelyje išskirti ir išmatuoti ERASMUS+ KA1 projekto rezultatams mokykloje įtaką, tikėtina, darantys veiksniai: *pasirengimas vizitui, informacijos sklaida mokyklos viduje, projekte dalyvavusių mokyklos darbuotojų lyderystė, mokyklos vadovo ir kolegų palaikymas*. Projekto rezultatų raiška pristatoma 3.2 skyriuje, o minėtų veiksnių raiška – 3.1, 3.3, 3.4 skyriuose. Siekiant atskleisti veiksnių įtaką mokyklos/klasės lygmens pokyčių, sąlygotų ERASMUS+ KA1 mobilumo vizitų rezultatų, vertinimui, atlikta daugiamatė dispersinė analizė. Jos rezultatai pateikiami 3.6.1 lentelėje. Nustatyta, kad **didžiausią reikšmę projekto inicijuojamiems pokyčiams turi ERASMUS+ KA1 mobilumo vizituose dalyvavusių pedagogų lyderystė**. Mokyklose, kuriose iš vizitų grįžę mokytojai uždega noru taikyti naujoves vizituose nedalyvavusius mokytojus, organizuoja kitų kolegų mokymąsi, buria bendraminčių grupes naujiems sumanymams įgyvendinti, pokyčiai pastebimi dažniau nei kitose. Antroje vietoje pagal poveikio stiprumą yra kolegų palaikymas, trečioje – pasirengimas vizitui. Silpniausia yra informacijos sklaidos mokyklos viduje įtaka.

3.6.1 lentelė

**ERASMUS+ KA1 projekto rezultatų tvarumą mokykloje sąlygojantys veiksniai
MANOVA rezultatai**

<i>Effect</i>	<i>Wilks' Lambda reikšmė</i>	<i>F(3;203)</i>	<i>p reikšmė</i>	<i>Dalinis eta kvadratu</i>
Pasirengimas vizitui	0,791	17,8	<0,001	0,21
Informacijos sklaida mokyklos viduje	0,891	8,2	<0,001	0,11
Projekto dalyvių lyderystė	0,731	24,9	<0,001	0,27
Vadovo palaikymas	0,821	14,7	<0,001	0,18
Kolegų palaikymas	0,768	20,4	<0,001	0,23

Detaliau priežasčių ir pasekmių ryšius priklausomai nuo rezultato tipo atskleidžia tiesinės regresinės analizės metodas, palaipsniui eliminuojant kintamuosius, kurių įtaka nėra statistiškai reikšminga. Visais trimis analizuotais atvejais tyrimo duomenys atitinka regresinės analizės modelio reikalavimus.

3.6.2 lentelė

ERASMUS+ KA1 projekto rezultatų tvarumą mokykloje sąlygojantys veiksniai. Regresinės analizės rezultatai

Rezultatai	Standartizuoti regresijos lygties koeficientai β					Determinacijos koeficientas
	Pasirengimas vizitui	Informacinė sklaida mokyklos viduje	Projekto dalyvių lyderystė	Vadovo palaikymas	Kolegų palaikymas	
Mokyklos kultūros pokyčiai	0,21*	-	0,27**	0,26**	0,31	0,31
Ugdymo turinio pokyčiai	0,16*	-	0,14*	0,22*	0,24	0,45
Mokymosi pokyčiai	0,30**	0,17*	0,10*	0,23**	0,31	0,51

*p<0,05, **p<0,01

Analizuojant skirtingus ERASMUS+ KA1 mobilumo vizitų sąlygotus mokyklos lygmens pokyčius, stebima, kokia yra skirtinga veiksnių įtaka. Regresinės analizės rezultatai rodo, kad stipriausią poveikį pokyčiams turi palankios vizituose nedalyvavusių kolegų nuostatos, kai jie pritaria projekto įgyvendinimui ir palaiko naujas idėjas, įsitraukia į projekto veiklas.

Mokyklos kultūros pokyčių atveju reikšminga yra projekte dalyvaujančių mokyklos darbuotojų lyderystė ir vadovo palaikymas, ugdymo turinio pokyčiams svarbus direktoriaus palaikymas, o mokymosi pokyčiams – pasirengimas vizitui.

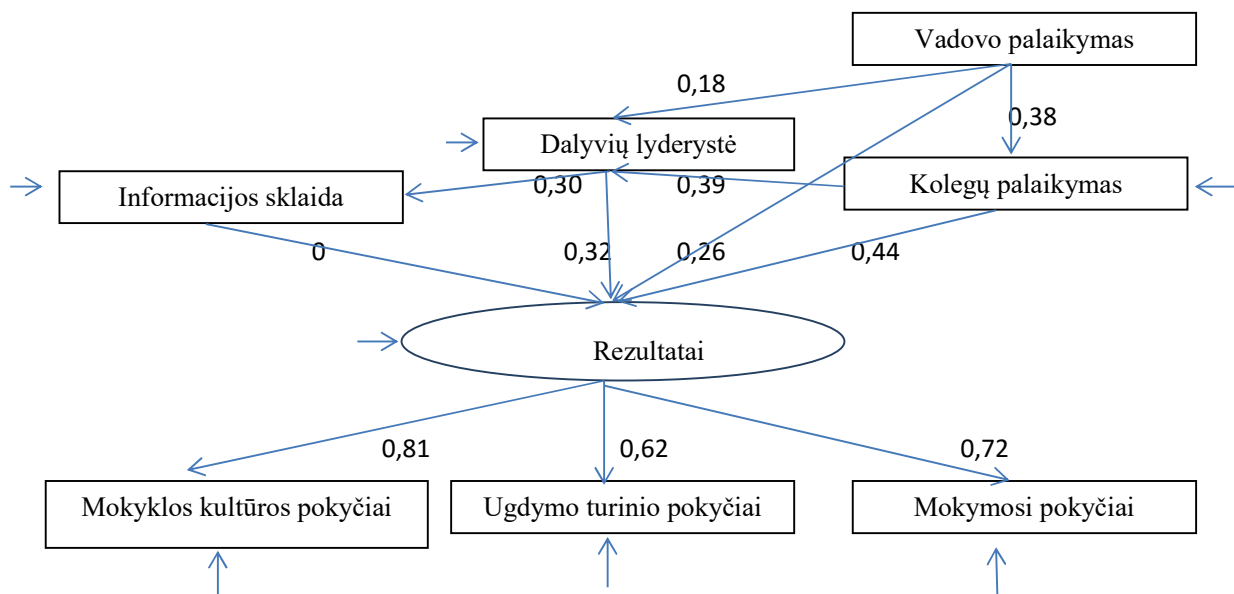
Nustatyta, kad informacinės sklaidos mokyklos viduje įtaka mokyklos kultūros pokyčiams, ugdymo turinio pokyčiams nėra statistiškai reikšminga, mokymosi pokyčiams – silpna ir statistiškai reikšminga. **Taigi informacijos apie vizito rezultatus sklaidos mokyklos viduje priemonės, tokios kaip vizito patirčių pristatymas metodiniame būrelyje ar pedagogų tarybos posėdyje,**

atvirųjų pamokų vedimas ir pan., nėra veiksnys, padedantis efektyviai užtikrinti projekto rezultatų tvarumą.

Siekiant detaliau atskleisti veiksnių įtaką ERASMUS+ KA1 mobilumo projekto rezultatams, buvo atlikta kelių analizė, leidžianti įvertinti ir veiksnių tarpusavio sąsajas. Sudaryti du pakankamai gerai duomenys atitinkantys modeliai.

Pirmasis modelis vizito rezultatus sieja su informacijos sklaida mokyklos viduje, mokyklos aplinkos vizito idėjų įgyvendinimui palankumą išreiškiančiais veiksniais – vadovo ir kolegų palaikymu ir vizito dalyvių lyderystės raiška (žr. 3.6.3 pav.). Modelio tinkamumo parametrai: $\chi^2(8) = 14,1$, $p = 0,08$, CFI=0,99, NFI=0,97, RFI= 0,90, RMSEA=0.059.

Šis modelis atskleidžia, kad didžiausią tiesioginę įtaką projekto rezultatų tvarumo užtikrinimui turi kolegų palaikymas (0,44) ir vizito dalyvių lyderystė (0,32), kiek mažesnę – vadovo palaikymas (0,28). Pažymėtina, kad kolegų palaikymas tyrimo dalyvių lyderystei siekiant projekto idėjų įgyvendinimo turi didesnę įtaką nei vadovų palaikymas (0,39 ir 0,18, atitinkamai). **Tiesioginės projekto idėjų sklaidos mokyklos viduje įtakos mokinių mokymosi rezultatams tyrimas neatskleidė.**

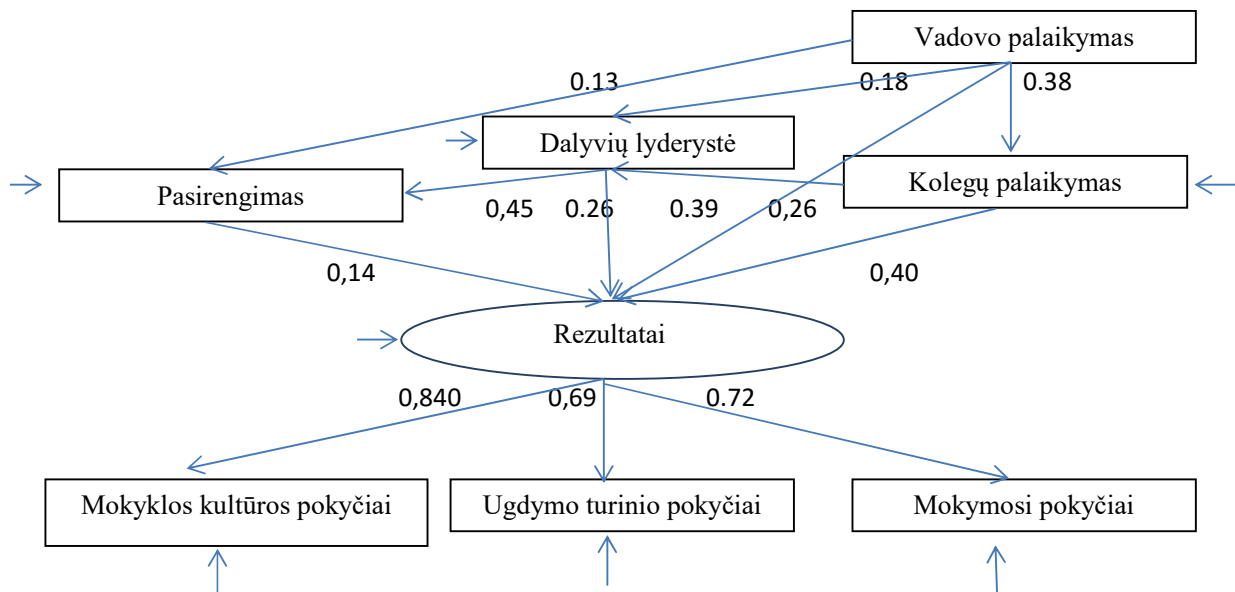
3.6.3 pav. ERASMUS+ KA1 vizitų rezultatų tvarumo ir veiksnių sąsajos. I modelis

3.6.3 paveiksle pateikiamos tiesioginės įtakos, o 3.6.4 paveiksle nurodomi visuminiai efektai. Pavyzdžiui, tiesioginė vadovo įtaka rezultatams yra 0,26. Tačiau, kaip vaizduojama modelyje, ji pasireiškia ir netiesiogiai: vadovų palaikymas tam tikra dalimi lemia kolegų palaikymą (0,38), turi įtakos projekte dalyvaujančių pedagogų lyderystės raiškai (0,18). Tokiu būdu visuminis vadovo palaikymo efektas rezultatams yra 0,42. **Vertinant visuminį efektą, didžiausią įtaką vadovo palaikymas ir kolegų palaikymas turi ERASMUS+ KA1 projekto mokykloje sąlygotiems mokyklos kultūros pokyčiams.**

ERASMUS+ KA1 vizitų rezultatų ir veiksmų sąsajos. Visuminiai efektai (I modelis)

	Vadovo palaikymas	Kolegų palaikymas	Lyderystė	Informacijos sklaida
Kolegų palaikymas	0,38	0,00	0,00	0,00
Lyderystė	0,33	0,39	0,00	0,00
Informacijos sklaida	0,10	0,12	0,30	0,00
Rezultatai	0,54	0,57	0,32	0,00
Mokymosi pokyčiai	0,38	0,41	0,23	0,00
Ugdymo turinio pokyčiai	0,33	0,35	0,20	0,00
Mokyklos kultūros pokyčiai	0,44	0,46	0,26	0,00

Sudarant antrąjį modelį, iš pirmojo modelio eliminuojama sklaidos mokyklos viduje charakteristika, neturinti įtakos rezultatams, ir įtraukiamas pasirengimo vizitui kintamasis (žr. 3.6.4 pav.). Modelio tinkamumo parametrai: $\chi^2(8)=13,9$, $p=0,09$, CFI=0,99, NFI=0,97, RFI= 0,91, RMSEA = 0,059.

3.6.4 pav. ERASMUS+ KA1 vizitų rezultatų ir veiksmų sąsajos. II modelis

Modelis atskleidžia statistiškai reikšmingą pasirengimo vizitui įtaką vizito rezultatams (tiesioginė įtaka 0,14). Pasirengimas vizitui, kaip ir buvo nustatyta aukščiau, didžiausią įtaką turi pokyčiams mokymosi ir mokyklos kultūros srityje. Atskleista ženkli dalyvių lyderystės įtaka pasirengimui (0,45): vizito dalyviai, kurie pasižymi aukšta lyderystės raiška, daugiau dėmesio skiria ir pasirengimo projektui etape. Pasirengimui svarbu ir vadovo požiūris į projektą (0,13).

ERASMUS+ KA1 vizitų rezultatų ir veiksmų sąsajos. Visuminiai efektai (II modelis)

	Vadovo palaikymas	Kolegų palaikymas	Lyderystė	Pasirengimas vizitui
Kolegų palaikymas	0,38	0,00	0,00	0,00
Lyderystė	0,33	0,39	0,00	0,00
Pasirengimas vizitui	0,28	0,18	0,45	0,00
Rezultatai	0,52	0,53	0,32	0,14
Mokymosi pokyčiai	0,37	0,37	0,23	0,10
Ugdymo turinio pokyčiai	0,35	0,35	0,22	0,09
Mokyklos kultūros pokyčiai	0,44	0,45	0,27	0,11

Ši požymių ryšių analizė leidžia teigti, kad, be **palankios mokyklos vadovo pozicijos, kolegų palaikymas ir projekto dalyvių lyderystė** yra svarbiausi projektų rezultatų tvarumo veiksniai. Tyrimas patvirtina ir pasirengimo projektui svarbą, tačiau neįrodo, kad projekto rezultatų poveikiui ir tvarumui yra reikšminga informacijos apie projekto rezultatus sklaidą.

4. Projektus įgyvendinusių mokyklų vadovų ir mobilumo vizituose dalyvavusių mokytojų sutelktųjų diskusijų turinio analizės rezultatai

4.1. Mobilumo vizituose dalyvavusių mokytojų sutelktosios diskusijos grupių tyrimo rezultatai

Tyrimo imtis. Siekiant giliau atskleisti ERASMUS+ KA1 veiksmo projektų rengimo, įgyvendinimo ir rezultatų naudingumo bei tvarumo ypatumus Lietuvos mokyklose, organizuotos mokytojų ir vadovų sutelktosios diskusijos grupės, kuriose dalyvavo projektams 2014 m. finansavimą gavusių mokyklų vadovai ir mobilumo vizituose dalyvavę mokytojai. Tyrime organizuotos dvi mokytojų sutelktosios diskusijos grupės. Jose iš viso dalyvavo **24** pedagogai iš skirtingų švietimo įstaigų. Diskusijose buvo atstovaujama gimnazijos, progimnazijos, vidurinės mokyklos, multifunkcinio centro, profesinio rengimo mokyklos tipui. Sutelktosiose diskusijos grupėse dalyvavo dalyko ir pradinio ugdymo mokytojų, socialinių pedagogų, psichologų, bibliotekininkų, skyrių vedėjų atstovai.

Išanalizavus pasisakymų turinį nustatyta, kad, tyrimo dalyvių požiūriu, ERASMUS+ KA1 veiksmo projektų išskirtinis požymis ir privalumas – **TIKSLINIS MOKYKLOS MOKYTOJŲ KOMANDOS VEIKLŲ RĖMIMAS**. Visuose projekto etapuose organizuojama ir remiama grupinė mokytojų veikla yra paveiki projekto rezultatams ir jų tvarumui mokytojo, mokyklos ir net mokyklos aplinkos lygmeniu. Nauja ERASMUS+ programos mokytojų profesinio tobulinimosi užsienyje finansavimo tvarka lemia:

- **bendros mokytojų veiklos, reikšmingos mokyklos kultūros kaitai ir besimokančios organizacijos kūrimui, pripažinimą ir palaikymą:** *Kai važiuoja komanda – didesnis įspūdis. Grįžta vienas mokytojas – tai jis vienas. O čia grįžta grupė ir iš karto sklaida visai kitokia. Kursuose būnant kartu kyla idėjų, kuriomis dalinamasi. Kai dalyvauja mokyklos komanda – geriau, nes atstovauja įvairias grupes. Kuo daugiau nuvažiuoja ir pamato, tuo lengviau paskui susitarti įvairius dalykus ir įgyvendinti. Pas mus mokytojai daugiau individualistai: aš pasiruošiau, aš turiu, čia mano. O kada pabūna tuose įvairiuose kursuose, pamato, kad vis tik komanda pasiekia daugiau. Atsiranda mokykloje atvirumas;*
- **skirtingų sričių pedagogų bendravimą ir bendradarbiavimą, siekiant projekto mobilumo vizitų tikslų ir rezultatų įgyvendinimo:** *Kai važiuoja mokytojas ir pvz. bibliotekos vedėjas yra visiškai skirtingas matymas ir tada įmanoma suburti tikrą komandą su skirtingais požiūriais: visai kiti matymai ir galima daugiau pasiekti. Kai važiuoja žmogus, kuris nevaldo kalbos, komandoje jam susidaro galimybės iš kažko gauti pagalbą, jis drąsiau jaučiasi. Mūsų viena mokytoja taip tiesiog prašneko. Viena niekada gyvenime būtų nevažiavusi. Jei iš mokyklos išvažiavę daugiau, toks branduolys, tu gali pasišnekti ir generuoti kažką, kažkokias idėjas, iniciatyvas, ką neši mokytojams, kurie kartu nevažiavo;*
- **didesnę tikimybę, kad kvalifikacijos tobulinimo užsienyje rezultatai bus ilgalaikiai ir tvarūs:** *Vertė institucijai didesnė, kuomet komanda važiuoja: tu gali institucijai kažkokius sprendimus įtakoti daugiau nei kaip individualus žmogus, pokyčius kažkokius vykdyti. Komanda yra galingesnė nei vienas žmogus. Komandos reikia kolektyvui įtikinti. Važiuojant kartu vyksta sąveika tarp vadovų ir mokytojų. Jei nebūtų kartu važiavęs direktorius, kažin ar mes būtume galėję įtikinti, kad mums reikia planšetinių kompiuterių klasės.*

Bendra veikla svarbi ir generuojant projekto idėją, rengiant projekto paraišką. Tyrimo metu nustatyta, kad, diskusijos dalyvių nuomone, visi jų įgyvendinami **ERASMUS+ KA1 VEIKSMO PEDAGOGŲ PROFESINIO TOBULINIMOSI UŽSIENYJE PROJEKTAI TURI SAŠAJŲ SU MOKYKLOS STRATEGINIO VALDYMO SPRENDIMAIMS**. Programos tikslų ir mokyklos valdymo strategijos dermė realizuojama:

- **ieškant papildomų galimybių mokyklos strateginiams tikslams įgyvendinti:** *Ieškojome, kaip nauja mokykla, finansų, kas mums padėtų realizuoti strategijos tikslus. Mūsų projektas gimė dėl to, kad turėjom spręsti gimnazijos strateginius tikslus: mes norėjome rasti kelių, kurie leistų ištaisyti struktūrinės pertvarkos klaidas, psichologinius, socialinius palikimus, kuriuos reikėjo spręsti;*
- **reaguojant į mokyklos tobulėjimo poreikius:** *Tema išplaukė iš mūsų strateginio plano ir kažkaip išsigrūnino. Svarbu buvo žinoti, ką norime tobulinti, labai konkrečiai, ko reikia mokyklai, kokios problemos, silpnosios grandys, ko tikrai negausi Lietuvoje;*
- **vykdant paraiškos pildymo reikalavimus:** *Pasitarus su mokyklos vadovais sudomino, kad reikia tą europinį planą susidėlioti, kad paraiška aprėptų strateginius tikslus, kad programos prioritetai atitinka mūsų mokyklos prioritetus ir man buvo labai įdomu rašyti.*

Iš sutelktosios diskusijos grupių dalyvių pasisakymų galima spręsti, kad ERASMUS+ KA1 veiksmo projektų inicijavimas yra ne tik mokyklos vadovų prerogatyva: tarptautinės projektinės veiklos iniciatyvos priklauso ir mokyklos pedagogams. Tyrimo rezultatai leidžia teigti, jog praktikoje egzistuoja dvi **KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO UŽSIENYJE PROJEKTŲ RENGIMO IR ĮGYVENDINIMO SCHEMOS MOKYKLOS LYGMENIU:**

- **mokyklos administracijos iniciatyva ir sprendimai, reikalingi mokyklos strateginės krypties vystymo palaikymui:** *Mintis rengti paraišką buvo iš administracijos, bet paskui visi prisidėjo, buvo daug minčių, idėjų. Mūsų mokytojai mokykloje dėsto angliškai, pagrindinis siekis jų buvo išsiųsti mokytojus, kurie ir taip dėsto angliškai, kad geriau išmoktų dalykinę kalbą;*
- **mokytojų iniciatyvos ir poreikiai, ieškant įvairesnių profesinės kvalifikacijos tobulinimo formų ir galimybių:** *Mes kreipėmės į administraciją, sakydami, kad reikėtų tos kvalifikacijos šiek tiek ir tolimesnės, tada pavaduotoja sako: taip jokių problemų. Aš pamačiau, kad yra naujas projektas, tada atėjau pas direktorę su pasiūlymu. Aš vadovavau tam darbui, bet aš viena nerašiau. Rašėm kartu, bet aš sudėjau ir koregavau.*

Mokytojų, dalyvavusių sutelktosiose diskusijos grupėse, požiūriu, mobilumo vizitų dalyvių atranka jų mokyklose vykdoma skaidriai ir viešai. Remiantis jų pasisakymų turinio analizės rezultatais galima teigti, jog mokyklos vadovaujasi bendromis rekomendacijomis ir atrankas vykdo iš esmės taikydamos tą pačią schemą: **DALYVAVIMĄ RENGIANT PROJEKTO PARAIŠKĄ ir DALYVIO MOTYVACIJOS DALYVAUTI TARPTAUTINIAME PROJEKTE VERTINIMĄ**. Kai kurių mokyklų atveju nustatytas ir **MOKYKLOS PEDAGOGŲ BENDRUOMENĖS SPRENDIMO MODELIS** arba atrankos procedūros nebuvimas:

- **dalyvavimas projekto paraiškos rengimo darbuose:** *Dalyvavimas paraiškos rengime buvo vienas iš atrankos kriterijų. Važiavo tie, kurie turėjo ką pasiūlyti, ką tame projekte*

daryti. Projekto dalyvių atrankoje dalyvavo patys stipriausi gimnazijos žmonės, kurie buvo neformalūs lyderiai;

- **motyvuoto prašymo dalyvauti projekte rašymas:** Mes rengėme mini konkursą mokykloje. Mokytojai turėjo teikti paraišką / prašymus. O mes rašėme motyvacinius raštus: kodėl mes norėtume, kaip norėtume, kaip prisidėsime. Mūsų prašė rašyti motyvacinius laiškus, o mes išreiškėme savo nuomonę, ką mes norime ten pasiekti. Pagrindinis barjeras – visiems mokytojams trūksta anglų kalbos;
- **pedagogų bendruomenės sprendimas:** Mūsų metodikos centrai pasitarė, kas vertas, kam tikrai labai reikia kvalifikaciją kelti. Metodikos būreliai siūlo tam žmogui, bet aišku, dar yra ir kalbos barjeras. Mokytojų atranka – bendras susitarimas, kad kandidatams siūlo metodinės grupės. Tai buvo joms ir proga susipažinti su projektu. Kai koordinacinė grupė svarstė atrankos rezultatus – nieko nekeitėme;
- **dalyvių atrankos nebuvimas:** Atrankos pas mus kaip ir nebuvo, nes esame trys specialistės, tai ir visos trys važiuojame.

Sutelktųjų diskusijos grupių duomenų analizės rezultatai leidžia teigti, kad, mokytojų nuomone, dažniausiai pasirenkama kvalifikacijos tobulinimo užsienyje forma yra „struktūruoti“ kvalifikacijos tobulinimo kursai, pasižymintis dalyviams organizuojamų veiklų įvairove: *Paprastai kursai būna su pamokų stebėjimu. Kai stebime pamokas, paprastai po to su mokytoju aptariame, kodėl jis taip daro, kokias metodikas naudoja, kuri patenkina skirtingus dalyvių poreikius: Geriausiai, kai būna kursai ir stebėjimas kartu. Tada turbūt gauni daugiausiai naudos. Kažką tai išgirsti, priimi naujo, o paskui praktiškai pamatai, kaip tai veikia. Nes jei tik stebėjimas ilgalaikis, tai jis turbūt atsibosta.*

Reikia pažymėti, kad sutelktųjų diskusijos grupių dalyviai nesiryžo vertinti ir reitinguoti galimų rinktis kvalifikacijos tobulinimo formų naudingumo: *Sunku pasakyti, kurie kursai yra geriau. Priklauso, kokių tikslų tu sieki: viena tu gauni kursuose, kita parsiveži iš stebėjimo. Vertinant kokybę, buvo tik nurodyta renginio dermės išsikeltiems mobilumo vizito tikslams atitiktis, pvz.: Mūsų projekto tikslas buvo tiesioginis kvalifikacijos kėlimas. Mes tikslingai rašėm ir tikslingai pasirinkome kursus, kas ką norėtų pasitobulinti. Anglų kalbos mokytojos važiavo mokytis anglų kalbos mokymo metodikos ir stebėti veiklos. Nustatyta, kad dėstymo ir šešėliavimo formų pasirinkimą riboja mokytojų bendravimo užsienio kalba kompetencijos stygius: Rinktis dėstymą mokytojams yra per didelis iššūkis, per didelis stresas, asmeninės projekto dalyvių savybės: mokytojų užsidarymas, per didelis užimtumas, nenorėjimas pokyčių.*

Diskutuojant apie KA1 veiksmo mobilumo vizitams siūlomų kvalifikacijos tobulinimo formų įvairovę ir pasirinkimo motyvus, atskleistas **PASIRENKAMŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO RENGINIŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMO** aspektas, apimantis:

- **organizacines problemas, pasirenkant paslaugos teikėją užsienyje:** *Nebuvo lengva, kadangi nėra kursų duomenų bazės, tiesiog atviras visas internetas, va taip ir kur nori, ką nori, kaip nori... buvo labai labai sunku. Labai reikia atidžiai rinktis kursus. Kai buvo individualūs, buvo didžiulė bazė ir nebuvo problemos, dabar sudėtinga žinoti kokybę. Labai gerai buvo Fondo padarytas katalogas, kur galėdavai nueiti ir rasti, kurie patikrinti, tikrai geri ir tada be problemų susirasti galėdavai. O dabar tikrai yra rizika. Važiuoji ir nežinai, kiek ten tau patiks ir kiek ten naudos bus;*

- **reklaminio aprašymo ir kursų turinio neatitiktį:** Yra daug komercinių kursų, kurie neduoda jokios naudos: apvedė vieną kartą ratu apie mokyklą, parodė filmuką ir sako: tai viskas, laisvi. Žinau kursų, kur buvo tik turistinės kelionės (Malta, Kipras ir pan.). Kursų yra didelė įvairovė, ir kurie yra stiprūs, pamatysi tikrai pačiuose kursuose;
- **kursų kokybės tikrinimą asmeninėmis pastangomis:** Reikia pasirinkti tikrai gerus organizatorius ir pasidalinti kažkur erdvėje, kas yra vertinga. Mes vykome į tokius kursus, kurių turėjome rekomendacijas kažkokias. Aklai nevykome. Reikia labai gerai žinoti, kas organizuoja kursus ir pasižiūrėti atsiliepimus arba parašyti žmonėms, kurie dalyvavo, ir paprašyti parašyti teisingą atsiliepimą. Kokybę laimine, kai atsiranda asmeniniai santykiai: mes daug važiuojame per savo mokyklų tinklą. Tada tu žinai, kad tas partneris yra patikimas.

Dalyvavimas tarptautiniuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, tyrimo dalyviu nuomone, yra susijęs ir su mokytojo įgytu kvalifikacijos ir kompetencijos pripažinimu. **FORMALUS KVALIFIKACIJOS PRIPAŽINIMAS** yra tradicinis ir prilyginamas eiliniam mokytojo profesinės veiklos įvykiui: Pažymėjimas iš kursų yra vienas iš rodiklių. Taip, tas užskaitoma kaip kiti kursai. Žymiai svaresnis yra **NEFORMALUS MOKYTOJO PROFESINIO TOBULĖJIMO PRIPAŽINIMAS**, kurį sudaro:

- **mokinių pagarba ir dėmesys naujai mokytojo patirčiai:** Vizitai užsienyje skatina vaikų pagarbą: mokytojas kažkur buvo, kažką matė, bendravo, gali papasakoti. Jiems įdomi ir pati kitos šalies švietimo sistema: o kaip ten? Visada laukia nuotraukų: parodykite, ką ten matėte. Pirmos pamokos po grįžimų būna vaizdai, įspūdžiai, nuotraukos, emocijos. Mokytojai išlaisvėja ir vaikai tą mato: bendravimas kitoks, požiūris kitoks;
- **užsienyje taikomų metodų pripažinimas pamokoje:** Specialiai nesakau, kad mokiausi užsienyje, bet būna, kad kokį metodą ištraukiu ir sakau, kad va čia, Vakaruose, taip daro. Jei sugalvotum pats, tai būtų: va, čia kažką prisigalvojo, o kai pasakiau, kad čia yra atsivežta, mes dabar taip darysim, tai jie, mokiniai, kažkaip ramiai reaguoja. Jei ten taip, tai ir mes taip;
- **tėvų pagarba besimokančiam užsienyje mokytojui:** Iš tėvų tarpo atsiranda pagarba mokytojui, kad jis mokosi. Kada į Angliją išvažiuoja mokytis kitų dalykų mokytojai ir mokosi kalbos, tai jį ypatingai tėvai gerbia. Kai yra maža kaimo mokykla, o mokytojas važiuoja, nori mokytis, tai tėvai gerbia;
- **mobilumo projekte dalyvavusio pedagogo savivertės augimas:** Mobilumai mokytojams prideda daug savivertės. Mokytojai kartais pamato paprastus dalykus, su kuriais jie dirba eilę metų. Jie pradeda suprasti savo vertę. Mes labai daug ko mokame, tik nesugebame pasiimti ir pateikti tai gyvenime, pamokos, o projektas išmokina atvirumo ir pasitikėjimo.

Sutelktųjų diskusijos grupių tyrimo rezultatai patvirtina, kad mokyklose **mobilumo vizitų rezultatų skaida vykdoma pagal paraiškoje pateiktus įsipareigojimus:** Visi mokytojai daro sklaidą, nes buvo tokia sąlyga. Mes jau dalyvavome dviejose nacionalinėse konferencijose su sklaida, organizavome mieste du seminarus, specialiai vieną seminarą gretimai progimnazijai, progimnazijos mokytojai prašo toliau juos mokytis, jie taip pat norėtų gauti KA1 ir KA2 projektus. Rečiau paminėta susitikimuose skaidos forma – **metodinės medžiagos kolegoms rengimas:** Po kiekvieno grįžimo mes rašome ataskaitas ir tokią metodinę medžiagą, kuria galės pasinaudoti

kolegos, ir toje metodinėje medžiagoje mes nurodome, ką siūlome mokyklos, pvz., gabių vaikų sistemos tobulinimui iš to, ką mes išmokome, pamatėme, sužinojome.

Mokytojų atsakymų į pagrindinį susitikimo klausimą dėl **profesinio tobulinimosi užsienyje rezultatų poveikio ir tvarumo** mokykloje analizės rezultatai leidžia teigti, kad mobilumo vizitų dalyviai iš esmės teigiamai vertina savo įgytą patirtį ir mokymosi rezultatus, nors kartais ir abejojama visų pritaikomumu: *Kai kurie dalykai tvaru, kai kurie natūraliai atkrenta. Patirtis vis tiek yra patirtis. Vis tiek kažkur lieka tai, ką gauni ir kažkur panaudoji. To, kas lieka, daugiau, daug daugiau ne to, ką atmeti.* Apibendrinant mokytojų pasisakymų turinio analizės rezultatus, nustatytos šios **MOBILUMO VIZITŲ REZULTATŲ TAIKYMO IR TVARUMO SĄLYGOS IR PRIELAIDOS:**

- **mokyklos strateginio vystymo pokyčiai, integruojant profesinio kvalifikacijos tobulinimo mobilumo vizitų patirtį:** *Savo siūlymus pristatome ir tie siūlymai, pasibaigus projektui, dar kartą bus apsvarstyti visi ir jų pagrindu pakeitimai bus strateginiame plane ir bus įgyvendinti praktikoje. Taip pat bus didelis indėlis į mokyklos strateginių tikslų eigą: mes keisim, kai kuriuos dalykus net iš esmės;*
- **ugdymo proceso pokyčiai, mokytojams taikant naują didaktinę praktiką:** *Mes keliame naujus ugdymo tikslus, rašome programas, kai kurias temas integruojame. Pas mus pagyvėjo renginių, integruotų pamokų organizavimas. Tie metodai, ką sužinai ir išmoksti, tie liks ir po metų, ir po trijų. Po projekto atsiranda naujos pamokos, nauji metodai, integracija labai įvairių dalykų. Mes džiaugiamės, kad taikant atsivežtus metodus atsiveria, prakalba vaikai. Gerėja testų rezultatai. Mes pirmiausiai naudojame kitus metodus. Ir tą vaikai tikrai pajaučia, kad kažkas yra kitaip, ne taip, kaip buvo. Gerėja pamokos kokybė: įdėjai kažką naujesnio ir vaikai pabunda, pamoka gaunasi įdomesnė;*
- **individualūs mokytojų, dalyvavusių mobilumo vizituose, nuostatų pokyčiai:** *Kultūrinis pažinimas lieka šimtas procentų vienareikšmiškai. Svarbiausia, ką mes parsivežame, gal ne metodus, o tą toleranciją, asmeninius įgūdžius, socialinius gebėjimus, išlaisvėjimą, kalbėjimą komandoje, kad ne per penkias minutes išsprendžiami klausimai. Mokytojams labai akiratis plečiasi, mes labai daug diskutavome išvažiavusios, ir tada supranti, kad visos Europos mokytojų problemos panašios ir mes nesame tokie vargšai nelaimingi;*
- **mokyklos kultūros kaita:** *Mūsų partnerystė Europoje labai prasiplėtė ir tėvai eina grupėmis ir nori aktyvai dalyvauti gimnazijos veikloje, ko nebuvo iki to. Tai mes šiai dienai parsivežėme idėją ir mokyklos vertybės yra mūsų šių metų tema. Ir mes per pamokas kalbame apie kūrybiškumą, atsakomybę, pagarbą, aktyvumą. Ir tokių mažiųjų niuansų stengiamės labai daug įgyvendinti: tie patys bendravimo principai, priminimai tėvams apie vaiko pasiekimus. Atrodo, tai darome, bet pabandome dar kitaip padaryti;*
- **tarptautinės projektinės veiklos tąša:** *Teiksime naujas paraiškas, nes susiduriame su naujomis realybėmis, turime migrantų vaikų, tai tarptautiškumo dimensija svarbi. Mes sustiprėjome, atsirado naujų partnerių, pasijutome tvirti: šiemet trys KA2 projektai yra mokykloje, visi pateikti projektai praktiškai laimėjo. Dabar yra didžiulis iššūkis, bet be KA1 projekto šitų rezultatų mes tikrai neturėtume. Visos veiklos, kurios prasidėjo KA2 projektuose, iš esmės atsiremia į KA1 patirtį: lyderystę švietimo valdyme, ekologinį ugdymą / edukaciją, ugdymo metodus. Pas mus po KA1 sektų projektai, kur trauktume savo*

mokinius. Ir tėvai, ir mokiniai jau jie norėtų irgi projekte sudalyvauti. Šiandien rašome naują projektą, nes susiradome partnerių. Bus KA2 projektas;

- **tinklaveikos atsiradimas:** *Reikia nebijoti skleisti ir mažus dalykus, dalintis. Rašo iš kitų mokyklų, kad nori jungtis prie tavęs, gal galime pasidaryti susirinkimą, kaip tu tai darai. Man tai atrodo, kad tas projektas niekada nesibaigs, nes mes tiek daug esame parsivežę ir toksai dėmesys įgyvendinimui: dar tą reikia padaryti, dar aną, ir vis kartu.*

Sutelktųjų diskusijos grupių dalyviai išsakė savo nuomonę apie ERASMUS+ KA1 veiksmo projektų administravimo kokybę šalies mastu. Jų nuomone, **TOBULINTINI ŠVIETIMO MAINŲ PARAMOS FONDO VEIKLOS ASPEKTAI**, administruojant paraiškas, yra susiję su:

- **paraiškų įgyvendinimo administravimo lankstumu:** *Galbūt Fondas galėtų būti lankstesnis tuo atžvilgiu, kad, jeigu nori institucija keisti, tai galėtų leisti daryti keitimą, nes gal pagal rekomendacijas atsirado kažkas tai geresnio, ką mes tikrai norėtume, o Fondas sako ne: viskas pagal paraišką. Iš tikrųjų numatyti dvejiems metams į priekį nėra paprasta, atsiranda naujų kursų, kai kas bankrutuoja, Suprantu, kad papildomas darbas perskaičiuoti viską, bet jei institucija įsitenka tose normose, jai galėtų tikrai leisti. Čia gi ne dėl kokios užgaidos tai, o dėl poreikio, sakykim;*
- **tikslinės projektų dalyvių grupės išplėtimu:** *Reikia projektų ne tik pedagogams, bet ir kitiems mokyklos darbuotojams. Mokyklos pedagoginė bendruomenė yra iš tikrųjų daug platesnė. Vairuotojas, kuris kiekvieną dieną veža spec. poreikių vaikus, yra ne mažiau ugdytojas. Valytoja, vairuotojas irgi dalyvauja ugdymo procese, kartais pirmiausiai, ir truputį gaila, kad šitas mobilumo projektas neleidžia jiems tobulėti: arba juos reikia perkvalifikuoti, kad jie važiuotų, arba yra gaila, kad jei negali dalyvauti, nors ugdymo procese turi labai didelę vertę.*

4.1. Mobilumo vizitus įgyvendinusių mokyklų vadovų sutelktųjų diskusijos grupių tyrimo rezultatai

Tyrimo meto organizuotos dvi mokyklų, gavusių paramą ERASMUS+ KA1 veiksmo projektams įgyvendinti, mokyklų direktorių sutelktosios diskusijos grupės. Jose dalyvavo 14 skirtingų tipų ir skirtingų vietovių mokyklų vadovai. Dalis iš jų yra dalyvavę ir projektų kvalifikacijos tobulinimo užsienyje mobilumo vizituose. Pagrindiniai diskusijos su mokyklos vadovais klausimai buvo orientuoti į įgyvendinamų projektų ir mokyklos strateginio valdymo dermę, mokyklos vadovų požiūrį į mokytojų kvalifikacijos tobulinimo renginius užsienyje, jų naudą mokytojų kvalifikacijos ir kompetencijos tobulinimui, mobilumo vizitų rezultatų panaudojimo ir tvarumo užtikrinimo aspektus.

Mokyklų vadovų požiūriu, pasikeitusi mokytojų kvalifikacijos tobulinimo užsienyje projektų finansavimo tvarka yra naudinga kaip **STRATEGINIŲ MOKYKLOS POKYČIŲ VALDYMO INSTRUMENTAS**, veikiantis kaip:

- **mokytojų aktyvinimo priemonė:** *Mane intrigavo, kad projektas daugiau orientuotas į mokytojus, kurie kartais būna pasyvūs, kartais nenori niekur dalyvauti, užtenka pamoky,*

uždaryti klasės duris ir išeiti. Projektas – tai mokytojų motyvacijos darbui keitimo galimybė, todėl norime įtraukti kuo daugiau mokyklos bendruomenės, ypač mokytojų, kad jie paskui grįžę galėtų daugiau mokyti;

- **lyderystės mokykloje stiprinimo instrumentas:** Vizito dalyviai turi galimybę tapti savotiškais mokytojais, padėjėjais administracijos, kai grįžę naują metodą pristato ir į jo panaudojimą įtraukia vieną kitą mokytoją. Žiūrint į priekį, tai ir galimybė mokytojams įsitraukti į visos mokyklos strateginį planavimą. Stengiamės, kad žmonės, kurie išvažiavo, būtų kaip mentoriai naujo sukamo projekto;
- **mokyklos kaitos stimulus:** Tas ieškojimas, tas išvažiavimas naudingas tam, kad galėtum save pasitikrinti, kas įmanoma savo jėgomis pakeisti, ir pagrindinis dalykas – sujungti mąstymą mokytojų galvose. Pas mus mokytojai susivienijo. Mokytojai ir pavaduotoja parsivežė daug medžiagos, o tai naudinga ne tik tiems mokytojams, kurie buvo išvykę, bet visiems, kurie dirba mokykloje. KA1 projektas yra galimybė mokytojams susipažinti su kitų šalių švietimo sistemomis, galimybė susitikti su kitų šalių žmonėmis, galimybė pamatyti metodus, su kokiais Lietuvoje yra nesusipažinę;
- **strategijos įgyvendinimo priemonė:** Mūsų strategijoje yra parama ir pagalba mokiniui, mūsų mokytojų mobilumas ir buvo šitam tikslui skirtas, nes turime visą pagalbą mokiniui specialistų komandą ir reikia išmokyti ją dirbti kaip komandą, dabar kiekvienas yra labai atskiras specialistas. Kai neberandame to, ko reikia savo institucijai čia, Lietuvoje, tai ieškome atsakymų, patirties kitose šalyse. Lietuviai savo profesinių paslapčių kartais neišduoda, o užsieniečiai negaili.

Remiantis mokyklų vadovų sutelktųjų diskusijos grupių medžiagos analizės rezultatais galima teigti, kad mokyklų direktoriais visus tarptautinius projektus vertina tik pozityviai, o mokytojų kvalifikacijos tobulinimo vizitai užsienyje, įgyvendinant ERASMUS+ KA1 veiksmo projektus, mokyklai atneša **KONKREČIOS NAUDOS, REMIANČIOS VADYBINIUS SPRENDIMUS**. Tai:

- **Mokyklos pozicionavimas:** Jei mes esame vienintelė gimnazija rajone, tai turime parodyti kažką naujo, duoti kažką daugiau nei įprasta duoti. Sklaida mokyklai gerai, stiprina mokyklos įvaizdį. Turime išmokyti kitus, kurių vaikai ateis mokytis pas mus. Gali paveikti su projekto idėjomis net švietimo sistemos pertvarką. Projekto įgyvendinimas padeda išlikti švietimo rinkoje. Tam, kad išliktume, reikia labai aušto mokinių parengimo, o tam svarbi mokytojų kvalifikacija, kurią tobulina projektas;
- **Tarptautinės profesinės tinklaveikos stiprinimas:** Mūsų gimnazija priklauso tarptautiniam tinklui ir mes labai džiaugiamės, kad šitas projektas leidžia mokytojams vykti dėstymo mobilumui. Jie dėstys tinklo mokyklose. Mes irgi sulaukėme mokytojų, kurie dėstė pusę metų, mes džiaugiamės, kad projektas atveria šias galimybes;
- **Kolektyvo savivertės didinimas:** Dažnai pajauti, kad gali savimi, savo ugdymo įstaiga didžiuotis. Dirbame mes gerai, tik nemokame savęs reklamuotis ir dirbt, reikia daugiau važinėti, ir pamatysime, kad kompetencija neblogo. Mūsų mokytojams trūksta pasitikėjimo savimi, nors dirba gerai. Mokytojai pamato, kad jie nėra tokie beverčiai, kaip jie save laiko. Smagu, kai įgauna pasitikėjimo savimi patirties. Savo bendruomenei augini sparnus, jie pamato, kad jie gali;

- **Mokytojų nuostatų pokyčiai:** *Po kelių projektų mokytojai netelpa savo rėmuose, atsiranda bendros iniciatyvos. Mokiniai pasitiki mokytojais, kurie moko mokytis savo pavyzdžiu. Mokiniai labai mokytojus vertina kitaip, tuos, kurie važiuoja, kurie tobulina savo kvalifikaciją, kurie gali atnešti visiškai naujų idėjų. KA1 mokytojas yra aktyvesnis, šiuolaikiškas, siekia naujovių;*
- **Papildomos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo finansavimo galimybės:** *Mokytojo finansinė padėtis Lietuvoje mokytojui neleidžia tobulėti taip, kaip norima. Kartais mokytojas pats negali užsimokėti už seminarus ir kvalifikacijos kėlimą. Finansinės galimybės, kurias teikia KA1 projektas, leidžia mokytojui parsivežti kitą patirtį, ją įgyvendinti mokykloje, leidžia stebėti, leidžia netgi pačiam dalyvauti veiklose dėstant, ne tik stebint. Kelionės mokytojams yra brangios, mes iš mokyklos išleisti negalime arba tik iš dalies galime.*

Tyrimo dalyvių nuomone, dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo renginyje užsienyje yra ir išskirtinis **motyvavimo veiksnys mokytojo profesiniam mokymuisi:** *Mažame rajone yra mažiau galimybių. O mokytojui kiekvieną kartą reikia lipti ant kažkokio laiptelio. Dalyvavimas projekte yra pastūmėjimas, kad reikia man palipti, tenkinantis ir užsienio kalbos vartojimo didinimo poreikį: Darbinė aplinka yra tokia, kad mokytojai neturi galimybės labai daug kur kalbą naudoti, o mokiniai turi daug galimybių medžiagą mokytis imti ir ne lietuviškai, vis dėl to internetas platus. Tą medžiagą ir mokytojui reikia pažinti, ir pasižiūrėti, ir pagaliau pasiūlyti, nes ne viską vaikas turi pats susirasti, reikia jį kažkaip ir pakreipti, o projektas padeda ir skatina.*

Diskusijų su mokyklų vadovais medžiagos analizės rezultatai patvirtina, kad jų mokyklose, gavusiose paramą programos ERASMUS+ KA1 veiksmo projektams įgyvendinti, buvo siekiama laikytis Fondo reikalavimų visuose projekto įgyvendinimo etapuose. Mokyklose nustatyti mokytojų atrankos mobilumo vizitams kriterijai, jais vadovaujantis vykdyta mokytojų atranka, pasirinktos skirtingos kvalifikacijos tobulinimo formos, planuota ir įgyvendinama mobilumo vizitų rezultatų sklaida skirtingais lygmenimis. Svarbu pažymėti, kad tyrimas atskleidė kai kuriuos specifinius projektų įgyvendinimo aspektus, kurie toliau pateikiami, iliustruojant juos tyrimo dalyvių pasisakymų pavyzdžiais.

Tyrimo dalyvavusių vadovų mokyklose buvo vykdoma mokytojų atranka, vadovaujantis **PROJEKTO RENGĖJŲ NUSTATYTAIS ATRANKOS KRITERIJAIŠ.** Projektų vykdytojams buvo svarbus pretendentų:

- **kalbos mokėjimas:** *Mokytojus atsirenkame, kad mokėtų anglų kalbą, negali gi vežtis kalbos nesuprantančio;*
- **motyvacinio laiško rašymas:** *Mokytojai rašė motyvacinius laiškus projekto koordinatoriui, pagal tai atrinkome savas kandidatūras. Apibrėžtų kriterijų neturėjome, mes tiesiog žiūrėjome, ką jie akcentuoja laiške. Pas mane dirba 70 mokytojų, bet laiškų buvo žymiai mažiau, kokius septynis kartus;*
- **atrankos procedūra pagal projekto įgyvendinimo etapus:** *Iš norinčių atkrenta, kas gali važiuoti. Atsirado 25 norintys. Mokytojai turėjo susiskirstyti grupėmis ir rasti patys kursus. Iš karto atkrito keli. Dar atkrito, kai reikėjo parašyti dalį paraiškos. Dar atkrito, kai reikėjo aprašyti, kaip panaudosi ir kaip vykdysi sklaidą. Gal yra motyvacinis laiškas, bet tos veiklos mokykloje kaip labai ir nesijaučia to žmogaus, reikalingas pokalbis ir kolegų vertinimas;*

- **dalyvių skaičius:** *Kai prašėm parašyti paraiškas, šeši iš dvidešimt parašė, tai ir išvežėm juos. Pas mus buvo konfliktas tarp mokytojų, kai buvo skelbta vidinė mokyklos atranka. Keletas mokytojų norėjo rengti tas pačias paraiškas, buvo konkurencija.*

Projektuose įgyvendintų mobilumo vizitų **sklaida**, tyrimo dalyvių nuomone, buvo **vykdoma aktyviai ir pagal reikalavimus:** rengiant ataskaitą, organizuojant informacinius renginius mokykloje, mieste ir šalyje: *Mokytojos grįžo labai patenkintos ir labai stipriai skleidė savo patirtį ir tarp kolegų, ir tarp regioninių mokyklų. Paskui dar visi rašo ataskaitas ir būtinai turi daryti viešininą susirinkimų metu, pamokų metu, kolegoms, draugas draugui, dar ir mieste padarė. Ataskaitose rašoma, ką pamatė, koks teigiamas poveikis, ką gal būtų galima pritaikyti mokykloje. Mokytojams rezultatus pasisekė plačiai paskleisti ir iš karto naudoti savo darbe, pasidalyti su bendruomene. Po vizitų vyksta seminarai, ir ne tik mokykloje, bet dvi konferencijos įvyko nacionaliniu lygmeniu.*

Svarbu pažymėti, kad tarptautinių mokytojų kvalifikacijos tobulinimo projektų įgyvendinimas pripažįstamas ir regiono švietimo politikos formuotojų, ir administratorių. Diskusijų su mokyklos vadovais metu atskleista, kad švietimo skyriams ir miesto / rajono politikams yra svarbus mokyklų tarptautiškumo dimensijos stiprinimas. Tačiau tyrimo rezultatai leidžia teigti, kad, viena vertus, mokyklos tarptautinės veiklos pripažįstamos ir vertinamos pakankamai formaliai, kaip sudėtinės įprastų mokyklų vadovų atestacijos procedūros dalys, kita vertus, kai kur traktuojamos kaip miesto / rajono garbės reikalas, todėl palaikomos ir remiamos finansiškai, randant netradicinių sprendimų.

TARPTAUTINIŲ MOKYKLOS PROJEKTŲ PRIPAŽINIMAS IR PALAIKYMAS VIETOS SAVIVALDOS LYGMENIU

- **Vadovo atestacijos procedūra:** *Kai atestacija būna, tai labai tarptautiškumą pripažįsta. Per atestaciją svarbus tas žingsnis, kai direktorių veiklą vertina pagal tai, kiek tarptautinių projektų turi kasmet ir kiek pinigų mokykla pritraukia iš Europos Sąjungos;*
- **steigėjo pritarimas ir palaikymas:** *Švietimo skyrius ir politikai labai teigiamai žiūri. Mes įsijungėme dar į vieną projektą, kuris nebuvo finansuojamas iš niekur, jame jungėsi 14 ES šalių, tai valdžia svečius priėmė, bendravo;*
- **finansinė parama mokyklai:** *Mes vykdėme iš eilės metų keletą tarptautinių projektų, tai kai paraiškai trūkdavo pinigų, mums rajono savivaldybė visada skirdavo papildomai lėšų, kai užbaigdavome projektą, mes visada grąžindavome. Visą laiką ta parama tokia yra.*

Sudėtingiausiai diskusijos metu buvo aptariamasi mokytojų profesinio tobulinimosi užsienyje formų pasirinkimo ir jų naudingumo mokyklos mokytojų tobulėjimui klausimais. Dauguma tyrimo dalyvių, kaip ir mokyklų vadovai, neturėjo aiškios nuomonės apie siūlomų kvalifikacijos formų specifiką ir galimą naudą juose dalyvaujantiems mokytojams. Apibendrinant dalyvių pasisakymų turinio analizės rezultatus, išskirtos pasisakymų temos, leidžiančios tik iš dalies argumentuoti vienos ar kitos kvalifikacijos tobulinimo formos išskirtinumą ar tinkamumą mokyklos / mokytojų poreikiams tenkinti:

- **Pozityvus šešėliavimo vizitų vertinimas:** *Aišku, kad daugiausiai naudos būtų iš šešėliavimo: matyti, turėtų klausimų, o lengviausiai – stebėti pamoką. Šešėliavimas netgi geresnis nei seminarai, nes per šešėliavimą tu pamatai labai daug užkulisų, tu gali labai*

daug klausimų užduoti, ir su vaikais bendrauji, ir su mokytojais. O seminaras, kai tau atsistoja tas lektorius ir pasako tam tikrą informaciją, yra siauresnis. Geriausias būdas mokytis – ilgalaikis buvimas kartu su kolega klaseje, mokytojo atsistojimas kitoje aplinkoje – geriausia kvalifikacijos tobulinimo forma;

- **abejonė pasirinktos formos optimalumu:** *Mums kvalifikacijos kėlimo kursai buvo arčiau, o gal net nepagalvojome apie kitas galimybes. Pasirinktas seminarų kelias kažin ar buvo optimaliausias. Darėme tai, ką galime suvaldyti;*
- **šešėliavimo nesirinkimo priežastys:** *Mes daugiausiai naudojamės kursais, šešėliavimas – mokytojui labai didelis iššūkis. Jei eini vesti pamoką – tai turi būti laisvė, bent jau kalbos.*

Svarstant kvalifikacijos formų tinkamumą ir mokyklos įgyvendinamo projekto tikslų atitikimą, nustatyta, kad tyrime dalyvavusių mokyklų vadovams geriausiai pažįstama mokytojų kvalifikacijos tobulinimo užsienyje forma yra **kvalifikacijos kėlimo kursai**, kurių kokybe, įgyvendindami projektą, kai kurie mokyklų mokytojai ir vadovai yra nusivylę. Galvojant apie visos programos kokybės tobulinimą, tyrėjų nuomone, yra reikšmingos šios projektą įgyvendinusių mokyklų patirtys:

- **nusivylimas kvalifikacijos renginių kokybe:** *Pagal aprašymą kursai turėjo būti daug aukštesnės kokybės ir visai kitaip paruošti. Tai, ką mes radome nuvažiavę, tai buvo primityvios žinios, visiškai pradmenys. Kursai visiškai netenkino mūsų poreikių, neatitiko lūkesčių, bet aprašymas buvo idealus, reklaminis. Pagal patį aprašymą, reklamą viskas atrodė gražiau, nei kad nuvažiavome ir dalyvavome. Buvo primityvoka, nelabai pasirengta;*
- **savarankiškas kokybės valdymas:** *Iš pradžių buvo kažkokia trintis, kol mes nepaprašėme duoti tų žinių, kurių mums reikia. Kai mes griežtai pasakėm, tai profesionalumas tapo tikrai aukštas ir mes gavome tikrai labai daug. Mes turėjome įsprausti į kampą organizatorius, kad duokite tai, ko reikia;*
- **renginių kokybės vertinimo poreikis:** *Būtinai turi būti atsiliepimai apie tuos kursus. Kai parašiau atsiliepimus į tą lentelę, tai su manimi paskutinę dieną nebekalbėjo. Aš buvau persona nongrata, kai parašiau, kad kursai buvo neparuošti, kad mes metodinės medžiagos negavome pakankamai, kad kursai mūsų netenkino.*

Kaip ir mokytojai, taip ir mokyklų vadovai, dalyvavę sutelktosiose diskusijos grupėse, išsakė savo nuomonę apie bendradarbiavimą su Švietimo mainų paramos fondo specialistais, administruojančiais mokyklų projektų paraiškų rengimą ir įgyvendinimą, bei pateikė **SIŪLYMUS DĖL PROJEKTŲ RENGIMO IR ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪROS:**

- **fondo specialistų veiklos vertinimas:** *Fondas dirba korektiškai, nuosekliai, mes jaučiamės labai gerai. Visas informacijos pateikimas labai konkretus, aiškus, gal tik laikas paraiškai buvo labai trumpas. Agentūrai, jei užduodi klausimą, tai visada atsakymą gauni tiksliai, su visais nurodymais. Be galo geri santykiai. Net atskambina;*
- **pagalbos poreikis:** *Galvojant apie mažas mokyklas, neturinčias patirties, reikia galvoti, kaip jiems padėti parengti paraišką. Sunku buvo su viešaisiais pirkimais. Buvo blogai, kad buvo suskaičiuoti vizito savaitgaliai, 10 dienų darbo, o kursų organizatoriai skaičiuoja kitaip;*

- **kursų katalogo poreikis:** *Katalogo nėra, paraišką teikti reikia, o kursai internete išsiblaškę, pradžioje nerandi. Katalogo mums labai trūko ir dabar dar trūksta. Be jo labai sunku rasti ir atsirinkti, kas reikalinga mokyklai ir mokytojams.*

5. ATVEJŲ ANALIZĖS TYRIMO REZULTATŲ APYTARTIS

Atvejų analizės tikslas – atskleisti ir aprašyti mokyklų dalyvavimo ERASMUS+ KA1 projekte mobilumo patirtis, identifikuojant sėkmės veiksnius ir iškilusias problemas.

Atvejo analizės teminės kryptys: (1) mobilumo vizitų organizavimas; (2) ERASMUS+ KA1 projekte įgytų žinių ir kompetencijų taikymas ir sklaida; (3) vadovų parama ir mokytojų lyderystė, įgyvendinant projektą; (4) projekto rezultatai ir galimos pasekmės mokinių mokymosi pasiekimams, mokyklos kultūros kaitai.

Tyrimo metodai. Tyrime analizuoti Šiaulių S. Šalkauskio ir Panevėžio J. Balčikonio gimnazijos bei Šiaulių miesto ir Rokiškio rajono savivaldybių konsorciūmų ERASMUS+ KA1 veiksmo projektų įgyvendinimo atvejai. Atvejo analizei buvo numatyta: (1) mokyklos / konsorciūmo projekto paraiškos turinio ir įstaigos, teikusios projektą, strateginių dokumentų dermės analizė; (2) atskira kiekybiniame tyrime dalyvavusių mokyklos mokytojų, tėvų ir mokinių apklausos rezultatų analizė; (3) organizuotos sutelktosios diskusijos grupės su mobilumo vizituose dalyvavusiais ir nedalyvavusiais mokytojais bei Rokiškio rajono savivaldybės konsorciūmui priklausančių mokyklų vadovais; (5) paimti interviu iš projektą įgyvendinusios mokyklos / konsorciūmo vadovo ir įstaigų steigėjų.

Tyrimo metu ERASMUS+ KA1 veiksmo projektą įgyvendinusi buvo tik Šiaulių S. Šalkauskio gimnazija. Panevėžio J. Balčikonio gimnazijoje susitinkant su tyrėjais dar buvo vykdoma mobilumo vizitų sklaida. Abu dalyvaujantys konsorciūmai tyrimo metu dar tik buvo pradėję įgyvendinti savo projektus: pedagogai buvo išvykę tik į pirmuosius kvalifikacijos tobulinimo vizitus užsienyje arba juose nedalyvavę, pradėti organizuoti dalijimosi įgyta patirtimi renginiai. Susipažinus su šia situacija, atsisakyta Rokiškio rajono savivaldybės konsorciūmo mokyklų apklausos raštu analizės, nekalbinti Šiaulių rajono savivaldybės projekto įstaigų pedagogai, dėl klausimynų pritaikomumo bendrojo ugdymo mokykloms neorganizuota ikimokyklinio ugdymo įstaigų apklausa raštu.

Tyrėjų sprendimu, atvejų analizėje pateikiami tik tie rezultatai, kurie tiesiogiai atskleidžia ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto įgyvendinimo specifiką mokyklos ar konsorciūmo atveju. Tyrimo dalyvių pasisakymų, atkartojančių anksčiau ataskaitoje įvardytus ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto rengimo, įgyvendinimo ypatumus, pateikties atsisakoma.

5.1. Bendras mokyklos tarptautiškumo dimensijos stiprinimas, tobulinant mokytojų profesinę kvalifikaciją užsienyje: Šiaulių S. Šalkauskio gimnazijos atvejo analizės rezultatai

MOKYKLOS STRATEGINIŲ DOKUMENTŲ IR ERASMUS+KA1 VEIKSMO PROJEKTO PARAIŠKOS DERMĖ. Šiaulių S. Šalkauskio gimnazijos strateginis tikslas – ugdymo kokybės tobulinimas, užtikrinant kiekvieno mokinio ir mokytojo sėkmę. Mokyklos veiklos prioritetai: nuolatinis mokymasis visiems kartu ir vienam iš kito, pamokos kokybė ir efektyvumas, tarptautinio bendravimo ir bendradarbiavimo kultūros puoselėjimas, ugdymo aplinkos optimizavimas.

ERASMUS+ KA1 projekto paraiškoje nurodomi mokytojų mobilumo tikslai (*naujų kompetencijų įgijimas, mokymo programų ir ugdymo(si) aplinkos tobulinimas, optimalių ryšių su mokyklomis partnerėmis palaikymas*) **dera su mokyklos veiklos prioritetais, yra tiesiogiai orientuoti į užsibrėžtų tikslų ir uždavinių, įvardytų gimnazijos 2013–2015 metų strateginiame**

veiklos plane, įgyvendinimą. Įgytą mokytojų kvalifikacijos tobulinimo užsienyje patirtį gimnazija ketina diegti ir jos tvarumą užtikrinti: (1) vykdydama projektų rezultatų skaidą; (2) keisdama pamokų kokybę; (3) suformuodama netradicinę ugdymo erdvę mokykloje; (4) sukurdama netradicinių pamokų vedimo sistemą.

MOKYKLOS BENDRUOMENĖS ATSTOVŲ APKLAUSOS RAŠTU ANALIZĖS REZULTATAI. Mokyklos projekto paraiškoje buvo numatyta 12 mobilumo vizitų, jose dalyvavo 5 pedagogai, dalis iš jų – ne vieną kartą. 4 apklausos dalyviai iki ERASMUS+ KA1 projekto jau turėjo mokymosi užsienyje patirties. Kvalifikacija buvo keliami tiek kursuose (3 asmenys), tiek šešėliavimo veiklose (5 asmenys).

Pasitenkinimas mobilumo vizitais. Kiekybinės apklausos rezultatai patvirtina, kad mokytojų pasitenkinimas mobilumo vizitais yra labai aukštas: vizitų dalykinė programa ir organizavimas iš esmės atitiko visų mobilumo dalyvių lūkesčius, o dalyvių įgyta tarpkultūrinio bendradarbiavimo patirtis ir priimančios organizacijos reagavimas į poreikius juos viršijo.

Mobilumo vizitų rezultatai. Mokyklos projekte „Pamoka kitaip“ buvo numatyta kompetencijų, lemiančių pamokos kokybę, tobulinimas. Kiekybinės apklausos rezultatai leidžia teigti, kad projekto mobilumo vizitų tikslas yra pasiektas išmokus naujų mokymo metodų (patvirtina 3 mobilumo vizituose dalyvavę respondentai), klasės valdymo būdų (patvirtina 2 mobilumo vizituose dalyvavę respondentai), patobulinus darbą su išskirtinių poreikių mokiniais (patvirtina 3 mobilumo vizituose dalyvavę respondentai). Visi projekto mobilumo vizito dalyviai nurodo, kad įgytą patirtį pritaiko savo tiesioginiame darbe. Pedagogai mano, kad dėl tarptautinio projekto įgyvendinimo daugiausiai patobulino savo tarpkultūrinės komunikacijos kompetencijas (nurodo 5 mobilumo vizituose dalyvavę respondentai), tapo atviresni pokyčiams (patvirtina 5 mobilumo vizituose dalyvavę respondentai).

Didžiausi dalyvavimo ERASMUS+ KA1 veiksmo projekte sąlygoti pokyčiai mokyklos lygmeniu pastebimi mokymo srityje: visi mokyklos apklausos dalyviai nurodo, kad po projekto įgyvendinimo keičiasi ugdymo proceso organizavimas, pradedami taikyti nauji metodai, pamokoje mokiniai kūrybiškiau ir aktyviau dirba, tačiau ugdymo turinio kaita nėra stebima. Kad dėl projekto gerėja mokinių rezultatai, mano 3 mokyklos tyrimo dalyviai. Visi kvalifikaciją užsienyje projekto metu tobulinę mokytojai pastebi didesnius ar mažesnius vizitų sąlygotus pokyčius mokyklos kultūros srityje.

Dauguma projekte nedalyvavusių respondentų pripažįsta, kad mokykloje daugiau ar mažiau stebimi minėti ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto inicijuoti pokyčiai, išskyrus geresnius mokinių mokymosi rezultatus. Pokyčius profesinę kvalifikaciją užsienyje kėlusią mokytojų darbe mato ir mokiniai (N=19). Apie 80 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių nurodo, kad mokytojai po kvalifikacijos tobulinimo vizitų užsienyje pradeda vesti pamokas įdomiau, teikia įdomesnes projektines užduotis, dažniau naudoja išmaniąsias technologijas, teikia užduočių, kurioms atlikti reikalinga užsienio kalba.

Projekte dalyvavusių mokytojų lyderystė. Remiantis mokyklos bendruomenės atstovų, dalyvavusių tyrime, apklausos rezultatais galima teigti, jog mokykloje yra matomos mokytojų lyderystės vystant projekto idėjas mokykloje apraiškos: visi dalyviai pristatė vizito patirtis

suirerisuotų mokytojų grupėms, mokytojai vedė atvirąsias pamokas, parėngė naują medžiagą dalyko mokymui, pradėta burti bendraminčių grupė naujiems sumanymams įgyvendinti. Mobilumo vizuotuose dalyvavusių mokytojų lyderystė mokykloje yra atpažįstama: **dauguma projekte nedalyvavusių mokytojų pastebi, kad užsienyje kvalifikaciją kėlė kolegoms uždega noru taikyti naujoves projekte nedalyvavusius mokytojus.**

Mokyklos aplinką, kaip palankią iš projekto mobilumo vizitų parsivežtoms idėjoms įgyvendinti, vertina visi projekto dalyviai; mokyklos direktoriaus palaikymas ir išitraukimas vertinamas palankiau nei kolegų; mokyklos tvarką tiek dalyviai, tiek nedalyvavusieji projekte apibūdina kaip palankią pokyčiams įgyvendinti.

SUTELKTŲJŲ DISKUSIJOS GRUPIŲ TYRIMO IR INTERVIU SU MOKYKLOS VADOVAIS REZULTATAI

Tyrimo imtis. Susitikimuose su tyrėjais sutelktosios diskusijos grupės forma dalyvavo: (1) 5 mobilumo vizituose dalyvavę gimnazijos mokytojai; (2) 7 projekte nedalyvavę pedagogai; (3) interviu tyrėjams davė buvusi gimnazijos direktorė ir naujai darbą pradėdanti mokyklos vadovė.

Išskirtiniai ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto įgyvendinimo aspektai. Šiaulių S. Šalkauskio gimnazijos projekto įgyvendinimo atvejais unikalūs: (1) strateginiu vadovų požiūriu į ugdymo proceso tobulinimo ir mokyklos tarptautiškumo stiprinimo sąsajas; (2) kryptingai organizuota ir valdoma kvalifikacijos tobulinimo užsienyje rezultatų sklaida mokyklos viduje; (3) efektyviu parvežtų žinių pritaikymu mokytojų, nedalyvavusių projekte, pamokose.

VADOVŲ POŽIŪRIS

Strateginis vadovų požiūris į mokyklos tarptautiškumo stiprinimą: *Jeigu mokykla nesuvoks tarptautinio konteksto, Lietuvos buvimo pasaulio dalimi, tai mokiniams bus sudėtinga. Jei mokytojas pats niekur nedalyvaus, niekur nevažiuos, nieko nematys, o mokykla nematys, kokios yra mokytojų kompetencijos Europoje, tai mes būsime labai atskiri ir integruotis mūsų vaikams į visą pasaulio kontekstą, ir kultūrinį, ir apskritai bendrą, bus labai sudėtinga.*

Tikslinė mokytojų atranka pagal projekto temą: *Mokytojus rinkome keliais ratais. Iš pradžių buvo koks 20. Kai priartėjo prie konkrečių veiklų, jų sumažėjo. Sumažėjimo priežastis: žmogus turi pats labai daug ką turėti ir galėti. Reikalinga užsienio kalba, reikia pačiam susirasti kursus, tie kursai turi būti ne bet kokie. Kai mes susidėliojome savo tikslus, uždavinius, žiūrėdami į savo mokyklos strategiją, kai mes jau pradėjome dėliotis vizitų turinį – buvo svarbi tik pamokos kokybė.*

„Nematomas“ projekto valdymas: *Pirmiausiai tai metodinėse grupėse ypač aktyviai skleistos žinios, dabar metodinės grupės po projekto pasižymi ypač suburtu bendravimu ir bendradarbiavimu, formuojasi nauja dalinimosi kultūra. Vadovų buvo tik mažas stumtelėjimas pedagogų tarybos posėdžiui.*

Ugdymo proceso organizavimas mokytojų vizitų metu: *Visi iš anksto žino, kada vyksta. Būtų gerai, kad kursai būtų žinomi truputį iš anksčiau. Tada yra lengviau planuoti. Neįmanoma kursų susiplanuoti per atostogas. Tokių, kokių reikia, gali nebūti, todėl mokyklai tenka planuoti ugdymo procesą. Ar mes tobulai tą padarėme? Visaip. Vieni išdėlioję kolegoms užduotis, darbelius. Tie*

darbai vyko gal geriau, gal blogiau. Kiti mokiniams pridavė savarankiško darbo. Trečių vaikų kabineto kaimynas prižiūrėjo. Gal buvo galima priimti iš šalies vadavimą, bet, kadangi kursai penkios dienos, tai kol naujas žmogus įsivažiuoja, jis jau ir baigia. Jei kokia pamoka ir buvo prapuolusi, tai kompensuota buvo keleriopai, kai mokytojas parvažiuoja kaip ant sparnų su naujomis idėjomis, su naujais norais. Ir vaikai užsidega. Jie gyvena tuo, kas vyko. Ir mokytojo autoritetas mokinio akyse kyla.

Vizitų naudos ir projekto tvarumas: *Pasireiškia mokinių entuziastingu dalyvavimu pamokose, kurios vyksta kitaip. Jiems yra įdomiau, jie paskui aptarinėja, dalijasi emociniais įspūdžiais. Vaikams, niekam tai ne paslaptis, svarbu emocija pamokoje. Projekto tvarumas – žmonių mentalitete, žmonių požiūryje ir konkrečiuose judesiuose, veiksmuose kiekvienoje pamokoje. Iš to žmogaus perėjo į aplinką: į kolegas, į vaikus perėjo. Vizitų rezultatai negalėjo dingti ir niekur nedingo. Yra viltis, kad jie bus auginami. Kai parsiveži idėją, ji išauga, tu ją išaugini savam kontekstui. Parsivežė mokytoja pavyzdį literatūrinės pamokos, ir mes ją padarysime Šiauliuose. Mokytojai dažniausiai patirtį perkelia per metodus, kas svarbu mūsų projekto tikslui.*

MOBILUMO VIZITUOSE DALYVAVUSIŲ MOKYTOJŲ NUOMONĖ

Projekto unikalumo pripažinimas: *Programa yra unikali mokytojams, nes yra viena paraiška, o dalyvauja daug mokytojų. Tai labai patogu: visi gali dirbti kaip grupė. Kai buvo sugalvota ir paskelbta tema, ji nebuvo iki galo išbaigta. Temą pradėjome žiūrėti nuo mokyklos prioritetų, iš jų ir gimė projekto tema „Pamoka kitaip“. Atėjo savanoriai žmonės, kurie iniciatyvūs. Daug ir atkrita, nes neturėjo minčių, neturėjo idėjų. Neturėjo noro, turėjo baimių, kad reikės važiuoti į užsienį ir kalbėti kita kalba.*

Atsakomybė kolegoms ir mokyklai: *Tu važiuoji parvežti sau, kolegėms, mokyklai. Atsakomybė pasidaro kitokia. Pamoka kitokia, pamoka kitoje erdvėje, pamoka įdomi. Kursų ieškojome tokiu principu: kaip susirasti, pasiimti. Norėjome surasti, ko mes nedarome. Tai, ką mes išbandėme, parsivežėme čia ir darėme mokymus kaip darbą grupėse. Visi išbandė parsivežtas užduotis. Tai nebuvo tik papasakojimas. Tai, ką parsiveži, tu taikai. Gal ne viską taikai, bet galvoji, kaip pritaikyti, galvoji, kaip leisti pačiuipinėti. Patirties perkėlimas – tai mėginimų ir bandymų kelias. Vaikai džiaugiasi, kad tu eksperimentuoji. Vienas iš projekto tikslų – sukurti netradicinę erdvę. Toje erdvėje įsikūrė konsultacinis centras. Ten mokytojas gali vesti kitokią pamoką, ta erdvė įkurta apjungus du projektus.*

Kvalifikacijos tobulinimo užsienyje formų vertinimas: *Buvo daug darbo stebėjimo. Stebėdamas pamatai, kaip vyksta pamoka kitoje šalyje, o kursai daugiau orientuoti į mokomąjį dalyką. Tada domiesi dalyko naujovėmis, metodais. Pamatai, kaip dirba, ir supranti, kad tu irgi gali. Aš buvau šešėliu, dabar jau čia mieste ieškau galimybių perkelti matytus veikimo modelius, kaip, kuriant naujus ryšius, sukurti naują pamoką. Šešėliuodamas tu pradedi galvoti, kaip rasti analogiškus ryšius, kaip dirbti.*

Projekto įgyvendinimo problemos: *Nuvylė kursų nebuvimas. Per trumpą laiką reikia susirasti iš naujo, kas tinka tavo temai, mokyklos tikslams. Kai kurie organizatoriai net neinformavo, kad kursai neįvyks. Rašai, rašai, o neatsako, o paskui gauni atsakymą, kad kursai neįvyks.*

NEDALYVAVUSIŲ PROJEKTE MOKYTOJŲ VERTINIMAS

Mobilumo vizitų patirties perėmimas: *Kolegos parvežė daug medžiagos, kurią galima pritaikyti, ir mes ją pritaikome. Metodus ir darbus, kurių anksčiau nedarėme. Tai metodai, kurie vaikus sudomina labiau. Po Italijos kolegės kalbėjo apie bendruomeniškumą, kas labai sužavėjo, o aš pamačiau savo darbe spragą: klasės bendruomenės subūrimą, o kolegė parsivežė įvairių tokių idėjų ir šiek tiek dabar kitaip ji dirba, ir aš kartu dirbu, ir mes kartu bandome. Projektas duoda labai daug ir mokymo metodikai: kiek galima daug įvairiausių dalykų pritaikyti. Po projektų įkurtas konsultacinis centras, tai erdvė, kur galima dirbti nenuobodžiai, neužsidarius savo tradiciniame vadovėlyje, klasėje.*

5.2. Gabių mokinių ugdymo tobulinimas, pasinaudojant kvalifikacijos tobulinimo užsienyje patirtimi: Panevėžio J. Balčikonio gimnazijos atvejo analizės rezultatai

MOKYKLOS STRATEGINIŲ DOKUMENTŲ IR ERASMUS+ KA1 VEIKSMO PROJEKTO PARAIŠKOS DERMĖ

Panevėžio J. Balčikonio gimnazijos paraiškoje įvardyti ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto mobilumo tikslai (*inovatyvių metodų, tinkamų gabiams mokiniams, paieška bei taikymas; mokytojų bendrųjų ir profesinių kompetencijų tobulinimas; skaitmeninių mokymosi aplinkų pritaikymas ugdymui bei atvirų švietimo išteklių naudojimas; pamokinės ir projektinės veiklos tobulinimas, naudojant socialinės medijos įrankius, vadybinės kompetencijos tobulinimas*) dera su gimnazijos strateginio plano 2014–2016 m. tikslu – ugdymo kokybės bei gabių vaikų ugdymo sistemos tobulinimu. **Mobilumo vizitų veiklose tobulintinos kompetencijos turi aiškia skėtinę kryptį – gabių mokinių ugdymosi poreikių tenkinimą.**

Vertinant gimnazijos planuojamas įgytos patirties tvarumo priemones reikia pažymėti, kad gimnazija įvardija efektyvesnę informacinių technologijų, aktyvių ir inovatyvių mokymo metodų pamokose naudojimą, dalijimąsi patirtimi su kolegomis, gabių mokinių atpažinimo ir ugdymo sistemos tobulinimą, siūlymus (projektus) dėl gimnazijos ugdymo plano ir strateginio plano turinio vystymo, tačiau strateginiuose dokumentuose ir paraiškoje stokojama konkretesnių rodiklių įsivardijimo pasiektiems rezultatams (pokyčiui) matuoti.

MOKYKLOS BENDRUOMENĖS ATSTOVŲ APKLAUSOS RAŠTU ANALIZĖS REZULTATAI

Mokyklos ERASMUS+ KA1 veiksmo projekte buvo numatyta 20 mobilumo vizitų, tyrimo metu juose buvo dalyvavę 13 respondentų, iš jų 9 apklausos dalyviai iki ERASMUS+ KA1 projekto jau turėjo mokymosi užsienyje patirties. Pedagogai daugiausia dalyvavo kursuose (13 respondentų) ir tik keletas (2 respondantai) – šešėliavimo veiklose. **Bendras pasitenkinimas projekto mobilumo vizitais yra vidutinis, nors nurodoma, kad vizitų dalykinė programa ir organizavimas atitiko daugumos lūkesčius, o projekto dalyviai yra patenkinti tarpkultūrinio bendradarbiavimo patirtimi ir priimančios organizacijos reagavimu į poreikius.**

Mobilumo vizitų rezultatai. Projekto metu buvo siekiama tikslingai tobulinti su gabių vaikų ugdymu susijusias pedagogų kompetencijas. Apklausos rezultatai patvirtina, kad įgyvendinant projektą pasiektas aukštas mobilumo vizitams kelto tikslo rezultatas: 10 mokytojų nurodo, kad

pagilino žinias, kaip galima dirbti su išskirtinių mokymosi poreikių turinčiais mokiniais, 12 teigia, kad išmoko naujų mokymo metodų, 8 respondentai mano, kad patobulino klasės valdymo įgūdžius, 7 patobulino IKT taikymo ugdymo procese gebėjimus, 8 nurodo, kad vizitas yra stimulas keisti mokymo stilių.

Didžiausi pokyčiai mokyklos lygmeniu pastebimi mokinių mokymo srityje: visi dalyviai nurodo, kad, įgyvendinus projektą, keičiasi ugdymo proceso organizavimas, pradedami taikyti nauji metodai, 11 respondentų teigia, kad pamokoje mokiniai kūrybiškiau ir aktyviau dirba. Kad stebima ir dalinė ugdymo turinio kaita, nurodė 6 tyrimo dalyviai. Apklausos dalyvių atsakymuose teigiama, kad dėl mokytojų kvalifikacijos tobulinimo užsienyje gerėja mokinių motyvacija (taip nurodo 8 tyrimo dalyviai), pamokose mokiniai pradeda kūrybiškiau dirbti (nurodo 11 tyrimo dalyvių), gerėja mokinių mokymosi pasiekimai (nurodo 8 tyrimo dalyviai). Projekto sąlygotus pokyčius mokyklos vertybių ir kultūros srityje pastebi 7 respondentai. Visi dalyviai teigia, kad įgytą patirtį pritaiko savo tiesioginiame darbe.

Vizituose nedalyvavę respondentai pripažįsta mokymosi užsienyje sąlygotus pokyčius ugdymo proceso organizavimo, naujų metodų taikymo srityje, tačiau mokinių mokymosi motyvacijos, mokinių mokymosi rezultatų pokyčius šiame projekto etape nurodo mažiau nei pusė minėtos tikslinės grupės respondentų.

Pokyčius profesinę kvalifikaciją kėlusiu mokytojų darbe mato ir mokiniai (N=29). Apie 80 proc. apklaustų mokinių teigia, kad mobilumo vizituose dalyvavę mokytojai pradeda vesti pamokas įdomiau, teikia įdomesnes projektines užduotis, apie 70 proc. apklausoje dalyvavusių mokinių nurodo, kad mokytojai dažniau naudoja išmaniąsias technologijas, 60 proc. teigia, kad mokytojai teikia užduočių, kurioms atlikti reikalinga užsienio kalba.

Projekte dalyvavusių pedagogų lyderystė. Išanalizavus mokyklos bendruomenės apklausos rezultatus, nustatyta ir mokytojų, dalyvavusių mobilumo vizituose, lyderystės, diegiant kvalifikacijos tobulinimo užsienyje įgytas idėjas mokykloje, apraiškų. Tyrimo rezultatai leidžia teigti, kad mokykloje vykdoma intensyvi projekto idėjų sklaida mokyklos viduje, visi dalyviai pristatė vizito patirtis suinteresuotų mokytojų grupėms, 8 mokytojai jau dalijosi patirtimi, vesdami atvirąsias pamokas, 3 parengė naują dalyko medžiagą, 5 pateikė rekomendacijas dėl gabių mokinių ugdymo organizavimo, 4 dalijosi projekto žiniomis su tėvais. Projekto dalyviai gana aktyviai veikia įtraukdami į naujų idėjų įgyvendinimą kitus suinteresuotus asmenis: buria bendraminčių grupes naujiems sumanymams įgyvendinti (nurodo 7 apklausos dalyviai), į naujovių įgyvendinimą įtraukia tėvus (nurodo 5 apklausos dalyviai), ieško paramos už mokyklos ribų (nurodo 9 apklausos dalyviai). Dauguma projekte nedalyvavusių respondentų atpažįsta ir pastebi šias projekto mokytojų lyderystės apraiškas.

Mokyklos aplinką, kaip palankią idėjoms įgyvendinti, vertina beveik visi apklausti pedagogai: tiek projekte dalyvavę, tiek nedalyvavę. Respondentai pažymi, kad mokyklos direktorius domisi, strategiškai palaiko mobilumo vizitų idėjų įgyvendinimą ugdymo procese. Dauguma abiejų mokytojų grupių (dalyvavusių ir nedalyvavusių kvalifikacijos tobulinimo vizituose užsienyje) atstovų pastebi, kad kolegos palaiko naujas idėjas, apie pusė respondentų nurodo, kad projekte nedalyvavę kolegos įsitraukia į projekto rezultatų įtvirtinimo veiklas. Mokyklos aplinką visi respondentai apibūdina kaip palankią projektui įgyvendinti.

SUTELKTŲJŲ DISKUSIJOS GRUPIŲ TYRIMO IR INTERVIU SU MOKYKLOS VADOVAIS REZULTATAI

Tyrimo imtis. Susitikimuose su tyrėjais sutelktosios diskusijos grupės forma dalyvavo: (1) 6 mobilumo vizituose dalyvavę gimnazijos mokytojai; (2) 5 projekte nedalyvavę pedagogai; (3) interviu tyrėjams davė gimnazijos direktorius ir Švietimo skyriaus specialistė, kurioji mokyklos veiklą.

Išskirtiniai ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto įgyvendinimo aspektai. Panevėžio J. Balčikonio gimnazija turi ilgąmetes gabių vaikų ugdymo ir projektinės veiklos organizavimo tradicijas. Mokytojų vizitai užsienyje, mokyklos tarptautiniai ryšiai, jų kūrimas ir palaikymas skirtingais lygmenimis (vadovų, mokytojų, mokinių) – įprasta mokyklos veiklos praktika. Mokytojai į tarptautinius vizitus vyksta dažnai net rotacijos principu. ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto įgyvendinimo bruožai: (1) aiški įgyvendinto projekto temos sąsaja su mokyklos ugdymo filosofija ir strateginiais siekiais, susijusiais su mokyklos išskirtinumu; (2) mokykloje sukurtos mobilumo vizituose įgytos patirties perėmimo mechanizmas.

VADOVŲ POŽIŪRIS

Mokyklos potencialo patikra: *Kadangi dirbame su gabesniais vaikais, tai norėjome pasitikrinti savo vietą europiniame kontekste. Tas ieškojimas, tas išvažiavimas naudingas tam, kad galėtum save pasitikrinti, kas įmanoma savo jėgomis pakeisti, ir pagrindinis dalykas – sujunginti mąstymą mokytojų galvose, kad kai kurias detales, fragmentus mes po truputį dar papildomai įgyvendintume.*

Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo užsienyje vizitų ilgalaikės naudos pripažinimas: *Mokinius kai veži į užsienį, tai jiems gerai, bet jie išeina po 2–3 metų, o mokytojai grįžta ir pritaiko savo darbe, ir mokykloje tai viskas lieka. Mokytojas čia dirba, jis čia liks, čia pritaikys savo patirtį, kuri lieka ilgam.*

Konsorciumo formos nauda įgyvendinant savivaldybės švietimo politiką: *Jei mokykla jungiasi į naujas iniciatyvas ir tarptautines veiklas, tai švietimo skyrius gali padėti palaikymu. Konsorciumas turėtų keiti švietimo sistemą. Visi turėtų savo požiūrį, bet žiūrėtų bendra kryptimi. Konsorciumas galėtų padėti nuimti įtampas tarp skirtingų mokyklų tipų: dirbame skirtingose struktūrose, o turime bendrą tikslą. Konsorciumo tarptautiniai projektai sukabintų skirtingas mokyklas bendradarbiavimui. Tik steigėjas turėtų būti žmogus, jungiantis, koordinuojantis. Turėtų būti nekorumpuotas, nepastumdomas švietimo skyrius, su stipria savivaldybės švietimo strategija ir pozicija. Konsorciumui turi būti aiškūs, kategoriški, nepažeidžiami atrankos kriterijai ir ilgas pasirengimo laikas dalyvauti projekte.*

MOBILUMO VIZITUOSE DALYVAVUSIŲ MOKYTOJŲ NUOMONĖ

Grupinio važiavimo potencialo pripažinimas: *Kai važiuoja komanda – didesnis įspūdis. Grįžta vienas mokytojas – tai jis vienas. O čia grįžta grupė ir iš karto sklaida visai kitokia. Patikėjimas mokytoju kitoks. Vertė institucijai didesnė, kuomet komanda važiuoja: tu gali institucijai kažkokius sprendimus įtakoti daugiau nei kaip individualus žmogus, pokyčius kažkokius vykdyti. Kursuose būnant kartu kyla idėjų, kuriomis dalinamasi. Grupėje kiekvienas savo idėją dalinasi, svoris tos veiklos atsiranda, kokybė.*

Kompetencijos pasitvirtinimas: *Man įpūtė pasitikėjimo savimi: aš tikrai ne blogiau dirbu. Man įdomu buvo matyti tą vaizdą erdvės, kurioje vaikai dirba, visokios medžiagos, popieriukai mėtosi. Mes tai jau pritaikome: vaikai atskirti grupėmis, vaikas gali judėti grupėse.*

NEDALYVAVUSIŲ PROJEKTE MOKYTOJŲ VERTINIMAS

Sisteminė projektuose įgytos patirties sklaidos praktika: *Grižę žmonės mums papasakojo, buvo viešas pristatymas, vienas žmogus papasakojo, kitas arba buvo du į krūvytę suėję. Parodė ir skaidres, ir medžiagą, buvo palyginimas, diskusijos. Kiekvieną mėnesį kokius du antradienius iš ryto yra mokytojų susirinkimai, per tuos susirinkimus grupė grįžusi pristato, koks projektas, ką sužinojo, kaip vyko susitikimai, kas nustebino arba ką mes geriau darome. Be to, metodikos centruose atskirai pristato, ten rengiame užduotis mokiniams, panaudodami parsivežtą medžiagą.*

5.3. Mokyklų telkimas bendriems švietimo strateginiams tikslams įgyvendinti: Rokiškio rajono konsorciumo atvejo analizės rezultatai

STRATEGINIŲ DOKUMENTŲ IR ERASMUS+ KA1 VEIKSMO PROJEKTO PARAIŠKOS DERMĖ

Rokiškio rajono bendrojo lavinimo mokyklų konsorciumo, sudaryto iš 8 rajono mokyklų, ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto mobilumo tikslai siejasi su Rokiškio rajono savivaldybės strateginiame iki 2022 m. plane numatytu vienu iš prioritetinių sumanios visuomenės ir socialinės gerovės kūrimo tikslų – užtikrinti švietimo paslaugų kokybę. Šiam tikslui pasiekti numatytos rajone konkrečios priemonės: (1) plėsti rajono švietimo bendruomenės narių kompetencijų tobulinimą; (2) didinti tarptautinį švietimo subjektų judumą; (3) skatinti kūrybiškumo ir lyderystės projektų įgyvendinimą mokyklose.

Išskiriant rajono švietimo sistemos tobulintinas prioritetas kryptis, ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto paraiškoje remiamasi 2010–2014 m. mokyklų įsivertinimo, mokinių pasiekimų tyrimų, Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros išorės vertintojų ataskaitos duomenimis, kur įvardijamos pagrindinės rajono švietimo sistemos problemos: žemas bendrojo ugdymo mokyklų 5–8 ir 9–10 klasėse besimokančių mokinių motyvacijos lygis, prastėjantys mokinių pasiekimai, mokytojų profesinių ir bendrosios kultūros kompetencijų trūkumas dirbant su 10–16 m. paaugliais. Svarbu pažymėti, kad **visos ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto mobilumo veiklos orientuotos į mokytojų, dirbančių su šia tikslu mokinių grupe, kompetencijų plėtojimą.**

Konsorciumo mokyklose numatytos šios įgytos patirties integravimo į mokyklos strategiją priemonės: patirties sklaida (mokymai) visose rajono ir ne mažiau kaip 4 Panevėžio apskrities kaimyninių rajonų bendrojo ugdymo mokyklose. **Skirtingai nei kituose analizuojamuose atvejuose, paraiškoje įvardijamos konkrečios vadybinės priemonės projekto mobilumo vizitų inicijuotiems pokyčiams stebėti ir vertinti: mokinių, mokytojų ir tėvų apklausos, pamokų stebėjimai, projektuose dalyvaujančių mokyklų veiklos dokumentų (įsakymų, protokolų, darbo grupių ataskaitų) analizė.**

SUTEKTŪJŲ DISKUSIJOS GRUPIŲ TYRIMO IR INTERVIU SU MOKYKLOS VADOVAIS REZULTATAI

Tyrimo imtis. Atliekant atvejo analizę su tyrėjais susitiko: (1) 8 bendrojo ugdymo mokyklų, konsorciumo narių, direktoriai; (2) 8 projekto mobilumo vizituose dalyvavę mokytojai; (3) rajono savivaldybės meras ir jo pavaduotojas, kuruojantis švietimo sritį, Švietimo skyriaus vedėjas ir Švietimo skyriaus specialistė, projekto koordinatorė. Mokyklų atstovai dalyvavo sutelktosiose diskusijos grupėse, iš konsorciumo koordinatorės ir mokyklos steigėjų atstovų paimtas grupinis interviu.

Išskirtiniai ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto įgyvendinimo aspektai. Rokiškio rajono savivaldybės konsorciumo ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto įgyvendinimo išskirtinumas – aiški mokyklas kuruojančio Švietimo skyriaus specialisto iniciatyva ir pozicija, siekiant per projektinę veiklą valdyti rajono švietimo sistemos kokybę, inicijuojant pokyčius mokyklų ugdymo procese, vykdant aktyvią projekto mobilumo vizitų rezultatų sklaidos priežiūrą ir numatant rezultatų diegimo ir jų tvarumo stebėseną, taikant turimus mokyklos veiklos kokybės vertinimo principus savivaldybėje.

ŠVIETIMO POLITIKŲ IR ADMINISTRATORIŲ POŽIŪRIS

Projekto sėkmės priežastys: *Iki paraiškos laimėjimo buvo nudirbtas darbas, kad būti pirmiems, turint konsorciumą. Sėkmė tik dėka Švietimo skyriaus specialistės, kad ji dalyvavo kituose projektuose, įgijo tiek žinių ir ryšių, kad juos sėkmingai panaudojo ne savo tikslams, bet tiems tikslams, kurių nori mokyklos. Iškelta projekte labai aiški rajono švietimo sistemos problema: 5–8 klasių mokinių mokymosi motyvacija. Ne visi mokytojai moka taikyti atitinkamus metodus tuo metu.*

Konsorciumo privalumai rajone: *Mažiems rajonams geriau konsorciumai. Gali platesniam ratui išgryninti platesnę problemą ir ją spręsti. Konsorciumas duoda platesnį požiūrį. Jei geras mokytojas, mes čia galime viduje mainus darytis, tą bagažą iš savo vizitų jis gali perduoti ne tik savo mokyklai, o rajone visi visu tuo, ką gauna, gali dalintis. Gal tik maži tie konsorciumo skaičiai: 2–3 žmonės, kokia atsakomybė atsirinkti, kad tie žmonės būtų charizmatiški, kad jie skleistų ir dalintųsi, o nesėdėtų kampe ir sakyti, na, ką, važiuavau, buvau ir tiek.*

MOKYKLŲ VADOVŲ PALAIKYMAS IR PRIPAŽINIMAS

Strateginio rajono švietimo sistemos stiprinimo pripažinimas: *Jeigu projekto dėka bus pasiektas Lietuvos vidurkis išvykstančių mokytojų, tai bus didelė projekto sėkmė. Šitas projektas yra naudingas mokytojams, nes mūsų rajono mokytojų nedaug išvažiuoja į užsienį. Dabar jie galės ir pasidalinti su kolegomis patirtimi. Mes nustebome, kad mokytojai tiek daug sužinojo. Tas mokytojo išvykimas iš kaimo mokyklėlės kelia prestižą, tėvai gauna pasitikėjimą mokykla, kad jei mokytojas važiuoja, tai mokykla gera. Vadovai mūsų rajono buvo vienu žingsniu priekyje, kažkas kažkur buvo važiuavę. O dabar mokytojams sudaryta proga išsiveržti į priekį, pamatyti kitomis akimis.*

Konsorciumo nauda mažoms mokykloms: *Konsorciume sukuriama didesnė vertė, kai eina didesnis kiekis vizitų, apimama didesnė teritorija, daugiau sklaidos ir plusas. Daugelis ERASMUS projektų per sudėtingi mažai kaimo mokyklai. Bendras administravimas irgi plusas. Mes neturime*

galimybių, kad kažkas organizuotų maitinimą, nakvynę. Būtų sunku apkrauti vieną anglų mokytoją, kad tu organizuok kelionę penkiems.

Tinklaveikos nauda: *Konsorciumas gerai, nes mokytojai komunikavo tarpusavyje, jie kartu pamato ir susibėgę pasišneka. Matom grafikėlių, kaip dalinsis patirtimi su skirtingų mokyklų mokytojais, taip irgi tobulėjama. Mokytojai pateikia ne vieno, o rajono komandos mokytojų požiūrį. Jei išleisti pusę mokytojų į užsienį, tai aš neturiu ugdymo proceso. Rajone beveik visos mokyklos dalinasi mokytojais, tai jei žmonės normaliai sklaidą darys, visam rajonui pakaks naujų žinių.*

MOBILUMO VIZITUOSE DALYVAVUSIŲ MOKYTOJŲ VERTINIMAS

Veikimo kartu pridėtinė nauda mokyklai ir mokytojui: *Tai, kad mes iš vieno rajono, labai svarbu. Mes viena kitą labai jaučiame, suprantame, palaikome ir bendradarbiaujame. Tas yra labai gerai. Mes gyvename labai uždarai, o čia yra galimybė pamatyti ir išgirsti kitų dalykų mokytojus, pamatyti kitą poziciją. Ir svarbu ne tik išvažiuoti į užsienį, bet pirmiausiai tu pažįsti savus žmones, sužinai apie kitų mokyklų problematiką, džiaugsmus. Kai pradėjom daryti savo pristatymus, pamatėm, kaip skirtingai tą patį dalyką matome. Svarbu, kad įvairiapusis požiūris atskleidžiamas. Jei viena mokykla važinėtu, būtų labai sunku sklaidą daryti. Interesai būtų labai vienpusiški. Mokyklos rezultatas projekte būtų siauresnis negu bendras.*

Konsorciumo formos privalumai: *Mokyklų vadovai džiaugiasi ir skatina dalyvauti, kad mokytojai neužsisėdėtų savo mokykloje. Važinėdami per mokyklas su sklaida tobuliname ir savo kompetenciją. Projektas mokyklai prestižas, ugdo lyderius. Ir tėvai kitaip žiūri, ir vaikai. Konsorciumo privalumas, kad nereikia mokytojui tiek dokumentacijos, labai neužkraunama tiek tų formalumų, organizavimų, konkursų.*

Skaidos apimtys rajono mastu: *Nebuvo klaidų, viskas puikiai organizuota. Gal tik per daug sklaidos užsiėmėme: ir pamokų metu, ir po pamokų visą mėnesį. Mes esame iš viso rajono, mums sunku su važinėjimais, su transportu kol susilakstome. Bet čia tik menkas trūkumas. Bet, kai mokyklos labai džiaugiasi sklaida, tai ir mes džiaugiamės.*

5.4. Besimokančių ikimokyklinių įstaigų vadovų tinklo kūrimas: Šiaulių rajono konsorciumo atvejo analizės rezultatai

STRATEGINIŲ DOKUMENTŲ IR ERASMUS+ KA1 VEIKSMO PROJEKTO PARAIŠKOS DERMĖ

Šiaulių rajono savivaldybės konsorciumas sudarytas iš 7 Šiaulių rajono lopšelių-darželių. Bendrieji ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto mobilumo vizitų tikslai: *pagilinti dalykines ir bendrąsias kompetencijas: tarpkultūrinio ugdymo, užsienio kalbos įgūdžių lavinimo, naujų ugdymo(si) metodų diegimo*, dera su Šiaulių rajono savivaldybės 2011–2017 m. strateginiame plėtros plane numatytu vienu iš prioritetų – *Pilietiškos, apsišvietusios, kūrybiškos, sveikai ir saugiai gyvenančios bendruomenės kūrimas* tikslu: *Plėtoti rajone visiems prieinamą ir efektyviai veikiančią modernią švietimo sistemą.*

Konkrečių priemonių įgytai patirčiai įgyvendinti konsorciumo organizacijų paraiškoje nepateikta, įvardijamos projekte dalyvaujančios kiekvienos organizacijos veiklos sritys, kuriose tikimasi teigiamų pokyčių: *aiškesnis įstaigų vystymosi krypties suvokimas, įstaigų problemų nustatymas, efektyvesni veiklos planavimo būdai, efektyvesnis įgytos patirties pasidalijimas, geresnis darbuotojo vaidmens savo organizacijoje suvokimas*. Konkrečių pokyčių rodiklių ir jų matavimo būdų nenumatyta.

SUTEKTŪJŲ DISKUSIJOS GRUPIŲ TYRIMO IR INTERVIU SU MOKYKLOS VADOVAIS REZULTATAI

Tyrimo imtis. Atliekant konsorciumo atvejo analizę su tyrėjais susitiko: (1) 7 ikimokyklinių įstaigų, dalyvaujančių mobilumo vizituose, vadovės: su jomis organizuota sutelktoji diskusijos grupė; (2) rajono Švietimo ir sporto skyriaus specialistė, kuriojanti ikimokyklinių įstaigų veiklą, šio projekto koordinatorė, rajono Švietimo skyriaus specialistė, ekspertė švietimo įstaigų vadovų atestacijos klausimais, Šiaulių rajono mero pavaduotojas, kuriojantis švietimo sritį: iš jų paimtas grupinis interviu.

Išskirtiniai ERASMUS+ KA1 veiksmo projekto įgyvendinimo aspektai. Susitinkant su tyrėjais, Šiaulių rajono konsorciumo projektas buvo tik pradėtas. Projekto dalyviai turėjo vieną mobilumo vizitą, buvo pradėję mokytis anglų kalbos kursuose, kvalifikacijos tobulinimo užsienyje sklaida vykdyta įstaigų lygmeniu. Pradiniame projekto įgyvendinimo etape galima išvelgti šiuos išskirtinius atvejo bruožus: (1) steigėjo iniciatyvą įgyvendinti nacionalinės švietimo politikos reikalavimus remiantis tarptautiniu projektu; (2) švietimo įstaigų, kurioms trūksta potencialo įgyvendinti didesnius tarptautinius projektus, tikslinės grupės veikloms sudarymą.

ŠVIETIMO ADMINISTRATORIŲ POŽIŪRIS

Projektas kaip priemonė nacionalinei švietimo politikai įgyvendinti: *Projektas susijęs su nacionalinių dokumentų pasikeitimu. Turinio idėja yra susijusi su darželių ugdymo programų pokyčiais: ką ir kaip keisti, reikia pasistengti pasižvalgyti ne tik kitų rajonų darželiuose, bet ir užsienyje. Rajono įstaigų pedagogai turi žiūrėti visi viena kryptimi. Jie gali semtis patirtį vienas iš kito keliaudami.*

ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ, DALYVAUJANČIŲ PROJEKTE, VADOVŲ VERTINIMAS

Augimo ir tobulėjimo galimybė: *Mes nesame dalyvavę tarptautiniame projekte, todėl tai didžiulė sėkmė ir pasisekimas. Projektas yra kaip galimybė tobulėti, augti, norėjosi išmokti naujų metodų, iniciatyvų, kaitos, strategijų, naujovių, ką galėtume panaudoti savo darbo kaitai, norime augti. Tai unikali proga prisidėti kaip dalyviui, gal bus pamoka įstaigai, kaip pačiai pasirengti tarptautinį projektą. Yra akivaizdi nauda bendravimo patirčių užsienyje, kurios perkeliamos į bendravimą čia.*

Veikimo kartu nauda: *Skyriaus subūrimas gerai – visi galime kartu diskutuoti ir išsakyti savo poziciją. Mums kaip jaunoms vadovėms trūksta patirties, drąsos, reikia paskatinimo, o projektas yra paskatinimas ir galimybė, parodymas. Man labai gerai įsijungti į vadovų kolektyvą, pažinti direktorės, mokytis kartu.*

Dalyvavimo tarptautiniuose projektuose barjerai: *Pagrindinė priežastis nedalyvauti – kalbos barjeras. Nėra įstaigose mūsų tiek daug jaunų žmonių, kad laisvai bendrautų anglų kalba. Jei paraiškų būtų pildomos lietuvių kalba, būtų geriau. Mokyklose visada yra anglistai, kurie padeda, o mes neturime. Mažas darželis, mes neturime patys galimybių parengti projektą, kai tik 4 grupės, žmonės negali palikti vaikų.*

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

MOKYKLŲ PARAIŠKŲ ANALIZĖS REZULTATAI PATVIRTINA, KAD:

Dažniausiai projekto paraiškose europinės dimensijos plėtra mokyklose suprantama ir planuojama stiprinti individo lygmeniu– kaip mokytojo / vadovo tarpkultūrinių ir profesinių kompetencijų plėtotė. Mokytojas, gerai besiorientuojantis nuolat kintančioje visuomenėje, suprantantis politinius, ekonominius ir socialinius pokyčius, suvokiantis valstybės švietimo politiką, matantis europinį ir pasaulinį jos kontekstą, turintis aiškias savo kultūrinės, nacionalinės ir globalios identifikacijos kompetencijas, laikomas svarbia prielaida organizacijos tarptautiškumui didinti:

Pasirenkant projekto rezultatus užtikrinančias veiklas ir priemones, **dominuoja įgytos patirties sklaida mobilumo vizituose nedalyvavusiose mokytojų grupėse, naujų žinių integravimas gerinant pamokos kokybę, patirties integravimas rengiant mokyklos ugdymo politikos įgyvendinimui reikalingus dokumentus: rekomendacijas, metodikas, pavyzdinius ugdymo planus.** Nustatyta, kad mokyklos mažai skiria dėmesio mobilumo vizitų rezultatų pritaikymo poveikio mokinių mokymosi pasiekimams analizei ir vertinimui: tik 3 iš analizuoto 31 atvejo planuojamas poveikio mokiniams, jų mokymosi pasiekimų kaitos vertinimas, kuris, tyrėjų požiūriu, yra reikšmingas kaip projekto rezultatų tvarumo sąlyga.

Mokyklų paraiškose dominuoja mokytojų bendrųjų kompetencijų ugdymo / tobulinimo poreikis (55 proc. visų paraiškų atvejų), o vertinant konkrečių kompetencijų poreikį – aktualiausias ugdymo turinio (ugdymo metodų ir strategijų) įgyvendinimo (90 proc. paraiškų atvejų) ir užsienio (anglų) kalbos (86 proc. paraiškų atvejų) kompetencijų tobulinimas. **Mažiausiai išreikštas mokinių / ugdytinių pasiekimų ir pažangos vertinimo kompetencijos poreikis** (10 proc. paraiškų atvejų), **kas leidžia prognozuoti nepakankamas tiesiogines mokytojų kvalifikacijos tobulinimo užsienyje sąsajas su mokinių mokymosi pasiekimais ir pažanga.**

MOKYKLŲ APKLAUSOS REZULTATAI LEIDŽIA TEIGTI, KAD:

ERASMUS+ KA1 mokyklų darbuotojų mobilumo programos dalyviai iš esmės yra patenkinti mobilumo vizitų organizavimu, įgyta tarpkultūrinio bendradarbiavimo patirtimi, priimančios institucijos reagavimu į kvalifikacijos kėlimo užsiėmimų dalyvių poreikius.

Pasirengimas vizitui yra reikšmingas kvalifikacijos tobulinimo užsienyje sėkmės veiksnys. Apie 60 proc. apklausoje dalyvavusių mobilumo vizitų dalyvių domėjosi užsienio šalies, į kurią vyko, švietimo sistema, ieškojo informacijos apie dalykus, kurių teks mokytis. Trečdalis respondentų nurodė, kad lankė užsienio kalbos kursus. Išsamiau vizitui ruošėsi didesnę darbo stažą turintys pedagogai. Remdamiesi savo patirtimi, projekto dalyviai ypač akcentuoja administracinio pasirengimo vizitui svarbą: tikslingą darbą formuojant vizito tikslus, atidžiai renkantis kursus, bendrą grupės darbą, visiems dalyviams įsitraukiant į pasirengimo veiklas ir pasiskirstant atsakomybę.

Tyrimas atskleidė, kad pasirengimas mobilumo vizitui sąlygoja didesnę pasitenkinimą kvalifikacijos tobulinimu užsienyje, aukštesnę įgytų kompetencijų lygį, klasės ir mokyklos lygmens vizito sąlygotų rezultatų vertinimą. Asmenys, kurie daugiau ruošėsi vizitui, dažniau veikia kaip lyderiai, skleisdami ir įtvirtindami vizito rezultatus.

Projektų kryptingumas, tyrime dalyvavusių pedagogų nuomone, yra išreikštas pakankamai gerai. Tyrime nustatytos realios tikslų įgyvendinimo ir mokyklos strategijos sąsajos. Apie 90 proc. dalyvavusių ir per 70 proc. nedalyvavusių vizituose respondentų pritaria, kad projekto idėjos prisideda prie mokyklos strategijos įgyvendinimo, visiškai tuo įsitikinę trečdalis mobilumo vizituose dalyvavusių ir ketvirtadalis nedalyvavusių apklausos dalyvių.

Projekto rezultatai iš dalies priklauso nuo pasirinktos profesinio mokymosi formos. Šešėliavimas teikia daugiau naudos tobulinant bendrąsias kompetencijas; profesinėms kompetencijoms tobulinti tinkamesni yra kursai. Kursai dažniau nei šešėliavimas mokytojus paskatina taikyti naujus mokinių mokymosi metodus, keisti ugdymo turinį, dažniau stebimi mokinių mokymosi motyvacijos pokyčiai. Derinant šešėliavimą ir kursus, pasiekama geresnių kvalifikacijos tobulinimo rezultatų.

Švietimo mainų paramos fondo veiklą, administruojant ERASMUS+ KA1 programą, dauguma projektų mokyklose koordinatorių vertina gerai arba labai gerai. Didesnių problemų paraiškos pildymas dažniau sukelia projekto koordinatoriams iš kaimo vietovėse esančių ir mažesnių mokyklų.

Didžiausi pokyčiai, ERASMUS+ KA1 programos dalyvių vertinimu, yra stebimi tobulinant bendrąsias kompetencijas, beveik visi dalyvavusieji profesinio tobulinimosi veiklose užsienio šalyje nurodo nuostatų kaitą: mokytojai tampa atviresni pokyčiams ir inovacijoms. Vizito sąlygoti pokyčiai profesinių kompetencijų srityje yra susiję su konkrečiu profesinio mokymosi turiniu. Naujos žinios apie mokymo metodus yra dažniausias profesinių kompetencijų tobulinimosi užsienio šalyse rezultatas.

Tiek vizituose dalyvavę, tiek nedalyvavę mokyklų darbuotojai vizito sąlygotus pokyčius dažniausiai pastebi mokyklos kultūros srityje: yra daugiau diskutuojama apie mokyklos tarptautiškumo idėją, pedagogų bendruomenėje daugėja atvirumo, tolerancijos. **Mažiausius pokyčius projektų pabaigos etape abiejų grupių respondentai nurodo mokinių mokymosi srityje.** Kad mokiniai pamokose dirba aktyviau ir kūrybiškiau, didėja mokinių mokymosi motyvacija, išvelgia apie 10 proc. respondentų.

Mobilumo vizitų sąlygotus pokyčius, kaip projekto rezultatus, pripažįsta mokiniai. Per 80 proc. mokinių pastebi ugdymo proceso pokyčius, teigdami, kad **kvalifikacijos tobulinimo vizituose užsienyje dalyvavusių mokytojų pamokos, organizuojama projektinė veikla tampa įdomesnė, dažniau naudojamos išmaniosios technologijos.** Mažesnę mokinių dalis nurodo pokyčius, susijusius su užsienio kalbos integracija į ugdymo procesą. Daugelį minėtų pokyčių dažniau pastebi kaimo vietovėje esančių mokyklų mokiniai.

Tyrimas atskleidė pozityvias tėvų nuostatas pedagogų profesinio tobulinimosi užsienio šalyse atžvilgiu. Visiems šios grupės respondentams yra svarbu, kad mokykla remtųsi gerąja

tarptautine patirtimi. **Tėvai pedagogų mokymąsi užsienyje vertina kaip mokinių mokymo tobulinimo ir mokinių mokymosi pasiekimų gerinimo veiksnį**, dėl kurio konkretūs mobilumo vizito rezultatai tampa ne tik mokyklos pedagogų siekiu, bet ir atskaitomybės tėvams objektu.

Tyrimas atskleidė aukštus mokinių lūkesčius dėl pedagogo tarptautiškumo kompetencijų. **Apie 90 proc. mokinių pažymi, kad jiems svarbūs mokytojo gebėjimai, susiję su tarptautinio mokymosi organizavimu, užsienio patirties perėmimu, užsienio kalbos mokėjimu. Šie mokinių atsakymai atsiskleidžia atviros ES mokymosi erdvės, kurią sąlygoja bendra darbo rinka, poreikį.** Kiek mažiau (apie 70 proc.) mokinių nurodo mokymosi organizavimo pamokoje, integruojant užsienio kalbą, užsienio šalių ugdymo turinio pavyzdžius.

Mobilumo vizito rezultatų sklaida dažniausia vykdoma žodžiu pristatant vizito patirtis mokyklos viduje – metodiniame būrelyje ar pedagogų tarybos posėdyje. Tokiu būdu vizito rezultatai pristatyti visose programoje dalyvavusiose mokyklose. Apie 40 proc. dalyvių dalijosi įgyta patirtimi vesdami atvirą pamoką, dalijosi žiniomis su tėvais, parengė mokomąją dalyko medžiagą. Šios rezultatų sklaidos veiklos buvo vykdomos daugiau nei 75 proc. mokyklų. Tačiau kolegų, nedalyvavusių projekte, dalyje mokyklų jos nėra atpažįstamos: apie jas niekas nežino ar žino tik vienas kitas mokytojas. Tokia situacija suponuoja išvadą, kad **atskaitomybė už vizitų rezultatus dalyje mokyklų apsiriboja vien formalia žinių apie vizitą sklaida.**

Lyderystė įgyvendinant mobilumo vizitų idėjas mokyklose pasireiškia mokytojų pastangomis keisti organizacijos vertybines nuostatas, tikslingu kolegų įtraukimu į mokymąsi, grupinio darbo organizavimu, suinteresuotų asmenų įtraukimu ir paramos sumanymams įgyvendinti paieška.

Mobilumo vizituose dalyvavusių kolegų lyderystė nedalyvavusių projekte pedagogų yra atpažįstama beveik 90 proc. mokyklų, grupės naujiems sumanymams įgyvendinti buriamos 60 proc. mokyklų. Tyrimas atskleidė reikšmingą mobilumo vizituose dalyvavusių mokytojų lyderystės įtaką projekto rezultatams. Lyderystė įgyvendinant projektą didesnę poveikį turi mokyklos kultūros pokyčiams, mažesnę – ugdymo turinio ir mokymosi pokyčiams.

Mokyklos aplinkos palankumas ERASMUS+ KA1 projekto idėjų įgyvendinimui pasireiškia mokyklos vadovų ir projekte nedalyvavusių pedagogų parama. Daugeliu atvejų tiek projekte dalyvavę, tiek nedalyvavę mokytojai pastebi didesnę ar mažesnę direktoriaus dėmesį projektui, jo rūpestį projekto idėjų sklaida mokykloje, domėjimąsi jo įgyvendinimu. Kiek labiau rezervuoti respondantai, tiek dalyvavę, tiek nedalyvavę projekte, vertina projekte nedalyvaujančių kolegų palaikymą, o ypač įsitraukimą į projekto veiklas.

Tyrimas atskleidė mokyklos palaikančios aplinkos reikšmingą įtaką projekto rezultatams. **Vadovo ir kolegų pritarimas, palaikymas ir įsitraukimas yra labiausiai projekto rezultatų tvarumui įtaką darantys veiksniai.** Svarbu paminėti, kad nors tiesioginė vadovo įtaka nėra didelė, bet vadovo dėmesys projektui, palanki ir reikli jo pozicija turi įtakos ir kitiems rezultatus sąlygojantiems veiksniams: mokytojus skatina kokybiškai pasirengti vizitui, palaiko projekto dalyvių lyderystę, formuoja nedalyvavusių mokytojų poziciją projekto atžvilgiu. Informacijos apie vizitą sklaida mokyklos viduje projekto rezultatams įtakos beveik neturi.

KOKYBINIŲ TYRIMŲ REZULTATAI ATSKLEIDŽIA, KAD:

ERASMUS+ KA1 veiksmo projektų išskirtinis požymis ir privalumas – tikslinis mokyklos mokytojų / rajono švietimo įstaigų grupių veiklų rėmimas. Visuose projekto etapuose organizuojama ir remiama grupinė veikla įgalina pasiekti didesnių projekto rezultatų ir laiduoja jų tvarumą mokytojo, mokyklos, rajono švietimo sistemos lygmenimis.

ERASMUS+ KA1 veiksmo projektų inicijavimas yra ne tik mokyklos vadovų prerogatyva: tarptautinės projektinės veiklos iniciatyvos priklauso ir pedagogams. Mokyklų vadovų požiūriu, pasikeitusi mokytojų kvalifikacijos tobulinimo užsienyje organizavimo tvarka veikia ir kaip strateginių mokyklos pokyčių valdymo instrumentas, leidžiantis susieti mokyklos veiklos strateginius tikslus su europinės dimensijos stiprinimu, kitais ERASMUS+ programos keliamais tikslais.

Dalyvavimas tarptautiniuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, tyrimo dalyvių nuomone, yra susijęs su mokytojo, vadovo ir mokyklos prestižo didinimu visuomenės akyse. Formalus kvalifikacijos pripažinimas yra prilyginamas eiliniam mokytojo profesinės veiklos įvykiui, vadovo vadybinės kvalifikacinės kategorijos rodikliui, bet žymiai **reikšmingesnis yra neformalus dalyvavimo tarptautiniuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose pripažinimas tarp mokinių, jų tėvų, kitų mokyklų, konkuruojančių dėl mokinių skaičiaus. Jis stiprina tiek mokytojo, tiek mokyklos prestižą, didina konkurencingumą švietimo paslaugų rinkoje.**

Mokyklose, gavusiose paramą programos ERASMUS+ KA1 veiksmo projektams įgyvendinti, siekiama laikytis Fondo reikalavimų visuose projekto įgyvendinimo etapuose. Mokyklose yra nustatyti mokytojų atrankos ir mobilumo vizitus kriterijai, jais vadovaujantis vykdyta mokytojų atranka, įgyvendinama mobilumo vizitų rezultatų sklaida skirtingais lygmenimis. Projektų dalyviai iš esmės yra patenkinti projektų administravimu nacionaliniu lygmeniu. **Nepasitenkinimas išreikštas tik užsienyje organizuojamų kai kurių kvalifikacijos tobulinimo kursų kokybe, sisteminės informacijos apie juos stoka.**

Tyrimo dalyvių požiūriu, naudingos visos kvalifikacijos kėlimo užsienyje formos. Darbo stebėjimo ir šešėliavimo formų pasirinkimą iš esmės riboja mokytojų dalykinio bendravimo užsienio kalba kompetencijos stygius. **Konsorciumas, kaip nauja kvalifikacijos tobulinimo užsienyje organizavimo forma, projekto dalyviams yra priimtina.** Ji daugiau tenkina savivaldybės administracijos, kaip švietimo politikos įgyvendintojos vietos lygmeniu, poreikius, yra paranki mažų švietimo organizacijų dalyvavimo tarptautiniuose projektuose galimybių didinimui.

REKOMENDACIJOS

Nacionalinio lygmens švietimo politikams ir administratoriams. KA1 projektų atrankos, vertinimo ir įgyvendinimo veiklas koordinuojančiai institucijai rekomenduojama parengti / vėl publikuoti mokytojams siūlomų kvalifikacijos tobulinimo užsienyje renginių organizatorių katalogą, taip projektų dalyviams padidinant galimybes pasirinkti jų poreikius labiau atitinkančius kursus.

KA1 veiksmo projektų paraiškų formų rengėjams, potencialių projektų rengėjų konsultantams, orientuojantis į didesnę būsimų projektų rezultatų poveikį ir tvarumą, rekomenduojama keisti nuostatas dėl projektų rezultatų sklaidos formų pasirinkimo. **Tradicines projekto rezultatų ir naudos viešinimo formas, tokias kaip konferencijas, pranešimus, paskaitas projekte nedalyvavusiems mokytojams, mokykloms, savivaldybėms (konsorciumo atveju), siūloma keisti paveikesnėmis rinkodaros komunikacijos /viešųjų ryšių technikomis, grindžiamomis bendrakūros nuostatomis**, t. y. rekomenduojama numatyti ir įgyvendinti daugiau ne kiekybinę rezultatų viešinimo prieigą, bet giluminių mokytojų nuostatų keitimą laiduojančias veiklas: profesines dirbtuves, stažuotėse dalyvavusių mokytojų profesinės veiklos stebėjimą, didesnės apimties ir trukmės kvalifikacijos tobulinimo renginius.

Savivaldos lygmens švietimo politikams ir administratoriams. Savivaldybių, kuriose buvo įgyvendinami KA1 projektai pagal konsorciumo modelį, švietimo administratoriams rekomenduojama stebėti projekto poveikį vietos švietimo sistemos lygmeniu ir sudaryti palankias sąlygas rezultatų sklaidai projekte nedalyvavusioms mokykloms.

Bendrojo ugdymo mokyklų vadovams ir mokytojams. Įsivertinant mokyklos veiklos kokybę, turėtų būti analizuojami ir vertinami KA1 projekto poveikio ir tvarumo aspektai mokinių mokymo(si) kokybei ir mokyklos pažangai. Mokykloms, įgyvendinusioms KA1 mobilumo projektą, rekomenduojama į veiklos kokybės įsivertinimo procesą integruoti projekto rezultatų stebėsenos klausimus, atrandant projekto pasiektų tikslų sąsajas su mokyklos veiklos rodiklių turiniu, numatant projekto rezultatų palaikymą ir plėtotę mokyklos veiklos tobulinimo planuose.

Bendrojo ugdymo mokyklų vadovams projekto rezultatų tvarumui užtikrinti rekomenduojami vadybiniai sprendimai, dėmesį sutelkiant į mokytojų profesinę veiklą pamokoje ir kolegialų bendradarbiavimą, stiprinant tarptautiškumo dimensiją ugdymo procese ir turinyje, vertinant mokinių pasiekimus.

Literatūra

1. Avalos, B. (2011). Teacher professional development in Teaching and Teacher Education over ten years. *Teaching and Teacher Education*, vol. 27(1), pp. 10–20.
2. Banks, J. (2001). *Cultural diversity and education*. Boston: Allyn & Bacon.
3. Beachum, F. D., Dentith, A. M. (2004). Teacher leaders: Creating cultures of school renewal and transformation. *Educational Forum*, vol. 68(3), pp. 276–286.
4. Berger, P. L.; Luckmann, T. (1999). *Socialinis tikrovės konstravimas: žinojimo sociologijos traktatas*. Vilnius: Pradai, 1999.
5. Cropley, A. (2002). *Qualitative Reserch Methods: an Inoroduction for Students of Psychology and Education*. Riga: Zinatne Publishers.
6. Crossley, M., & Watson, K. (2006). *Comparative and international research in education globalization, contex tand difference*. New York: Routledge Falmer.
7. Čekanavičius V., Murauskas G. (2009). *Statistika ir jos taikymai III*, Vilnius: TEV.
8. Day, D.V. (1999). *Developing Teachers: The Challenges of Lifelong Learning*. Psychology Press.
9. Day, D. V., Gronn, P., Salas, E. (2004). Leadership capacity in teams. *The Leadership Quarterly*, vol. 15, (6), pp. 857–880.
10. Denscombe, M. (2010). *The Good Research Guide for small– scale social research projects*. 4rth ed. McGrawHill: Open University Press.
11. Donaldson, G. A., Jr. (2006). *Cultivating leadership in schools*. New York: Teachers College Press.
12. Drisco, J. W., Maschi, T. (2015). *Content Analysis*. Oxford University Press.
13. Grant, C., Gardner, K. Kajee, F., Moodley, R., Somaroo, S. (2010). Teacher leadership: a survey analysis of KwaZulu-Natal teachers' perceptions. *South African Journal of Education Copyright ASA*, vol. 30, pp. 401–419.
14. Grant, C. (2008). We did not put our pieces together: Exploring a Professional development initiative through a distributed leadership lens. *Journal of Education*, vol. 44, pp.85–107.
15. Gonzales, S., Lambert, L. (2014). Teacher leadership in professional development schools: Emerging conceptions, identities, and practices. *Journal of School Leadership*, vol. 11 (1), pp. 6–24.
16. Guskey, T. R. (2002). Professional Development and Teacher Change. *Teachers and Teaching: theory and practice*, vol.8 (3), pp. 381–391.
17. Guskey T.R., Sparks, D. (2000). *Evaluating Professional Development*. CORWIN.
18. Harris, A., Spillane, J. (2004). Distributed leadership through the looking glass. *Management in Education*, vol. 22(1), pp. 31–34.
19. Katzenmeyer, M., Moller, G. (2001). *Awakening the sleeping giant. Helping teachers develop as leaders*, 2nd ed. ThousandOaks, CA: Corwin.
20. Kunnari, I., Ilomaki, L. (2014). *Reframing teachers' work for educational innovation*. ROUTLEDGE. Taylor & Francis Group.
21. Meyers, L. S., Gamst, G., Guarino, A.J. (2013). *Applied Multivariate Research: Design and Interpretation*. Second Edition. SAGE.
22. Oliveira-Formosinho, N., Brook, D. (2009) *Qualities of Education in a Globalised World*. SPRINGER.
23. Pillay, S. (2008). *Teacher leadership: a self-study. Unpublished ME dissertation. Pietermaritzburg*: University of KwaZulu-Natal.
24. Postholm, M. B. (2012). A completed research and development work project in school: The teachers' learning and possibilities, premises and challenges for further development. *Teaching and Teacher Education*, vol. 27 (3), pp. 560–568.

25. Savu, E. (2014). The 'intercultural' teacher - a new response to the teaching career. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, vol. 128, pp. 111–116.
26. Spillane, JP, Halverson, R. & Diamond, JB. (2004). Towards a theory of leadership practice: a distributed perspective. *Journal of curriculum studies*, vol.36, pp.3–34.
27. Tracy, S. J. (2013) *Qualitative Research Methods*. Wiley-Blackwell.
28. Walliman, N. (2006). *Social Research Methods*. SAGE Publications Ltd.

PRIEDAI

KLAUSIMYNAS TARPTAUTINIO MOBILUMO VIZITUOSE DALYVAVUSIEMS PEDAGOGAMS

GERBIAMI KOLEGOS,

Prašome dalyvauti apklausoje apie ERASMUS+ KA1 mobilumo projekto, kuriame Jūs dalyvavote, naudą Jums ir Jūsų mokyklai.

Šis tyrimas atliekamas Lietuvos, Lenkijos, Vokietijos, Suomijos ir Estijos mokyklose, vykdančiose ERASMUS+ KA1 mobilumo projektus 2014–2016 metais.

KELETAS KLAUSIMŲ APIE JUS IR JŪSŲ MOKYKLĄ:

1. Jūs esate:

- Direktorius
- Vidurinės grandies vadovas (pavadootojas, skyriaus vedėjas)
- Mokytojas
- Kita (psichologas, projektų vadovas, bibliotekininkas)

2. Koks Jūsų pedagoginio darbo stažas (įskaitant ir šiuos metus)?

- Mažesnis nei 5 metai
- Nuo 5 iki 15 metų
- Nuo 16 iki 25 metų
- Daugiau kaip 25 metai

3. Jūs dirbate (galite žymėti keletą atsakymų):

- Pradinio ugdymo programoje
- Pagrindinio ugdymo programoje
- Vidurinio ugdymo programoje

4. Kiek Jūsų mokykloje mokosi mokinių?

- Mažiau nei 100
- Nuo 100 iki 300
- Nuo 301 iki 500
- Daugiau nei 500

5. Kuris iš pateiktų apibrėžimų geriausiai apibūdina vietovę, kurioje yra Jūsų mokykla?

- Kaimas (mažiau nei 3 000 gyventojų)
- Miestelis (nuo 3 000 iki maždaug 15 000 gyventojų)

- Mažas miestas (nuo 15 000 iki maždaug 100 000 gyventojų)
- Didelis miestas (nuo 100 000 iki maždaug 1 000 000 gyventojų)
- Labai didelis miestas (daugiau nei 1 000 000 gyventojų)

KLAUSIMAI APIE ERASMUS+ KA1 PROJEKTĄ

6. Ar, be ERASMUS+ KA1 projekto, turite kitos profesinio mokymosi užsienyje patirties?

- Taip
- Ne

7. Ar Jūs esate ERASMUS+ KA1 projekto mokykloje koordinatorius (-ė)?

- Taip
- Ne

8. Ar Jūsų mokykla dalyvauja ERASMUS+ KA1 projekte kartu su kitomis savivaldybės mokyklomis (sudarytas konsorciumas)?

- Taip
- Ne

9. Kokia Jūsų nuomonė apie ERASMUS+ programos KA1 administravimą nacionaliniu lygmeniu? (Į šį klausimą atsako projekto koordinatorius)

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Informacijos apie ERASMUS+KA1 programą yra pakankamai	○	○	○	○	○
Informacija apie ERASMUS+KA1 programą yra aiški	○	○	○	○	○
Švietimo mainų paramos fondo pagalba mokyklai rengiant ir vykdant projektą suteikiama operatyviai	○	○	○	○	○
Švietimo mainų paramos fondo pagalba mokyklai yra naudinga	○	○	○	○	○
ERASMUS+ KA1 programos paraiškos forma yra lengvai užpildoma	○	○	○	○	○
Projektų atranka ir finansavimas yra skaidrus	○	○	○	○	○

KLAUSIMAI APIE JŪSŲ DALYVAVIMĄ ERASMUS+ KA1 PROJEKTE

10. Kokiose veiklose Jūs dalyvavote mobilumo vizitų metu? (galima žymėti keletą atsakymų)

- Kvalifikacijos tobulinimo kursuose
- Šešėliavimo veiklose (stebėjote pedagogų, vadovų darbą)
- Vedėte užsiėmimus kitos šalies mokiniams

11. Prieš mobilumo vizitą į užsienio šalį Jūs: (galima žymėti keletą atsakymų)

- Domėjotės šalies kultūra
- Susipažinote su šalies švietimo sistema

- Lankėte užsienio kalbos kursus
- Ieškojote papildomos informacijos apie dalykus, kurių mokysitės mobilumo metu
- Rengėte mokymo medžiagą vizitui
- Papildomai vizitui nesiruošėte

12. Kaip ERASMUS+ KA1 projektas atitiko Jūsų lūkesčius?

	Viršijo mano lūkesčius	Atitiko mano lūkesčius	Neatitiko mano lūkesčių
Vizitų dalykinė programa	☐	☐	☐
Vizitų organizavimas (užsiėmimų tvarkaraštis, vieta)	☐	☐	☐
Tarpkultūrinio bendravimo patirtys	☐	☐	☐
Priimančios institucijos reagavimas į Jūsų poreikius	☐	☐	☐

13. Kokią naudą Jums davė dalyvavimas ERASMUS+ KA1 projekte?

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Geriau pažįstu ir suprantu kitas kultūras	☐	☐	☐	☐	☐
Praplėčiau savo žinias ir supratimą apie kitos šalies švietimo sistemą	☐	☐	☐	☐	☐
Patobulinau IKT taikymo ugdymo procese gebėjimus	☐	☐	☐	☐	☐
Patobulinau klasės valdymo įgūdžius	☐	☐	☐	☐	☐
Užmezgiau ryšius su kolegomis iš kitų šalių	☐	☐	☐	☐	☐
Išmokau naujų mokymo metodų	☐	☐	☐	☐	☐
Pagerinau užsienio kalbos įgūdžius	☐	☐	☐	☐	☐
Pagilinau žinias, kaip dirbti su išskirtinių mokymosi poreikių turinčiais mokiniais	☐	☐	☐	☐	☐
Įgijau patirties dirbti su kitų kultūrų žmonėmis	☐	☐	☐	☐	☐
Tapau atviresnis pokyčiams ir inovacijoms	☐	☐	☐	☐	☐
Gavau stimulą keisti savo mokymo stilių	☐	☐	☐	☐	☐
Kita (rašykite)....					

14. Kaip skleidėte ERASMUS+ KA1projekte įgytas žinias ir patirtis? (prašome pažymėti visus Jums tinkančius teiginius)

- Vizito patirtis pristačiau metodiniame būrelyje ar pedagogų tarybos posėdyje
- Dalinausi įgyta patirtimi su kolegomis vesdamas atvirąją pamoką (pamokas)
- Parengiau ir vedžiau seminarą kitų mokyklų mokytojams, vadovams
- Skaičiau pranešimą mokytojų konferencijoje
- Parengiau naują mokomąją medžiagą dalyko mokymui
- Parengiau rekomendacijas ugdymo organizavimo tobulinimui
- Dalinausi žiniomis su tėvais
- Įdėjau medžiagą į internetą
- Viešinau projekto naudą žiniasklaidoje
- Sklaidos nevykdžiau

15. Kaip įgyvendinate ERASMUS+ KA1projekto idėjas? (prašome pažymėti visus Jums tinkančius teiginius)

- Pamatytus dalykus pritaikau savo tiesioginiame darbe
- Užkrečiu noru taikyti naujoves mainų vizituose nedalyvavusius kolegas
- Planuoju ir organizuoju kitų kolegų mokymąsi
- Buriu bendraminčių grupes naujiems sumanymams įgyvendinti
- Įtraukiu tėvus į naujovių įgyvendinimą
- Ieškau paramos ir palaikymo už mokyklos ribų
- Mano iniciatyvos prisideda prie mokyklos vertybių ir kultūros puoselėjimo
- Savo mokykloje nematau galimybių pritaikyti vizito metu įgytas žinias

16. Įgyvendinant ERASMUS+ KA1 projektą Jūsų mokykloje...:

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Direktorius skatina dalytis mobilumo vizito metu įgytomis žiniomis su kolegomis	☐	☐	☐	☐	☐
Direktorius pritaria ir palaiko idėjas, atsivežtas iš mobilumo vizitų	☐	☐	☐	☐	☐
Direktorius planuoja konkrečius žingsnius mobilumo vizitų idėjų įgyvendinimui mokykloje	☐	☐	☐	☐	☐
Direktorius domisi, kaip ERASMUS+ KA1 projektas įgyvendinamas mokykloje	☐	☐	☐	☐	☐
Kolegos pritaria ir palaiko idėjas, atsivežtas iš mobilumo vizitų	☐	☐	☐	☐	☐
Mokyklos tvarka ir taisyklės netrukdo projekto idėjų įgyvendinimui	☐	☐	☐	☐	☐
Dalyvavimas ERASMUS+ programoje yra svarbus mokytojo atestacijai ir karjerai	☐	☐	☐	☐	☐

17. Po ERASMUS+ mainų vizitų Jūsų mokykloje...

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Keičiasi ugdymo proceso organizavimas (vyksta dalykų integracija, mokymasis už mokyklos ribų ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐
Pradedami taikyti nauji mokinių mokymosi metodai	☐	☐	☐	☐	☐
Keičiasi ugdymo turinys	☐	☐	☐	☐	☐
Auga mokinių mokymosi motyvacija	☐	☐	☐	☐	☐
Pamokose mokiniai kūrybiškiau ir aktyviau dirba	☐	☐	☐	☐	☐
Gerėja mokinių mokymosi rezultatai	☐	☐	☐	☐	☐
Daugėja tolerancijos ir atvirumo	☐	☐	☐	☐	☐
Keičiasi mokyklos vertybės ir kultūra	☐	☐	☐	☐	☐
Projekto idėjos prisideda prie mokyklos strategijos įgyvendinimo	☐	☐	☐	☐	☐
Daugiau diskutuojama apie mokyklos tarptautiškumo idėją	☐	☐	☐	☐	☐
Projekto veiklos neigiamai paveikė mokyklos tvarką	☐	☐	☐	☐	☐

18. Ką norėtumėte patarti savo kolegoms, kurie ateityje dalyvaus ERASMUS+ KA1 mobilumo projektuose?

Dėkojame už dalyvavimą apklausoje 😊

KLAUSIMYNAS TARPTAUTINIO MOBILUMO VIZITUOSE NEDALYVAVUSIEMS PEDAGOGAMS

GERBIAMI KOLEGOS,

Prašome dalyvauti apklausoje apie Jūsų kolegų, dalyvavusių ERASMUS+ KA1 mobilumo projekte, vizitų užsienyje naudą Jums ir Jūsų mokyklai.

Šis tyrimas atliekamas Lietuvos, Lenkijos, Vokietijos, Suomijos ir Estijos mokyklose, vykdančiose ERASMUS+ KA1 mobilumo projektus 2014–2016 metais.

KELETAS KLAUSIMŲ APIE JUS:

1. Koks Jūsų pedagoginio darbo stažas (įskaitant ir šiuos metus)?

- Mažesnis nei 5 metai
- Nuo 5 iki 15 metų
- Nuo 16 iki 25 metų
- Daugiau kaip 25 metai

2. Kuris iš pateiktų apibrėžimų geriausiai apibūdina vietovę, kurioje yra Jūsų mokykla?

- Kaimas (mažiau nei 3000 gyventojų)
- Miestelis (nuo 3 000 iki maždaug 15 000 gyventojų)
- Mažas miestas (nuo 15 000 iki maždaug 100 000 gyventojų)
- Didelis miestas (nuo 100 000 iki maždaug 1 000 000 gyventojų)
- Labai didelis miestas (daugiau nei 1 000 000 gyventojų)

3. Kiek Jūsų mokykloje mokosi mokinių?

- Mažiau nei 100
- Nuo 100 iki 300
- Nuo 301 iki 500
- Daugiau nei 500

4. Jūs esate:

- Direktorius
- Vidurinės grandies vadovas (pavadootojas, skyriaus vedėjas)
- Mokytojas
- Kita (psichologas, projektų vadovas, bibliotekininkas)

5. Jūs dirbate (galite žymėti keletą atsakymų):

- Pradinio ugdymo programoje
- Pagrindinio ugdymo programoje
- Vidurinio ugdymo programoje

KLAUSIMAI APIE ERASMUS+ KA1 PROJEKTĄ

6. Kokia, Jūsų nuomone, pedagogų profesinio tobulinimosi užsienyje veikla yra naudingiausia?

- Kvalifikacijos tobulinimo kursai užsienyje
- Pedagogų, vadovų darbo stebėjimas užsienio mokyklose
- Užsiėmimų vedimas kitos šalies mokiniams

7. Kaip grįžę iš mainų vizitų Jūsų kolegos vykdė ERASMUS+ KA1 projekte įgytų žinių ir patirties sklaidą mokykloje? (prašome pažymėti visus tinkančius teiginius):

- Vizito patirtis pristatė metodiniame būrelyje ar pedagogų tarybos posėdyje
- Dalijosi įgyta patirtimi su kolegomis vesdami atvirąją pamoką (pamokas)
- Parengė ir vedė seminarą kitų mokyklų mokytojams, vadovams
- Skaitė pranešimą mokytojų konferencijoje
- Parengė naują mokomąją dalyko medžiagą
- Parengė rekomendacijas ugdymo organizavimo tobulinimui
- Dalijosi žiniomis su tėvais
- Įdėjo medžiagą į internetą
- Viešino projekto naudą žiniasklaidoje
- Sklaidos nevykdė

8. Kaip Jūsų kolegos, dalyvavę mainų vizituose, įgyvendina ERASMUS+ KA1 projekto idėjas? (prašome pažymėti visus tinkančius atsakymus)

- Pamatytus dalykus pritaiko savo tiesioginiame darbe
- Užkrečia noru taikyti naujoves mainų vizituose nedalyvavusius kolegas
- Planuoja ir organizuoja kitų kolegų mokymąsi
- Buria bendraminčių grupes naujiems sumanymams įgyvendinti
- Įtraukia tėvus į naujovių įgyvendinimą
- Ieško paramos ir palaikymo už mokyklos ribų
- Savo iniciatyvomis prisideda prie mokyklos vertybių ir kultūros puoselėjimo
- Mokykloje netaiko vizito metu įgytų žinių

9. Įgyvendinant ERASMUS+ KA1 projektą Jūsų mokykloje...:

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Direktorius skatina dalytis mobilumo vizito metu įgytomis žiniomis su kolegomis	☐	☐	☐	☐	☐
Direktorius pritaria ir palaiko idėjas, atsivežtas iš mobilumo vizitų	☐	☐	☐	☐	☐
Direktorius planuoja konkrečius žingsnius mobilumo vizitų idėjų įgyvendinimui mokykloje	☐	☐	☐	☐	☐
Direktorius domisi, kaip ERASMUS+ KA1 projektas įgyvendinamas mokykloje	☐	☐	☐	☐	☐
Mokytojai, nedalyvavę ERASMUS+ KA1 projekte, pritaria ir palaiko idėjas, atsivežtas iš mobilumo vizitų	☐	☐	☐	☐	☐
Mokytojai, nedalyvavę ERASMUS+ KA1 mobilumo vizituose, įsitraukia į projekto veiklas	☐	☐	☐	☐	☐
Mokyklos tvarka ir taisyklės netrukdo projekto idėjų įgyvendinimui	☐	☐	☐	☐	☐
Dalyvavimas ERASMUS+ programoje yra svarbus mokytojo atestacijai ir karjerai	☐	☐	☐	☐	☐

10. Po ERASMUS+ mainų vizitų Jūsų mokykloje...

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Keičiasi ugdymo proceso organizavimas (vyksta dalykų integracija, mokymasis už mokyklos ribų ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐
Pradedami taikyti nauji mokinių mokymosi metodai	☐	☐	☐	☐	☐
Keičiasi ugdymo turinys	☐	☐	☐	☐	☐
Auga mokinių mokymosi motyvacija	☐	☐	☐	☐	☐
Pamokose mokiniai kūrybiškiau ir aktyviau dirba	☐	☐	☐	☐	☐
Gerėja mokinių mokymosi rezultatai	☐	☐	☐	☐	☐
Daugėja tolerancijos ir atvirumo	☐	☐	☐	☐	☐
Keičiasi mokyklos vertybės ir kultūra	☐	☐	☐	☐	☐
Projekto idėjos prisideda prie mokyklos strategijos įgyvendinimo	☐	☐	☐	☐	☐
Daugiau diskutuojama apie mokyklos tarptautiškumo idėją	☐	☐	☐	☐	☐
Projekto veiklos neigiamai paveikė mokyklos tvarką	☐	☐	☐	☐	☐

11. Ką dar norėtumėte pasakyti apie ERASMUS+ KA1projekto įgyvendinimą Jūsų mokykloje?

KLAUSIMYNAS TĖVAMS

GERBIAMI TĖVELIAI,

Jūsų vaiko mokykla dalyvauja tarptautiniame ERASMUS+ projekte. Prašome dalyvauti apklausoje apie mokytojų vizitų į užsienį naudą mokyklai.

Tyrimas vykdomas Lietuvos, Lenkijos, Vokietijos, Suomijos ir Estijos mokyklose, vykdytose K1 mobilumo projektus 2014–2016 metais.

KELETAS KLAUSIMŲ APIE JUS:

1. Jūsų vaikas mokosi:

- Pagrindinio ugdymo programoje (8–10 klasės)
- Vidurinio ugdymo programoje (11–12 klasės)

2. Kuris iš pateiktų apibrėžimų geriausiai apibūdina bendruomenę, kurioje yra Jūsų mokykla?

- Kaimas (mažiau nei 3,000 gyventojų)
- Miestelis (nuo 3,000 iki maždaug 15,000 gyventojų)
- Mažas miestas (nuo 15,000 iki maždaug 100,000 gyventojų)
- Didelis miestas (nuo 100,000 iki maždaug 1,000,000 gyventojų)
- Labai didelis miestas (daugiau nei 1,000,000 gyventojų)

3. Kiek Jūsų mokykloje mokosi mokinių?

- Mažiau nei 100
- Nuo 100 iki 300
- Nuo 301 iki 500
- Daugiau nei 500
- Nežinau

4. Kaip vertinate tarptautiškumo veiklas Jūsų vaiko mokykloje?

	Sutinku	Iš dalies sutinku	Nesutinku	Nežinau
Mokykla informuoja tėvus apie vykdomus tarptautinius projektus, mokytojų vizitus užsienyje	☐	☐	☐	☐
Mokykla informuoja tėvus apie mokytojų vizitų užsienyje tikslus ir naudą	☐	☐	☐	☐
Tėvai yra įtraukiami į mokyklos tarptautinių iniciatyvų	☐	☐	☐	☐

planavimą ir (arba) įgyvendinimą				
Mūsų mokykla tarptautiniams ryšiams skiria pakankamai dėmesio	☐	☐	☐	☐
Dėl mokytojų vizitų į užsienio šalis nevedamos pamokos nukenčia ugdymo procesas	☐	☐	☐	☐

5. Ką Jūs manote apie tarptautiškumo projektų naudą mokyklai?

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Man svarbu, kad mokykla remtųsi gerąja tarptautine patirtimi	☐	☐	☐	☐
Man svarbu, kad mokiniai mokykloje įgytų tarptautinių kompetencijų	☐	☐	☐	☐
Vizitai į užsienio šalis yra reikšmingi keliant mokytojų kvalifikaciją	☐	☐	☐	☐
Mokytojų vizitai į užsienio šalis leidžia pagerinti mokinių mokymą	☐	☐	☐	☐
Mokytojų vizitai į užsienio šalis paskatina mokyklą tobulėti	☐	☐	☐	☐
Tarptautiniai projektai gerina mokinių mokymosi pasiekimus	☐	☐	☐	☐
Mokytojų vizitai į užsienio šalis yra tuščias lėšų ir laiko švaistymas	☐	☐	☐	☐

6. Kokių dar turite komentarų apie mokyklos dalyvavimą tarptautiniuose projektuose?

Dėkojame už dalyvavimą apklausoje 😊

KLAUSIMYNAS MOKSLEIVIAMS

GERBIAMAS MOKSLEIVI,

Jūsų mokykla dalyvauja tarptautiniame ERASMUS+ projekte. Prašome dalyvauti apklausoje apie mokytojų vizitų į užsienį naudą mokyklai.

Tyrimas vykdomas Lietuvos, Lenkijos, Vokietijos, Suomijos ir Estijos mokyklose, vykdytose K1 mobilumo projektus 2014–2016 metais.

KELETAS KLAUSIMŲ APIE TAVE:

1. Tu mokaisi:

- Pagrindinio ugdymo programoje (8–10 klasės)
- Vidurinio ugdymo programoje (11–12 klasės)

2. Kuris iš pateiktų apibrėžimų geriausiai apibūdina bendruomenę, kurioje yra Jūsų mokykla?

- Kaimas (mažiau nei 3,000 gyventojų)
- Miestelis (nuo 3,000 iki maždaug 15,000 gyventojų)
- Mažas miestas (nuo 15,000 iki maždaug 100,000 gyventojų)
- Didelis miestas (nuo 100,000 iki maždaug 1,000,000 gyventojų)
- Labai didelis miestas (daugiau nei 1,000,000 gyventojų)

3. Kiek Jūsų mokykloje mokosi mokinių?

- Mažiau nei 100
- Nuo 100 iki 300
- Nuo 301 iki 500
- Daugiau nei 500
- Nežinau

4. Ar tau yra tekę dalyvauti mainų vizito programoje užsienyje?

- Taip
- Ne

5. Kiek tau yra svarbu, kad mokyklos mokytojai...?

	Labai svarbu	Svarbu	Nesvarbu	Neturiu nuomonės
Gerai mokėtų užsienio kalbą	☐	☐	☐	☐
Parvežtų įdomių dalyko mokymo idėjų iš užsienio	☐	☐	☐	☐
Pamokoje taikytų IT technologijas	☐	☐	☐	☐
Rengtų užduotis, naudodami kitų šalių pavyzdžius	☐	☐	☐	☐
Dalykų pamokose teiktų užduotis, kurioms atlikti reikalinga informacija užsienio kalba	☐	☐	☐	☐

Integruotų dalyko ir užsienio kalbos pamokas	☐	☐	☐	☐
Būtų atviri ir tolerantiški kitokiems požiūriams ir kultūroms	☐	☐	☐	☐
Bendradarbiautų su kitų šalių mokytojais	☐	☐	☐	☐
Organizuotų bendrą mokymąsi su kitų šalių mokiniais <i>on-line</i>	☐	☐	☐	☐
Organizuotų bendrus mūsų klasės projektus su kitų šalių mokiniais	☐	☐	☐	☐
Organizuotų mokinių išvykas į kitų šalių mokyklas	☐	☐	☐	☐

6. Kaip elgiasi mokytojai, grįžę iš užsienio mainų vizitų?

Mūsų mokytojai, grįžę iš užsienio vizitų...	Sutinku	Iš dalies sutinku	Nesutinku
Pasakoja savo įspūdžius	☐	☐	☐
Pasakoja apie mokinių mokymąsi užsienyje	☐	☐	☐
Pamokose pateikia medžiagos užsienio kalba	☐	☐	☐
Teikia užduotis, kurių atlikimui reikalinga informacija užsienio kalba	☐	☐	☐
Pradedą vesti pamokas įdomiau	☐	☐	☐
Sugalvoja įvairios įdomios projektinės veiklos	☐	☐	☐
Pateikia įdomesnių užduočių darbui namuose	☐	☐	☐
Dažniau naudoja išmaniąsias technologijas	☐	☐	☐
Parveža kontaktų bendravimui su kitų šalių mokiniais	☐	☐	☐
Teikia užduočių, kurias galima atlikti kartu su kitų šalių mokiniais <i>on-line</i>	☐	☐	☐

7. Kokių turite komentarų, pasiūlymų ir norų, susijusių su jūsų mokyklos dalyvavimu tarptautiniuose projektuose?

Dėkojame už dalyvavimą apklausoje ☺

**SUTELKTOSIOS DISKUSIJOS GRUPĖS, SKIRTOS MOKYKLŲ VADOVAMS,
KLAUSIMAI**

PEDAGOGŲ PROFESINIO TOBULINIMOSI DIMENSIJOS	PASKIRTIS	KLAUSIMAI
<p>TURINIO YPATYBĖS Europinė dimensija švietime. Profesinio tobulinimosi užsienyje dermė su mokyklos strategija</p>	<p>Atskleisti pedagogų profesinio tobulinimosi ir mokyklos strateginių siekių dermę</p>	<p>Ką jums reiškia europinė švietimo dimensija mokykloje? Kaip Jūsų mokykloje buvo parinktos mainų vizitų temos? Koks mokytojų vaidmuo parenkant mokymosi temas? Kaip mainų vizito tikslai dera su institucijos strategija, kitais mokyklos projektais? Kaip surandami užsienio partneriai ir kaip atrenkamos mokymo institucijos? Į ką reikėtų atkreipti dėmesį renkantis partnerį, mokymo instituciją? Kaip jūsų mokykloje mainų vizitams atrenkami pedagogai? Kokios taisyklės, kriterijai? Kokius pedagogų, dalyvavusių vizituose, pokyčius pastebite (pamokose, organizuojant popamokinę veiklą, bendraujant su kolegomis, mokiniais, mokinių tėvais ir pan.)? Kiek mainų vizitai pateisino Jūsų, kaip vadovo, lūkesčius? Koks yra/turėtų būti Savivaldybės administracijos švietimo skyriaus vaidmuo planuojant ir įgyvendinant projektą? Kokios paramos ir savivaldybės švietimo padalinio galima tikėtis? Jūsų manymu, kas teikia daugiau naudos mokytojo profesiniam augimui: kursai, šešėliavimas ar mokymas kitos šalies mokykloje? Kodėl?</p>
<p>KONTEKSTO YPATYBĖS Mokyklos parama profesiniam tobulinimui užsienyje ir jo pripažinimas</p>	<p>Nustatyti, kaip mokykla remia mainų vizitų įgyvendinimą, kaip jas pripažįsta</p>	<p>Koks kitų kolegų požiūris į vizituose dalyvavusius pedagogus? Kaip vertinama projekto metu gautos informacijos sklaida ir vizituose dalyvavusių mokytojų iniciatyvos? Koks Jūsų vaidmuo skatinant ir palaikant vizituose dalyvavusių mokytojų lyderystę? Kaip mainų vizitai keičia mokytojų karjeros galimybes? Kaip vertinate projekto idėjų perkeliamumą į kitas mokyklas galimybes? Kaip tai gali būti/yra įgyvendinama? Kaip vertinate idėją ERASMUS+ KA1 projektuose dalyvauti kartu su kitomis Savivaldybės mokyklomis (konsorciumo modelį)? Kaip vertinate švietimo mainų paramos fondo (NAC) veiklą rengiant ir įgyvendinant projektą? Kokios papildomos paramos ir pagalbos reikėtų?</p>
<p>MOKYKLOS SISTEMA Ugdymo organizavimo pokyčiai įgyvendinant ERASMUS+ KA1 projektą</p>	<p>Atskleisti, kaip pedagogų mobilumo vizitai keičia mokyklos politiką, kultūrą, mokinių ugdymo procesą ir pan. Atskleisti pokyčių kryptis</p>	<p>Kaip vertinate mokyklos kaitą po ERASMUS+ KA1 vizitų? Kuo svarbūs jūsų institucijai įvykę pokyčiai? Koks įvykusių pokyčių poveikis institucijos veiklai? Koks jų tvarumas? Kokios, jūsų manymu, ERASMUS+ KA1 projekto sėkmių ir nesėkmių priežastys?</p>
<p>MOKINIŲ MOKYMOSI PAŽANGA Mokinių mokymosi pokyčiai įgyvendinant ERASMUS+ KA1 projektą</p>	<p>Atskleisti potencialias ERASMUS+ KA1 projekto sąsajas su mokinių mokymosi pasiekimais</p>	<p>Kaip manote, kiek mokytojų mobilumas keičia mokinių mokymosi motyvaciją ir pažangą? Kaip pasikeitė mokinių mokymosi procesas po ERASMUS+ KA1 vizitų? Kaip mokytojų mobilumas keičia mokinių vertybes ir nuostatas?</p>

GRUPĖS DISKUSIJOS SU MOBILUMO VIZITUOSE (mokymo kursuose, šešėliavimo veiklose) DALYVAVUSIAIS PEDAGOGAIS KLAUSIMAI

PEDAGOGŲ PROFESINIO TOBULINIMOSI DIMENSIJOS	PASKIRTIS	KLAUSIMAI
PROCESO KINTAMIEJI Reakcija į mobilumo vizito organizavimą	Atskleisti mobilumo vizitų dalyvių pasitenkinimą ERASMUS+ KA1 veiklų planavimu, organizavimu ir įgyvendinimu	Koks jūsų bendras įspūdis apie ERASMUS+ KA1 vizitus, kuriuose dalyvavote? Kaip Jūsų mokykloje buvo atrinkti vizituose dalyvaujantys mokytojai? Kaip tai reikėtų daryti, kad ERASMUS+ KA1 veiklos duotų kuo daugiau naudos mokyklos pažangai? Kaip Jūsų mokykloje buvo pasirinktos mainų vizitų turinys? Kaip reikėtų parinkti temas, kad vizitai teiktų kuo daugiau naudos? Kas Jums labiausiai patiko vizito metu? Kodėl? Kas Jums labiausiai nepatiko vizito metu? Kodėl? Jūsų manymu, kas teikia daugiau naudos mokytojo profesiniam augimui: kursai, šešėliavimas ar mokymas kitos šalies mokykloje? Kodėl?
TURINIO YPATYBĖS Europinė dimensija švietime. Profesinio tobulinimosi užsienyje dermė su pedagogo ir mokyklos poreikiais	Atskleisti ERASMUS+ KA1 projekto ir pedagogo profesinio tobulinimosi poreikių bei mokyklos strateginių siekių dermę	Kaip europinė švietimo dimensija suprantama jūsų mokykloje? Kuo ERASMUS+ KA1 projekto vizitas buvo Jums naudingas? Kaip mobilumo vizito turinys pateisino Jūsų lūkesčius? Kodėl? Kaip pasikeitė Jūsų nuostatos ir veikla po vizito? Kaip mobilumo vizito tikslai dera su institucijos strategija, kitais mokyklos projektais?
KONTEKSTO YPATYBĖS Mokyklos parama profesinio tobulinimosi užsienyje idėjoms, mokytojų lyderystė	Nustatyti, kaip mokykla remia mainų vizitų idėjų įgyvendinimą ir kaip jas pripažįsta. Atskleisti mobilumo vizituose dalyvavusių pedagogų lyderystės gerą patirtį ir kliūtis	Koks kitų kolegų požiūris į mobilumo vizituose dalyvavusius pedagogus? Kaip jie vertina projekto metu gautos informacijos sklaidą ir vizituose dalyvavusių mokytojų iniciatyvas? Koks mokyklos vadovų požiūris į vizituose dalyvavusius pedagogus, jų iniciatyvas? Kaip administracija padėjo dalintis naujovėmis su kitais mokyklos bendruomenės nariais, jas įgyvendinti? Kodėl pedagogai nori/ nenori dalintis mobilumo vizito metu gautomis žiniomis, medžiaga su kolegomis? Kaip mainų vizitai keičia mokytojų karjeros galimybes?
MOKYKLOS SISTEMA Ugdymo organizavimo pokyčiai įgyvendinant ERASMUS+ KA1 projektą	Atskleisti, kaip pedagogų mobilumo vizitai keičia mokyklos politiką, kultūrą, mokinių ugdymo procesą ir pan.	Kaip vertinate mokyklos kaitą po ERASMUS+ KA1 vizitų? Kuo svarbūs jūsų institucijai įvykę pokyčiai? Kokios, Jūsų manymu, ERASMUS+ KA1 projekto sėkmių ir nesėkmių priežastys? Kokiomis svarbiausiomis nuostatomis reikėtų vadovautis, kad ES lėšos, skirtos kvalifikacijos tobulinimo vizitams, mokyklai duotų didžiausią naudą?
MOKINIŲ MOKYMOSI PAŽANGA Mokinių mokymosi pokyčiai įgyvendinant ERASMUS+ KA1 projektą	Atskleisti, koks yra mokytojų profesinio tobulinimosi poveikis mokinių mokymo(si) procesui	Kaip pasikeitė Jūsų mokinių mokymosi veiklos, motyvacija ir rezultatai Jums taikant mobilumo metu įgytas žinias? Koks ERASMUS+ KA1 projekto poveikis kitų pedagogų darbui?

EUROPINIO PLĖTROS PLANO ANALIZĖ

Vieta	Mokyklos dydis*	Organizacijos poreikiai kokybės užtikrinimo ir tarptautiškumo plėtros srityse	Mobilumo veiklų indėlis užtikrinant įvardintus poreikius	Įgytos patirties tvarumo užtikrinimo priemonės
SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI:				
Mokyklos dydis pagal mokinių skaičių:			Mokyklos vieta:	
<300 – iki 300			M – miestas	
301–500 – nuo 301 iki 500			RC – rajono centras	
>500 – virš 500			K – kaimas	
*Lentelės pabaigoje šioje skiltyje L/D – lopšelis-darželis, KC – konsorciumas pagal dydį nevertinti				
M	>500	Aiškliai įvardyti organizacijos poreikiai, jie siejami su gimnazijos strateginiu planu. Tarptautiškumo ir europinės dimensijos plėtojimas suprantamas kaip pedagogų įgalinimas inicijuoti naujas tarpkultūrines veiklas, galimybė kelti kvalifikaciją užsienyje, veiklų su turimais partneriais tęstinumo užtikrinimas. <i>Silpni vadovų ir personalo komunikavimo anglų kalba įgūdžiai, nepasitikėjimas bendradarbiauti tarptautiniame lygmenyje, neišnaudojamos galimybės kelti kvalifikaciją užsienyje, trūksta žinių, ryžto ir drąsos naujoms tarpkultūrinėms iniciatyvoms, sunku išlaikyti sistemingus ryšius su jau esamais tarptautiniais partneriais.</i>	Paiškinimas detalus, įvardytas kiekvienos veiklos indėlis įvardintiems poreikiams užtikrinti pagal tikslines auditorijas.	Patirties įskaitymas keliant kvalifikaciją, drąsinimas inicijuoti naujas tarpkultūrines iniciatyvas, tęsti tarptautinio bendradarbiavimo tradicijas.
RC	>500	Organizacijos poreikiai nedetalizuoti, labai apibendrinto pobūdžio, siejami su gimnazijos strateginiu tikslu (<i>gerinti ugdymo kokybę ir veiksmingumą</i>), išorės vertintojų rekomendacijomis (<i>taikyti įvairesnius, geresnius mokymo(si) metodus</i>). Tarptautiškumo plėtra suprantama kaip mokytojų judumo tarptautiniu mastu galimybė.	Apibendrinto pobūdžio, nekonkretizuotas. <i>Mokytojai kels kvalifikaciją kursuose, kurių tematika – pamoka, nauji ir geresni mokymo metodai ir būdai, mokinių aktyvinimas ir motyvavimas, pamokų organizavimas netradicinėse aplinkose.</i>	Akcentuojama sklaida, patarimų metodinei tarybai, mokytojams forma susiejama su mokyklos strateginiu siekiu.

RC	>500	Organizacijos poreikiai aiškiai įvardyti, konkretizuoti, siejami su strateginiu planu. Aiškiai įvardintas tarptautiškumo plėtros poreikis, jis matomas pasikeitusio mokytojo, organizacijos vertybių, misijos kaitos kontekste: <i>Reikalingi inovatyviai mąstantys pedagogai. Mokytojas turi gerai orientuotis nuolat besikeičiančioje visuomenėje, suprasti politinius, ekonominius bei socialinius pokyčius, mokėti juos įvardyti ir komentuoti mokiniams bei jų tėvams. Šiandieninis mokytojas turi gerai suvokti valstybės švietimo politiką, matyti europinį bei pasaulinį jos kontekstą; Tarpkultūrinis bendravimas ir bendradarbiavimas kuriant naują, modernią, atvirą kaitai, besimokančią gimnaziją.</i>	Paiškinime detalizuotas kiekvienos veiklos indėlis įvardytiems poreikiams užtikrinti.	Akcentuojama sklaida, kolegų konsultavimas siekiant strateginių tikslų.
RC	301–500	Organizacijos poreikiai aiškiai įvardyti, akcentuojamas IKT panaudojimo ugdymo procese poreikis, tačiau prioritetas nėra išgrynintas. Organizacijos poreikių spektras labai platus, įvardytas beveik visų kompetencijų tobulinimo poreikis. Europinė dimensija suprantama kaip europinės patirties perkėlimas: <i>Savo mokykloje pasigendame Europinės dimensijos: Europos šalių kūrybiškumo, inovacijų diegimo patirties, vykdomų tarptautinių mainų, mobilumo programų; tarptautinių mainų programų vykdymas: bendrauti ir bendradarbiauti su Europos sąjungos kolegomis, apsilankyti ugdymo įstaigose, stebėti ugdymo procesą, užmegzti profesinius ryšius. Su kintančia mokyklos misija sąsaja menka.</i>	Paiškinime detalizuotas kiekvienos veiklos indėlis įvardytiems poreikiams užtikrinti, tačiau kiekvienoje iš veiklų tikimasi beveik visų organizacijos poreikių užtikrinimo: <i>Šiuose kursuose tikimės aukščiau išvardintų 1, 2, 3 ir 4 poreikių tenkinimo.</i>	Dalyvių pasiūlymai strateginiam vystymuisi ateityje.
M	>500	Aiškiai įvardytas prioritetas – <i>mokytojų kalbinės, dalykinės ir bendrakultūrinės kompetencijos.</i> Organizacijos kompetencijų poreikis įvardijamas organizacijos strateginio veiklos plano, Europos Sąjungos ir Lietuvos švietimo politikos tikslų kontekste. Aiški organizacijos strateginė kryptis, mobilumo veiklos nukreiptos į organizacijos numatytos krypties vystymą: <i>Sudėtingėjant dalykų programų turiniui, atspindinčiam tarpdiscipliniškumo ir tarptautiškumo aspektus, didėja ir mokytojo atsakomybė bei atskaitomybė rengiant mokinius asmeninio ir profesinio gyvenimo kaitai.</i>	Projekto veiklos nėra įvardytos. Vardijamos tikėtinai padidėjusios mokytojų kompetencijos.	Dalykinių kompetencijų integravimas į ugdymo programą.
M	>500	Aiškiai įvardytas organizacijos prioritetas, tikslinė projekto auditorija. Poreikis grindžiamas mokyklos psichologės vykdytu tyrimu. Tarptautinė plėtra suprantama kaip kitų šalių patirties pritaikymas, ryšių užmezgimas: <i>Pritaikyti kitų ES šalių patirtį, patobulinti savo kalbinius įgūdžius, užmegzti glaudesnius ryšius su užsienio partneriais, susipažinti su jų taikomomis programomis.</i>	Paiškinime detalizuotas kiekvienos veiklos indėlis įvardytiems poreikiams užtikrinti.	Parengta socialinių įgūdžių ugdymo užsiėmimų metodika, mokymai mokiniams ir auklėtojams.

M	>500	Aiškiai išskirtas prioritetas poreikis – ispanų kalbos kalbinė kompetencija, tarpkultūrinio, tarpdisciplininio bendradarbiavimo galimybių plėtra. Kitos ugdytinės kompetencijos taip pat minimos kontekste. Tarptautiškumo plėtra suprantama kaip <i>tarptautinio bendradarbiavimo su kitomis įstaigomis, mokyklomis ir kolegoms kitose šalyse užmezgimas, europinio sąmoningumo didinimas.</i>	Įvardytos dvi veiklų grupės, kuriomis bus siekiama nusistatytų tikslų.	Sklaida, pakitusi pamokos kokybė.
M	>500	Organizacijos poreikiai įvardyti aiškiai, siejami su mokyklos metine veiklos programa, strateginiu planu, tobulintinių kompetencijų spektras platus. Tarptautiškumo plėtra suprantama kaip užsienio patirties diegimas organizacijoje: <i>Partnerystė tarptautiniu lygmeniu leis mokyklai siekti efektyvesnio strateginio valdymo, mokymo kokybės užtikrinimo, palankaus emocinio klimato mokykloje kūrimo.</i>	Veiklos įvardytos, konkretizuotas jų indėlis įvardytų poreikių užtikrinimui.	Pakitusi projekte dalyvavusių mokytojų veikla mokykloje (įvairesnė pamoka, patrauklios mokymo(si) veiklos, šiuolaikinių technologijų naudojimas) pagalba kolegoms stiprinant mokymo(si) įgūdžius.
M	>500	Organizacijos poreikiai tiesiogiai perteikiami cituojant organizacijos tikslus – mokinių kūrybiškumo ugdymas ir mąstymo lavinimas. Organizacija turi savo profilį (rusų kalba taikant dvikalbio ugdymo modelį). Tarptautiškumo plėtra suprantama kaip vadovavimasis užsienio šalių patirtimi: <i>Vadovautis europinio darbo patirtimi tobulinant pedagogines ir vadybines kompetencijas ir taikyti jas ugdyme ir vadyboje.</i>	Veiklos siejamos su bendraisiais mokyklos tikslais.	Patirties integracija siejama su padidėjusiomis mokytojų ir pačios mokyklos kompetencijomis, patirties sklaida mokykloje ir už jos ribų.
M	301–500	Organizacijos poreikiai aiškiai įvardyti, grindžiami mokyklos veiklos įsivertinimu ir kokybinių pokyčių valdymo grupės tikslu: <i>modernizuoti mokyklą, kad ji taptų europietiškesnė, besimokančia organizacija.</i> Tarptautiškumo plėtra suprantama kaip kitų šalių patirties perėmimas: <i>Svarbu sužinoti, kaip tokie mokiniai mokomi Europoje, padėti kiekvienam mokytojui suvokti savo ir kitų šalių ugdymo pranašumus, trūkumus ir rasti būdus problemoms spręsti. Susipažinti su ugdymo proceso organizavimo patirtimi, perimti gerąją patirtį lankantis mokyklose ir palyginti su Lietuva.</i>	Veiklos įvardytos, konkretizuotas jų indėlis įvardytų poreikių užtikrinimui, įvardyta ir numatyta šalies kultūrinio pažinimo veikla: <i>Bus sudaryta galimybė geriau pažinti šalį lankantis muziejuose, teatruose ir važiuojant į ekskursijas.</i>	Akcentuojamas patirties pritaikymas organizacijoje, sklaida. Įgyta patirtis siejama su gerėjančiais mokinių pasiekimais, numatoma matuoti kokybinius ir kiekybinius ugdymo pokyčius.

M	>500	<p>Organizacijos poreikiai pristatomi mokyklos europinio vystymo ir strateginio organizacijos plano kontekste, konkretizuoti, nukreipti į bendrą mokyklos kompetencijų plėtrą. Tarptautiškumo plėtra suprantama kaip bendradarbiavimas su užsienio kolegomis, naujų projektų, mainų programų vykdymas, socialinio, kultūrinio akiračio plėtimas:</p> <p><i>Dalyviai turės galimybę susipažinti su šalių švietimo struktūra, anglakalbių kraštų kultūra, lavins kalbėjimo įgūdžius, stebės pamokas, bendradarbiaus su kolegomis, palaikys ryšį, kartu galės kurti naujus projektus, vykdyti mainų programas. Užmegs ryšius su kitomis mokyklomis iš visos Europos Sąjungos, o tai leis keistis idėjomis ir patirtimi, pagilinti kalbines kompetencijas, praplėsti socialinį ir kultūrinį akiratį bei paskatins kitus mokyklos bendruomenės narius aktyviau dalyvauti projektinėje veikloje.</i></p>	Veiklos įvardytos, konkretizuotas jų indėlis įvardintų poreikių užtikrinimui.	Siejama su pakitusiu mokytojo darbu pamokoje, įvairaus pobūdžio patirties sklaida, kolegų mokymu.
M	>500	<p>Labai aiškiai įsivardyta organizacijos strateginė kryptis, prioritetas, įvardinti konkretūs organizacijos poreikiai. Tarptautiškumo plėtra suprantama kaip bendravimas ir bendradarbiavimas daugiatautėje komandoje, užsienio patirties pritaikymas: <i>Pasidalinti gerąja patirtimi tarptautiniu lygmeniu, burtis į europinius tinklus, stiprinti kontaktus tarp šalių ir mokyklų, užtikrinant tarptautiškumo plėtrą. Kvalifikacijos tobulinimas užsienyje yra neatsiejamas nuo kultūros, krašto pažinimo, bendravimo ir bendradarbiavimo daugiatautėje komandoje.</i></p>	Veiklos įvardytos, konkretizuotas jų indėlis įvardintų poreikių užtikrinimui.	Akcentuojama mokytojų pakitusi veikla mokykloje, projekto idėjų sklaida, ugdymo ir strateginio plano korekcijos.
K	<300	<p>Organizacijos kokybės užtikrinimo poreikiai įvardyti, siejami su organizacijos strateginiu planu. Aiškus organizacijos prioritetas. Tarptautiškumo srities poreikiai matomi per užsienio kalbos kompetenciją, ryšių su partnerinėmis institucijomis tobulinimą: <i>Ryšių su partnerinėmis institucijomis tobulinimas – tai vienas iš mūsų institucijos tikslų. Europinę dimensiją bei kalbines kompetencijas galime lavinti ir įgyti tik bendraudami Europos šalyse ir užsienio (anglų) kalba. Tik išvykdamas už institucijos ribų gali įgyti naujų mokymo metodų ir priemonių bei įrankių. Įgiję naujos patirties užsienyje galėsime sudominti partnerines institucijas ir organizacijas, bei pristatyti mūsų institucijos šiuolaikinį, naują veidą.</i></p>	Veiklų indėlis įvardintų poreikių užtikrinimui siejamas su mokyklos prioritetine sritimi – netradicinių edukacinių erdvių kūrimu.	Patirties integravimas siejamas su mokyklos prioritetine sritimi – netradicinių edukacinių erdvių kūrimu, akcentuojama sklaida, pakitusi mokytojo veikla, naujos kokybės radimasis mokykloje, integracija į mokymo programas bei institucijos plėtos planą.

K	>500	Organizacijos poreikiai aiškiai įvardyti, dera su organizacijos strategine kryptimi, aiški organizacijos strateginė kryptis (sustiprintas mokymą kalbų ir informacinių technologijų mokymas,) įvardytas tarptautiškumo plėtros poreikis: <i>Ilgalaikių partnerystė su užsienio šalių partneriais užmezgimas, dalyvavimas ir mainų programų organizavimas, savanoriystės ir mentoriavimo pagrindais pagrįstų gerosios patirties pasidalijimo vizitų organizavimas.</i>	Aiškiai įvardyta, kaip numatytos veiklos prisidės prie organizacijos poreikių įgyvendinimo užtikrinimo.	Patirties integravimas atskleidžiamas per sklaidą, strateginio plano korekcijas, naujus ugdymo modelius. Aiški sąsaja siejama su mokyklos strategine kryptimi (<i>Bus išgryninti gimnazijos savitumą ir originalumą pabrėžiantys metodai, kuriais galės naudotis visi užsienio kalbų mokytojai; Sukurti išmaniojo mokymo(si) organizavimo modelį, kuris bus vienas pirmųjų rajone ir mieste.</i>)
K	<300	Aiškiai įvardytos tobulintinos sritys, jos siejamos su organizacijos strateginiu planu. Tarptautiškumo plėtros srityje minimas užsienio kalbų kompetencijų, tarpkultūrinio bendravimo ir bendradarbiavimo poreikis: <i>Mokykla toliau plėtos tarptautinį bendravimą ir bendradarbiavimą, mokysis iš partnerių, įgis naujos patirties. Bendravimas formalioje ir neformalioje aplinkoje partnerių šalyje suteiks progą praplėsti turkų kalbos žodyną, prisidės prie Europos vystymosi plane numatyto gebėjimo bendrauti ne viena užsienio kalba, praplės europinę dimensiją kiekviename gyvenimo etape atnaujinti turimas žinias, vadybos ir žinių dermę.</i>	Veiklos įvardytos, paaiškinta, kaip jos prisidės prie įvardintų poreikių įgyvendinimo užtikrinimo.	Akcentuojama sklaida, pakitusi mokytojų veikla, kryptingumas rengiant strateginius planus.
K	<300	Organizacijos poreikiai įvardyti, tarptautiškumo plėtojimas išreiškiamas per kitų šalių pažinimą, mokinių užsienio kalbos gebėjimų tobulinimą, mokyklos dalyvavimą ES projektuose: <i>Siekiami stiprinti mokinių užsienio kalbos žinias, sustiprinti tarpkultūrinį pažinimą, supratimą apie ES vertybines nuostatas ir aktyvų dalyvavimą visuomenėje. Mokytojai siekia dalyvauti tarptautiniuose projektuose tarp ES šalių mokyklų įtraukiant į projektų veiklas savo mokinius.</i>	Veiklos nėra konkretizuotos, įvardytas tik planuojamų veiklų pobūdis (struktūruoti kursai), įvardytas jų indėlis į organizacijos poreikių įgyvendinimą.	Pakitusi mokytojų veikla, dalyvavusių mokytojų įsitraukimas į mokyklos veiklos planavimą.
M	>500	Organizacijos poreikiai įvardyti, remiamasi strateginiame plane pateiktomis organizacijos silpnybėmis, įvardintos plėtotinos mokytojų profesinių kompetencijų sritys. Aiški organizacijos strateginė kryptis. Tarptautiškumo plėtra siejama su tarptautinio bakalaureato programos plėtojimu: <i>Pasirengti Tarptautinio bakalaureato pagrindinio ugdymo (Middle Year Programme) programos įgyvendinimui. Gimnazija tapusi Tarptautinio bakalaureato pagrindinio ugdymo (MYP) vykdytoja integruos Tarptautinio Bakalaureato Pagrindinio ugdymo (MYP) elementus į Pagrindinio ugdymo dalykų programas 1m ir 1p klasėse.</i>	Bendrais bruožais įvardyta, kaip veiklos prisidės prie įvardytų poreikių įgyvendinimo užtikrinimo.	Pakitusi ugdymo kokybė numatyta strategine kryptimi.

K	301–500	Organizacijos poreikiai įvardyti, aiškiai matoma strateginė organizacijos kryptis, tobulinimosi poreikiai akivaizdžiai siejami su organizacijos strategija. Tarptautiškumo plėtojimas suprantamas kaip gerosios užsienio patirties perėmimas: <i>Poreikis dalyvauti kursuose kitose Europos šalyse kyla iš tokio pobūdžio kursų stokos Lietuvoje ir dėl to, kad užsienio šalių mokyklos šioje srityje yra labiau pažengusios.</i>	Įvardyta, kaip veiklos prisidės prie įvardytų poreikių įgyvendinimo užtikrinimo.	Pritaikymas mokytojų pedagoginėje veikloje, sklaida, mokymo dalyko srities komandų kūrimas.
M	>500	Tobulintinos sritys įvardytos per mokyklos siekius, tarptautiškumo plėtra suprantama kaip dabartinių veiklų tęsa, minimi mokyklos vykdomi projektai, ryšių su partneriais palaikymo svarba: <i>Tęsiant tarptautinį gimnazijos bendradarbiavimą ir įvairiapusę švietimo veiklą, vykdomi mokytojų ir mokinių mainai, tobulinamos bendruomenės narių užsienio kalbų žinios, susipažįstama su Europos šalių kultūra.</i>	Konkrečios veiklos nėra įvardytos, bendrais bruožais aprašyta, kaip projektas prisidės prie įvardytų poreikių įgyvendinimo užtikrinimo.	Patirties integravimas per pakitusią mokytojų veiklą, ugdymo planų reikalavimų įgyvendinimas, netradicinių pamokų vedimo sistemos sukūrimas.
M	>500	Mokyklos poreikiai kokybės užtikrinimo ir tarptautiškumo plėtos srityse įvardyti aiškiai, konkrečiai, akivaizdi sąjasa su mokyklos strateginiais prioritetais. Tarptautiškumo plėtra suprantama kaip patirties pasisėmimas, kontaktų užmezgimas būsimiems projektams, Europinės kultūros skleidimas mokykloje: <i>Mokyklos mokytojai siekia pasisemti naujų idėjų ir patirties iš užsienio kolegų, pasidalinti savomis išvalgomis, užmegzti kontaktus tolimesnių projektų vykdymui, skleisti Europinę kultūrą mokykloje.</i>	Paaikškinimas detalus, įvardytas kiekvienos veiklos indėlis, tikslinės auditorijos.	Ugdymo aplinkų kūrimas, sklaida, integracija į ugdymo planus, pakitusi pamokos kokybė.
M	301–500	Aiškiai, konkrečiai įvardytos mokyklos tobulintinos sritys, jos grindžiamos mokyklos strateginiu veiklos planu. Tarptautiškumo plėtra suprantama kaip kalbinių kompetencijų tobulinimas, tarptautinės partnerystės plėtojimas, siejama su mokytojo asmeniu: <i>Mokykloje turi dirbti atviras kaitai ir naujovėms mokytojas, pasirengęs tarptautiniam bendradarbiavimui ir gebas europinę patirtį įgyvendinti mokinių ugdyme.</i>	Veiklos nėra konkretizuotos, tačiau pristatoma, kaip įvairios kompetencijos, kurių siekiama įgyti projekto veiklų metu prisidės prie mokyklos siekių įgyvendinimo.	Akcentuojama atviro pokyčiams, europietiško mokytojo pakitusi veikla, kuri leis užtikrinti mokyklos strateginį vystymąsi.
M	>500	Aiškiai įvardytos organizacijos tobulintinos sritys, siejamos su organizacijos strategija. Mokykla turinti katalikišką profilį. Tarptautiškumo plėtra matoma kaip bendravimas užsienio kalba, bendradarbiavimas, užsienio gerosios patirties perkėlimas: <i>Yra poreikis ugdyti įvairius bendruosius gebėjimus, pavyzdžiui, sugebėjimą mokytis, bendravimą užsienio kalba, socialinius įgūdžius, tarpkultūrinį bendravimą ir bendradarbiavimą.</i>	Paaikškinimas detalus, įvardytas kiekvienos veiklos indėlis, tikslinės auditorijos.	Akcentuojama sklaida, praktinis taikymas, natūralus kasdienis pasikeitimas.

RC	301–500	Organizacijos poreikiai įvardyti aiškiai, akivaizdus tarptautiškumo plėtros poreikis, kuris siejamas su organizacijos misijos plėtimu: <i>Mokykla privalo būti atvira pokyčiams, susipažinusi su geriausiai tarptautinės praktikos pavyzdžiais, bendradarbiaujanti su kitomis Europos mokyklomis, tam kad aktyviai dalyvautų bendroje europinėse veiklose, gebėtų ugdyti savo darbuotojų ir besimokančiųjų Europos piliečio identitetą, todėl būtina stiprinti profesines, kalbines ir kultūrinio kitų šalių suvokimo kompetencijas.</i>	Veiklos nekonkretizuotos, bendrais bruožais įvardyti tikėtini pokyčiai mokykloje.	Praktinis taikymas, pakitusi mokytojo veikla.
K	>500	Organizacijos poreikiai perteikti per bendro pobūdžio tikslus, daugiau su organizacijos strategija ar kitais mokyklos vidaus įsivertinimo aspektais nesiejama. Tarptautiškumo plėtra suprantama kaip mokymasis iš kitų šalių patirties: <i>Tikslas – užmegzti ir palaikyti ryšius su kitomis tarptautinėmis ugdymo organizacijomis, mokytis iš kitų šalių patirties.</i>	Veiklos visai nedetalizuotos, pateikta tik bendro pobūdžio sąsaja su organizacijos tikslais.	Sklaida, organizacijos kelių atvėrimas kitiems projektams.
M	<300	Įvardintos konkrečios tobulintinos sritys, siejamos su organizacijos strategija, įvardinta prioritentinė tikslinė auditorija (8–12 klasių mokiniai). Labai aiškiai įvardintos mokyklos tarptautiškumo plėtojimo strateginės kryptys: <i>Mokykloje tarptautiškumui plėtoti strateginės kryptys yra šios: 1. Tikslinga tarptautinių partnerių tinklo plėtra. 2. Moksleivių ir mokytojų abipusių mainų įgyvendinimas. 3. Tarptautiškumo matmenų ugdymo procese plėtojimas. 4. Tarptautinės projektinės veiklos plėtotė.</i>	Įvardyta aiškiai, detalizuota, siejama su strateginės plėtros kryptimis ir institucijos pedagoginio personalo kvalifikacijos kėlimo poreikiais, tačiau užsienio kalbų tobulinimo poreikis nebuvo minimas išskiriant organizacijos tobulintinas sritis.	Kasdieninis taikymas darbe, metodikos, rekomendacijos ugdymo procesui tobulinti, patirties integracija per dalyvavimą diskusijose dėl švietimo sistemos modernizavimo (<i>dalyvaujant diskusijose dėl švietimo sistemos modernizavimo ir netradicinio ugdymo skatinimo</i>).
K	L/D	Tobulintinos sritys įvardytos aiškiai, tarptautiškumo plėtra suprantama kaip pedagogų judumas, bendradarbiavimas su užsienio partneriais, kultūrinio atvirumo didinimas, anglų kalbos žinių tobulinimas. Akcentuojama organizacijos, kaip lygiaverčio europinių ugdymo projektų partnerio, vaidmens siekiamybė.	Aiškiai aprašyta, kaip projekto veiklos prisidės prie mokyklos poreikių įgyvendinimo užtikrinimo (siejama su tikslų pasiekimu).	Minima integracija į mokyklos strateginio vystymo programą, pakitusi mokytojų kasdienė veikla, naujų komandų atsiradimas, poveikio mokiniams stebėjimas.
M	L/D	Poreikiai aiškiai įvardyti, siejami su įstaigos strateginiu planu, dalyvių asmeninio tobulėjimo poreikiais: <i>Mobilumo projektas sudarytas atsižvelgiant tiek į įstaigos strateginį planą, siekiant įgyvendinti pedagoginių kompetencijų stiprinimo ir ugdymo programų modernizavimo poreikius, tiek į dalyvių asmeninio bei pedagoginio tobulėjimo poreikius.</i> Tobulintinių kompetencijų spektras platus. Tarptautiškumo plėtros poreikis aiškiai įvardytas. Jis siejamas su pedagogų požiūriu plėtimu: <i>Stiprinti tarpkultūrinį supratimą europiniame kontekste.</i>	Aiškiai ir detalai aprašyta, kaip projekto veiklos prisidės prie įvardytų poreikių įgyvendinimo užtikrinimo.	Pakitusi kasdienė veikla, naujovių įgyvendinimo veiksmų planas, integracija į strateginį planą.

M	L/D	Poreikiai įvardyti, tačiau stokojama pagrįstumo. Poreikį bandoma susieti su organizacijos vizija, tačiau ji pernelyg neapibrėžta (<i>tapti lyderio pozicijų siekiančiu ir nuolat tobulėjančiu vaikų darželiu</i>). Tarptautiškumo plėtra suprantama kaip kvalifikacijos kėlimas bendraujant su užsienio kolegomis, projektų vykdymas: <i>Šių laikų pedagogas turi kelti savo kompetencijas ne tik dalyvaudamas seminaruose savo mieste, regione, bet taip pat ir bendradarbiauti su kolegomis iš kitų šalių. Todėl ateityje numatoma vykdyti europinę dimensiją, t.y. įsijungti į įvairius Erasmus+ programos tarptautinius projektus, tiek strateginės partnerystės, tiek ir personalo mobilumo, siekiant kelti kvalifikaciją.</i>	Projekto veiklos neįvardytos, sąsaja su organizacijos poreikių užtikrinimu neatskleista. „Nuklysta“ į darželio vykdomas veiklas, kitus projektinius planus.	Vykstančių projektų tęstinumo užtikrinimas, organizacijos strategijos įgyvendinimas.
M	L/D	Organizacijos poreikiai aiškiai įvardyti, siejami su organizacijos misija, specifiniu mokyklos profiliu. Tarptautinė plėtra suprantama kaip pažangios užsienio patirties diegimas organizacijoje: <i>Dėmesys tarptautiniam bendradarbiavimui ir pažangios užsienio patirties diegimui, galimybė užmegzti tarptautinius profesinius – dalykinius kontaktus, įvaldyti naujus pažangius informacinių technologijų, užsienio kalbos, technologinės kultūros bei socialinius gebėjimus.</i>	Veiklos įvardytos, konkretizuotas jų indėlis įvardytų poreikių užtikrinimui.	Savirefleksija, patirties sklaida, įgyta patirtis aiškiai siejama su organizacijos strateginio vystymosi kryptimi. Įgytos patirties pagrindu parengtų rekomendacijų (rekomenduojamų veiklų ir priemonių) perkėlimas į strateginį įstaigos planą.
RC	KC	Aiškiai įvardytos kiekvienos mokyklos tobulintinos sritys, remiamasi rajono savivaldybės strateginiu planu, mokyklų įsivertinimo išorės vertinimo ataskaitomis. Mokyklų tarptautiškumo plėtra siejama su mokytojų kultūrinio akiračio plėtimu, užsienio kalbų mokymusi.	Kaip projekto veiklos prisidės prie mokyklų poreikių įgyvendinimo užtikrinimo aprašyta netiesiogiai, nedetalizuota. Akcentuojama sklaida, žadama stebėti mokinių pažangos pokyčius.	Kontrolė, strateginių tikslų efektyvesnis įgyvendinimas.
RC	KC L/D	Tarptautinė plėtra suprantama kaip tarpkultūrinis ugdymas, užsienio kalbų įgūdžių lavinimas, atvirumas europinėms nuostatoms, kitų kultūrų pažinimas, gerosios patirties perėmimas.	Aiškiai aprašyta, kaip projekto veiklos prisidės prie atskirų organizacijų poreikių įgyvendinimo užtikrinimo.	Įgalinimas dalyvauti įstaigos strateginiame planavime, numatant organizacijos vystymosi kryptį.

ORGANIZACIJŲ POREIKIŲ (TOBULINTINŲ KOMPETENCIJŲ) SUVESTINĖ

Mokyklos dydis*	Vieta	Strategija	Bendrosios kompetencijos					Didaktinės kompetencijos				Dalykinės kompetencijos	Iš viso
			Asmeninis tobulėjimas	Kultūrinė kompetencija	IKT kompetencija	Profesinė komunikacija	Vadybinė	Mokinių skirtybių pažinimas	Ugdymo(si) aplinkų, įvairovės kūrimas	Ugdymo(si) turinio tobulinimas	Mokinių pasiekimų vertinimas		
>500	M	+	+		+			+		+		+	7
>500	M	+	+				+			+		+	5
>500	M	+					+					+	3
>500	M	+							+				3
>500	M	+/-		+	+	+				+		+	5
>500	M	?	+					+		+			3
>500	M	+/-		+	+	+	+	+	+	+		+	8
>500	M	+/-	+			+	+	+					4
>500	M	+/-			+	+	+	+		+		+	6
>500	M	+/-			+	+	+		+	+			5
>500	M	+/-		+	+	+	+		+	+			6
>500	M	+/-	+	+	+	+	+	+					6
>500	R	+/-	+	+	+	+	+			+		+	7
>500	R	?								+			1
>500	K	?				+		+		+			3
>500	K	+			+	+		+		+			4
vidurkis >500 grupėje			0,37	0,31	0,56	0,75	0,44	0,75	0,25	0,81	0	0,44	
vidurkis >500 grupėje					0,49				0,45			0,44	
301-500	M	+	+			+			+	+	+		6
301-500	K	+				+		+		+			3
301-500	M	+/-	+				+	+		+			5
301-500	M	+/-					+	+		+			4
301-500	R	+/-	+	+		+	+			+		+	6
301-500	R	+/-	+	+	+	+	+	+		+	+		8
<300	K	+/-	+	+		+	+		+	+			6

<300	K	+/-		+		+	+	+	+					5
<300	K	+/-	+	+		+	+	+	+					6
Vidurkis <500 grupėje			0,67	0,56		0,22	0,89	0,78	0,78	0,22	1,00	0,22	0,11	
Vidurkis >500 grupėje						0,62					0,56			
L/D	M	+		+		+					+		+	5
L/D	K	+/-	+	+		+				+	+		+	6
L/D	M	+/-	+	+		+		+		+	+		+	8
L/D	M	?		+		+					+			3
KC		+/-	+	+		+			+		+	+		6
KC		+/-		+		+					+		+	3
Iš viso:			15	16		13	26	15	20	8	28	3	11	
Iš viso:						0,55					0,48		0,35	

Sutartiniai žymėjimai:

Strategija (mokyklos ugdymo strategijos turėjimas):

+mokykla turi aiškią ugdymo filosofiją, strateginę kryptį

+/-mokykla ieško savo strateginės krypties

? mokykla deda pirmuosius žingsnius atsiveriant ir pažįstant galimybes

Mokyklos vieta:

M – miestas

R – rajono centras

K – kaimas

Mokyklos dydis pagal mokinių skaičių*:

<300– iki 300

<300 – nuo 301 iki 500

>500 – virš 500

* Lentelės pabaigoje šioje skiltyje L/D – lopšelis-darželis, KC – konsorciumas pagal dydį nevertinti

MOKYKLŲ APKLAUSOS RAŠTU STATISTINĖS ANALIZĖS REZULTATAI

9.1 lentelė

Skalių vienmatišumo ir patikimumo rodikliai

Skalė	Teiginių skaičius	Skalės ribos	Vienma- tiškumas 1 ir 2 tikrinių reikšmių santykis	Bendra sklaida (proc.)	Cronbach alfa	Koreliacija max/min
ERASMUS+ KA1 administravimo vertinimas (ŠMPF)	6	1-5	4,0/0,7	66,5	0,89	0,84/0,47
Pasirengimas vizitui	5	0-1	1,59/0,97	31,8	0,45	0,10/0,34
Vizito atitiktis lūkesčiams	4	1-3	2,4/0,64	59,8	0,78	0,41/0,54
Profesinės ir specialiosios kompetencijos	6	1-5	2,6/0,9	43,7	0,74	0,16/0,50
Bendrosios kompetencijos	5	1-5	2,4/0,9	48,3	0,73	0,18/0,48
Sklaida mokyklos išorėje	4	0-1	n	n	n	n
Sklaida mokyklos viduje	3	0-1	n	n	n	n
Mokomosios medžiagos, dokumentų rengimas	2	0-1	n	n	n	n
Vizito dalyvių lyderystė	6	0-1	2,3/0,9	0,38	0,68	0,16/0,45
Vadovo palaikymas	4	1-5	2,9/0,6	71,7	0,86	0,49/0,81
Kolegų palaikymas	2	1-5	1,4/0,6	72,5	0,62	0,45
Mokyklos aplinkos palankumas	8	1-5	3,6/1,2	45,4	0,82	0,13/0,81
Mokyklos kultūros pokyčiai	4	1-5	2,4/0,7	60,4	0,78	0,36/0,59
Ugdymo (<i>curriculum</i>) pokyčiai	3	1-5	2,1/0,48	70,5	0,78	0,51/0,60
Mokymosi pokyčiai	3	1-5	2,2/0,5	73,1	0,82	0,52/0,66

n – neskaičiuojama: Informacijos sklaidą išreiškiančioms skalėms vidinio suderinamumo kriterijai netaikyti, nes sklaidos formos gali būti nesusijusios.

9.2 lentelė

ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo projektų poveikio mokyklai vertinimas atsižvelgiant į mokymosi vizito metu formą (N=218, vidurkis skalėje nuo 1 iki 5)

	Mokymosi forma		
	Šešėliavimas N=20	Kursai N=187	Kursai ir šešėliavimas N=28
Keičiasi ugdymo proceso organizavimas (didesnė dalykų integracija, mokymasis už mokyklos ribų ir pan.)	3,89	4,08	4,00
Pradedami taikyti nauji mokinių mokymosi metodai*	4,00	4,23	4,21
Keičiasi ugdymo turinys*	3,22	3,49	3,43
Auga mokinių mokymosi motyvacija*	3,72	3,92	4,07
Pamokose mokiniai kūrybiškiau ir aktyviau dirba*	3,83	4,09	4,25
Gerėja mokinių mokymosi rezultatai	3,44	3,67	3,63
Daugėja tolerancijos ir atvirumo	4,21	4,10	4,18
Keičiasi mokyklos vertybės ir kultūra	3,83	3,85	4,04
Projekto idėjos prisideda prie mokyklos strategijos įgyvendinimo	4,32	4,25	4,18
Daugiau diskutuojama apie mokyklos tarptautiškumo idėją	4,16	3,99	3,96
Projekto veiklos neigiamai paveikė mokyklos tvarką	1,71	1,56	1,46

*p<0,05, **p<0,01

ERASMUS+ KA1 mobilumo vizitų rezultatų priklausomybė nuo pedagoginio darbo stažo (N=218)

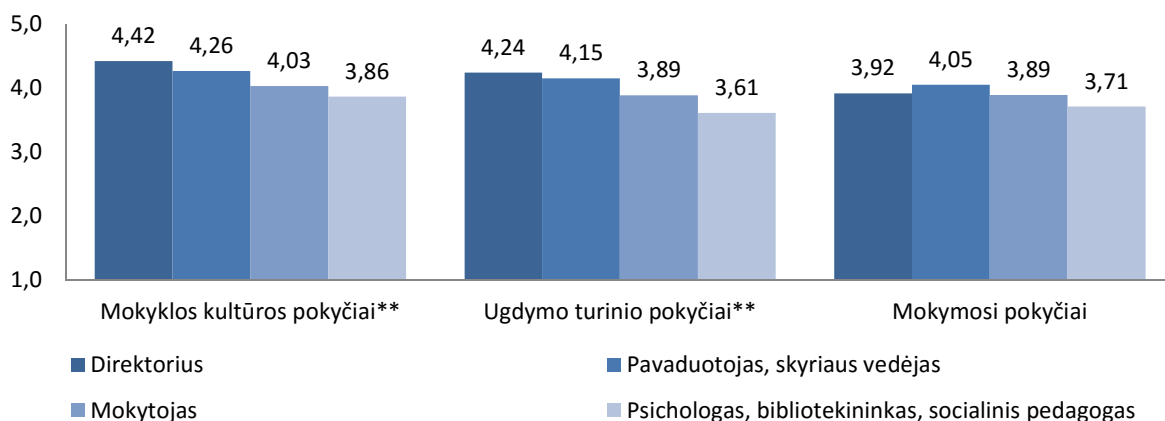
	Pedagoginio darbo stažas			
	Mažesnis nei 5 metai N=13	Nuo 5 iki 15 metų N=59	Nuo 16 iki 25 metų N=61	Daugiau kaip 25 metai N=84
Geriau pažįstu ir suprantu kitas kultūras	4,50	4,55	4,47	4,53
Praplėčiau savo žinias ir supratimą apie kitos šalies švietimo sistemą	4,62	4,60	4,53	4,49
Patobulinau IKT taikymo ugdymo procese gebėjimus	3,62	3,90	3,71	3,63
Patobulinau klasės valdymo įgūdžius	3,38	3,57	3,58	3,35
Užmezgiau ryšius su kolegomis iš kitų šalių*	4,54	4,24	4,22	4,22
Išmokau naujų mokymo metodų**	4,54	4,51	4,37	4,14
Patobulinau užsienio kalbos mokėjimą**	4,62	4,56	4,44	3,94
Pagilinau žinias, kaip dirbti su išskirtinių mokymosi poreikių turinčiais mokiniais	3,92	3,47	3,56	3,66
Įgijau patirties dirbti su kitų kultūrų žmonėmis	4,31	4,07	4,10	4,12
Tapau atviresnis/-ė pokyčiams ir inovacijoms	4,38	4,52	4,43	4,38
Gavau stimulą keisti savo mokymo stilių	4,15	4,27	4,12	4,08

*p<0,05, **p<0,01

Pasirengimo mobilumo vizitui ir profesinio tobulinimo rezultatų ryšiai (N= 218).
Kruskal Wallis Test Chi kvadrato reikšmės (nestandartizuotas ryšio matas)

	Domėjo- tės šios šalies kultūra	Susipaži- note su šalies švietimo sistema	Lankėte užsienio kalbos kursus	Ieškojote informacijos apie dalykus, kurių mokysitės	Rengė -te moky- mo me- džiagą vizitui
Geriau pažįstu ir suprantu kitas kultūras	14,4*	13,7*	5,2*	1,0	2,4
Praplėčiau savo žinias ir supratimą apie kitos šalies švietimo sistemą	2,2	18,7*	8,1*	3,4	4,3*
Patobulinau IKT taikymo ugdymo procese gebėjimus	10,8*	1,9	10,0*	11,2*	1,7
Patobulinau klasės valdymo įgūdžius	4,4	13,4*	2,9	7,7*	3,4
Užmezgiau ryšius su kolegomis iš kitų šalių	8,7*	15,3*	0,0	9,6*	6,8*
Išmokau naujų mokymo metodų	1,3	0,0	0,8	8,1*	0,1
Patobulinau užsienio kalbos mokėjimą	2,6	0,1	25,8*	10,4*	0,7
Pagilinau žinias, kaip dirbti su išskirtinių mokymosi poreikių turinčiais mokiniais	8,9*	20,1*	0,2	5,6*	4,1*
Įgijau patirties dirbti su kitų kultūrų žmonėmis	2,5	7,7*	1,5	4,7*	3,2
Tapau atviresnis/-ė pokyčiams ir inovacijoms	8,6*	17,1*	3,9*	2,9	5,8*
Gavau stimulą keisti savo mokymo stilių	3,4	3,5*	7,5*	12,0*	0,8

*p<0,05, **p<0,01

9.1 pav. ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo projektų poveikio mokyklai vertinimas, atsižvelgiant į darbuotojo pareigas. Vizituose dalyvavusių pedagogų nuomonė (N=218)

9.5 lentelė

Pedagogų tarptautiškumo kompetencijos poreikis skirtingo vietovės tipo mokyklose.
Mokinių nuomonė (N=549, vidurkis skalėje nuo 1 iki 4)

	Vietovės, kurioje yra mokykla, tipas			
	Kaimo vietovė	Miestelis	Mažas miestas	Didelis miestas
Gerai mokėtų užsienio kalbą	3,34	3,29	3,21	3,2
Parvežtų įdomių dalyko mokymo idėjų iš užsienio	3,39	3,26	3,42	3,23
Pamokoje taikytų IT technologijas*	3,3	3,12	3,19	3,01
Rengtų užduotis, naudodami kitų šalių pavyzdžius	3,03	2,95	2,98	3,01
Dalykų pamokose teiktų užduotis, kurioms atlikti reikalinga informacija užsienio kalba	2,92	2,76	2,83	2,88
Integruotų dalyko ir užsienio kalbos pamokas	2,98	2,9	2,91	2,95
Būtų atviri ir tolerantiški kitokiems požiūriams ir kultūroms**	3,28	3,34	3,47	3,62
Bendradarbiautų su kitų šalių mokytojais*	3,01	2,88	3,17	3,15
Organizuotų bendrą mokymąsi su kitų šalių mokiniais <i>on-line</i> *	3,09	2,91	2,94	2,8
Organizuotų bendrus projektus su kitų šalių mokiniais*	3,36	3,09	3,27	3,08
Organizuotų mokinių išvykas į kitų šalių mokyklas	3,6	3,43	3,53	3,43

*p<0,05, **p<0,01

9.6 lentelė

Pedagogų tarptautiškumo kompetencijos poreikis skirtingo dydžio mokyklose
Mokinių nuomonė (N=549, vidurkis skalėje nuo 1 iki 4)

	Mokyklos dydis (mokinių skaičius)			
	Mažiau nei 100	Nuo 100 iki 300	Nuo 301 iki 500	Daugiau nei 500
Gerai mokėtų užsienio kalbą**	3,20	3,38	3,02	3,33
Parvežtų įdomių dalyko mokymo idėjų iš užsienio	3,13	3,45	3,28	3,31
Pamokoje taikytų IT technologijas**	3,37	3,33	3,15	3,09
Rengtų užduotis, naudodami kitų šalių pavyzdžius	2,90	3,05	2,94	3,01
Dalykų pamokose teiktų užduotis, kurioms atlikti reikalinga informacija užsienio kalba	2,83	2,96	2,75	2,84

Integruotų dalyko ir užsienio kalbos pamokas	2,60	3,01	2,88	2,96
Būtų atviri ir tolerantiški kitokiems požiūriams ir kultūroms**	2,73	3,48	3,37	3,53
Bendradarbiautų su kitų šalių mokytojais*	2,80	3,03	3,05	3,10
Organizuotų bendrą mokymąsi su kitų šalių mokiniais <i>on-line</i> **	3,17	3,02	2,98	2,82
Organizuotų bendrus projektus su kitų šalių mokiniais	3,33	3,37	3,28	3,06
Organizuotų mokinių išvykas į kitų šalių mokyklas	3,57	3,58	3,53	3,43

*p<0,05, **p<0,01

9.7 lentelė

Pedagogų tarptautiškumo kompetencijos poreikis. Mokinių nuomonė, atsižvelgiant į jų dalyvavimo mainų vizituose patirtį (N=549)

	Ar teko dalyvauti mainų vizito programoje užsienyje?	
	Taip	Ne
Gera mokėtų užsienio kalbą	3,34	3,23
Parvežtų įdomių dalyko mokymo idėjų iš užsienio	3,32	3,32
Pamokoje taikytų IT technologijas	3,08	3,16
Rengtų užduotis, naudodami kitų šalių pavyzdžius	3,10	2,97
Dalykų pamokose teiktų užduotis, kurioms atlikti reikalinga informacija užsienio kalba*	2,98	2,81
Integruotų dalyko ir užsienio kalbos pamokas**	3,20	2,88
Būtų atviri ir tolerantiški kitokiems požiūriams ir kultūroms*	3,59	3,40
Bendradarbiautų su kitų šalių mokytojais**	3,35	2,99
Organizuotų bendrą mokymąsi su kitų šalių mokiniais <i>on-line</i>	2,91	2,92
Organizuotų bendrus projektus su kitų šalių mokiniais**	3,49	3,12
Organizuotų mokinių išvykas į kitų šalių mokyklas	3,58	3,47

*p<0,05, **p<0,01

9.8lentelė

Pedagogų veiklos pokyčiai, grįžus iš mobilumo vizitų. Mokinių nuomonė atsižvelgiant į mokyklos tipą (N=549)

	Vietovės, kurioje yra mokykla, tipas			
	Kaimo vietovė	Miestelis	Mažas miestas	Didelis miestas
Pasakoja savo įspūdžius	2,79	2,66	2,68	2,67
Pasakoja apie mokinių mokymąsi užsienyje*	2,77	2,49	2,56	2,57
Pamokose pateikia medžiagos užsienio kalba	2,11	2,06	1,99	1,97
Teikia užduotis, kurių atlikimui reikalinga informacija užsienio kalba	2,19	2,02	2,03	2,08
Pradedama vesti pamokas įdomiau*	2,49	2,16	2,36	2,24
Sugalvoja įvairios įdomios projektinės veiklos	2,46	2,22	2,39	2,31
Pateikia įdomesnių užduočių darbui namuose*	2,15	1,97	2,20	1,92
Dažniau naudoja išmaniąsias technologijas**	2,49	2,15	2,33	2,16
Parveža kontaktų bendravimui su kitų šalių mokiniais	2,01	1,79	1,92	1,81
Teikia užduočių, kurias galima atlikti kartu su kitų šalių mokiniais <i>on-line</i> **	1,86	1,75	1,77	1,54

*p<0,05, **p<0,0

Pedagogų ugdomosios veiklos pokyčiai grįžus iš mobilumo vizitų. Mokinių nuomonė, atsižvelgiant į mokyklos dydį (N=549)

	Mokyklos dydis (mokinių skaičius)			
	Mažiau nei 100	Nuo 100 iki 300	Nuo 301 iki 500	Daugiau nei 500
Pasakoja savo įspūdžius*	2,80	2,82	2,67	2,65
Pasakoja apie mokinių mokymąsi užsienyje*	2,80	2,70	2,49	2,59
Pamokose pateikia medžiagos užsienio kalba*	2,33	2,14	1,91	2,02
Teikia užduotis, kurių atlikimui reikalinga informacija užsienio kalba*	2,40	2,16	1,98	2,07
Pradedą vesti pamokas įdomiau**	2,67	2,46	2,27	2,22
Sugalvoja įvairios įdomios projektinės veiklos*	2,50	2,43	2,36	2,30
Pateikia įdomesnių užduočių darbui namuose*	2,50	2,12	2,02	2,01
Dažniau naudoja išmaniąsias technologijas**	2,63	2,48	2,24	2,18
Parveža kontaktų bendravimui su kitų šalių mokiniais**	2,41	1,89	1,97	1,78
Teikia užduočių, kurias galima atlikti kartu su kitų šalių mokiniais <i>on-line</i> **	2,52	1,73	1,70	1,65

*p<0,05, **p<0,01

Tėvų nuostatos dėl pedagogų tarptautinių mobilumo vizitų pagal vietovės, kurioje yra mokykla, tipą (N=231)

	Vietovės, kurioje yra mokykla, tipas			
	Kaimo vietovė	Miestelis	Mažas miestas	Didelis miestas
Man svarbu, kad mokykla remtųsi gerąja tarptautine patirtimi*	3,62	3,65	3,64	3,79
Man svarbu, kad mokiniai mokykloje įgytų tarptautinių kompetencijų*	3,56	3,70	3,74	3,78
Vizitai į užsienio šalis yra reikšmingi keliant mokytojų kvalifikaciją*	3,39	3,44	3,51	3,61
Mokytojų vizitai į užsienio šalis leidžia pagerinti mokinių mokymą*	3,30	3,33	3,46	3,48
Mokytojų vizitai į užsienio šalis paskatina mokyklą tobulėti	3,51	3,50	3,62	3,57
Tarptautiniai projektai gerina mokinių mokymosi pasiekimus	3,23	3,30	3,42	3,36
Mokytojų vizitai į užsienio šalis yra tuščias lėšų ir laiko švaistymas	1,69	1,72	1,62	1,54

*p<0,05, **p<0,01

ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo projektų idėjų sklaida priklausomai nuo pedagoginio darbo stažo. Projekte dalyvavusių mokytojų apklausos duomenys (N=218)

	Pedagoginio darbo stažas			
	Mažesnis nei 5 metai	Nuo 5 iki 15 metų	Nuo 16 iki 25 metų	Daugiau kaip 25 metai
Vizito patirtis pristačiau metodiniame būrelyje ar pedagogų tarybos posėdyje	92%	95%	90%	96%

Dalinausi įgyta patirtimi su kolegomis vesdamas atvirą pamoką (pamokas) *	23%	42%	46%	39%
Parengiau ir vedžiau seminarą kitų mokyklų mokytojams, vadovams *	0%	31%	25%	36%
Skaičiau pranešimą mokytojų konferencijoje *	8%	19%	33%	17%
Parengiau naują mokomąją dalyko medžiagą *	54%	46%	34%	36%
Parengiau rekomendacijas ugdymo organizavimo tobulinimui	8%	8%	10%	14%
Dalinausi žiniomis su tėvais	38%	44%	34%	42%
Įdėjau medžiagą į internetą*	23%	56%	39%	39%
Viešinau projekto naudą žiniasklaidoje	8%	46%	34%	36%
Sklaidos nevykdžiau	8%	0%	3%	1%

*p<0,05, **p<0,01

9.12 lentelė

ERASMUS+ KA1 pedagogų mobilumo projektų idėjų įgyvendinimas priklausomai nuo užimamų pareigų (N = 218)

	Pareigos			
	Direktorius	Pavduotojas, skyriaus vedėjas	Mokytojas	Psichologas, bibliotekininkas, socialinis pedagogas
Pamatytus dalykus pritaikau savo tiesioginiame darbe	100%	95%	95%	83%
Uždegu noru taikyti naujoves mainų vizituose nedalyvavusius kolegas *	93%	70%	61%	78%
Planuoju ir organizuoju kitų kolegų mokymąsi *	50%	40%	19%	28%
Buriu bendraminčių grupę naujų sumanymų įgyvendinimui **	100%	45%	37%	61%
Įtraukiu tėvus į naujovių įgyvendinimą	36%	30%	22%	22%
Ieškau paramos ir palaikymo už mokyklos ribų*	57%	25%	21%	17%
Mano iniciatyvos prisideda prie mokyklos vertybių ir kultūros puoselėjimo **	93%	80%	61%	72%
Mokykloje mažai galimybių pritaikyti vizito metu įgytas žinias	0%	0%	3%	0%

*p<0,05, **p<0,01

9.13 lentelė

ERASMUS+ KA1 projekto rezultatų tvarumą mokykloje sąlygojantys veiksniai.

MANOVA rezultatai

Effect	Wilks' Lambda reikšmė	F(3;203)	p reikšmė	Dalinis eta kvadratu
Pasirengimas vizitui	0,791	17,8	<0,001	0,21
Informacijos sklaida mokyklos viduje	0,891	8,2	<0,001	0,11
Projekto dalyvių lyderystė	0,731	24,9	<0,001	0,27
Vadovo palaikymas	0,821	14,7	<0,001	0,18
Kolegų palaikymas	0,768	20,4	<0,001	0,23

ERASMUS+ KA1 vizitų rezultatų ir veiksmų sąsajos. Visuminiai efektai (I modelis)

	Vadovo palaikymas	Kolegų palaikymas	Lyderystė	Informacijos sklaida
Kolegų palaikymas	0,38	0,00	0,00	0,00
Lyderystė	0,33	0,39	0,00	0,00
Informacijos sklaida	0,10	0,12	0,30	0,00
Rezultatai	0,54	0,57	0,32	0,00
Mokymosi pokyčiai	0,38	0,41	0,23	0,00
Ugdymo turinio pokyčiai	0,33	0,35	0,20	0,00
Mokyklos kultūros pokyčiai	0,44	0,46	0,26	0,00

ERASMUS+ KA1 vizitų rezultatų ir veiksmų sąsajos. Visuminiai efektai (II modelis)

	Vadovo palaikymas	Kolegų palaikymas	Lyderystė	Pasirengimas vizitui
Kolegų palaikymas	0,38	0,00	0,00	0,00
Lyderystė	0,33	0,39	0,00	0,00
Pasirengimas vizitui	0,28	0,18	0,45	0,00
Rezultatai	0,52	0,53	0,32	0,14
Mokymosi pokyčiai	0,37	0,37	0,23	0,10
Ugdymo turinio pokyčiai	0,35	0,35	0,22	0,09
Mokyklos kultūros pokyčiai	0,44	0,45	0,27	0,11

ANKETOS ATVIRĄ KLAUSIMĄ TURINIO ANALIZĖS REZULTATAI

TEMA. Priežastys dalyvauti KA1 projektuose

10.1 lentelė

Kategorija	Ilustruojantys teiginiai
Nauja profesinė patirtis	<i>Skatinčiau visus dalyvauti panašiuose kursuose, nes jie suteikia naujų žinių, skatina dirbti, domėtis. Būtinai dalyvauti dėl neįkainojamos patirties ir profesinės naudos. Dalyvaukite, tai unikali patirtis mokytojui. Tai įdomi patirtis, kurią lengva pritaikyti savo darbinėje veikloje. Būtinai dalyvaukite, tai neįkainojama patirtis pasinaudoti puikia galimybe praturtinti savo kompetencijas, patirtį ir žinias bei užmegzti naujų ryšių. Esu anglų kalbos mokytoja: ir kas gali būti geriau tobulinti kalbą, kaip kursai užsienyje pas patyrusius dėstytojus? Anglistams rekomenduoju kalbų kursus Maltoje. Labai puiki organizacija bei profesionalus mokymo lygis.</i>
Nauda švietimo bendruomenei	<i>Išdrįsti dalyvauti, nes mokytojo įgytos kompetencijos (profesinės, socialinės, kultūrinės...) visada turės trigubą naudą: ir mokytojui, ir mokiniui, ir mokyklai (ar net miesto bendruomenei). Būtinai dalyvauti, nes įgyta patirtis ir žinios yra labai svarbūs profesiniame darbe, tai kelia mokyklos prestižą.</i>
Kitokios patirties pažinimas	<i>Dalyvaukit, tai labai naudinga tiek pedagoginėje veikloje, tiek pažinti kitas kultūras, bendradarbiauti. Patariu dalyvauti, nes tai duoda naudos ne tik asmeniniam tobulėjimui, bet ir skatina pažinti kitos tautos kultūrą, patirtį, skatina ieškoti naujovių, įkvepia teigiamiems pokyčiams. Mobilumo projektai - tai galimybė susipažinti su kitų šalių kultūra, švietimo sistema, pasidalinti patirtimi, pasimokyti vieni iš kitų, pasijausti globalaus pasaulio dalimi.</i>
Profesionalumo patikra	<i>Nebijoti dalyvauti ERASMUS+KA1 projektuose ir pasitikrinti savo kompetencijas europiniame kontekste, praplečiant ne tik dalykines, vadybines, profesines, kultūrinės, bet ir kalbinių įgūdžių bei tarpkultūrinio bendravimo įgūdžius.</i>

TEMA. Tarptautiniuose projektuose dalyvaujančio mokytojo bruožai

10.2 lentelė

Kategorija	Subkategorija	Ilustruojantys teiginiai
Aktyvus atvirumas		<i>Būti atviriems ir kūrybiškiems ieškant naujų idėjų. Būti kūrybiškiems, nebijoti keistis, nebijoti išeiti iš komforto zonos. Būkite atviri naujovėms, nebijokite rodyti iniciatyvos, būkite dinamiški. Būti aktyvesniems, rodyti daugiau noro dalyvauti. Nebijoti naujovių ir aktyviai dalyvauti projektuose. Aktyviai dalyvauti ir taikyti įgytas žinias darbe. Nebijoti iššūkių, aktyviai dalyvauti, nes pridėtine vertė daugelio kompetencijų [įgytų projekte] ugdymui neišmatuojama. Tapkite atviresni pokyčiams ir inovacijoms.</i>
Drąsa imtis naujos patirties		<i>Išdrįskite, tai puiki patirtis. Dalyvaukite drąsiai. Drąsiai pirmyn. Aktyviai dalyvauti, nebijoti kalbos barjero. Drąsiau dalyvauti mobilumo projektuose. Aktyviau įsijungti, nebijoti naujos patirties. Nebijokite naujovių. Nebijokite dalyvauti projektuose. Bandyti ir nebijoti klysti. Būti drąsesniems. Būti drąsiems ir vykti. Nebijoti ir dalyvauti. Drąsiai dalyvaukite, tobulinkite savo IKT įgūdžius, nebijokite naujovių, bendraukite su kitų šalių žmonėmis, skleiskite įgytą patirtį. Drąsiai dalyvauti ERASMUS+ projektuose, nes tai neįkainojama patirtis ir asmeninis augimas. Manau, reikia nebijoti pradėti daryti naujus dalykus ir tuomet net nustembi, kai rezultatas viršija tavo lūkesčius. Nebijoti priimti naujovių, stengtis jas perprasti ir dalintis su bendruomenės nariais. Priimti naujoves ir drąsiai taikyti jas savo darbe.</i>

Pozityvios nuostatos		<i>Pozityviai nusiteikti ir dalyvauti siūlomuose projektuose: kiekvienas projektas pateikia naujų ir įdomių dalykų. Daugiau pasitikėti savo jėgomis ir būtinai dalyvauti tokio pobūdžio projektuose. Būtinai dalyvauti, plėsti akiratį ir ugdytis naujas kompetencijas. Būtinai nuvykus bendrauti su kitų šalių kolegomis, kad kuo daugiau pasisemti naujų idėjų ir mokymo metodų.</i>
Pasitikėjimas	Komunikaciniais gebėjimais	<i>Daug sužinai, išmoksti, prapleti savo akiratį, įgyji pasitikėjimo savimi ir susirandi draugų bei bendraminčių. Nebijoti kalbos barjero ar kitų menamų sunkumų. Jie nėra svarbūs. Aktyviai dalyvauti, nebijoti galimo kalbos barjero. Silpni anglų kalbos įgūdžiai – tikrai ne kliūtis. Mobilumo projekto metu nebijoti kuo daugiau bendrauti! Fiksuoti svarbiausią informaciją, jei bus galimybių, įsigyti metodinės medžiagos kursų šalyje, pasitikėti savimi. Net ir prasčiau mokant kalbą, galima dalyvauti projekte, bendrauti bei bendradarbiauti su kitų šalių kolegomis.</i>
	Profesine kompetencija	<i>Nebijoti dalyvauti tarptautiniuose projektuose bei nebijoti dalintis savo idėjomis, bei patirtimi. Labai svarbu pasitikėti savimi, nekompleksuoti, nes mūsų šalies mokytojai turi puikių praktikos pavyzdžių, kuriais drąsiai gali dalintis ir jaustis lygiaverčiai. Vadovautis nuostata, kad Lietuvos mokytojai dirba puikiai ir gali ne tik pasimokyti, bet ir privalo pasidalinti asmenine bei savo mokyklos patirtimi.</i>

TEMA. Patarimai būsimų KA1 projektų rengėjams ir vykdytojams

10.3 lentelė

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Reikalavimai komandai	Telkimas	<i>Mokytis užsienio kalbą, burti komandas ir, atsižvelgiant į mokyklos tikslus, vertybes, kultūrą, teikti paraišką dalyvavimui ERASMUS+KA1 mobilumo projektuose. Įtraukti kuo daugiau mokytojų, kad dalyvautų ERASMUS+KA1 mobilumo projektuose. Visus mobilumo dalyvius įtraukti į pasiruošimo veiklas, paskirstyti darbus, kas už ką bus atsakingas. Uždegti iniciatyvumu savo kolegas. Linkėčiau, kad į šią veiklą įsitrauktų jaunesnių kolegų.</i>
	Būtinoms kompetencijoms	<i>Kolegoms patarčiau prieš išvykstantį seminarus kitose šalyse patobulinti užsienio kalbos žinias, būti drąsiems, pasitikėti savimi, būti pasiruošusiems įvairiems netikėtiems iššūkiams, pasidomėti tos šalies kultūra. Būtų puiku, jeigu kolegos, dalyvaujantys šio projekto veikloje, gerai mokėtų anglų kalbą ir puikiai dirbtų su IKT.</i>
	Planavimas	<i>Kruopščiai planuoti ir ruošti mobilumams. Koordinatoriams patarčiau iš anksto susirasti partnerius ir labai gerai apgalvoti mobilumų kryptis ir trukmę.</i>
Pasirengimas mobilumui	Tikslų formulavimas	<i>Labai svarbu gerai apgalvoti, kokių žinių ar gebėjimų norisi įgyti, ir skirti pakankamai laiko bei pastangų ieškant tinkamų kvalifikacijos tobulinimo kursų. Iš anksto apgalvoti, kokie yra dalyvavimo programoje lūkesčiai, ko tikėtis ir ką norėtumėte sužinoti. Tarptautinėje grupėje tikrai atsiras žmonių, kurie į jūsų klausimus turės atsakymus, patars ir padės bei pasidalins savo šalies ir savo asmenine patirtimi.</i>
	Mobilumo kokybės užsitikrinimas	<i>Prieš važiuojant būtinai pasidomėti institucija į kurią važiuoja. Atidžiau rinktis kursus ir ne visada pasitikėti kursų aprašymais, o ieškoti buvusių mokytojų rekomendacijų ir atsiliepimų. Atsakingai rinktis kursus, dalintis gerą patirtimi su kolegomis, kantriai ir atkakliai ieškoti atsakymų į visus klausimus. Bendrauti su kursų organizatoriais, kruopščiai išanalizuoti siūlomą programą.</i>

	Vizito šalies pažinimas	<i>Kolegoms patarčiau prieš išvykstant į mobilumo projektus, kuo labiau susipažinti su šalies kultūra, švietimo sistema, žmonių bendravimu. Taip pat prieš vykstant daugiau pasidomėti šalies, į kurią vyksite, kultūra, gamta, istorija.</i>
	Taikymas praktikoje	<i>Domėtis naujomis idėjomis, pritaikyti žinias savo tiesioginiame darbe. Noriu padrąsinti įgyvendinti idėjas [parsivežtas iš vizitų], tik tuomet jausite, jog gyvenate ir dirbate prasmingai. Sėkmės! Dalyvauti, tobulėti, taikyti... Nebijoti, neabejoti, priimti naujas žinias, patirtis.</i>
Įgytų žinių ir patirties naudojimas	Sklaida kolegoms	<i>Dalyvauti ir dalintis įgytomis žiniomis. Kai grįžtate iš projekto, reikia dalintis savo patirtimi su visais mokytojais ir mokiniais. Apgalvoti sklaidą apie įgytas žinias ir gebėjimą diegti į ugdymo procesą. Drąsiai motyvuojančiai skleisti gerą patirtį kolegoms, mokiniais, tėvams: keisti ugdymo proceso organizavimą. Stengtis įgyvendinti savo idėjas, dalytis žiniomis su savo kolegomis. Drąsiai taikyti naujoves ir jomis dalintis su kolegomis.</i>
	Tinklaveikos kūrimas	<i>Reikia stengtis užmegzti ryšius su kolegomis iš kitų šalių ir adresais bei rekomendacijomis pasidalinti su kitomis šalies mokyklomis. Patarčiau aktyviau ieškoti kontaktų su užsienio kolegomis ir megzti naujus ryšius, kurie ateityje galėtų tapti pagrindu tarptautiniam bendradarbiavimui ir mainams.</i>

**KA1 PROJEKTŲ MOBILUMO VIZITUOSE NEDALYVAVUSIŲ MOKYTOJŲ
ATSAKYMŲ Į ANKETOS ATVIRĄ KLAUSIMĄ TURINIO ANALIZĖS REZULTATAI**

TEMA. KA1 idėjų palaikymas

11.1 lentelė

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Asmeninės nuostatos	Noras dalyvauti	<i>Mane labai sudomino ši veikla, norėčiau dalyvauti. Norėčiau dalyvauti. Norėčiau sudalyvauti pati. Pritariu [projekto idėjoms] ir laikiu savo eilės, kada galėsiu vykti.</i>
	Džiaugsmas už kolegas	<i>Projektas naudingas ir jį reikia tęsti. Daugiau tokių projektų! Yra smagu, kad atsiranda mokykloje žmonių, kurie dalyvauja projektuose ir įgytą patirtį ir žinias perduoda savo bendradarbiams bei kitiems žmonėms. Tokie projektai puiku. Nuoširdžiai džiaugiuosi dėl dalyvių: kiek gražių patirčių jie įgijo išvykose! Tai puikus projektas, skatinantis mokytojus nuolat mokytis, tobulėti, semtis patirties iš užsienio kolegų.</i>
Mokyklos tobulėjimo matymas		<i>Džiaugiamės, kai galime įgyvendinti projektus, tai duoda naudos ne tik tiesiogiai dalyvaujantiems mokytojams, bet ir visai mokyklai. Įdomi patirtis, teikianti pridėtinės vertės visai mokyklos bendruomenei. Labai daug gero tikimės ateičiai, bet ir dabar daug pozityvo.</i>
Pritarimas švietimo tarptautiškumo stiprinimui		<i>Labai šaunu, kad mokytojai turi galimybę išvykti į kitas šalis pasisemti patirties, įgyti naujų įgūdžių. Taip gimsta naujos idėjos, kaip patobulinti ugdymo procesą, turinį, mokykla tampa šiuolaikiškesnė, mokytojai - drąsesni keistis, nebijoti iššūkių. [Smagu], kad yra daug žingaidžių ir iniciatyvių mokytojų, kurie nori savo kvalifikaciją tobulinti ir kolegų veiklą stebėti bei dalytis savąja užsienyje, o įgytas žinias pritaikyti savo darbe Lietuvoje. Mokytojų dalyvavimas mokymosi vizituose užsienio šalyse leidžia mokytojams betarpiškai palyginti ir įsivertinti savo praktikas, leidžia susipažinti su naujomis patirtimis, praplečia darbo atnaujinimo galimybes. Kartu mokytojas skatina visą organizacijos aplinką labiau pažinti kitų patirtį.</i>
Didesnių galimybių dalyvauti poreikis		<i>Neskaitlingas, tik 6 mokytojai dalyvavo. Daugiau mokytojų galėtų dalyvauti šiuose projektuose ir dalintis gerąja patirtimi. Norėtusi, kad būtų galimybių daugiau mokytojų ir mokinių įtraukti į šią programą. Džiaugiuosi, kad tokie projektai vyksta ir mokytojai dalyvauja, bet galėtų daugiau mokytojų įsitraukti į panašius projektus. [Reikia], kad daugiau pedagogų įsitrauktų į šį projektą. Kiek galima daugiau įtraukti mokytojų ir mokinių. Norėtume, kad dar ne kartą mūsų mokykla ir jos mokytojai dalyvautų projekte ir tobulintų savo dalykines kompetencijas. Labai gaila, kad ne visi mokytojai galėsime dalyvauti šiame projekte, nes tiesioginis stebėjimas ir seminaras su kitų šalių mokyklų darbuotojais padeda planuoti ir organizuoti įdomesnes veiklas, pakeisti darbą su tėvais. Norisi ilgesnio projekto, kad apimtų daugiau darbuotojų. Gal galima rašyti pratęsimą?</i>

TEMA. KA1 projekto naudos

11.2 lentelė

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
	Bendra nauja patirtis	<i>Mūsų mokykla, dalyvaudama projekte, gavo daug naudos, nes buvo išvykę mokytojai, kurie grįžo su naujovėmis, idėjomis, kitų šalių mokyklų patirtimi, apie kurią kolegoms pasakojo bei panaudojo savo</i>

		<i>darbe. Šis projektas tai puiki galimybė susipažinti su kitomis mokyklomis, išvysti naujų mokymo metodų, įgyti vertingos patirties, pamatyti, kaip kitaip galima atlikti, atrodo, įprastus dalykus, pasidalinti patirtimi ir visa tai panaudoti, kuriant savo pamoką savo ir visų mokyklą. Sugrįžę iš mainų mokytojai, skleidžia gerą patirtį savo kolegoms, įgyvendina naujas idėjas gimnazijos ugdymo procese.</i>
	Ugdymo proceso pokyčiai	<i>Labai svarbus [projektas] mokytojams, nes pamato kaip vykdomas ugdymo procesas kitų valstybių švietimo įstaigose. Manau tokie projektai leidžia plėsti savo galimybes ugdymo veikloje, vesti kūrybiškesnes pamokas, labiau motyvuoti mokinius ir mokytojus. [Projekto vizitai] priverčia mokytoją mąstyti, kaip skatinti mokinius mokytis. Pasidalinimas parsivežtomis idėjomis mokykloje skatina didesnę tarpdalykinę integraciją.</i>
Organizacijos kaita	Nauja elgesio kultūra	<i>Igyvendinamos veiklos skatina pedagogus būti atvirus naujovėms: daugėja tolerancijos ir atvirumo. Manyčiau, kad mokytojų dalyvavimas tokiuose mokymuose išlaisvino pirmiausia pačius mobilumo programose dalyvavusius mokytojus, kartu su naujomis jų veiklomis keičiasi ir visos organizacijos kultūra. Manau, kad mokytojų dalyvavimas tokio pobūdžio projektuose yra visapusiškai naudingas ne tik patiems pedagogams, bet ir visai mokyklos bendruomenei – kolegoms ir mokiniams. Praplėstas profesinis akiratis yra neįkainojama patirtis, siekiant atsinaujinti, veržtis į priekį, užkrėsti gerą patirtimi kitus.</i>
	Dalijimasis idėjomis ir žiniomis	<i>Mokytojai, dalyvavę projekte, pristato naujas idėjas, atsivežtas iš mobilumo vizitų, reikėtų daugiau tokių projektų. Smagu išgirsti iš kolegų naujienų, parsivežtų iš kursų. Buvo labai įdomu išgirsti kolegų pasidalinimus apie įgytą patirtį, žinias, apie tai, kaip planuoja tai, ką įgijo kursų metu, taikyti pamokoje ar gimnazijos veiklose. Tokie pasidalinimai įkvepia ir motyvuoja taip pat ieškoti tokių mokymų sau, siekiant tobulinti vykdomą veiklą.</i>
Individo pokyčiai	Profesinė ūgtis	<i>Projektas tikslingas ir naudingas gimnazijos bendruomenei, skatinantis profesiskai tobulėti asmeniškai bei įtraukiantis kitus narius. Tai didelė galimybė žengti kartu su kitomis šalimis ir pamatyti daug puikių idėjų, metodų, veiklų. Projektas naudingas imliems ir motyvuotiems naujų technologijų naudojimui mokytojams: patirties ir akiračio praplėtimui, naujų žinių ir kompetencijų įgijimui. [Projekto idėjų sklaida] duoda naudos bendram išprusimui ir kompetencijai, nes projekto dalyvės pravedė labai įdomų ir naudingą seminarą, atlikome užsienio mokyklose matytas užduotis, žaidybines situacijas, kurias kiekvienas galime taikyti savo darbe.</i>

TEMA. Mokyklos KA1 projekto organizavimo vertinimas

11.3 lentelė

Kategorija	Subkategorija	Ilustruojantys teiginiai
Projekto įgyvendinimas	Administravimo sprendimai	<i>Sekasi puikiai. Koordinatorius ir direktorius atsakingai organizuoja mokytojų kvalifikacijos išvykas, stengiasi diegti siūlomas naujoves gimnazijoje.</i>
	Tikslingumo stoka	<i>Norisi tikslingai nukreiptos veiklos, kurių palaikytų visa bendruomenė. Smagi pramoga, patirtis dalyviams – tik tiek.</i>
	Ribotos taikymo galimybės	<i>Kadangi švietimo sistemos, mokyklų materialinės bazės yra labai skirtingos įvairių šalių, tad labai daug naujovių pritaikyti sau negalime.</i>

Organizavimo spragos	Dalyvių atranka	<i>Dalyvauja nuolat tie patys mokytojai. Parvažiavo, papasakojo, parašė internete ir viskas. Tuo baigiasi. Po pusmečio vėl važiuoja tie patys ir vėl jų pamokas užima kiti, o grįžę vėl tik papasakoja. Niekas nesikeičia.</i>
	Mokytojų vadavimas	<i>Vykstant į planuotus vizitus užsienyje mokytojams užkraunama pareiga surasti vaduojantį žmogų (nors tai administracijos pareiga).</i>

**TĖVŲ ATSAKYMŲ Į ANKETOS ATVIRĄ KLAUSIMĄ TURINIO ANALIZĖS
REZULTATAI**

TEMA. Mokyklos atvirumo / tarptautiškumo palaikymas

12.1 lentelė

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Pritarimas projektinei veiklai		<i>Labai puiku, kad mūsų mokyklos mokytojai dalyvauja tarptautiniuose projektuose. Labai džiaugiuosi, kad tokie projektai vykdomi. Palaikau tolesnį dalyvavimą projektuose. Labai gerai, kad dalyvauja: kuo daugiau, tuo geriau. Puiku, kad mokykla vykdo tokią veiklą. Džiaugiamės, kad mūsų mokykla atvira tarptautiniams projektams. Labai džiaugiuosi, kad yra tokių projektų. Ačiū organizatoriams. Kiekviena nauja patirtis mokyklai atneša naujovių. Tai yra gerai.</i>
Tarptautinio aktyvumo palaikymas	Augantis poreikis	<i>Tarptautinių projektų reikia, ir kuo daugiau. Galėtų daugiau dalyvauti. Kad kuo daugiau mokytojų išvyktų ir įgytų kitokios patirties. Tegu daugiau mokytojų išvyksta tobulintis į užsienį. Puiku, kad tie projektai yra ir kad mokykla dalyvauja, domisi naujovėmis. Linkiu visiems mokytojams pasimokyti užsienyje.</i>
	Dalyvavimas kartu	<i>Labai džiaugiuosi, kad mokyklos pedagogai yra tokie aktyvūs. Tobulėja ir patys, įtraukia ir moksleivius bei tėvus. Smagu, kad mokytojai negaili savo asmeninio laiko ir įtraukia mokinius.</i>
	Sėkmės linkėjimas	<i>Linkiu ir toliau aktyviai dalyvauti tarptautiniuose projektuose. Džiaugiamės projektais ir linkime sėkmės kitose projektuose.</i>

TEMA. Lūkesčiai dėl tarptautinių projektų turinio ir kokybės

12.2 lentelė

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Projektų atranka		<i>Manau, reikėtų labai pasirinkti pačius projektus, nes dažnai tai būna mokytojų noras nemokamai pakeliauti ir nebūti darbe: norėtusi, kad daugiau naudotų turėtų ir mokiniai, ne tik mokytojai.</i>
Poreikis dalyvauti	Mokiniai	<i>Manau, projektai reikalingi, ypač, jei įtraukiami ir mokiniai. Galėtų būti daugiau organizuojama projektų mokiniams. Daugiau įtraukti vaikus, o ne mokytojus. Norėtume, kad vyktų [į tarptautinius vizitus] su mokiniais. Kuo daugiau kad būtų [tarptautinių projektų], kad ir mokinius įtrauktų į vizitus.</i>
	Tėvai	<i>Norėtume, kad labiau įtrauktų tėvus į tarptautinius projektus.</i>
Informavimo spragos		<i>Norėtusi informacijos apie tai. Nauda tikrai galėtų būti, bet jos nepajuntame. Dabar žinome, jog buvo išvykę du pedagogai, bet kokiame projekte? Tikslai? Nežinome. Apie Erasmus programą sužinojau iš mokinių, besimokančių kitose mokyklose. Kad mūsų gimnazija tai populiarintų, sužinojau tik dabar. Nieko panašaus niekas nėra informavęs, pirmą kartą apie tai tenka girdėti.</i>

MOKINIŲ ATSAKYMŲ Į ATVIRĄ KLAUSIMĄ TURINIO ANALIZĖS REZULTATAI

TEMA. Poreikis stiprinti mokyklos tarptautiškumą

13.1 lentelė

Kategorija	Subkategorija	Ilustruojantys pavyzdžiai
Projekto rezultatų efektyvesnis panaudojimas	Ugdymo praturtinimas	<i>Siūlau, kad mokytojai prarastų [daugiau] pamokų, kaip yra daroma užsienyje. Kad mokytojai kuo dažniau pritaikytų tarptautinius mokymo metodus pamokose. Norėtuosi, kad mokytojai dažniau pasitelktų šiuolaikines technologijas pamokose (ne tik informacinių technologijų), dažniau pasakotų savo įspūdžius iš kelionių kitose mokymo įstaigose.</i>
	Įgytų žinių ir gebėjimų sklaida	<i>[Mokytojai galėtų] suteikti daugiau informacijos apie studijų, karjeros, darbo galimybes užsienyje tose šalyse, kuriose buvo apsilankę projektų metu. Norėčiau, kad mokytojai daugiau naudotų anglų kalbą ir tobulėtų.</i>
	Veiklų įvairovės poreikis	<i>Daugiau projektų, kurie atitiktų mokinių interesus, pavyzdžiui, kad ir gamtos mokslais besidomintiems mokiniams suorganizuoti tarptautinį gamtos mokslų projektą, o kokiems matematikams – matematikos.</i>
Dalyvių rato plėtimas	Mokytojų įvairovė	<i>Manau, pirmas žingsnis turėtų būti surasti jaunesnius mokytojus.</i>
	Mokinių įtraukimas	<i>Bandyti suorganizuoti daugiau tokių projektų ir įtraukti į tai kuo daugiau mokinių. Reikalingi mainai mokiniams. Norėčiau, kad į šią programą mokykla įtrauktų ir mokinius. Būtų smagu, jog mokiniai taip pat galėtų [dalyvauti] mainų programoje. Iš tiesų, norėčiau, kad būtų galimybė bendrauti, kartais net nuvykti mokytojams su mokiniais į kitas šalis, pasisemti žinių, bei mokymosi įgūdžių iš kitų mokinių ir juos pagal galimybes pritaikyti grįžus į savo mokyklą. Projektai galėtų vykti dažniau, kad galėtų dalyvauti kuo daugiau mokinių. Būtų smagu, jeigu mokyklos dažniau dalyvautų tarptautiniuose projektuose, nes būtų įdomu bendrauti su mokiniais iš kitų šalių, pasisemti žinių apie jų kultūrą ir kitus dalykus. Kartu su mokytojais turėtų vykti ir mokiniai, kad patys pamatytų užsienio mokyklą, susipažintų su bendraamžiais užsienyje, galėtų vykdyti mainų programas, organizuoti on-line pamokas. Būtų gerai kartu su mokytoja išvažiuoti ir pamatyti, kaip mokosi vaikai kitur.</i>
Poreikis stiprinti tarptautiškumą	Savarankiškumo skatinimas	<i>Vis dėlto būtų galima sukurti ryšius tarp skirtingų šalių mokinių, kad galėtume mokymosi sistemas palyginti ne vien mokytojų pagalba, bet ir bendraudami su bendraamžiais. Būtų visai įdomu pamatyti, kaip mokosi kitų šalių mokiniai. Įdomu, kai pasakoja įspūdžius ir kitaip vyksta pamokos, susiradome draugų kitose šalyse bendriems projektams. Mėgstu tokius projektus ir, mano manymu, vis didėjančią tokių projektų naudą. Pats norėčiau bent kartą nuvykti į kitos šalies mokyklą ir palyginti ją su savąja mokymosi aplinka.</i>
		<i>Labai džiaugiuosi, kad mokykla dalyvauja tokiuose projektuose. Projektas labai įdomus, norėčiau, kad projektus rengtų dažniau. Noriu, kad būtų kuo daugiau tokių projektų. Norėčiau, kad mokykla aktyviau dalyvautų tarptautiniuose projektuose. Labiau skatinti mokyklą dalyvauti tarptautiniuose projektuose.</i>

TEMA. KA1 projektų naudos

13.2 lentelė

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys pavyzdžiai
Mokyklos lygmuo	Patrauklumo augimas	<i>Manau, jog mokykla, dalyvaujanti tarptautiniuose projektuose, yra patrauklesnė mokiniams. Tai puikus būdas susipažinti su kitomis kultūromis, religijomis, praplėsti pažįstamų ratą bei patobulinti užsienio kalbos žinias.</i>
	Platesnis požiūris	<i>Manau, kad mūsų mokyklai tikrai naudinga dalyvauti tarptautiniuose projektuose, tokie projektai praplečia mokinių ir mokytojų akiratį. Gerai, kad yra tokia programa, yra galimybė tobulinti savo žinias, plėsti akiratį ir įgyti supratimą apie kitas tautas.</i>
	Reagavimas į mokinio poreikius	<i>Manau, kad mokykla, kaip gan svarbus dalykas jaunuolio gyvenime, turėtų integruotis į globalizuojamą visuomenę ir stengtis integruoti daugiau dalykų užsienio kalba, kuri yra svarbi tuo laikmečiu. O šiuo laikmečiu anglų kalba yra pati svarbiausia, todėl, mano manymu, projektai, ypač tarptautiniai, turėtų būti vykdomi dažnoje mokykloje. Tarptautiniai projektai puiki aplinka pasisemti naujų idėjų, žinių apie kitas šalis, kultūras, įvairius socialinius reiškinius.</i>
Pamokos lygmuo	Mokymo pokyčiai	<i>Dalyvavimas tarptautiniuose projektuose mūsų mokyklai yra labai naudingas, nes pamokose jaučiama naujai taikoma metodologija. Labai smagu, kai mokytojai parveža daug naujų idėjų ir mokymosi metodų, kurie padeda mums mokytis.</i>
	Mokytojų nuostatų kaita	<i>Manau, kad [KA1 projektai] skatina jų [mokytojų] pasiryžimą mokinius mokyti įdomiau ir naujoviškiau, naudojantis kitų šalių pavyzdžiais bei technologijomis. [Po vizito] mokytoja bendrauja įdomiau, per pamokas įdomu pasikalbėti.</i>
	Kalbinių kompetencijų tobulinimas	<i>Mainų programa iš ties labai gera programa tiek mokytojų, tiek mokinių atžvilgiu: mainų programa praturtina kalbos žinias.</i>
Individo lygmuo	Mokinio branda	<i>Manau, kad galėtų vykti daugiau projektų, į kuriuos būtų įtraukiami mūsų mokyklos mokiniai, tam, kad galėtų formuotis kaip tolerantiškos, bendraujančios, įdomesnės patirties turinčios asmenybės. Manau, yra gerai, kai mainų programose leidžiama dalyvauti ne tik mokytojams, bet ir mokiniams. Kai mokinys išvyksta ir pasisemia patirties, jis ją gali pasidalinti su savo bendraamžiais ir, jei kartu su mokytoju pasinaudoja įgytais įgūdžiais pamokose, gali labiau sudominti kitus mokinius mokomu dalyku. Norėčiau, jog būtų daugiau mainų programų, kuriose galėtume dalyvauti, geriau išmokti užsienio kalbos bei susipažinti su kitomis mokymosi įstaigomis, bendrauti su kitų šalių žmonėmis, pažinti jų kultūrą. Manau tai labai naudinga ir tuo pačiu įdomu.</i>